

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

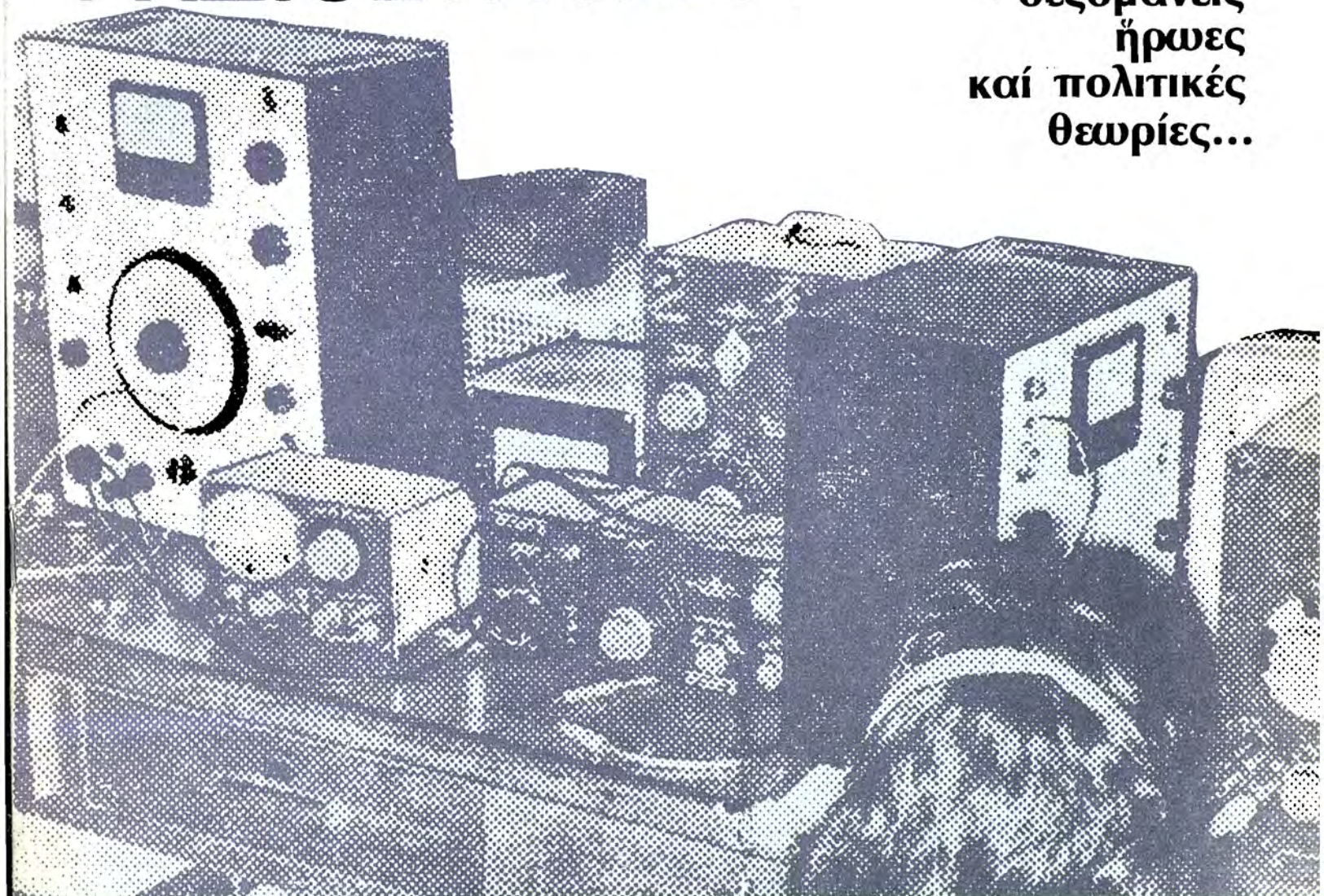
αντι

Περίοδος Β', τεύχος 103 Σάββατο 15 Ιούλη 1978

02 ΣΕΠ. 2005

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΟΙ

**ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
ΜΠΑΛΚΟΣ:**
ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΥΤΙΚΕΣ
ΠΕΡΙΠΤΕΤΕΙΕΣ,
σεξομανείς
ήρωες
καί πολιτικές
θεωρίες...

ΕΟΚ ΚΑΙ } ΕΞΕΥΡΩΠΑΪΣΜΟΣ
ΕΛΛΑΔΑ } ἢ ΥΠΟΤΕΛΕΙΑ;

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΔΩΡΙΚΟΣ»

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΛΟΥΝΤΕΜΗΣ

- 1 Ένα παιδί μετράει τ' άστρα
- 2 Τότε πού κυνηγούσα τούς ανέμους
- 3 Οι κερασιές θ' ανθίσουν καί φέτος
- 4 Θυμωμένα στάχια
- 5 Καληνύχτα ζωή
- 6 Τά πλοία δέν άραξαν
- 7 Γλυκοχάραμα
- 8 Έκσταση
- 9 Συννεφιάζει
- 10 Τό ρολόϊ του κόσμου χτυπά μεσάνυχτα
- 11 Άγέλαστη Άνοιξη
- 12 Μπάτ - τσί
- 13 Τό τραγούδι των διψασμένων
- 14 Τό σπαθί καί τό φίλι

- 15 Τό κρασί των δειλών
- 16 Αυτοί πού φέρανε την καταχνιά
- 17 Τρόπαια Α
- 18 Τρόπαια Β
- 19 Όδός άβύσσου αριθμός 0
- 20 Κάτω άπ' τά κάστρα της έλπίδας
- 21 Ό Λυράρης (Μιλ. Μαλακάσης)
- 22 Αρχιτέκτονες του τρόμου
- 23 Βουρκωμένες μέρες
- 24 Ή φυλακή του κάτω κόσμου
- 25 Ό Κονταρομάχος (Κώστας Βάρναλης)
- 26 Κοντσέρτο γιά δύο μυδράλλια
κι ένα αηδόνι
- 27 Οι ήρωες κοιμούνται ανήσυχά
- 28 Ό Άγγελος μέ τά γύψινα φτερά
- 29 Λύσσα
- 30 Κραυγή στά πέρατα
- 31 Θρηνολόϊ καί άσμα γιά τό
Σταυρωμένο

- 32 Πυρπολημένη μνήμη
- 33 Οι Έφτά κύκλοι της Μοναξιάς
- 34 Ταξίδια του χαμού
- 35 Θά κλάψω αύριο
- 36 Άνθισμένο όνειρο
- 37 Ό Έξάγγελος (Σικελιανός)
- 38 Οι κεραυνοί ξεσπούν
- 39 Πικρή Θάλασσα
- 40 Ταξίδι στην άπεραντσύνη
- 41 Της γής οι άντρείωμένοι

ΠΑΙΔΙΚΑ

- 1 Ό Δαίδαλος
- 2 Ό Θησέας
- 3 Ό Ίκαρος
- 4 Ό Ήρακλής

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 64 - ΑΘΗΝΑΙ
ΤΗΛ. 3629675 & 3604161

ΠΟΡΕΙΑ

ΣΟΛΩΝΟΣ 77

☎ 631.622 — ΑΘΗΝΑ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΙΙ. ΣΥΜΒΑΣΗΝ
ΤΟΥ ΚΚΕ

ΝΙΚΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

Δέκα χρόνια μόνης

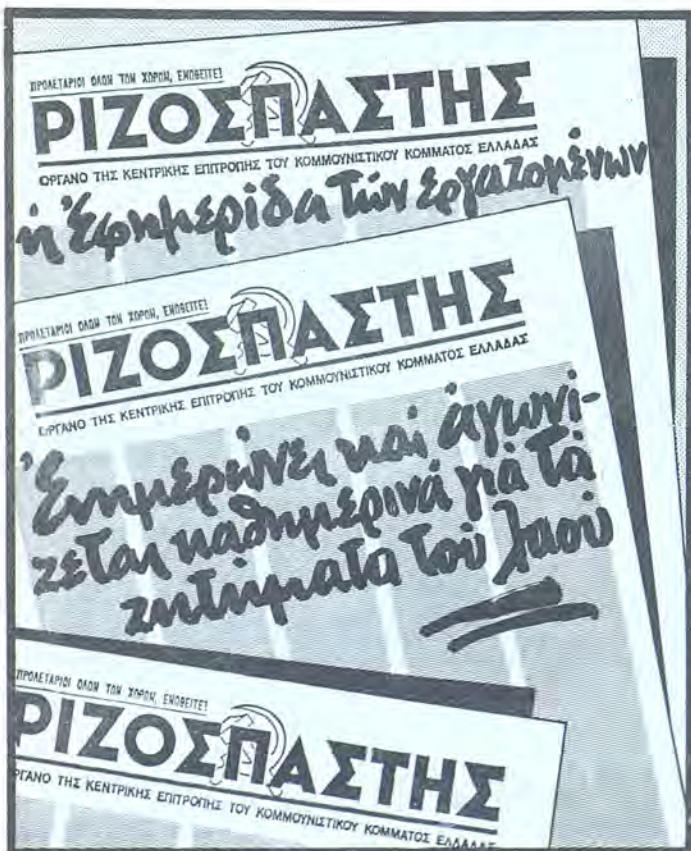
ΝΙΚΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ
ΣΤΟ ΚΚΕ

Ν. ΖΑΧΑΡΙΑΔΗ

ο κομμουνιστής
άλλος αγωνιστής
μελος του ΚΚΕ

πορεία

συγχρονη ελληνικη ιστορια

ΣΠΥΡΟΥ ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ

απο τον
εμφυλιο
στη
χουντα

Περίοδος Β'
Χρόνος 5ος
Τεύχος 103

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ Δημοχάρους 60,
Αθήνα 601. Τηλ. 732-713 - 732-819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ Ρεπορτάζ	4
ΑΝΤΙ-θεσεις	6
Β ΤΣΙΡΩΝΗΣ, ο «Ιδιορρυθμος»	7
Κ. ΤΣΑΡΟΥΧΑ χάπια για σκύλους ...	8
ΜΠΟΣΤ: ειδήσεις	9
Μ. ΝΙΚΟΛΙΝΑΚΟΥ: Έλλαδα και ΕΟΚ έξευρωπαϊσμός ή ύποτέλεια ...	10
Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ: 'Η Α' σύνοδος της Βουλής σέ αριθμούς	12
Σ. ΚΑΡΥΩΤΗ: Έλεύθεροι ραδιοστα- θμοί στην 'Ιταλία	14
ΠΩΛΙΝΑΣ ΛΑΜΨΑ: Οι έλεύθεροι ραδιοασταθμοί στην Γαλλία	18
Π. ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ: Και στην Έλλάδα; ..	21

ΣΩΤ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ: Μιά συνέν- τευξη με τον ΑΝ. ΠΕΠΟΝΗ	22
Ν. ΝΕΑΡΧΟΥ: Οι Κοῦρδοι	25
ΑΝΤ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ: Τά κρυφά τα- λέντα τού κ. Μπάλκου (2)	28
ΒΟΒ ΡΩΤΘΟΡΝ: Πληθωρισμός και κρίση	32
Γ. ΜΠΛΑΝΑ (ΚΙΣΣΑΒΟΥ): Μιά απάν- τηση στο Γούσια	35
Α. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ: Όμπερχασουζεν 78	42
Γ. ΛΕΩΤΣΙΑΚΟΥ: Παραστάσεις μπα- λέτων	46

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΧΑΝΙΑ: 'Η πολιτική, πολιτι-
στική και κοινωνική φυσι-
ογνωμία της πόλης. Ένα πα-
νηγυρικό τεύχος, πρώτο μιās
σειράς αφιερωμάτων στις έλ-
ληνικές πολιτείες και την ζωή
στην έπαρχία

ΕΛΛΑΔΑ - ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

ΜΕ ΤΟ δάκτυλο στη σκανδάλη βρίσκονται, για μία άκμα γορά, έδα και αρκετές μέρες Συρία και 'Ισραήλ με άφορμή τις τελευταίες συγκρούσεις στο Λιβάνο, ανάμεσα στη συριακή ειρηνευτική δύναμη και τις ένοπλες δ-μάδες των δεξιών φαλαγγιτών.

ΠΟΛΛΟΙ φοβούνται και ιδιαίτερα... τα δυτικά ελλησεογραφικά πρακτορεία ότι "τελικά ή σύρραξη δεν θ'άπορευθετ" και ότι σε μία τέτοια περ-πτωση το αποτέλεσμα θα είναι ή έδρυση ενός δεξιοῦ φαλαγγιτικού κρά-τους. Ήδη το 'Ισραήλ παραχώρησε την περιοχή του Μπεκά στους φαλαγγί-τες και εγκαταλείποντας τα λιβανικά έδαφη που καταπατούσε, παρέδωσε τη διοίκηση στις φαλαγγιτικές συμμορίες.

ΟΙ "ΦΟΒΟΙ" των "δυτικών παρατηρητών" και πρακτορείων δεν αντανακλούν τίποτε άλλο παρά τα σχέδια και τις προθέσεις των 'Ισραηλινών. Η συμ-μαχία φαλαγγιτών και Ισραηλινών αποβλέπει στον άκρωτηριασμό του Λιβάνου, στον κερματισμό του και τη δημιουργία, με το πρόσημα θρησκευτικών προστριβών, "μπαντουστάνς" που σ'ένα μεταγενέστερο στάδιο ή προσπάρησή τους θα είναι ζήτημα μιās ραδιοφωνικής εξαγγελίας και μόνο...

Σ'ΑΥΤΑ τα σχέδια άντιτίθεται σήμερα ή Συρία και το Παλαιστινιακό άπε-λευθερωτικό κίνημα και έταιμάζονται να τα άντιμετωπίσουν. Δεν μπορεί κανένας να μην σημειώσει πώς έπέρασε ο καιρός που οι "Αραβες, στο άκου-σμα του Ισραηλινού κινδύνου έτρεχαν να συμπαραταχθούν, ότι δηλαδή ή πολιτική Κίεσλινγκερ στην περιοχή αποδίδει σήμερα πολύ άξιόλογους για τους ίμπεριαλιστικούς κύκλους καρπούς.

ΑΝ ΑΦΙΕΡΩΣΑΜΕ το σημερινό σημείωμα για να έπισημάνουμε τις κύριες συνιστώσες των ξεελξεων στη μεσανατολική περιοχή, σ'ένα έξωτερικό, όπως θα λέγαμε θέμα, είναι, γιατί για πολλοστή φορά έπανακαμβάνονται οι πληροφορίες ότι μέσα στους μακροπρόθεσμους στόχους του 'Ισραήλ - με την ύποστήριξη πάντα των ΗΠΑ - δεν είναι μόνο ή πλήρης κυριαρχία στην περιοχή του, αλλά και ή έπ ε κ τ α σ η με άπώτερο σκοπό τη δημιουργία μιās "μεσογειακής αυτοκρατορίας"!...

ΣΤΑ ΠΑΛΙΣΙΑ ενός τέτοιου "πλάνου" ή άποδυνάμωση της χώρας μας - πράγμα που άρχισε ήδη να έπιχειρείται άπό "συμμαχικής" πλευράς με την άνάθεση του στρατηγείου της Σμύρνης στους Τούρκους, με τους όρους για το λεγόμενο "καθεστώς των έδωκων σχέσεων" αλλά και με το "έδιέξοδο" στις έλληνοτουρκικές σχέσεις και το κυπριακό φαίνεται να είναι άναγκαία προϋπόθεση.

αντι

**Ἀπό τίς
«εἰδικές σχέσεις»
στίς
ἐναλλακτικές
λύσεις**

ΠΡΟΤΙΘΕΤΑΙ, πράγματι, ἡ κυβέρνηση νά προχωρήσει σέ «ἐναλλακτικές λύσεις», ἐάν... ἐάν τό ΝΑΤΟ δέν ικανοποιήσει τίς ἑλληνικές θέσεις στό θέμα τῶν «εἰδικῶν σχέσεων» καί στά θέματα πού ἀνέκυψαν ἀπό τή νέα δομή τοῦ στρατηγείου τῆς Σμύρνης;

Τό ἐρώτημα, μέ ἀφορμή τό ρεπορτάζ φιλοκυβερνητικῆς ἐφημερίδας («Καθημερινή» 2.6.78), ἦταν φυσικό ν' ἀπασχολήσει, μέσα στό δεκαπενθήμερο αὐτό, τοὺς πολιτικούς σχολιαστές, ἀλλά καί τίς «συμμαχικές» ἐκεῖνες ὑπηρεσίες πού ἀποστολή ἔχουν νά καταγράφουν, νά ταξινομοῦν καί νά «διερευνοῦν» ὅλες τίς – δημοσιευόμενες ἢ μή – πληροφορίες.

Οἱ πολιτικοὶ ἀναλυτές δέν βρέθηκαν σύμφωνοι στὶς ἐκτιμήσεις τους. Ἐτσι καί οἱ ἐρμηνεῖες τους διαφέρουν:

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΡΩΤΗ: Ἡ κυβέρνηση, καί προσωπικά ὁ κ. Καραμανλῆς, μετὰ τὴν πληρὴ χρεοκοπία τῆς ἀτλαντικῆς πολιτικῆς του, εἶναι ὑποχρεωμένος ν' ἀναζητήσει σήμερα κάποια διέξοδο. Ὡς ἐκ τούτου, οἱ πληροφορίες γιὰ «ἐναλλακτικές λύσεις», πού σημαίνουν στὴν ἀπλοελληνικὴ ἀναθεώρηση τῶν σχέσεων τῆς χώρας μέ τό ΝΑΤΟ, ἐνδέχεται νά ἀνταποκρίνονται σέ κάποιο πραγματικό προβληματισμό.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: Ἡ κυβέρνηση, παρὰ τὰ πλήγματα πού δέχτηκε – καί δέχεται – ἀπὸ μέρους τῶν Κάρτερ – Σμίτ – Λούντς – Χαίηγκ, παραμένει ἐσαεὶ προσηλωμένη στό δόγμα τοῦ ἀτλαντισμοῦ. Ὡς ἐκ τούτου, οἱ πληροφορίες περὶ «τολμηρῶν ἐναλλακτικῶν λύσεων», καί ἄλλων ἱζηρῶν παρόμοιων, ἀποτελοῦν ἀπλῶς προσπάθεια «ἐκδυσασμοῦ» τοῦ συμμαχικοῦ παράγοντα, χωρὶς ἄμεσο πρακτικό ἀντίκρισμα.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΡΙΤΗ: Οἱ διαφωνίες μέσα στοὺς κόλπους τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, δέν ἐπέτρεψαν ἐνιαία γραμμὴ οὔτε στό θέμα αὐτό. Ἐτσι, ἐνῶ ὁ κ. Καραμανλῆς φέρεται ἀποφασισμένος νά προχωρήσει στὴ διερεύνηση τῶν «ἐναλλακτικῶν» αὐτῶν λύσεων, ὁ κ. Ἀβέρωφ – ἀκριβέστερα τό «τμήμα Ἀβέρωφ» τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου – διατηρεῖ τίς ἐνστάσεις του...

Οἱ ἐρμηνεῖες αὐτές διαμορφώνονται ἐνῶ τὰ «σχέδια ἀποσταθεροποιήσεως» ἐπεκτείνονται τώρα καί στὴν Κύπρο (βλέπε καί δηλώσεις Στ. Κυπριανοῦ, σέ συγκέντρωση νεολαίας τοῦ κόμματός του), ἡ στρατιωτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ ΝΑΤΟ μελετᾷ – καί θὰ μελετᾷ, μέχρι τὸν ἐρχόμενο Σεπτέμβριο – τὴν αἴτηση τῆς Ἀθήνας γιὰ «εἰδικές σχέσεις», καί ἡ Ἀγκυρὰ ἐτοιμάζεται νά διανοίξει, μετὰ τὴ νέα δομὴ τοῦ στρατηγείου τῆς Σμύρνης, «μιά ἄλλη προοπτικὴ δικαωμάτων» στὸν ἐναέριο καί θαλάσσιό χώρο τοῦ Αἰγαίου.

Τὰ ἀδιέξοδα καί ἡ ὁργὴ

Παρὰ τίς διαφορετικὲς αὐτὲς ἐκτιμήσεις τῶν πολιτικῶν σχολιαστῶν, φαίνεται, ὅτι, ὡς ἓνα βαθμὸ, ὁ κ. Καραμανλῆς ἀρχίζει νά ἀναρωτιέται γιὰ τὰ ἀδιέξοδα στὰ ὁποῖα τὸν ὀδήγησε ἡ πολιτικὴ τοῦ «ἀνήκομεν εἰς τὴν Δύσιν». Ὁ Ἕλληνας πρωθυπουργός – λέγεται – ἔχει ἐξοργισθεῖ ἀπὸ τὴν «ἀνακολουθία» τοῦ γενικοῦ γραμματέα τοῦ ΝΑΤΟ Λούντς, ὁ ὁποῖος ἐνῶ εἶχε ρητὰ δεσμευθεῖ νά ρυθμίσει τό θέμα τῶν «εἰδικῶν σχέσεων» μέχρι τὴν 1η Ἰουνίου – ἓνα μῆνα, δηλαδή, προτοῦ ἡ διοίκηση τοῦ ἀρχηγείου τῆς Σμύρνης ἀνατεθεῖ σέ Τοῦρκο στρατηγὸ – τελικά, «μὲ ἐξήπτηση»! Ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὴν ὁργὴ Καραμανλῆ ἐνίσχυσαν οἱ σκόπιμα «ἀντιφατικές» πληροφορίες πού διχοχεροῦν οἱ Βρυξέλλες ὡς πρὸς τό περιεχόμενο τῆς ἔκθεσης Χαίηγκ, ἀλλὰ καί ὡς πρὸς τὴ στάση τῆς Τουρκίας, ἡ ὁποία ἐνδέχεται, κατὰ τίς πληροφορίες αὐτὲς, ν' ἀσκήσει βέτο, ἐφ' ὅσον ἡ ἑλληνικὴ πλευρὰ δέν συναινέσει στὴν ἄρση τοῦ ἐμπάργκο!

Τὴν ὁργὴ τοῦ κ. Καραμανλῆ – λέγεται ἀκόμα – δέν μπόρεσε ν' ἀμβλύνει οὔτε ὁ πρὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ΝΑΤΟ νατοϊκὸς κ. Ἀβέρωφ, ὁ ὁποῖος ἐπιμένει ὅτι «δέν ὑπάρχει θέμα ἀνησυχίας στό πρόβλημα τῶν εἰδικῶν σχέσεων», διότι «οἱ στρατιωτικοὶ κρατοῦν τὸν λόγο τους» καί ὁ στρατηγός Χαίηγκ διαβεβαίωσε τό στρατηγὸ Ντάβο ὅτι «τό θέμα τῶν εἰδικῶν σχέσεων θὰ τακτοποιηθεῖ»!

Ἄλλο, ὥστόσο, ἡ ὁποία πρωθυπουργικὴ ὁργὴ, καί ἄλλο ἡ νηφάλια ἀναζήτηση ἐναλλακτικῶν λύσεων, ἡ συνειδητοποίηση ὅτι καμιά ἑλληνικὴ κυβερνησιμὴ δέν μπορεῖ νά ὑπερασπίσει ἀποτελεσματικά τὰ ἐθνικὰ θέματα, ἐφ' ὅσον παραμένει, ἀγκιστρωμένο ψάρι, σέ μιά μονοσήμαντη πολιτικὴ ἀτλαντικῶν πλαισίων. Καί τὰ στοιχεῖα πρὸς ὑπάρχον, γύρω ὅτι εἶναι πρὸς τό ἀνδεχόμενη ἀναζήτηση αὐτὴ, εἶναι, μέχρι στιγμῆς, ἐλάχιστα:

Τό πρῶτο, εἶναι ἡ πληροφορία ὅτι τό δημοσίευμα τῆς «Καθημερινῆς» (ἡ «τόλμη καί ἡ ἔκταση τῶν ἐναλλακτικῶν λύσεων, θὰ ἐντυπωσιάσουν ἀκόμη καί τὴν ἀντιπολίτευση», κ.λπ.) εἶχε σάν πηγὴ ἐμπνευσης τό Πολιτικὸ Γραφεῖο τοῦ ἴδιου τοῦ κ. Καραμανλῆ. Τό δεῦτερο, ἡ προσπάθεια τοῦ πρωθυπουργοῦ νά πείσει τὸν πρόεδρο Ζίλκωφ ὅτι εἶναι πρὸς τό συμπερὸν ὅλων τῶν βαλκανικῶν χωρῶν ἡ ἀναγωγή τῶν ἑλληνοβουλγαρικῶν σχέσεων σ' ἓνα εὐρύτερο καί πιὸ σύνθετο ἐπίπεδο – στό ἐπίπεδο τῆς πολυμεροῦς διαβαλκανικῆς συνεργασίας.

Καί ὡς πρὸς τό πρῶτο στοιχεῖο, τό μόνο πού ἔγινε γνωστὸ εἶναι ὅτι ὁ ὑπουργός Ἐξωτερικῶν κ. Ράλλης, πού, μόλις πρὶν μιά ἐβδομάδα, εἶχε φροντίσει νά διανεμίει ὁ ἴδιος τὴν ἀνακοίνωση τοῦ Σταίητ Ντηπάρτεμεντ γιὰ τίς δηλώσεις Μπράουν, αἰφνιδιάσθηκε ἀπὸ τό δημοσίευμα τῆς «Καθημερινῆς» καί θεώρησε ἐαυτὸν «τρωθέντα» ἀπὸ τὴ μυστικότητα τῶν συνεννοήσεων μεταξὺ τῆς διεύθυνσης τῆς ἐφημερίδας καί τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου. (Λέγεται, μάλιστα, ὅτι, πρὸς στιγμὴ, σέφθηκε νά ὑποβάλει τὴν παραίτησή του). Ὡς πρὸς τὸν κ. Ἀβέρωφ, φρόντισε νά πάρει τὴ «ρεβάνς» του διχοχεροῦντας ὁ ἴδιος, τὴν περασμένη Κυριακὴ, στό «Βήμα», μιά ἀποκλειστικὰ δική του πληροφορία, πού ἔλεγε: «Ἀν ἡ Οὐάσιγκτον ὑποκύψει, γιὰ μιά ἀκόμα φορὰ, στοὺς τουρκικοὺς ἐκδυσασμούς καί δέν ἐξουδετερώσει ἀποτελεσματικά τίς ἀντιρροήσεις τῆς Ἀγκυρας, ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνηση μπορεῖ νά φθάσει ὡς τό σημεῖο νά κλείσει ὅλες τίς ἀμερικανικὲς στρατιωτικὲς βάσεις στὴν Ἑλλάδα»...

(Φυσικά, ὁ ἴδιος ὁ κ. Ἀβέρωφ φρόντισε, τὴν ἐπομένη, νά διαψεύσει τὴν «πληροφορία». Τό κέρδος ἦταν καθαρό: Δέν ὑπάρχει θέμα – ὅποιες ἀπόψεις καί ἂν ἔχουν ἄλλα «τμήματα» τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου – νά καταργηθοῦν οἱ ἀμερικανικὲς στρατιωτικὲς βάσεις στὴν Ἑλλάδα!)

Τό ταξίδι στη Βουλγαρία

Ώς προς τό δεύτερο στοιχείο, τήν προσπάθεια, δηλαδή, τοῦ κ. Καραμανλῆ νά δώσει συνέχεια στή Συνάντηση τῶν Ἀθηνῶν (Αὐγούστου 1975), γιά μιᾶ πολυμερή συνεργασία στό Βαλκανικό χώρο, εἶναι πιά γνωστό ὅτι δέν στέφθηκε ἀπό ἐπιτυχία. Ὁ Βούλγαρος πρόεδρος ὑπῆρξε πρόθυμος γιά κάθε μορφή ἐλληνοβουλγαρικῆς συνεργασίας (ἀπό τήν ἀνάπτυξη τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων, μέχρι τό «ἀδελφικό μοίρασμα» τῶν νερῶν τοῦ Νέστου...), ἀλλά ἀπρόθυμος γιά κάθε πολυμερή συνεργασία. Ἔτσι, ἡ «ἐπιχείρηση ἐξασφάλιση νώτων» – ἂν ὑποτεθεῖ, πρὸς στιγμή, ὅτι ὑπῆρχε τέτοια ἀνάγκη... – μπορεῖ νά κατοχυρώθηκε, ἀλλά ἡ ἐναλλακτική λύση, μέ πόλο συσπείρωσης τὰ Βαλκάνια, δέν βρέθηκε. Διότι – κατά πού λέει ὁ ἴδιος ὁ κ. Καραμανλῆς – «ἄλλο τό κύρος ὅταν μιλάς ἀπό μέρους 10 ἐκατομμυρίων Ἑλλήνων, καί ἄλλο ἀπό μέρους 100 ἐκατομμυρίων Βαλκανίων».

★ ★ ★

Πέρα ἀπό τό πολιτικό παιγνίδι πού λέγεται διοχέτευση πληροφοριῶν στόν Τύπο καί τήν προσπάθεια πρὸς Σόφια γιά «εὐρύτερες καί συνθετότερες σχέσεις», δέν ὑπάρχουν ἄλλα στοιχεία πού νά πείθουν ὅτι ἡ κυβέρνηση ἐπιχειρεῖ νά δώσει πρακτικό περιεχόμενο στή φιλολογία περὶ «ἐναλλακτικῶν λύσεων». Καί ἐναλλακτική λύση θά ἦταν λ.χ. ἡ ἄμεση ἀναστολή τῶν διαπραγματεύσεων γιά τίς «εἰδικές σχέσεις», τό κλείσιμο τῶν ἀμερικανικῶν βάσεων, ἡ ἀνάπτυξη σχέσεων φιλίας καί συνεργασίας μέ ὅλες τίς σοσιαλιστικές καί ἀδέσμευτες χώρες, ἀκόμα καί ἡ ἀναδιάρθρωση τῶν σημερινῶν σχέσεων μας μέ τίς ΗΠΑ, ὅχι, βέβαια, στή βάση τοῦ «δόγματος Μπράουν» – «ἔχουμε σχέδια γιά ὅλες τίς καταστάσεις»... – ἀλλά στή βάση τῆς ἰσοτιμίας, τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, τῆς μὴ ἐπέμβασης τοῦ ἑνὸς στίς ἐσωτερικές υποθέσεις τοῦ ἄλλου! Καί, φυσικά, πρὶν ἀπὸ τήν ἀναζήτηση ἐναλλακτικῶν λύσεων, ἡ συνείδηση ὅτι ἡ μέχρι τώρα ἐλληνική ἐξωτερική πολιτική κατέρρευσε ὑπὸ τό βάρος τῶν ἀνομιμῶν καί ἀντιφάσεων τῆς. Ὅτι, αὐτὴ τῇ στιγμῇ, διακυβεύεται ἡ ἐθνική ἀνεξαρτησία καί ἐδαφική ἀκεραιότητα τῆς χώρας. Ὅτι, καί ἐδῶ, καί στήν Κύπρο, ἐξωελληνικές καί ἐξωκυπριακές δυνάμεις προωθοῦν συστηματικά τήν ἀποσταθεροποίηση, εἴτε γιά νά ἐξαναγκάσουν τὴ σημερινὴν κυβέρνηση τῆς «Νέας Δημοκρατίας» νά συμπαράταχθῃ μέ τήν «Ἐθνικὴ Παράταξη» – ὁπότε ἡ δεξιὰ κυβέρνηση Καραμανλῆ νά καταστῇ δεξιότερη – εἴτε γιά νά ὑποχρεωθεῖ ὁ κ. Καραμανλῆς νά παραχωρήσῃ τὴ θέση του σέ κάποιον ἄλλον, μέ ἀτλαντικότερη συνείδηση, ἡγέτη, εἴτε γιά νά «ὀλοκληρωθεῖ» (σὴν Κύπρο) τό «σχέδιο» 15 Ἰουλίου 1974, πού ἔμεινε – ὅπως ἐπισήμανε ὁ κ. Σπ. Κυπριανοῦ – «ἡμιτελές»!

Φυσικά, ὅπως δήλωσε στήν πρόσφατη συνέντευξή του στὰ «ΝΕΑ», ὁ πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου, μιᾶ ἐπέμβαση τῶν ΗΠΑ στήν Ἑλλάδα, εἶναι σήμερα πιὸ δύσκολη ἀπ' ὅ,τι τὸν Ἰούλιο τοῦ 1965 ἢ τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1967. Ἀλλά ἡ ἐπέμβαση αὐτὴ θά μπορούσε νά πάρει τὴ μορφή τουρκικοῦ ἐπιθετικοῦ ἐγχειρήματος κατὰ τῆς Ἑλλάδας, μέ τήν ἀμέριστη ὑποστήριξη τῶν ΗΠΑ καί τοῦ ΝΑΤΟ. Ἦδη, τό «σενάριο» τό ἀποκάλυψαν οἱ Ἀγγλοι, μέ ἀρκετές, μάλιστα, λεπτομέρειες: Ἡ ἐλληνοτουρκικὴ σύρραξη διαρκεῖ μιᾶ μόλις ἐβδομάδα ἢ τόσο, ὅσο χρειάζεται γιά νά ἐξαντλήσουν οἱ δύο πλευρές τὰ πυρομαχικά τους... Στὴ δεδομένη στιγμή οἱ ΗΠΑ, «ἀνήσυχες» ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τῶν πραγμάτων στή νότια πτέρυγα τῆς συμμαχίας, ἐπεμβαίνουν καί ἀποκαθιστοῦν τὴν «εἰρήνη» μεταξὺ τῶν δύο «συμμάχων χωρῶν». Μέ τὴν εὐκαιρία, λύνουν καί ὅλες τίς συναφεῖς διαφορές: Κυπριακό, ὑφαλοκρηπίδα, ἐναέριο χώρο, «εἰδικές σχέσεις», κ.λπ.

Νά ἔχει συνειδητοποιήσει ἡ κυβέρνηση τῆς «Νέας Δημοκρατίας» πόσο ἀπτοί εἶναι οἱ κίνδυνοι πού μάς περιζώνουν;

ΑΘΗΝΩΠ

ΤΕΣΣΕΡΑ χρόνια μετὰ τό φασιστικό πραξικόπημα καί τὴν τουρκικὴ εἰσβολή τό μόνο σταθερό δεδομένο στό κυπριακό πρόβλημα μοιάζει νά εἶναι ἡ τουρκικὴ κατοχή τοῦ μισοῦ σχεδόν τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας καί ἡ «φυσικὴ ἀδυναμία» τῆς Ἑλλάδας νά ἀσκήσῃ μιὰ πιὸ ἀποφασιστικὴ παρέμβαση στό ζήτημα, μιὰ καί ἡ ἐλληνικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ φαίνεται ν' ἀποτελεῖ ἓνα φτωχὸ συγγενὴ τῆς Δύσης.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ στό διεθνές πεδίο τό κυπριακό ἐξακολουθεῖ νά παραμένει στή σφαῖρα μιᾶς περιοχῆς ὅπου ἡ πρωτοβουλία φαίνεται ν' ἀνήκει στίς ΗΠΑ καί ὅπου ἡ παρέμβαση τῆς Σοβιετικῆς Ἐνωσης περιορίζεται σέ ἀφθονὴ πολιτικὴ ὑποστήριξη.

Εἴς τὴ διάρκεια αὐτῶν τῶν τεσσάρων χρόνων καί ἐνῶ ἡ Κύπρος ἐπετύγχανε κάθε φορὰ εὐνοϊκά ψηφίσματα καί ἀποφάσεις τοῦ ΟΗΕ, στὴν οὐσία ὑποχρεώονταν σ' ἓνα διάλογο μέ βάση προτάσεις ἐντελῶς ἔξω καί ἀπὸ αὐτό τό γράμμα τῶν ὧσων οἱ ἀποφάσεις τοῦ διεθνοῦς ὀργανισμοῦ προνοοῦσαν.

ΑΥΤΗ ἡ ἀντινομία πρακτικὰ μεταφραζόταν στὴ συνέχιση διαπραγματεύσεων κάτω ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ τῶν λογχῶν τῶν 40 χιλιάδων τουρκῶν στρατιωτῶν πού καταπατοῦν καί σήμερα τό ἔδαφος τῆς μικρῆς Δημοκρατίας.

Οἱ ANTINOMIES ὁμως καί οἱ ἀντιφάσεις τῆς ἐλληνικῆς πολιτικῆς στό χειρισμὸ τοῦ κυπριακοῦ δέν σταματοῦν ἐδῶ καί ὅ,τι ἐπισημάναμε πιὸ πάνω δέν εἶναι παρὰ τό ἀποτέλεσμα μιᾶς πολιτικῆς ἀφ' ἑαυτῆς ἀντιφαστικῆς, πού ὁδηγεῖ σέ ἀδιέξοδο ἢ σέ λύση μειοδοσίας, ἀφοῦ ἐπιμένει νά ἀναζητεῖ λύσεις τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος, ἑνὸς ζητήματος κατοχῆς, ἀπελευθέρωσης καί ἀνεξαρτησίας, στὰ πλαίσια τῆς Δύσης.

Ἡ ΕΠΕΤΕΙΟΣ τῶν τραγικῶν γεγονότων τοῦ Ἰουλίου-Αὐγούστου 1974 εἶναι μιὰ εὐκαιρία γιά νά θυμηθοῦν μερικοὶ πού «χειρίζονται ὑπεύθυνα» τό κυπριακό καί πού ἄφησαν μέ τίς ἐνέργειές τους νά νοηθεῖ ὅτι θέλουν νά ξεχάσουν, τό ρόλο πού διαδραμάτισαν τότε οἱ ΗΠΑ. Οἱ πρόσφατες ἀποκαλύψεις ὅτι ὁ σταθμάρχης τῆς CIA διέβθυνε ἀπὸ τό γραφεῖο τοῦ Μπονάνου τίς ἐξελιξείες ἀποτελεῖ νομίζουμε μιὰ «καλὴ ὑπενθύμιση».

ΑΝ ΘΑ πρέπει νά βγοῦν κάποια συμπεράσματα, ἀνάμεσα σ' αὐτὰ περιλαμβάνεται σίγουρα καί ἡ διαπίστωση πὼς τέσσερα χρόνια ἀπὸ τό πραξικόπημα καί τὴν εἰσβολὴ δέν στάθηκαν ἱκανὰ γιά τὴν ἐλληνικὴ πολιτικὴ νά διαγνώσῃ τὴ φύση τοῦ κυπριακοῦ ζητήματος καί νά προχωρήσῃ σέ μιὰ ἄλλη, πιὸ ἀποφασιστικὴ πορεία.

ΔΗΜΟΝΙΚΟΣ

ΝΑΤΟΪΚΕΣ «ΕΠΙΤΕΛΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ»

Ο διοικητής των ναυτικών δυνάμεων Νοτίου Ευρώπης του ΝΑΤΟ ναύαρχος Σπήαρς παρακολουθεί, λένε οι πληροφορίες, τα τουρκικά στρατιωτικά γυμνάσια που διεξάγονται στα διεθνή ύδατα του Αιγαίου, την Προποντίδα και την Άν. Μεσόγειο.

Το γενικό «συμμαχικό» στρατηγείο των Βρυξελλών ενδιαφέρεται καθώς φαίνεται έντονα για το επίπεδο των τουρκικών στρατιωτικών δυνάμεων, αφού η Τουρκία θεωρείται ήδη από νατοϊκής πλευράς σαν ο κύριος κορμός της νοτιοανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ. Καί γι' αυτό φροντίζουν - οι σύμμαχοί μας - να της προμηθεύουν, παρά το εμπάργκο, τεράστιες ποσότητες όπλων και να της παραχωρούν το στρατηγείο της Σμύρνης, πράγμα που ντεφάκτο σημαίνει τη δυνατότητα ελέγχου του Αιγαίου.

Για την Ελλάδα τα νατοϊκά σχέδια είναι κάπως διαφορετικά... και σαφέστατα ευθυγραμμισμένα με τις πρόσφατες δηλώσεις Μπράουν. Στα ντουλάπια των νατοϊκών στρατηγείων, όπως ακριβώς και σε κείνα του Πενταγώνου, υπάρχουν ορισμένες «επιτελικές εφαρμογές σε ώρα ανάγκης», που προβλέπουν τα πλάνα και τις μεθόδους «ελέγχου της εσωτερικής καταστάσεως» στη χώρα μας σε περίπτωση «απρόβλεπτων εσωτερικών κινδύνων για την Ελλάδα» (!)

Τα νατοϊκά σχέδια όμως προβλέπουν ακόμα - όπως αποκαλύφθηκε - και τη συνεννόηση στην εκτέλεση αυτών των «επιτελικών εφαρμογών και των «νομίμων ελληνικών άρχω»...

Λέτε να είναι κι αυτό ένα από τα «λεπτά σημεία» των λεγόμενων «ειδικών σχέσεων»;

Ο ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΑΣ

Ένας αστυφύλακας εκτός υπηρεσίας (μέ πολιτικά) και τρεις άλλοι φίλοι του πιάστηκαν από τη Χωροφυλακή γιατί έγραφαν βασιλογοντικά συνθήματα στους τοίχους των γραφείων του ΠΑΣΟΚ στο Αιγάλεω. Παραπέμφθηκαν στο αυτόφωρο και καταδικάστηκαν σε φυλάκιση 2 μηνών για παράβαση του Ν. 942/46 «Περί αναμοχλεύσεως πολιτικών παθών» και σε πρόστιμο 5 χιλ. δρχ. για ρύπανση.

Στό ακροατήριο ο χωροφύλακας που συνέλαβε τον αστυφύλακα και τους φίλους του προσπάθησε να «απαλύνει» την πρώτη του κατάθεση και να διορθώσει τη... γκάφα του, υποστηρίζοντας ότι οι κατηγορούμενοι ήταν μάλλον μεθυσμένοι!...

Φανταστείτε τι έχει να γίνει αν συλληφθούν ύστερα από καμιά παρόμοια... γκάφα οι... «άγνωστοι μολοτωφιστές» του κ. Μπάλκου...

Ο «ΑΝΕΠΙΣΗΜΟΣ» ΣΧΟΛΙΑΣΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΠΟΙΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

Καμιά, απόλύτως καμιά δεοντολογία και κανενός είδους πολιτική ευθύνη δεν φαίνεται να ισχύει σ' αυτό τον τόπο...

Ο «άνεπισημος» κυβερνητικός σχολιαστής της ΕΡΤ κ. Δρόσος, αφού «συνέστησε» τη διπλή ένωση, δηλαδή τη διχοτόμηση, σαν την πιο ενδεχόμενη λύση του κυπριακού - να τελειώνουμε μία και έξω μ' αυτό τον πονοκέφαλο... - εξακολουθεί να εμφανίζεται χαμογελαστός και νηφάλιος από την τηλεόραση και να «τυρβάζει περί πάντων», με όμοιου γουμένως αξιόλογο... θράσος.

Και μπορεί μέν ο ίδιος να μην «ενοχλήθηκε» καθόλου ούτε από την τεράστια κατακραυγή που ξεσηκώθηκε εναντίον του στην Κύπρο, ούτε από την καθαρή κατηγορία του κ. Μπαντουβά στη Βουλή ότι είναι έμμισθος πράκτορας της ΚΥΠ και να μην έννοι με κανένα τρόπο να εγκαταλείψει την «καρέκλα» του. Ή μήνυση που υπέβαλε κατά του βουλευτή θα φτάσει κάποτε στο ακροατήριο.

Μέχρι τότε όμως ο κ. Δρόσος όφειλε να μάς απαλλάξει από την τηλεοπτική του παρουσία. Αυτό επιβάλλει η στοιχειώδης πολιτική ευθύνη. Και μπορεί ο «σχολιαστής» να μην τή διαθέτει. Δεν βρέθηκε όμως ούτε ένας κυβερνητικός παράγοντας να του την υποδείξει;

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Κλείνουν σήμερα 13 χρόνια από το Ιουλιανό πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου 1965, όταν ο πρωθυπουργός της λαϊκής εντολής εξαναγκάζονταν σε παραίτηση από το Παλάτι και τους ξένους. Για να αρχίσει έτσι μία πρωτοφανής εκτροπή στην πολιτική ζωή του τόπου, που θα οδηγήσει τελικά στη μαύρη νύχτα της επταετίας.

Υπενθυμίζουμε την επέτειο της αποστασίας με μία επισημάνση που λέει πολλά: Ο κορυφαίος της αποστασίας και του βασιλικού πραξικοπήματος, ο Κ. Μητσοτάκης, είναι σήμερα ο πρώτος «τῆ τάξεως» υπουργός της κυβέρνησης και επίδοξος ἐθνάρχης...

ΕΠΙΘΕΣΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

«Θά απολυθείτε χωρίς αποζημίωση», προειδοποίησε τους απεργούς του ΚΑΤ η διοίκηση του κρατικού αυτού νοσηλευτικού ιδρύματος.

Την ίδια ακριβώς προειδοποίηση, τις ίδιες ακριβώς λέξεις, είχαν ακούσει την παραμονή της απόλυσής τους οι 700 απεργοί εργάτες της βιομηχανίας ΣΕΛΜΑΝ. Έβδομήντα εργάτες στο εργοστάσιο «ΑΚΜΗ - Στασινόπουλος» δώχθηκαν σε «αναγκαστική άδεια», ενώ τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του εργοστασιακού σωματείου απόλύθηκαν. Στην ΠΕΣΙΝΕ οι απόλύσεις φαίνεται να είναι ζήτημα χρόνου, ενώ η πολυεθνική «FRANK F. BASIL» προχωρεί ήδη σε μαζικές απολύσεις.

Είναι φανερό πως τα όσα αναφέραμε παραπάνω αποτελούν τα συμπτώματα μιάς γενικότερης επίθεσης εναντίον του συνδικαλιστικού κινήματος της χώρας, στην οποία ο περιθώριος ν. 330/76 αποτελεί το «βαρύ πυροβολικό» της κυβέρνησης.

Οι αριθμοί και τα στοιχεία μιλούν από μόνοι τους, ώστε να μη χρειάζεται κανένα επιπλέον επιχείρημα:

- Τό 1975 σημειώθηκαν 1.277 απολύσεις για συνδικαλιστική δράση, από τις οποίες οι 87 αφορούσαν δραστήρια συνδικαλιστικά στελέχη, μέλη διοικήσεων σωματείων και εργοστασιακών επιτροπών.

- Τό 1976 σημειώθηκαν 1.816 απολύσεις, από τις οποίες 239 συνδικαλιστικών στελεχών. (Ο ν. 330 μπαίνει σε ισχύ από τό Μάιο).

- Τό 1977 οι αντίστοιχοι αριθμοί είναι 2.462 και 210.

- Στό πρώτο τρίμηνο του 1978 σημειώθηκαν 1.125 απολύσεις, από τις οποίες 100 συνδικαλιστικών στελεχών!...

Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΔΕΝ ΥΠΟΦΕΡΕΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΕΙΣΜΟΥΣ!...

Τό δράμα των κατοίκων της Θεσσαλονίκης συνεχίζεται ενώ η κυβέρνηση με «θροχή μέτρων» που ανακοινώνουν καθημερινά διάφοροι υπουργοί και κυβερνητικοί επιτελείς προσπαθεί ή ίδια να βγει από τό δικό της πανικό...

Είναι χαρακτηριστική πάντως της αντίληψης με την οποία η κυβέρνηση αντιμετωπίζει την πρωτοφανή τραγωδία που έπληξε τη συμπρωτεύουσα, η δήλωση δυό (Μάρτης-Λάσκαρης) υπουργών της: «Η Θεσσαλονίκη δεν υποφέρει από τούς σεισμούς, αλλά από εκείνους που εκμεταλλεύονται τούς σεισμούς»!...

Την επομένη, από τη δήλωση αυτή, μέρα ή Θεσσαλονίκη θρηνούσε έναν ακόμα νεκρό και 17 τραυματίες από τις νέες μετασεισμικές δονήσεις.

Νά χρειάζονται τάχα σχόλια;

‘Ο «ιδιόρρυθμος» γιατρός

«Ο ιδιόρρυθμος γιατρός Βασίλειος Τσιρώνης αυτοκτόνησε – ή έχασε τη ζωή του στη διάρκεια της επιχείρησης των ΜΑΤ για την σύλληψή του» – κάπως έτσι είναι διατυπωμένα με διάφορες παραλλαγές τα ρεπορτάζ των εφημερίδων της περασμένης Τρίτης και Τετάρτης.

‘Η υπόθεση του γιατρού Τσιρώνη δεν είναι βασικά μία πολιτική υπόθεση. Είναι όμως μία χαρακτηριστική ιστορία και ή εξατομικευμένη περίπτωση που σταθμίζει σε πολλά επίπεδα τη συμπεριφορά της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας και του ελληνικού κράτους απέναντι στο άτομο-πολίτη.

Στόν τόπο μας επιβιώνουν, ελίσσονται, αναριχώνται και διαβιούν πολλών λογίων άτομα και επιτήδευι. Τούς μόνους που δεν σγκώνει αυτούς ο τόπος είναι οι «ιδιόρρυθμοι» – αυτούς τούς σκοτώνει ή τούς αυτοκτονεί.

‘Η ιστορία του γιατρού Τσιρώνη είναι βέβαια πολύ παλιά. Στη ζωή μας, ο γιατρός Τσιρώνης μπήκε από τότε που φρόντιζε και υπεράσπιζε τούς βασανιζόμενους και δεινοπαθούντες, στά στρατόπεδα, πολιτικούς εξόριστους. Οί διωγμοί που υπέστη γι’ αυτόν τόν λόγο και ή επακόλουθη κοινωνική και επαγγελματική του απομόνωση αποτέλεσαν τις αιτίες που με «λογική» διαδοχή οδήγησαν τόν γιατρό Τσιρώνη σε μία ά-κοινωνική, παράλογη συμπεριφορά.

‘Η πολιτική του σταδιοδρομία σταμάτησε κάπου εκεί. Και από τότε, εύάλωτος στόν περίγελο, αποτέλεσε τόν στόχο μιάς συμπεριφοράς που βέβαια δεν είναι αντίξια μιάς κοινωνίας που σέβεται τόν έαυτό της. Σε μικρές κοινότητες ή τις κλειστές κοινωνικές ομάδες υπάρχουν πάντα κάποιοι «ιδιόρρυθμοι». Και είναι χαρακτηριστικό ότι, αντί νά αποτελέσουν αντίκειμενο φροντίδας, είναι συνήθως ό στόχος του περιγελου και τó άλλοθι τών αυτοϊκανοποιημένων άτόμων ή κοινωνικών ομάδων γιά τήν ανάπτυξη τής επιθετικότητας τους. Στην περίπτωση του γιατρού Τσιρώνη, αποδείχτηκε περίτρανα πόσο άνικανη είναι ή ελληνική κοινωνία γιά νά λύσει στοιχειώδη προβλήματα κοινωνικής συμπεριφοράς.

‘Αποδείχτηκε ακόμα πόσο επιδεικτικά επιθετικό είναι τó ελληνικό κράτος σε κείνους που δεν έχουν τή λογική και τή γνώση νά παραβιάζουν τούς νόμους χωρίς τεχνάσματα. Στην «επιχείρηση Τσιρώνη» έγινε μιά έντυπωσιακή επίδειξη τών δυνάμεων καταστολής τού κ. Μπάλκου. ‘Οχι μόνον τά ΜΑΤ αλλά οι κομάντος τής ‘Αστυνομίας, τά ΜΕΑ (Μονάδες Ειδικών ‘Αποστολών) που έγκαινιάσαν τήν εμφάνισή τους επέδειξαν και απέδειξαν τήν ισχύ τους στήν «εκπόρθηση τού κράτους τού ΟΕΜ». Περιμένουμε νά ξεδιπλωθούν όλες οι φάσεις τής υπόθεσης που παίχτηκε στό προσκήνιο αλλά και στό παρασκήνιο. Φάνηκε όμως πολύ λίγο πειστική ή επιχειρηματολογία ότι δεν υπήρξε άλλος τρόπος γιά νά «έξουδετερωθεί» ό γιατρός Τσιρώνης, εκτός από κείνον που επέλεξε ή βία και ή θαναυσότητα.

‘Αποδείχτηκε τέλος πόσο ύποκριτική είναι ή συμπεριφορά τής κοινής γνώμης στό βαθμό που αυτή έκφράστηκε στά μέσα ενημέρωσης ή τήν καθημερινή ζωή.

‘Ας τó ομολογήσουμε επιτέλους ότι στόν τόπο μας οι «ιδιόρρυθμοι» δεν έχουν θέση : αυτοκτονούν ή σκοτώνονται. Είναι ζήτημα τύχης.

‘Η πρώτη σελίδα τής «Καθημερινής» και τού «ΡΙζοσπάστη»

«Μπᾶτε σκύλοι ἀλέστε»... 640 ἑκατ. δραχμές

ΤΟ... ΦΙΛΟΖΩΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΥΟ ΞΕΝΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΠΟΥ ΚΑΝΟΥΝ
ΚΑΛΑ ΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΤΟΥΣ!...

Σέ μιά ἐποχή «λιτότητας» καί «ἀναθέρμανσης» τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας οἱ σοφοί ἐγκέφαλοι τοῦ ὑπουργείου Γεωργίας βρῆκαν τρόπο νά πετάξουν κυριολεκτικά στούς... σκύλους 640 ἑκατ. δραχμές!

Τοῦ Κώστα Τσαρούχα

Ἡ ἱστορία μοιάζει μέ ἀνέκδοτο. Ὅμως εἶναι πραγματικότητα, ὀδυνερή μάλιστα, γιά τόν Ἕλληνα φορολογούμενο, ἀλλά καί ἔντονα χαρακτηριστική τοῦ «τρόπου σκέψης» ὀρισμένων κυβερνητικῶν ἐπιτελῶν.

- Γιά νά προλάβουμε τή μετάδοση καί ἐξάπλωση τοῦ ἐχινόκοκκου, σκέφτηκαν οἱ ἐγκέφαλοι τοῦ ὑπουργείου Γεωργίας, θά πρέπει νά δώσουμε στά 400.000 σκυλιά πού ὑπάρχουν στή χώρα μας ἕνα φάρμακο πού μέσα σέ δέκα χρόνια θά κάνει τά σκυλιά μας ὑγιέστατα καί ἀκίνδυνα γιά τή μετάδοση ἐχινόκοκκου!

Ἀς δοῦμε ὅμως πῶς μεταφράζεται αὐτή ἡ σοφή ἀπόφαση:

- Γιά κάθε σκύλο χρειάζονται, κατά μέσο ὄρο, 16 χάπια τήν ἡμέρα. Πράγμα πού σημαίνει 6.400.000 χάπια τό χρόνο.

- Κάθε χάπι κοστίζει περίπου 10

δραχμές. Χρειάζονται δηλαδή 64.000.000 δραχμές τό χρόνο.

- Οἱ «προγραμματιστές» τοῦ ὑπουργείου Γεωργίας ὅμως στίς προτάσεις τους μιλᾶνε μόνο γιά πρόγραμμα 10 ἐτῶν, ἂν θέλουμε νά ἔχουμε ἀποτελέσματα. Πού σημαίνει: 640.000.000 δραχμές, γιά τούς σκύλους ὅλης τῆς χώρας!

Ἐκτός ὅμως ἀπ' αὐτά θά πρέπει:

- Νά «ἀνευρεθοῦν» καί νά «συγκεντρωθοῦν» ὅλοι... οἱ σκύλοι τῆς χώρας γιά νά πάρουν τά... χαπάκια τους.

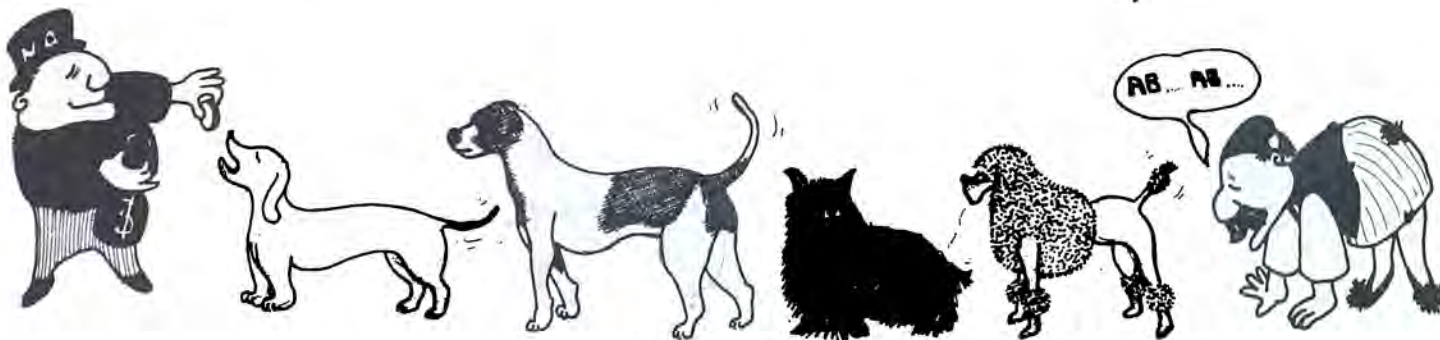
- Νά ὑποχρεωθοῦν οἱ τσομπάνηδες ἀλλά καί ὅλοι οἱ κάτοχοι σκύλων νά μαζέψουν τά κόπρανά τους μετά τή θεραπεία καί νά τά κάψουν ἢ νά τά θάψουν, διότι:

μέ τό φάρμακο πού ἀγόρασε τό δημόσιο καί τή «θεραπευτική ἀγωγή» πού σκέφτεται νά ἐφαρμόσει τό ὑπουργεῖο Γεωργίας τά αὐγά τῶν παράσιτων δέν

καταστρέφονται!...

Αὐτή ἡ «πρωτότυπη» ὑγειονομική ἐπιχείρηση τοῦ ὑπουργείου Γεωργίας ἀποτελεῖ ἀπό τήν ἄλλη ἕνα μεγάλο ἐπιχειρηματικό θρίαμβο τῶν ἀντιπροσώπων δύο ξένων ἐταιριῶν: τῆς γερμανικῆς «Μπάγιερ» καί τῆς ἀγγλικῆς «Γουέλκομ», πού θά εἰσπράξουν, ἂν δέν εἰσέπραξαν ἤδη, τά 640 ἑκατ. δραχμές γιά νά μᾶς προμηθεύσουν τά... θαυματοργά χαπάκια γιά τούς σκύλους μας.

Δέν ξέρομε τί ἀποτέλεσμα θά ἔχει αὐτή ἡ... «πρωτότυπη» ὑγειονομική ἐπιχείρηση, ἢ ἂν ἐφαρμόστηκαν τέτοια σοφά προγράμματα καί στίς χώρες τῶν δύο ἐταιριῶν, πού θά μᾶς προμηθεύσουν τά φάρμακα. Ἀς ἐπανεξετάσουν τό πρόγραμμα ὁ κ. Μποῦτος καί οἱ... φιλόζωοι ἐπιτελεῖς τοῦ ὑπουργείου Γεωργίας. Γιά νά μή γίνουμε καί διεθνῶς «ρεζίλι τῶν σκυλιῶν», πού λένε...

‘Η Δῦσις από τήν ‘Ανατολήν κέ ἄλε εἰδήσεις

Διά τόν γάμον τῆς Χριστίνας μέ ἀφτόν τόν νεαρόν Ρῶσον, δέν ἔχω ἀντίρρηση. Ἐκεῖνο μόνον πού μέ ἀνησχεῖ, εἶνε μήπως τό πεδί πού θά γεννηθῇ ἀπό ἀφτόν τόν δεσμόν, δέν λάβῃ τήν ἀπετοιμένην ἀγογήν κέ ἀρχίσῃ νά κἀν παρῆς εἰς τήν Μόσχαν μέ ἀριστερούς, ὅποτε δέν ἀποκλίετε μίαν ὀρέαν ἡμέραν νά ἐξηπνήσῃ ἡ κηρία Χριστίνα κέ νά διαβάσῃ εἰς τούς τοίχους τῆς κατοικίας τῆς ἀνατρεπτικά συνθήματα ὅπως ἘΜΠΡΟΣ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΠΟΥ ΧΑΡΑΞΕ Ο ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ, ἢ ΚΑΤΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΕΟΝ. Ὁ καθείς μπορεῖ νά φαντασθῇ λοιπόν ποῖαν σοβαράν δοκιμασίαν θά διέλθῃ ἀφτός ὁ γάμος, ὅταν ἡ μέν μητέρα τοῦ ἐπαναστάτου ἀντιληφθῇ ὅτι τά σηνθήματα ἀφτά στρέφοντε ἐναντίον τῆς, ὁ δέ πατήρ ὡς ἀκρεφνῆς Ρῶσος θά εἶνε Ὑπερήφανος διά τήν ἀναρχικότητα τοῦ ἰοῦ Του. Συνιστό λοιπόν εἰς τούς νεονύμφους σχολαστικήν προσοχήν εἰς τό ζήτημα τῆς μορφώσεως τῶν τέκνων τῶν, ὥστε νά μή διαληθῇ τό συνοικέσιον ἀφτό ἀπό ἀσεβῆ σηνθήματα στρεφόμενα κατά τῆς κεφαλεούχου μητρός.

★ ★ ★

Πρό μηνός κέ ὀλίγον πρό τῶν σισμῶν, τό ἡπουργίον Οἰκονομικῶν, εἶχεν δημοσιέψῃ εἰς ὅλας τάς ἐφημερίδας τήν πληροφορίαν, ὅτι εἰς τήν Θεσσαλονίκην κάποιος ἀνόνημος κάτοικος ἔχων 300 διαμερίσματα, δέν εἶχεν ὑποβάλλῃ οὐδέποτε φορολογικήν δήλωσιν. Παρ’ ὅλην ὁμος ἀφτήν τήν λεπτότητα τοῦ ὑπουργίου πού δέν ἀνέφερεν ὀνόματα διά νά μή τραυματισθῇ ὁ φοροφυγᾶς, πολλοί ἀγενεῖς Ἕλληνες ἀναροτόνται. «Καλά, ἀφτός ὁ Θεσσαλονικέφς δέν τά ἐδήλωσεν κέ ἴσος ὁ Θεός νά τόν ἐτιμώρησεν κέ νά τοῦ κατέστρεψῃ ὅλα τά διαμερίσματα, διά τά ὅποια ποιός ξέβρει πόσους κόπους κέ μόχθους κατέβαλε προσεισμηκός διά νά φέρῃ τά ἐνοίκια εἰς κάποιον λογικόν ὕψος. Τώρα πού τό Κράτος ἔλαβεν ὁμος δραστικά μέτρα διά τήν ἀνακούφισιν τῶν πληγέντων μέ φορολογικάς ἀπαλαγᾶς κέ ἄλλα, τί γίνετε; Συμπεριλαμβάνετε εἰς τάς φορολογικάς ἀπαλαγᾶς καί ὁ φοροφυγᾶς;» Τό ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν δέν τό διεφκρινίζει κέ τό ἐρώτημα πού ταλεπορεῖ ὅλους ἡμᾶς τοῦς μή σεισμοπαθῆς, παραμένει ἀναπάντητον. Ἀφόσον τό ὑπουργίον ἀνήγειλεν ὅτι ἕκαστος παθῶν θά λάβῃ 850.000 δρχ. ὡς δάνιον, λογικόν εἶναι νά λάβῃ κέ ὁ ἀνόνημος 300 δάνεια ἰσαρίθμου ὕψους, ἤτοι 255 ἑκατομῆρια ἐν ὅλῳ. Εἶνε ἔτσι ἡ κανόμεν κανέν λογιστικόν λάθος; Νομίζομεν ὅτι ὁ τόσον θαρέος πληγῆς πρέπει νά τά λάβῃ, διότι αἱ ἀρμόδιαι ἡπηρεσίαι πούθενά δέν ἀναφέρουν ὅτι οἱ ἔχοντες ἐκρεμότητάς μέ τάς ἐφορίας δέν δικοῦντε δανείων χαμηλοτόκων. Ἀφόσον μέ ἀπλοχερίαν ἀναγκείλαμε ὅτι ὅλοι οἱ παθόν-

τες τῆς Θεσσαλονίκης θά λάβουν βοήθειαν οἰκονομικήν, θά εἶνε ὀδίκον κέ ἀπρεπές νά στερήσομεν ἀπό τά ἐβεργεντικά ἀφτά μέτρα ἕναν συμπατριότη μας πού ἔτῃχεν νά μήν εἶνε φορολογικός ἐντάξει, λόγον παροδικῆς ἀμνησίας.

★ ★ ★

Οἱ ξένοι σεισμολόγοι πού ἐκαλέσαμε, Μᾶς ὑπέδειξαν ὅτι χρειαζόμεθα πολλούς σεισμογράφους εἰς διάφορα σημεῖα τῆς χώρας τούς ὁποίους πρέπει ἀνελλιπός νά παρακολουθοῦν ἐπιστήμονες, διά νά προλαμβάνομαι τούς σεισμούς. Ἀλλά οἱ ἐπιτόλοιοι ἀφτοί τεχνικοί, θά ἔπρεπε νά γνωρίζουν ὅτῃ διανήμοι ἔτος λιτότιτος κέ ἔχομεν ὀρκισθῇ νά μήν κάνομαι κανένα διορισμόν μέχρι τέλους τοῦ ἔτους. Τί θέλουν ἐπὶ τέλους κέ δέν τό λέγουν καθαρά; Νά διορισσοῖν σεισμολόγους κέ νά ἀνέλθωμι τόν τιμάρημον; Διησιχός ἀφτά πού ζητοῦν δέν γίνοντε. Εἰμεθα πολλή φορτομένοι διά τό 78. Ἦδη ἔχομε ἀναλάβει τήν ἡποχρέωσιν νά ἀγοράσομαι 1500 ἀφτοκίνητα μικροτέρων διαστάσεων διά τάς κρατικάς μας ἀνάγκας διά νά κάνομαι μεγάλην οἰκονομίαν. Δέν ξέβρω πῶς ἀντιδρῶν οἱ ἰθύνοντες τῆς Ἰαπωνίας ἢ τῆς Οὐψάλας ὅταν ἔχουν σεισμούς, ἀλλά ἐδῶ ὑπάρχει παράδοσις, ὅταν συνθέσουν ἔθνικέ καταστροφὴ νά τό ρίχνωμι εἰς τήν οἰκονομίαν τοποθετοῦντες κόκινην κάρταν ἐπὶ τῶν κρατικῶν μας ἀφτοκινήτων χαρακτηρίζοντες ἀφτά κατεδαφιστέα κέ ἀκατάλληλα πρὸς κατοίκησιν. Ἐπομένως τάς ὑποδείξεις τῶν ἄλλου κέ δέν ἐπιτρέπεται νά μᾶς θίγουν τήν ἐθνικήν μας ὑπερηφάνειαν. Ἡ Ἑλλάς γνωρίζει τήν ἱεράρχησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς κέ εἰς οὐδένα δίδῃ τό δικέομα νά ἐπεμβῇ εἰς τάς ἐσωτερικάς οἰκονομικάς τῆς ἡποθέσεις.

★ ★ ★

Ἀναζητῶν στοιχεῖα διά τόν ἐφεβρέτην τῆς κλίμακος Ρίχτερ, κέ ξεφυλίζων τό λεξικόν ἐδιάβασα τά ἐξῆς: εἰς τήν λέξιν ΣΕΙΣΜΟΛΟΓΙΑ.

Ἐπὶ 10.000 σεισμῶν πού λαμβάνουν χώραν οἱ 8.500 περίπου γίνονται στό Βόριον ἡμισφέριον καί μόνο 1500 εἰς τό Νότιον. Κάθε χρόνο σύμφωνα μέ στατιστικά στοιχεῖα, γίνονται 1 ἑκατομῆριον σεισμοί. Ἐξ ἀφτῶν ἕνας εἶναι παγκόσμιος, 10 μεγάλοι, 100 καταστρεπτικοί, 10.000 ἰσχυροί, 100.000 αἰσθητοί κέ οἱ ὑπόλοιποι ἀσθενεῖς.

Ἡ Ἰαπωνία ἔρχεται πρώτη εἰς σεισμούς μέ 10.000 δονήσεις τό χρόνο, ἡ Ἑλλάς δεκάτῃ μέ 550 - 560 ἐτησίως κέ τελεφετέα ἡ Βραζιλία κέ Ἀργεντινή, ὅπου καθόλον τόν 19ον αἰῶνα εἶχαν μόνον 39 σεισμούς.

Τυχροί τέλος πάντων ἀφτοί οἱ Ἀργεντινοί ἀπό πάσης ἀπόψεως. Ἐκτός πού δέν ἔχουν καθόλου σεισμούς, ἔχουν κέ Κεντρῶν δικτάτορα.

ΕΟΚ – ΕΛΛΑΔΑ:

ΤΙΣ τελευταίες μέρες έγιναν έντονες οι αντιθέσεις που χαρακτηρίζουν το πρόβλημα της ένταξης στην ΕΟΚ και ακόμη έγιναν πλαστικές όρισμένες απόψεις που όσοι από μας πήρανε αρνητική θέση στην ένταξη είχαμε επανειλημμένα τονίσει από την αρχή ενώ οι οπαδοί της ένταξης είχαν παραβλέψει ή θεωρήσει ανύπαρκτες. Οι αντιθέσεις αυτές μαρτυρούν πόσο ή άποψη που υποστηρίξαμε επανειλημμένα μέχρι τώρα, πώς ή απόφαση για την ένταξη στηρίζεται σε ταξικά συμφέροντα, πώς αποτελεί μια επιλογή της άστικής τάξης που λύνει τα προβλήματά της, και εντάσσεται στο γενικότερο κοινωνικοοικονομικό και πολιτικό προσανατολισμό της, όπως συμπυκνώνεται στο δό-

γμα του «*ἀνήκομεν εἰς τὴν Δύσιν*», ήταν σωστή. Οι αντιθέσεις, τέλος, αυτές, όπως ήρθαν στην επιφάνεια τις τελευταίες μέρες, δείχνουν και το αδιέξοδο στο οποίο έχει καταλήξει η κυβερνητική πολιτική, αλλά και τις αντιφάσεις της πολιτικής αυτής.

ΣΤΟ κείμενο τουτο θέλουμε να συζητήσουμε τις αντιθέσεις και τις αντιφάσεις που αυτές εκφράζουν και να δείξουμε στο πλαίσιο των γεγονότων την ορθότητα όρισμένων θέσεων. Πιο συγκεκριμένα, θα περιοριστούμε: α) στον πολιτικό χαρακτήρα του προβλήματος της ένταξης στην ΕΟΚ, β) στον περιθωριακό χαρακτήρα του γεωργικού προβλήματος για την ΕΟΚ, γ) στη σημασία της διεύρυνσης για την ΕΟΚ, τέλος δ) σε όρισμένες αντιφάσεις όπως εκφράζονται από συγκεκριμένους πολιτικούς φορείς.

‘Η πραγματικότητα τῶν ἀντιθέσεων καί ἡ «ἁρμονία» τῶν συμφερόντων

Τοῦ Μάριου Νικολινάκου

ΓΙΑ ΟΠΟΙΟΝ ἔχει μάθει νά βλέπει πίσω ἀπό τὰ ἐπιφανόμενα κι ἀκόμα γιά τόν οἰκονομολόγο πού ἔχει ἀναγνωρίσει πῶς τὰ οἰκονομικά προβλήματα δέν εἶναι προβλήματα πού πηγάζουν ἀπό τίς σχέσεις προϊόντων ἀναμεταξύ τους ἢ τιμῶν, ἀλλά εἶναι προβλήματα πού γεννιόνται ἀπό κοινωνικές σχέσεις, πῶς συγκεκριμένα εἶναι προβλήματα ἀνάμεσα σέ τάξεις, ἦταν φανερό πῶς ἡ ἐπιλογή γιά τήν ένταξη ἦταν ἀπό τήν πλευρά τῆς Ἑλλάδας ἐπιλογή τῆς ἀστικής τάξης γιά τήν πολιτική καί οἰκονομική της ἐπιθώση. Καί τοῦτο ἀφ’ ἐνός μὲν γιατί ἡ ἑλληνική ἀστική τάξη δέν ἔχει αὐτοπαρασῶν οἰκονομική, ἀλλά λειτουργεῖ μόνο μέσα στό πλαίσιο πού τῆς καθορίζει ἡ διαδικασία σῶρευσης κεφαλαίου στό διεθνή καπιταλιστικό χῶρο, ἀφ’ ἐτέρου γιατί ἡ πολιτική ὑπόσταση τῆς ἀστικής τάξης ἐξασφαλίζεται μόνο μέ ἐξωτερική ὑποστήριξη, μέ τήν ὑποτέλειά της στό διεθνές κεφάλαιο.

ΕΙΠΘΗΚΕ πολλές φορές ἀπό τούς οπαδούς τῆς ένταξης πῶς ἡ ένταξη θά ἔλυνε ὅλα τὰ προβλήματα, ἀπό μερικούς ἀντιπάλους τῆς ένταξης πῶς ἡ ένταξη θά ἐσήμαινε καταστροφή. Οὔτε τό ἓνα οὔτε τό ἄλλο ἀναποκρίνονται στήν ἀλήθεια. Ἡ Ἑλλάδα εἶναι ένταγμένη στό καπιταλιστικό σύστημα καί οἱ διαδικασίες συγκέντρωσης τοῦ κεφαλαίου, καταστροφῆς τῶν μικρομεσαίων ἐπιχειρήσεων, μονοπωλισμοῦ τῆς οἰκονομίας ἀπό τό ξένο κεφάλαιο, λαβαίνονται ἐν κινήσει. Ἡ ένταξη στήν ΕΟΚ θά ἐπιδίωκε τίς διαδικασίες αυτές. Ἀπό τήν πλευρά ἐξῆλθον τῆς ΕΟΚ, ἡ ένταξη τῆς Ἑλλάδας καί σέ συνέχεια τῆς Πορτογαλίας καί τῆς Ἰσπανίας ἀναποκρίνονται στίς ἀνάγκες διεύρυνσης τῆς ἀγορᾶς καί ἀξιοποίησης τοῦ κεφαλαίου, πέρα ὅμως ἀπό αὐτό ἀναποκρίνονται στήν ἀνάγκη τῆς νά ἐλέγξει τό μεσογειακό χῶρο, καί στήν ἀνάγκη τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος στό σύνολό του νά ἐλέγξει πολιτικά καί στρατιωτικά τίς χῶρες αὐτές.

ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ καιρό οἱ μάσκες ἐπέσαν καί ἡ γλώσσα τῶν Εὐρωπαίων ἐγίνε ὡμή. Δηλώθηκε ἐπανειλημμένα, καί πῶς πρόσφατα καί ἀπό τό γερμανό καγκελάριο, πῶς ΕΟΚ καί ΝΑΤΟ συνδέονται, πῶς ἡ ένταξη στήν ΕΟΚ προϋποθέτει καί τακτοποίηση τῶν σχέσεων τῆς Ἑλλάδας μέ τό ΝΑΤΟ. Ὁ

γερμανός ὑπουργός Ἐξωτερικῶν Γκένσερ, ἀναλαμβάνοντας πρόσφατα τήν προεδρία τοῦ Συμβουλίου τῆς ΕΟΚ δήλωσε δύο πράγματα: πρῶτο, πῶς τὰ κίνητρα τῆς διεύρυνσης εἶναι πολιτικά καί δεύτερο πῶς ἡ διεύρυνση δέν πρέπει νά δημιουργήσει προβλήματα μέ τήν Τουρκία. Τίς τελευταίες μάλιστα μέρες πληθαίνουν οἱ πληροφορίες σύμφωνα μέ τίς ὁποῖες ἀναγνωρίζεται κάποιο θέτο τῆς Τουρκίας στό θέμα τῆς ένταξης τῆς Ἑλλάδας. Αὐτό χρησιμοποιοῦται σάν μέσο πίεσης στίς διαπραγματεύσεις. Σύγχρονα ἡ ΕΟΚ ἐπιδίωκει τήν ένταξη τῆς Ἑλλάδας μέ τούς ὅρους πού ἡ ἴδια (ἡ ΕΟΚ) ἐπιβάλλει, ἐνῶ παράλληλα προβαίνει σέ παραχωρήσεις καί πρὸς τήν Τουρκία στό πλαίσιο τῆς Συμφωνίας Συνδέσεως. Δένει ἔτσι καί πολιτικά καί οἰκονομικά τίς δύο χῶρες στό οἰκονομικό καί πολιτικό σύστημα τῆς Δύσης. Μέ τόν τρόπο αὐτό οἱ πολιτικές πλευρές τοῦ προβλήματος καλύπτουν τίς οἰκονομικές σκοπιμότητες.

ΕΧΟΥΜΕ τονίσει καί ἀπό ἄλλη θέση πῶς τό γεωργικό πρόβλημα στό πλαίσιο τῆς συζητήσεως γιά τήν ένταξη δέν εἶναι πρόβλημα πρωταρχικό γιά τήν ΕΟΚ. Τό ἐνδιαφέρον τῆς ΕΟΚ μέ τή διεύρυνση δέ στρέφεται πρὸς τή γεωργία, ἀλλά πρὸς τή βιομηχανία. Ἡ Ἑλλάδα ἀποκτᾷ σημασία σάν ἀγορά τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων τῆς ΕΟΚ καί σάν χῶρος ἐγκατάστασης ἐκείνων τῶν βιομηχανιῶν στή Δυτική Εὐρώπῃ τῶν ὁποίων ἡ παραγωγή δέν εἶναι πιά ἀποδοτική ἐκεῖ. Γιά τήν ΕΟΚ τό γεωργικό πρόβλημα στό πλαίσιο τῶν διαπραγματεύσεων γιά τήν ένταξη ἀποτελεῖ ἓνα βάρος γιά τό κοινό Ἀγροτικό Ταμεῖο. Γι’ αὐτό θά πρέπει νά χρηματοδοτηθεῖ τίς δαπάνες ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας. Ἡ ΕΟΚ, μὴ ἔχοντας λύσει ἡ ἴδια τό ἀγροτικό τῆς πρόβλημα μέχρι τώρα, θά ἐπιφορτιζόταν μ’ ἓνα πρόσθετο βάρος ἀν ἐξίσωνε τήν ἑλληνική γεωργία μέ αὐτήν τῆς ΕΟΚ ἀπό τήν ἀρχή τῆς ένταξης.

ΟΙ ΘΙΑΣΩΤΕΣ τῆς ένταξης εἶχαν διατυπώνουν πῶς ἡ ὠφέλεια τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας ἀπό τήν ένταξη θά ἦταν μεγάλη. Ἡ ἐισήγηση τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΕΟΚ πρὸς τό Συμβούλιο Ἐπιτροπῶν πού ἐγίνε γνωστή

τίς τελευταίες μέρες εἶναι ἰδιαίτερα χαρακτηριστική. Ὅπως ἐγίνε γνωστό ἀπό τόν ἡμερήσιο τύπο, ἡ Ἐπιτροπή προτείνει μεταβατική περίοδο ἀπὸ 5 μέχρι 10 χρόνια καί ζητάει ἡ Ἑλλάδα νά ἀποδεχθεῖ ἀμέσως τήν Κοινή Ἀγροτική Πολιτική, τὰ κοινά ἐπίπεδα τιμῶν, τήν ἀμέση πραγματοποίηση τῆς πλήρους τελωνειακῆς ένωσης, τήν κατάργηση τῶν ποσοτικῶν περιορισμῶν στίς συναλλαγές μέ τρίτες χῶρες καθώς καί τήν ἐφαρμογή τῶν προτιμησιακῶν καθεστώτων πρὸς τρίτες χῶρες. Τὰ παραπάνω σημαίνουν πῶς οἱ δαπάνες προσαρμογῆς τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας δέν θά βαρύνουν τήν ΕΟΚ, ἀλλά τήν ἴδια τήν Ἑλλάδα. Παραπέρα, πῶς ὁρισμένα προϊόντα (κτηνοτροφικά π.χ. καθώς καί προϊόντα συναγωνίσμα μέ ἴδια προϊόντα ἄλλων μεσογειακῶν χωρῶν) θά ὑποστούν τέτοιο ανταγωνισμό, ὥστε ἡ παραγωγή τους θά κινδυνέψει νά ἐξαφανιστεῖ.

ΑΣ ΣΗΜΕΙΩΘΕΙ πῶς ἔχουν κλείσει οἱ διαπραγματεύσεις στοὺς τομεῖς πού ἐνδιαφέρουν βασικά τήν ΕΟΚ, συγκεκριμένα στήν τελωνειακή ένωση, τήν κίνηση κεφαλαίων, τίς ἐξωτερικές ἐμπορικές σχέσεις, τή συμμετοχή στήν «Εὐρωπαϊκή Κοινότητα Ἀνθρακός καί Χάλυθος» καί στήν «Εὐρωπαϊκή Κοινότητα Ἀτομικῆς Ἐνέργειας». Τά πῶς δύσκολα θέματα, ὅπως ἡ συμμετοχή στά ὄργανα τῆς Κοινότητας, ἡ περιφερειακή πολιτική, ἡ κοινωνική πολιτική, ἡ ἑλληνική συμμετοχή στόν Κοινωνικό Προϋπολογισμό, τό δικαίωμα ἐγκατάστασης φυσικῶν καί νομικῶν προσώπων, θά ἀποτελέσουν ἀντικείμενο διαπραγματεύσεων στό μέλλον.

ΕΝΑ ἈΛΛΟ πρόσφατο γεγονός ἐδείξε ἐπίσης καθαρά ποιό εἶναι οἱ στόχοι πού ἐπιδίωκει ἡ ΕΟΚ μέ τή διεύρυνση. Ἐξενατονιστεῖ πῶς τό πρόβλημα τῆς ΕΟΚ μετά τήν περειακή κρίση τοῦ 1973 εἶναι πρῶτο πρόβλημα διεύρυνσης ἀγορῶν. Μέσα στήν ΕΟΚ, ἡ διαδικασία ἀνάπτυξης ἔχει ὁδηγήσει στή δημιουργία ἑνός παραγωγικοῦ δυναμικοῦ πού παράγει πολύ περισσότερο ἀπὸ ὅσο μπορεῖ νά ἀπορροφήσει ἡ ἀγορά ὅλης τῆς ΕΟΚ. Ἡ διεύρυνση τῆς ΕΟΚ ἀπὸ ἐξί σέ ἐννέα μέλη, ἡ «Ὄσπολιτική» τοῦ Μπράντ 1970, ἡ Συμφωνία τοῦ Λομέ, μέ τήν ὁποία συνδέ-

θηκαν μέ την ΕΟΚ 43 πρώην αποικίες, ή λεγόμενη μεσογειακή πολιτική, ή λεγόμενος εύρω-άρσθικός διάλογος καί ή νέα διεύρυνση τώρα, αποβλέπουν στην ίκανοποίηση της βασικής αυτής ανάγκης γιά άνοιγμα αγορών, οι οποίες θά μπορούν νά απορροφήσουν τά προϊόντα της ΕΟΚ, ιδίως κεφαλαιουχικά αγαθά, αλλά καί καταναλωτικά βιομηχανικά αγαθά.

ΔΕΥΤΕΡΟ, πρόβλημα άναδιάρθρωσης της οικονομίας, έπειδή όρισμένοι κλάδοι, κυρίως έντασης εργασίας, μετά την αύξηση της τιμής του πετρελαίου δέν μπορούν πιά νά ανταγωνισθούν άλλες χώρες έπειδή τό κόστος παραγωγής είναι ύψηλό. Τό κόστος είναι ύψηλό καί από την αύξηση της τιμής της ενέργειας, καί από την αύξηση των μισθών, οι οποίοι είναι σημαντικά ύψηλότεροι από τους μισθούς πού πληρώνονται σέ υπό ανάπτυξη χώρες, των οποίων ή παραγωγή είναι σημαντικά φθηνότερη. Άνάμεσα στους κλάδους αυτούς είναι ή ύφαντουργία, την οποία συναγωνίζονται επικίνδυνα χώρες της Άσίας π.χ. ή Σιγκαπούρη ή τόν Χόνγκ Κόνγκ. Είναι γενωστό τό μεγάλο ποσοστό άνεργίας πού έχει δημιουργηθεί μετά τό 1973 στις χώρες της ΕΟΚ. Η άνεργία αυτή έχει διαρθρωτικό χαρακτήρα καί θά είναι έπομένως διαρκής, όσον καιρό θά διαρκέσει ή περίοδος άναπροσαρμογής των οικονομιών της Δύσης. Η άναπροσαρμογή αυτή σημαίνει πώς όρισμένοι κλάδοι θά πάψουν νά παράγουν στην ΕΟΚ. Θά πρέπει νά εγκατασταθούν σέ χώρες μέ μισθούς χαμηλότερους. Άνάμεσα στους κλάδους αυτούς είναι καί ή ύφαντουργία, μέρος της οποίας έχει άρχισι νά εγκαθίσταται στις νοτιοευρωπαϊκές χώρες από τώρα.

ΣΤΗ ΦΑΣΗ όμως της άναπροσαρμογής οι χώρες της ΕΟΚ είναι άναγκασμένες, γιά νά μειώσουν την άνεργία καί νά μήν την αύξήσουν, νά λάβουν προστατευτικά μέτρα. Όταν έπομένως στις 7 Ιουλίου ή ΕΟΚ άπαγόρευσε την εισαγωγή όρισμένων ύφαντουργικών προϊόντων από την Ελλάδα, κατά παράβαση καί της Συμφωνίας Σύνδεσης του 1962, έγινε φανερό ότι ή ΕΟΚ αποβλέπει ήρώτα στό νά προστατεύσει, τά συμφέροντά της, άκόμη καί μέ καταπάτηση διακηρύξεων περί έλευθέρου έμπορίου κ.λπ. πού έκανε παλαιότερα. Η άπόφαση αυτή έχει μεγάλες άρνητικές συνέπειες πάνω στην ελληνική ύφαντουργία, πού άποτελεί έναν από τους κύριους εξαγωγικούς τομείς. Τά γεγονότα έτσι μιλούν από μόνα τους καί δείχνουν τά συμφέροντα πού τά διαμορφώνουν. Καί τά συμφέροντα αυτά είναι αντίθετα πρός τά ελληνικά συμφέροντα.

ΠΟΛΛΟΙ από τόους θιασώτες της ένταξης προσπαθούν νά περιγράψουν την άρμονική σύμπτωση συμφερόντων τόσο της Ελλάδας, όσο καί των χωρών της ΕΟΚ από την ένταξη. Ο κ. Ζολώτας τό έπιχείρησε γιά δεύτερη φορά από τίς στήλες της «Καθημερινής» (13 έως 23 Ιουνίου). Η ίδια ή ΕΟΚ διαφεύδει τά κηρύγματα αυτά άποκαλύπτοντας τη δουλοπρέπεια της ελληνικής άστικής τάξης, ή οποία αντίθετα πρός την κραυγή των γεγονότων προσπαθεί νά πείσει, πώς ή ΕΟΚ έχει καλές προθέσεις! Στην οικονομία όμως δέν υπάρχουν προθέσεις, άλλα μόνο συμφέροντα.

ΑΞΙΖΕΙ τέλος νά ξεκαθαριστούν όρισμένα ζητήματα πού άφορούν δηλώσεις πολιτικών φορέων πού φαίνονται αντιφατικές. Μιά τέτοια δήλωση ήταν πάλι πρόσφατα (6

Ιουλίου) ή δήλωση του ΚΚ Γαλλίας έναντιόν της διεύρυνσης. Τά έπιχειρήματα είναι πρ ώ τ α , στενά οικονομικά, ή προστασία των γάλλων άγροτών από τόν ανταγωνισμό των άγροτών των νοτιοευρωπαϊκών χωρών. Δε ύ τ ε ρ ο, πολιτικά, ή διαπίστωση πώς μία διευρυμένη ΕΟΚ θά μπει άναγκαστικά κάτω από την κυριαρχία της Δυτ. Γερμανίας, καί έμμεσα κάτω από την κηδεμονία των Η.Π.Α.

ΣΕ ΑΝΤΙΘΕΣΗ πρός τη θέση αυτή θρίσκει ή δήλωση Μιττεράν, ό οποίος, αντίφάσκοντας σέ παλαιότερη τοποθέτηση του κόμματός του, τάχθηκε ύπέρ της διεύρυνσης.

ΤΕΛΟΣ, σάν έπιχείρημα ύπέρ της ένταξης προβάλλεται μία αντίθεση της Σοβ. Ένωσης καί των ΗΠΑ στην ένταξη της Έλλάδας. Αίσθηση έτσι προκάλεσε μία περίεργη συνέντευξη ενός άμερικάνου οικονομολόγου, του Ρόμπερτ Μάντελ, στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» (25 Μαΐου 1978), ό οποίος ύποστήριξε πώς ή ένταξη είναι ίσως ή καλύτερη λύση, κρύβει όμως πολλούς κινδύνους. Η συνέντευξη είναι περίεργη, έπειδή, όπως φαίνεται, ό καθηγητής Μάντελ δέν έχει άσχοληθεί άλλη φορά μέ την Έλλάδα, καί μπαίνει τό έρώτημα μήπως πίσω άπ' αυτόν κρύβονται άλλες δυνάμεις.

ΚΑΝΟΝΤΑΣ μιάν έκτίμηση των παραπάνω θά πρέπει νά καταλήξει κανείς στό ακόλουθα συμπεράσματα:

α) Δέν στηρίζονται σέ λογική άνάλυση αλλά σέ συναισθηματισμό καί δημαγωγία τό έπιχείρημα ότι μία σύμπτωση θέσεων των όπαδών της ένταξης ή των αντίπαλων της μέ θέσεις της Σοβ. Ένωσης ή των ΗΠΑ, σημαίνει άνευ έτέρου τίποτα. Μιά τέτοια σύμπτωση μπορεί νά είναι έξωτερική καί τυχαία, νά ανταποκρίνεται δηλαδή όχι σέ κοινά συμφέροντα, αλλά σέ αντίθετα συμφέροντα καί σέ αντίθετους στόχους. Σημασία έχει νά αναλύσει κανείς καί τά συμφέροντα καί τους στόχους, άν άναζητάει την άλήθεια, νά μή μείνει στό έπιφανόμμενα.

β) Σκιαγραφήθηκαν πιά πάνω οι στόχοι πού έπιδιώκει ή ΕΟΚ μέ τη διεύρυνση. Είναι άναμφίβολο πώς άνάμεσα στό δυτικοευρωπαϊκό καί τό άμερικανικό κεφάλαιο ύπάρχει όξύς ανταγωνισμός γιά την κατάκτηση αγορών. Είναι άναμφίβολο έπίσης ότι ή οικονομική θέση της Εύρώπης, ιδιαίτερα μετά τό 1968, ίσχυροποιήθηκε σέ βάρος των ΗΠΑ. Είναι έπίσης άναμφίβολο πώς ή ΕΟΚ άποκτά μεγαλύτερη πολιτική σημασία, καί γίνεται έτσι επικίνδυνη. Σέ τούτο στηρίζεται καί ή ύποστήριξη της Κίνας, ή οποία θλέπει την ΕΟΚ σά σφήνα άνάμεσα στη Σοβ. Ένωση καί τίς ΗΠΑ. Άπό τό άλλο μέρος οι ΗΠΑ έχουν άνάγκη τίς δυτικοευρωπαϊκές χώρες γιά νά σταθούν πολιτικά. Οι δυτικοευρωπαϊκές χώρες είναι αυτές πού συντηρούν πολιτικά τό ΝΑΤΟ, χωρίς την ύπαρξη του οποίου ή ήγεμονία των ΗΠΑ, πού έχει κλονιστεί κιόλας στον οικονομικό τομέα, είναι άδιανόητη. Μπορεί έτσι οι ΗΠΑ νά θλέπουν στις χώρες της ΕΟΚ τόν ανταγωνιστή, αλλά είναι ύποχρεωμένες νά άναγνωρίσουν την πολιτική του σημασία. Στο σημείο αυτό έπιτυγχάνεται ή ίσορροπία των συμφερόντων. Γιά τίς χώρες της ΕΟΚ έξάλλου οι ΗΠΑ είναι άπαραίτητες σάν ό διεθνής χωροφύλακας πού έξασφαλίζει τό καπιταλιστικό σύστημα διεθνώς. Άποτελεί άφέλεια καί μαρτυρά άπλοϊκότητα νά ταυτίζει κανείς άκριτα την άρνηση της ΕΟΚ από την πλευρά των ΗΠΑ καί της Σοβ. Ένωσης. Οι αντίθέσεις είναι πολύ-

πλοκες καί περισσότερο δύσκολες άπό όσο έμφανίζονται. Η ταύτιση των συμφερόντων, τελικά, άνάμεσα στις ΗΠΑ καί στην ΕΟΚ, περνάει άκριθώς μέσα από τίς αντίθεσεις αυτές, άποτελεί τη συνιστάμενή τους.

γ) Είναι εύνόητο γιati ή Σοβ. Ένωση θλέπει μέ κακό μάτι τη διεύρυνση καί την ίσχυροποίηση της ΕΟΚ. Ο χώρος της Κεντρικής Εύρώπης γίνεται συμπαγής, ή ΕΟΚ γίνεται τρίτη δύναμη, ενώ ή κυριαρχία της σέ αγορές τρίτων χωρών δυσκολεύει τη σοβιετική διεύδωση. Η διεύρυνση πρός τη Μεσόγειο δημιουργεί τεράστια προβλήματα γιά τόν έλεγχο καί της Μεσογείου καί της Άφρικής. Δέν είναι έτσι τό ίδιο πράγμα ή αντίθεση πρός την ΕΟΚ της Σοβ. Ένωσης καί των ΗΠΑ. Η αντίθεση των ΗΠΑ όδηγείται σέ μία κατάφαση, ή αντίθεση της Σοβ. Ένωσης σέ μία διαρκή καί κύρια αντίθεση.

δ) Θά πρέπει έπίσης νά ξεκαθαριστεί πώς οι αντίθέσεις μέσα στην ίδια την ΕΟΚ είναι σημαντικές. Οι αντίθέσεις αυτές έκδηλώνονται καί στον οικονομικό καί στον πολιτικό τομέα. Μιά πρώτη αντίθεση είναι αυτή άνάμεσα σέ μεγάλους (Γερμανία, Γαλλία, Άγγλία) καί μικρούς, παραπέρα ή αντίθεση άνάμεσα σέ θόρειους καί νότιους (Γαλλία, Ιταλία, σύν τίς μεσογειακές χώρες της νέας διεύρυνσης), τέλος ή αντίθεση άνάμεσα στη Γαλλία καί τη Γερμανία. Μόνο όποιος κατανοήσει τίς αντίθέσεις αυτές, μπορεί νά συλλάβει στη σωστή της διάσταση την κατάφαση πού άποτελεί ή ΕΟΚ σάν ίσορροπία των αντιθέσεων αυτών. Μόνο μέσα στό πλαίσιο αυτό είναι κατανοητές οι τοποθετήσεις πολιτικών φορέων όπως τό ΚΚ καί τό Σοσιαλιστικό Κόμμα της Γαλλίας. Θά πρέπει νά τονιστεί πώς οι τοποθετήσεις αυτές είναι τελικά πρόσκαιρες, κι όχι όριστικές καθορίζονται από την κάθε φορά συγκυρία των έσωτερικών ταξικών αντιθέσεων μέσα σέ μία χώρα, των αντιθέσεων των χωρών της ΕΟΚ μεταξύ τους, τέλος των αντιθέσεων άνάμεσα στις δύο μεγάλες δυνάμεις ΗΠΑ καί Σοβ. Ένωση.

ε) Ός πρός τη φύση της ίδιας της ΕΟΚ, θά πρέπει νά διαπιστωθεί πώς άποτελεί μιά ένωση των μονοπωλίων στη φάση αυτή. Άν μπορεί νά γίνει ή Εύρώπη των έργαζομένων, είναι άλλο θέμα. Η τοποθέτηση πάντως ύπέρ ή κατά της ΕΟΚ, δέν μπορεί νά είναι μονοδιάστατη, ούτε δογματική. Είναι πολιτική, καί σάν τέτοια είναι ιστορική. Τούτο σημαίνει πώς είναι συνάρτηση των συγκεκριμένων συνθηκών. Είναι άλλη ή τοποθέτηση ένδεχόμενα όταν μία χώρα άποτελεί κιόλας μέλος, όπως είναι διαφορετική ή τοποθέτηση γιά μία χώρα πού βρίσκεται έξω από την ΕΟΚ.

Η ΘΕΣΗ ενός πολιτικού φορέα είναι διαφορετική εάν ό φορέας αυτός άποβλέπει στην κατάκτηση της έξουσίας (Σοσιαλιστικό Κόμμα Γαλλίας) καί στη διαδικασία μιάς κοινωνικής αλλαγής κάτω από τίς δοσμένες ιστορικές συνθήκες, ή εάν, γιά συγκεκριμένους λόγους, την κατάκτηση της έξουσίας, τουλάχιστο άμεσα, τη θεωρεί είτε άνεφικτη είτε άνεπιθύμητη (ΚΚ Γαλλίας). Οι στρατηγικές των πολιτικών φορέων δέν καθορίζονται γενικά μονολιθικά, αλλά κάτω από τίς κάθε φορά δοσμένες συνθήκες. Κι όταν οι στρατηγικές αυτές έχουν καθοριστεί, ή τακτική ύλοποίησή τους μπορεί νά χαρακτηρίζεται από παλινδρομήσεις πού είναι φυσιολογικές.

Σέ ἀριθμούς: 'Η Σύνοδος τῆς Βουλῆς

Τοῦ Γιώργου Δ. Παναγκώτου

Ἡ ἀποτίμηση σέ ἀριθμούς τοῦ ἔργου τῆς Βουλῆς, κατὰ πάγια συνήθεια πού πάει νά δημιουργήσει ἐθνικό καθεστῶς, μέ τήν ἀπό μέρους μου δημοσίευσή στό τέλος κάθε συνόδου τῶν σχετικῶν στοιχείων, εἶναι ἡ ἀκόλουθη: Πραγματοποιήθηκαν 103 συνεδριάσεις τοῦ σώματος σέ ὁλομέλεια. Τμήματα δέ λειτούργησαν ἐφέτος, ἀλλά – σύμφωνα μέ δῆλωση τοῦ προέδρου κ. Δ. Παπασπύρου – τό σύστημα τοῦ ἐπιμερισμοῦ τοῦ νομοθετικοῦ ἔργου δέν πρόκειται νά ἐγκαταλειφθεῖ. Στίς συνεδριάσεις αὐτές ψηφίστηκαν 48 νομοθετήματα (59 συνεδριάσεις συνολικά ἀφιερώθηκαν στό νομοθετικό ἔργο), ἐνῶ γιά τόν κοινοβουλευτικό ἔλεγχο, ὅπου συζητήθηκαν 64 ἐπερωτήσεις, 155 ἐρωτήσεις καί 192 ἀναφορές, ἀφιερώθηκαν 42 ἀμιγείς συνεδριάσεις κι ἄλλες 34 μικτές, μέ νομοθετική ἐργασία σὺνάμα. Μέσος ὅρος τῆς προηγούμενης τριετίας 74 ἐπερωτήσεις, 176 ἐρωτήσεις καί 399 ἀναφορές, σύμφωνα μέ τή θεματική ταυτότητα τῶν θεμάτων κι ὄχι τό πλῆθος τους, μεθοδολογία πού πρωτάνεψε στήν καταγραφή (βλ. καί «ΑΝΤΙ» 55/5.10.76, 12-13) ὡς καί τήν περυσινή περίοδο (βλ. «ΑΝΤΙ» 88/17.12.77, 15-17).

Δόθηκαν ἐπίσης ἐγγραφές ἀπαντήσεων σέ 2.176 ἐρωτήσεις καί 7.853 ἀναφορές, ἀπό τίς συνολικά 355 ἐπερωτήσεις, 2.626 ἐρωτήσεις καί 8.760 ἀναφορές πού κατέθηκαν στή σύνοδο πού ἔληξε στίς 15.6.78 (τυπικά καί τά θερινά τμήματα ἀνήκουν στήν ἴδια σύνοδο), ἔχοντας ἀρχίσει τίς ἐργασίες της 186 μέρες πρίν (12.12.77).

Πολύσημη καί πολυσήμαντη ἡ πρώτη σύνοδος τῆς Βουλῆς πού προέκυψε ἀπό τίς ἐκλογές τῆς 20 Νοέμβρη 1977. Καταλυτικά διδαχτική, περισσότερο κι ἀπό τό ἴδιο τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν. Ἀπορφάνισε, πρίν ἀπ' ὅλα, τήν οὐτοπική συλλογιστική μιᾶς ἐρμαφρόδιτης ἰδεολογικά παράταξης, τοῦ κέντρου, ἀποδείχνοντας, μέ τήν αἰμοληψία του ἀπό τή δεξιά, πῶς ὀριστικά κι ἀμετάκλητα ἡ ὁρθοδοξία τοῦ θενιζελισμού, μέ τό Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, ἔχει διαλυθεῖ. Αἰμοληψία παρόμοια ἐκείνης τοῦ 1951, τοῦ 1956 ἢ τοῦ 1958 κι ἀκόμη τῆς ἀποστασίας τοῦ 1965, ἐνδειχτική γιά ὅσους «θλέπουν καί δέν κοιτάνε σά χαζοί» (Μπρέχτ) τῶν πραγματικῶν ἀνυσμάτων τῆς νόθας ἢ μὴ σοσιαλδημοκρατίας. Δεύτερο χαρακτηριστικό ἡ ἀπόδειξη τῆς ἀκρατῆς ρεαλιστικῆς τῆς μίας, ἀδιαίρετης κι ὁμοοῦσιας δεξιᾶς, πού κατορθώνει χάρις στήν κατανόηση τοῦ ἀμοραλισμοῦ τῆς πολιτικῆς νά ἀνανεώνεται καί νά ἐπιβιώνει ἐξακολουθητικά. Ἡ πρώτη σύνοδος καθόρισε ἐπιπλέον τό σίγμα ἡγεμονισμοῦ πού αὐτάρεσκα ἀσκεῖται ἀπό τό ΠΑΣΟΚ, ὅταν ἐκμηδενίστηκε ὁ κοινοβουλευτικός ἔλεγχος (κι ὄχι μόνο αὐτός) ἀπό τήν περιττή ἐγγραφή δεκάδας βουλευτῶν σέ κάθε ἀναφορά κι ἐρώτηση καί τή μὴ παραίτηση ἀπό τήν ἀνᾶπτυσή τους, μέ ἀποτέλεσμα ὁ περιορισμένος χρόνος τοῦ ἐλέγχου (μέχρι μιᾶς ὥρας τῆ συνεδρίαση γιά ἀναφορές κι ἐρωτήσεις) νά ἀποστερεῖ ἀπό τά ὑπόλοιπα ἀντιπολιτευόμενα κόμματα τήν εὐκαιρία νά ἀσκήσουν κι ἐκεῖνα τά ὅποια δικαιώματά τους. Τέλος παγίωσε τή διαπίστωση πού πλανιόταν καί στήν προηγούμενη Βουλή ὅτι τό ΚΚΕ δέν μπόρεσε νά ἀντιληφτεῖ πῶς ἡ κοινοβουλευτική εἶναι μιᾶ ἰδιαίτερη μορφή πάλης πού χρειάζεται ἀνάλογα προικισμένους ἀνθρώπους νά τή διεκπεραιώσουν. Ὡστόσο ἡ κρισιμότητα τῆς καμπῆς τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, στήν περίοδο πού πέρασε, ἀνιχνεύεται στήν ὁλοένα καί περισσότερο θεβαιούμενη περιθωριοποίηση τῆς Βουλῆς ἀπό τήν κρατική ἐξουσία, πού τή θέλει ἀπλά ἐπικαλυπτική ἐπικύρωση τῶν προαποφασισμένων ἀπό τήν ἐκτελεστική ἐξουσία μέτρων. Πρόκειται γιά μιᾶ κρίση σέ παγκόσιο ἐπίπεδο τῶν θεσμῶν τοῦ «ἀντιπροσωπευτικοῦ» συστήματος, πολύ περισσότερο ὀξυμένη στόν τόπο μας ἀπό τήν ἀδυναμία τῶν ψηφοφόρων νά καταστούν ἐνεργοί πολῖτες, μιᾶ πού πολιτική συνείδηση – γιά νά ξαναχρησιμοποιήσω τή φράση τοῦ Κόν Μπεντλίτ – δέν εἶναι «ἡ ρίψη ἐνός χαρτιοῦ σ' ἓνα κουτί κατὰ τακτά χρονικά διαστήματα». Ὄταν οἱ ψηφοφόροι γίνουν ἐκλογεῖς κι ἐνεργοί πολῖτες (καί τοῦτο εἶναι βασικό θέμα παιδείας καί θεσμικῶν μεταβολῶν) καί σταματήσουν νά μαριγουλίζουν ἐνταγμένοι σ' ἓνα σύστημα πού στό ὄνομα τῆς δῆθεν ἰσότητος τῆς ψήφου δοξάζει τήν πλήρη ἀνισότητά της, τότε κάποια φράγματα καί κάποια στεγανά ἴσως ὑποχωρήσουν.

Ἡ δραστηριότητα κατὰ ὑπουργεῖο

Ἀναλυτικά ἡ περιγραφή τῆς κοινοβουλευτικῆς δράσης κατὰ ὑπουργεῖο εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

● **Ὑπουργεῖο Συντονισμοῦ:** Νόμοι 8, ἐπερωτήσεις 8 (5 ΠΑΣΟΚ, 3 ΕΔΗΚ), ἐρωτήσεις 12 (1 ΝΔ, 4 ΠΑΣΟΚ, 2 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ, 2 ΚΚΕεσ, 1 ΝΦ) καί 38 γραπτές ἀπαντήσεις (8 ΝΔ, 22 ΠΑΣΟΚ, 2 ΚΚΕ, 3 ΕΔΗΚ, 1 ΚΚΕεσ, 1 ΝΦ, 1 ΕΠ).

Ὑπουργεῖο Προεδρίας: Νόμοι, 2, ἐπερωτήσεις 5 (3 ΠΑΣΟΚ, 1 ΕΔΗΚ, 1 ΕΠ), ἐρωτήσεις 17 (1 ΝΔ, 13 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ) καί 70 γραπτές ἀπαντήσεις (10 ΝΔ, 38 ΠΑΣΟΚ, 6 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ, ΚΚΕεσ 2, Ἀνεξ. 3).

Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν: Νόμοι 2, ἐπερωτήσεις 5 (2 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ), ἐρωτήσεις – καί 18 γραπτές ἀπαντήσεις (1 ΝΔ, 8 ΠΑΣΟΚ, 2 ΚΚΕ, 3 ΕΔΗΚ, 2 ΚΚΕεσ, 2 ΝΦ).

Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Ἀμύνης: Νόμοι 5, ἐπερωτήσεις 6 (2 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 3 ΕΔΗΚ), ἐρωτήσεις 8 (3 ΠΑΣΟΚ, 4 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ) καί

58 γραπτές ἀπαντήσεις (2 ΝΔ, 35 ΠΑΣΟΚ, 4 ΚΚΕ, 3 ΚΚΕεσ, 1 ΝΦ, 3 Ἀνεξ.).

Ὑπουργεῖο Δικαιοσύνης: Νόμοι 3, ἐπερωτήσεις 3 (2 ΠΑΣΟΚ, 1 ΕΔΗΚ), ἐρωτήσεις 14 (2 ΝΔ, 7 ΠΑΣΟΚ, 2 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ, 1 ΚΚΕεσ) καί 36 γραπτές ἀπαντήσεις (6 ΝΔ, 20 ΠΑΣΟΚ, 3 ΚΚΕ, 4 ΕΔΗΚ, 2 ΝΦ, 1 Ἀνεξ.).

Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν: Νόμος 1, ἐπερωτήσεις 3 (2 ΠΑΣΟΚ, 1 ΕΔΗΚ), ἐρωτήσεις 26 (6 ΝΔ, 6 ΠΑΣΟΚ, 8 ΚΚΕ, 4 ΚΚΕεσ, 2 ΕΠ) καί 105 γραπτές ἀπαντήσεις (17 ΝΔ, 54 ΠΑΣΟΚ, 16 ΚΚΕ, 6 ΕΔΗΚ, 3 ΚΚΕεσ, 3 ΕΠ, 6 Ἀνεξ.).

Ὑπουργεῖο Παιδείας: Νόμος 1, ἐπερωτήσεις 6 (4 ΠΑΣΟΚ, 2 ΕΔΗΚ), ἐρωτήσεις 20 (5 ΝΔ, 3 ΠΑΣΟΚ, 9 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ, 2 ΚΚΕεσ) καί 195 γραπτές ἀπαντήσεις (21 ΝΔ, 115 ΠΑΣΟΚ, 26 ΚΚΕ, 14 ΕΔΗΚ, 8 ΚΚΕεσ, 3 ΕΠ, 8 Ἀνεξ.).

Ὑπουργεῖο Οἰκονομικῶν: Νόμοι 8, ἐπερωτήσεις 2 (ΠΑΣΟΚ), ἐρωτήσεις 30 (8 ΝΔ, 11 ΠΑΣΟΚ, 5 ΚΚΕ, 4 ΕΔΗΚ, 2 ΚΚΕεσ) καί 59 γραπτές ἀπαντήσεις (8 ΝΔ, 39 ΠΑΣΟΚ, 4 ΚΚΕ, 8 ΕΔΗΚ).

Ὑπουργεῖο Γεωργίας: Νόμοι 3, ἐπερωτή-

σεις 12 (8 ΠΑΣΟΚ, 1 ΚΚΕ, 3 ΕΔΗΚ), έρωτη-
σεις 27 (8 ΝΔ, 8 ΠΑΣΟΚ, 4 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ, 4
ΚΚΕεσ, 2 'Ανεξ.) και 193 γραπτές απαντή-
σεις (33 ΝΔ, 115 ΠΑΣΟΚ, 21 ΚΚΕ, 12 ΕΔΗΚ,
5 ΚΚΕεσ, 2 ΝΦ, 1 ΕΠ, 4 'Ανεξ.).

Υπουργείο Πολιτισμού: Νόμοι -, έπερω-
τήσεις 2 (1 ΠΑΣΟΚ, 1 ΕΔΗΚ), έρωτήσεις 18
(3 ΝΔ, 8 ΠΑΣΟΚ, 5 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ) και 47
γραπτές απαντήσεις (8 ΝΔ, 20 ΠΑΣΟΚ, 11
ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ, 4 ΚΚΕεσ, 1 ΝΦ, 1 'Ανεξ.).

Υπουργείο Βιομηχανίας: Νόμοι -, έπερω-
τήσεις 7 (3 ΠΑΣΟΚ, 2 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ), έρωτη-
σεις 17 (2 ΝΔ, 8 ΠΑΣΟΚ, 7 ΚΚΕ) και
99 γραπτές απαντήσεις (15 ΝΔ, 51 ΠΑΣΟΚ,
22 ΚΚΕ, 6 ΕΔΗΚ, 1 ΚΚΕεσ, 1 ΝΦ, 1 ΕΠ, 2
'Ανεξ.).

Υπουργείο Έμπορίου: Νόμος 1, έπερω-
τήσεις 5 (3 ΠΑΣΟΚ, 2 ΚΚΕ), έρωτήσεις (13
ΝΔ, 40 ΠΑΣΟΚ, 3 ΚΚΕ, 5 ΕΔΗΚ, 1 ΚΚΕεσ, 3
'Ανεξ.).

Υπουργείο Έργασίας: Νόμοι -, έπερω-
τήσεις 6 (4 ΠΑΣΟΚ, 2 ΕΔΗΚ), έρωτήσεις 14
(1 ΝΔ, 2 ΠΑΣΟΚ, 7 ΚΚΕ, 1 ΕΔΗΚ, 3 ΚΚΕεσ)
και 95 γραπτές απαντήσεις (5 ΝΔ, 31 ΠΑ-
ΣΟΚ, 21 ΚΚΕ, 21 ΕΔΗΚ, 10 ΚΚΕεσ, 1 ΝΦ, 6
'Ανεξ.).

Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών: Νό-
μοι 3, έπερωτήσεις 3 (ΠΑΣΟΚ), έρωτήσεις
21 (1 ΝΔ, 7 ΠΑΣΟΚ, 11 ΚΚΕ, 2 ΕΔΗΚ) και
248 γραπτές απαντήσεις (27 ΝΔ, 134 ΠΑ-
ΣΟΚ, 28 ΚΚΕ, 27 ΕΔΗΚ, 13 ΚΚΕεσ, 3 ΝΦ, 3
ΕΠ, 16 'Ανεξ.).

Υπουργείο Δημοσίων Έργων: Νόμοι ,
έπερωτήσεις 6 (4 ΠΑΣΟΚ, 2 ΕΔΗΚ), έρωτη-
σεις 48 (13 ΝΔ, 20 ΠΑΣΟΚ, 10 ΚΚΕ, 5 ΕΔΗΚ)
και 147 γραπτές απαντήσεις (40 ΝΔ, 71 ΠΑ-
ΣΟΚ, 13 ΚΚΕ, 10 ΕΔΗΚ, 5 ΚΚΕεσ, 2 ΝΦ, 2
ΕΠ, 4 'Ανεξ.).

Υπουργείο Συγκοινωνιών: Νόμοι 5, έπερω-
τήσεις 6 (4 ΠΑΣΟΚ, 2 ΕΔΗΚ), έρωτήσεις
- και 98 γραπτές απαντήσεις (14 ΝΔ, 55
ΠΑΣΟΚ, 9 ΚΚΕ, 11 ΕΔΗΚ, 1 ΚΚΕεσ, 1 ΕΔΑ, 1
ΝΦ, 3 ΕΠ, 3 'Ανεξ.).

Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως: Νόμος 1,
έπερωτήσεις 1 (ΚΚΕ), έρωτήσεις - και 87
γραπτές απαντήσεις (12 ΝΔ, 51 ΠΑΣΟΚ, 6
ΚΚΕ, 13 ΕΔΗΚ, 1 ΚΚΕεσ, 2 ΝΦ, 2 ΕΠ).

Υπουργείο Έμπορικης Ναυτιλίας: Νόμοι
3, έπερωτήσεις -, έρωτήσεις 8 (1ΝΔ, 7 ΠΑ-
ΣΟΚ) και 31 γραπτές απαντήσεις (3 ΝΔ, 19
ΠΑΣΟΚ, 4 ΚΚΕ, 3 ΕΔΗΚ, 1 ΝΦ, 1 'Ανεξ.).

Υπουργείο Βορείου Ελλάδος: Γραπτές
απαντήσεις 2 (ΠΑΣΟΚ).

Τά «βουβά πρόσωπα»

Άρκετοι παλιοί γνώριμοι, από τη μηδε-
νική δραστηριότητά τους και στην περα-
σμένη Βουλή, συνωστίζονται - με την κυ-
ριολεκτική σημαση του όρου - στην
άδρανοποιημένη τους επάρκεια. Οι ψηφο-
φόροι να 'ναι καλά και η «γραφειοκρατία»
πού πατάχτηκε, μαζί με το «ρουσφέτι».

Έντεκα βουλευτές, τελικά, κατάφεραν
νά παρουσιάσουν «λευκό μητρώο» - πάν-
τως όχι ποινικό. Δέν πήραν διόλου τό λόγο,
δέν κατάθεσαν έρώτηση, δέ προσυπόγρα-
ψαν καμιά αναφορά. Και οι έντεκα στοιχί-
ζουν την κυβερνητική παράταξη. Ακόμη,
σέ 59 άνέρχονται συνολικά οι βουλευτές
πού έμειναν θουβοί (53 νεοδημοκράτες, 5
του ΠΑΣΟΚ και ένας «τέως» της ΕΔΗΚ), 55
δέν κατάθεσαν έρώτηση (53 της ΝΔ, ένας
του ΠΑΣΟΚ κι ό άνεξάρτητος σήμερα Γ.
Μαύρος) και 50 ακριθώς δέν προσυπόγρα-
ψαν αναφορά (44 της ΝΔ, ένας του ΠΑΣΟΚ
και 5 «κεντρώοι»). Οι ύπέροχοι έντεκα εί-
ναι: Άλέξανδρος Άθραμίδης, Σόλων Γκι-

κας, Ίωάννης Κοντοθράκης, Παναγιώτης
Κλής, Ίωάννης Μηνάιος, Δημήτριος Νιά-
νας, Χαράλαμπος Παπαδόπουλος, Ζήσης
Παπαλαζάρου, Νικόλαος Πατρώνης, Φώτιος
Πιτούλης και Γεώργιος Τζιτζικώστας.

Δέν πολυπιστεύω πώς οι «ψηφοφόροι»
θά «συνετισθούν», αλλά κρίνοντας αναγ-
καία την ουσιαστική διαφώτισή τους,
παραθέτω και τούς υπόλοιπους, πέρα από
τούς έντεκα άνενεργούς, κατά περίπτωση:
χωρίς όμιλία: Σ. Άθανασιάδης (Κοζάνης),
Δ. Άλιπράντης (Πειραιά), Ν. Άναστασό-
πουλος (Μεσσηνίας), Α. Άνδριανόπουλος
(ύφυπουργός Έξωτερικών-Πειραιά), Μ.
Άντωνιάδης (Καβάλας), Ι. Βαρβιτσιώτης
(ύφυργός Παιδείας -Άθήνας), Γ. Βογια-
τζής (Εύβοιας), Α. Γκελεστάθης (Φωκίδας),
Ε. Έλευθεριάδης (Πιερίας), Χ. Έρμείδης
(Θεσσαλονίκης), Δ. Εύαγγελίου (Φθιώτι-
δας), Ι. Καβαρτζής (Έβρου-άκυρώθηκε
πρόσφατα ή έκλογή του), Μ. Κακαράς (Εύ-
βοιας), Χ. Κάκαρης (Άττικής), Κ. Καλογιάν-
νης (Καρδίτσας), Ά. Καραμανλής (ύφυ-
πουργός Άθλητισμού-Σερρών), Χ. Καραπι-
πέρης (Εύρυτανίας), Δ. Καρβελάς (Έπικρα-
τείας), Ι. Κεφαλογιάννης (Ρεθύμνης), Ν.
Κλειτός (Σερρών), Γ. Κοσιτζίδης (Σερρών),
Ζ. Κράσας (Σάμου), Μ. Μακρής (Γρεβε-
νών), Σ. Μαρκοζάνης (Πειραιά), Ν. Μάρτης
(ύπουργός Βορείου Ελλάδος-Καβάλας), Κ.
Μαυρίδης (Πειραιά), Χ. Μεσσάρης (Κεφα-
ληνίας), Σ. Μηνακάκης (Πειραιά), Γ. Μού-
τσιος (ύφυπουργός Συγκοινωνιών-
Θεσσαλονίκης), Α. Μπουντουβής (Ήλειας),
Λ. Μπουρνιάς (Χίου), Ν. Παπαϊωάννου (Αι-
τωλοακαρνανίας), Η. Παπαηλιού (Άρκαδί-
ας), Λ. Παυλίδης (Δωδεκανήσου), Κ.Πρίν-
τζος (Μαγνησίας), Γ. Ροδίου (Ξάνθης), Τ.
Τζαννετάκης (Άθήνας), Κ. Τσιουπλάκης
(Χαλκιδικής) και Δ. Χλωρός (Φωκίδας), από
τή ΝΔ, Δ. Βραδέλης (Ροδόπης), Γ. Δαβιδό-
πουλος (Κοζάνης-άκυρώθηκε πρόσφατα ή
έκλογή του), Δ. Δημοσθενόπουλος (Καβά-
λας), Κ. Παπούλιας (Ίωαννίνων) και Α. Φι-
λιππόπουλος (Μεσσηνίας), από το ΠΑΣΟΚ,
καθώς και ό Ι. Χατζής (ΕΔΗΚ), πού ή άπώ-
λεια της έδρας του θεωρήθηκε χαρισμα-
τική πράξη ύπέρ της ΝΔ. Χωρίς έρώτηση:
Σ. Άθανασιάδης, Δ. Άλιπράντης, Θ. Βύζας
(Κοζάνης), Κλ. Γιαννούσης (Τρικάλων), Δ.
Γρίβας (Δράμας), Ε. Έλευθεριάδης, Χ. Έρ-
μείδης, Κ. Καλογιάννης, Ν. Καλτεζιώτης
(Άρκαδίας), Π. Κανελλόπουλος (Έπικρα-
τείας), Ε. Κανονάρχος (Δωδεκανήσου), Δ.
Καραϊσκάκης (Αιτωλοακαρνανίας), Χ. Κα-
ραπιπέρης, Ι. Κατσαφάδος (Πειραιά), Α. Κα-
τσαούνης (Θεσσαλονίκης), Β. Κατσιβαρδά-
κος (Πειραιά-άκυρώθηκε ή έκλογή του), Ι.
Κεφαλογιάννης, Θ. Κονίτσας (Βοιωτίας), Π.
Κούτρας (Θεσσαλονίκης), Α. Κράσας
(Άθήνας), Α. Κρίκος (Άθήνας), Β. Μαντζώ-
ρης (Πειραιά), Γ. Ματθαιουδάκης (Θεσσα-
λονίκης), Χ. Μεσσάρης, Γ. Μπακατσέλος
(Θεσσαλονίκης), Α. Μπουντουβής, Ν. Πα-
παϊωάννου, Γ. Παπαδόπουλος (Κοζάνης),
Α. Παπαντωνίου (Δράμας), Θ. Ρέντης (Κο-
ρίνθου), Α. Σαμαράς (Μεσσηνίας), Πλ. Στά-
μος (Χαλκιδικής), Α. Ταχυρίδης (Δράμας), Ι.
Τραγάκης (Πειραιά), Α. Τσουκαντάς (Άθή-
νας), Ι. Φικιώρης (Άθήνας) και Σ. Χατζηγά-
κης (Τρικάλων), από τη ΝΔ, κι ό Γιάννης
Άλευράς του ΠΑΣΟΚ. Χωρίς αναφορά: Γ.
Βογιατζής, Μ. Γαλενιανός, Κ. Γιαννούσης,
Γ. Δαλακούρας, Μ. Κακαράς, Χ. Κάκαρης,
Α. Καλαντζάκος, Π. Κανελλόπουλος, Ε. Κα-
νονάρχος, Δ. Καραϊσκάκης, Δ. Καρβελάς,
Α. Κατσαούνης, Ι. Κατσαφάδος, Β. Κατσι-

βαρδάκος, Α. Κράσας, Ζ. Κράσας, Άλέκα
Μαντζουλίνου, Γ. Ματθαιουδάκης, Κ. Μη-
τσotάκης, Ε. Μπάλας, Γ. Μπακατσέλος, Σ.
Μπλέτσας, Ν. Μπρισίμης, Π. Πανούρης, Ε.
Παπαευστρατίου, Α. Παπαντωνίου, Θ. Ρέν-
της, Γ. Ροδίου, Ι. Φικιώρης και Π. Χατζηνι-
κολάου από τη ΝΔ, ό Άλευράς του ΠΑΣΟΚ,
καθώς και οι Ν. Βενιζέλος, Γ. Μαύρος, Ι.
Πεσμαζόγλου, Ι. Σεργάκης και Ι. Χατζής
από τόν κεντρώο χώρο.

Οί πió δραστήριοι

Στήν αντίθετη διαδρομή βρίσκονται άρ-
κετοί βουλευτές πού θεωρούν, και δικαι-
ολογημένα, πώς χώρος δράσης του βου-
λευτή είναι τό Κοινοβούλιο, μέ τίς δυνατό-
τητες πού καθορίζει τό Σύστημα και ό Κα-
νονισμός του, και όχι τά σημειώματα και τά
γραφεία ύπουργείων και όργανισμών.

Στόν τομέα τών όμιλιών και πάλι την
πρωτοκαθεδρία έχει ό Α. Κακλαμάνης (ΠΑ-
ΣΟΚ) μέ 78 κι ακολουθούν Άλευράς 72,
Κάππος 63, Παπαθεμελής και Κ. Στεφανό-
πουλος 41, Γραμματίδης και Ροκόφυλλος
40, Γιάννου 39, Φλώρος 35 και Παπαρηγό-
πουλος 34, στην πρώτη δεκάδα.

Έρωτήσεις έχει κατοθέσει περισσότερες
ό Ε. Βερυβάκης (ΠΑΣΟΚ) 191, ενώ ακολου-
θούν Κακλαμάνης 189, Δαμανάκη 150,
Κάππος 139, Σαπουντζής 132, Κρητικός
119, Δ. Γόντικας 95, Κεδίκογλου 92, Κα-
τσιμπάρδης 86 και Άθανασόπουλος 84.
Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ πρωτοπορεί και
στην προσυπογραφή αναφορών: ό Γ. Πα-
παδημητρίου, 626, και ακολουθούν Σερπά-
νος 576, Κάππος 470, Κακλαμάνης 462, Δα-
μανάκη 454, Γιάννου 421, Κύρκος 413,
Καλλέργης 377, Γόντικας 371 και Σκουλα-
ρίκης 343.

Η Βουλή ένέκρινε τη χορηγήση άδειας
γιά ταξίδι στό έξωτερικό σέ 91 περιπτώσεις
και δέχτηκε 22 μηνύσεις έναντίον βουλευ-
τών. Χαρακτηριστικό τό γεγονός πώς από
τήν «ένδεκάδα» τών άδρανών οι Νιάνιας,
Πατρώνης, και Τζιτζικώστας έλαβαν άδεια
ταξιδιού κι ό Παπαλαζάρου μηνύθηκε.

Οί άρχηγοί τών κομμάτων, τέλος, μίλη-
σαν: ό πρωθυπουργός 2 φορές, ό άρχηγός
της αξιωματικής αντιπολίτευσης 16 φορές
και πήρε 2 άδειες, ό γραμματέας του ΚΚΕ 2
φορές και πήρε επίσης δύο άδειες, ό άρ-
χηγός της ΕΔΗΚ 31 φορές και ό πρόεδρος
της ΕΔΑ 20 φορές, κατάθεσε 2 έρωτήσεις,
καθώς και 146 αναφορές.

Νίκου Ι. Κυριαζίδη

**Η Δημοτική
στη δημοσιογραφία**

Άθήνα 1978

Τό πρόβλημα τοῦ κρατικοῦ μονοπώλιου στά μαζικά μέσα ἐνημέρωσης ἀλλά κι ὁ ρόλος τους στήν πολιτιστική ζωή τοῦ τόπου ἦταν θέματα πού ἀπασχόλησαν πολύ φέτος τόν τύπο ἀλλά καί τή Βουλή. Τό «ΑΝΤΙ» δημοσιεύει τήν ἔρευνα πού ἀκολουθεῖ γιά τοὺς ἐλεύθερους ραδιοφωνικούς σταθμούς, στή χώρα μας καί στό ἐξωτερικό, θέλοντας νά δώσει μίαν ἄλλη σκοπιά τοῦ θέματος, πού δείχνει τίς προοπτικές ἀλλά καί τά προβλήματα τῶν μή κρατικῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν.

Στήν Ἑλλάδα λειτουργοῦν ἐδῶ κι ἀρκετοί καιρό πειρατικοί σταθμοί, ψυχαγωγικοῦ ἢ

τροπῆς γιά τήν Ἀποκατάσταση τῆς Δημοκρατίας στήν Ἑλλάδα, πού ἰδρύθηκε στήν Κύπρο τήν 21 Ἀπριλίου τοῦ '67, καί προγραμμάτιζε νά ἰδρύσει ἕνα ραδιοφωνικό σταθμό μέ ἐμβέλεια μέχρι τήν Ἑλλάδα, γιά τή μετάδοση πολιτικῶν πληροφοριῶν.

Οἱ παράλληλοι σταθμοί ἔχουν ἐξαπλωθεῖ πάρα πολύ σ' ὅλη τήν ὑπόλοιπη Εὐρώπη καί κυρίως στήν Ἰταλία καί τή Γαλλία. Ἐκεῖ, ἐκτός ἀπ' τοὺς ἐμπορικούς, ὑπάρχουν πολλοί σταθμοί καθαρά πολιτικοί πού ἐκφράζουν διαφορετικές τοποθετήσεις ἀλλά καί διαφορετικά κινήματα ὅπως τῶν γυναικῶν, τῶν οἰκολόγων, τῶν νέων κ.λπ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

“Ἐνα νέο πολιτικό ὄπλο

Τοῦ Σωτήρη Καρυώτη

ἐμπορικοῦ κυρίως χαρακτήρα. Ὁ πολιτικός πειρατικός σταθμός ἐμφανίστηκε γιά πρώτη φορά στή χώρα μας μέ τό σταθμό τῶν ξεσηκωμένων φοιτητῶν τοῦ Πολυτεχνείου καί μέ τόν πομπό πού δημιουργήθηκε ἐκεῖνες τίς ἡμέρες καί στό Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης. Πιο πρόσφατα ἀκολούθησε σταθμός τῶν φοιτητῶν πού κατέλαβαν τό Πανεπιστήμιο τῆς Πάτρας. Εἶναι λοιπόν χαρακτηριστικό ὅτι στήν Ἑλλάδα οἱ μόνοι πολιτικοί παράλληλοι σταθμοί ὄντηκαν μέσα ἀπ' τό φοιτητικό κίνημα.

Ἀξίζουν ὁμως ν' ἀναφερθοῦν καί δύο ἀπραγματοποίητα σχέδια γιά τή δημιουργία ἐλεύθερων πολιτικῶν σταθμῶν τήν περίοδο τῆς Χούντας. Τό πρῶτο ἦταν ἕνα σχέδιο τοῦ Ἀντρέα Παπανδρέου γιά τή λειτουργία ἑνός τέτοιου σταθμοῦ πάνω σ' ἕνα πλοῖο πού θά ὀρισκόταν λίγο ἔξω ἀπ' τά ἑλληνικά χωρικά ὕδατα καί θά μπορούσε νά μεταδίδει ἀντιδικτατορικά προγράμματα πού ν' ἀκούγονται στήν Ἑλλάδα. Τό ἄλλο ἦταν σχέδιο τῆς Ἐπι-

Στήν Ἰταλία οἱ σταθμοί αὐτοί ἔχουν γίνει ἕνα μέρος τῆς καθημερινῆς πραγματικότητας κι ἔχουν ἐπιβάλλει τήν ὑπαρξή τους. Τό πρόβλημα τώρα εἶναι ἡ συνέχιση τῆς προσπάθειάς τους γιά νά μείνουν ἔξω ἀπ' τά ἐμπορικά κυκλώματα καί νά μποροῦν νά ἐκφράζουν ἐλεύθερα τά κινήματα πού ἐκπροσωποῦν χωρίς ν' ἀναπαράγουν τό σύστημα λειτουργίας τῶν κρατικῶν σταθμῶν.

Στή Γαλλία οἱ σταθμοί αὐτοί ἀντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες ἐπιβίωσης, κυρίως μετά τήν υἱοθέτηση ἀπ' τό γαλλικό κοινοβούλιο ἑνός νομοσχεδίου πού ἀποβλέπει στήν κατάργηση τῶν ἐλεύθερων σταθμῶν.

Τό πρόβλημα λοιπόν τῆς κατάργησης τοῦ κρατικοῦ μονοπώλιου καί τοῦ καταμερισμοῦ τῆς ἐξουσίας τῶν μαζικῶν μέσων ἐνημέρωσης σέ διάφορους φορεῖς ἀρχίζει σιγά-σιγά νά ἔρχεται καί στή χώρα μας. Ἐλπίζουμε ἡ ἔρευνα αὐτή νά ἀποτελέσει τήν ἀφετηρία ἑνός ἐποικοδομητικοῦ προβληματισμοῦ καί διαλόγου πάνω στό θέμα αὐτό.

Τήν τελευταία δεκαετία εμφανίζεται σ' όλες τις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες μία γενικότερη τάση στο χώρο της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης: η κατάργηση του κρατικού μονοπώλιου πάνω σ' αυτά τα μέσα επικοινωνίας (πού, σ' αντίθεση με το αμερικάνικο μοντέλο, απ' την αρχή βασισμένο στο ιδιωτικό σύστημα, χαρακτηρίζει τις ευρωπαϊκές χώρες) και η διαμόρφωση ενός μικτού συστήματος στο οποίο συνυπάρχουν απ' τη μία μεριά ή κρατική διαχείριση αυτών των μέσων κι απ' την άλλη η ιδιωτική πρωτοβουλία. Σέ κάθε χώρα αυτή η τάση ακολουθεί μία ξεχωριστή πορεία, καθώς εντάσσεται μέσα στα συγκεκριμένα για κάθε περίπτωση δεδομένα (έπιπεδο πολιτικής και κοινωνικής συγκρούσης σέ κάθε χώρα). "Όμως το βασικό της περιεχόμενο είναι παντού τό ίδιο: ολοένα και περισσότερο τά μαζικά μέσα επικοινωνίας στρέφονται στή διαφήμιση σάν ουσιαστική πηγή χρηματοδότησης (1). Πιό συγκεκριμένα:

● Στην 'Αγγλία (κατ' έξοχην χώρα της μη' εμπορικής ραδιοφωνίας), μετά από μία μακρόχρονη διαδικασία σύγκρουσης με τό κρατικό μονοπώλιο, έχει δημιουργηθεί ένα παράλληλο δίκτυο εμπορικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών. 19 εμπορικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί λειτουργούν αυτή τή στιγμή στήν 'Αγγλία, πού συντονίζονται απ' τήν I.B.A (Independent Broadcasting Authority). Αυτοί οι σταθμοί έχουν δημιουργήσει επίσης έναν κοινό φορέα (A.I.R.C. — Association of Independent Radio Contractors), πού διαπραγματεύεται για λογαριασμό όλων μαζί με κάθε τρίτο. 'Επίσης υπάρχει μία γεωγραφική κατανομή τους, έτσι ώστε κάθε περιοχή νά καλύπτεται από ένα μόνο σταθμό. Ένας από αυτούς τούς σταθμούς, ο Capital Radio τού Λονδίνου, είχε μεγαλύτερη ακροατικότητα και από τό BBC. Σ' αυτούς τούς σταθμούς θά πρέπει νά συμπεριληφθεί και ο Radio Luxembourg, πού για μία ολόκληρη περίοδο — μετά τή φάση θέβαια των εκπομπών από πλοία πού

έπλεαν ακριβώς στά όρια των διεθνών υδάτων — ήταν ο βασικός φορέας της αγγλικής ιδιωτικής ραδιοφωνίας καθώς και τό πρότυπο — βασισμένο με τή σειρά του στο αμερικανικό — των προγραμμάτων.

● Στην 'Ολλανδία, πού μέχρι πριν λίγα χρόνια είχε μία πρωτότυπη οργάν-

της Japan Broadcasting Corporation. Δίπλα στο νέο κρατικό οργανισμό, NHK, δημιουργείται ένα σύστημα ιδιωτικής

ωση της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης, βασισμένη σέ συλλόγους ενδιαφερομένων θεατών και ακροατών, γεγονός πού απέκλειε τήν εμπορική εκμετάλλευση αυτών των μέσων, ψηφίστηκε τό 1967 ο νόμος πού επιτρέπει τή διαφήμιση τόσο στο ραδιόφωνο όσο και στήν τηλεόραση.

● Στη Γαλλία, από τό 1945, πού ανακλήθηκαν οι άδειες όλων των ιδιωτών, η διαφήμιση είχε αποκλειστεί από τήν τηλεόραση. Στά 1968 η συζήτηση για τήν εισαγωγή της στήν τηλεόραση κατέληξε σέ θετικό αποτέλεσμα. Στά 1975 ο ORTF, κρατικός φορέας ραδιοτηλεόρασης, διασπάται σάν ενιαίος φορέας και διαλύεται σέ 7 εταιρίες, 4 από τις οποίες επιφορτίζονται με τήν παραγωγή των προγραμμάτων. Αυτές οι εταιρίες, αν και παραμένουν δημόσια ιδιοκτησία, δρουν στο έξής σύμφωνα με μία λογική αγοράς, ανοίγοντας πολλές δυνατότητες στα ιδιωτικά συμφέροντα.

● Αυτή η τάση εκδηλώνεται επίσης και στήν 'Ιαπωνία. Τό 1950 ένας νέος νόμος καταργεί τό κρατικό μονοπώλιο

ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, μέσα από τό οποίο εμφανίζεται πολύ γρήγορα ένα εθνικό δίκτυο εμπορικού χαρακτήρα (Tokyo Broadcasting System).

Στήν 'Ιταλία αυτή η τάση μπλέκεται μέσα στο κλίμα της γενικότερης κρίσης της ιταλικής κοινωνίας, αυτή τήν περίοδο, καθώς κάθε προσπάθεια αλλαγής της υπάρχουσας κατάστασης στή ραδιοφωνία και τήν τηλεόραση κινδυνεύει νά τινάξει στον άέρα τις λεπτές πολιτικές ισορροπίες πού εκφράζονται στή σύνθεση των διοικητικών οργάνων της RAI και νά απελευθερώσει πρωτοβουλίες πού δέν ελέγχονται απ' τις κυρίαρχες πολιτικές δυνάμεις. Έτσι, σέ μία πρώτη φάση αυτή η τάση εμφανίζεται σάν χρόνια κρίση τού κρατικού φορέα πού συμβαδίζει με τήν κρίση της χριστιανοδημοκρατίας σάν άξονα της πολιτικής δόμησης πού καθιερώθηκε σάν αποτέλεσμα τού συμβιβασμού τού '46 ανάμεσα στή χριστιανοδημοκρατία και τά άριστερά κόμματα (κομμουνιστές, σοσιαλιστές). Για μία ολόκληρη περίοδο (μέχρι τις κυβερνήσεις της κεντροαριστεράς) η κυριαρχία των χριστιανοδημοκρατών πάνω

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΣΤΗ ΡΩΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΜΙΛΑΝΟ

ΡΩΜΗ	18. RADIO ANTENNA MUSICA	ΜΙΛΑΝΟ	15. RADIO MILANO CENTRALE
1. RADIO RADICALE	19. RADIO G.B.R	1. RADIO RALNANOVA	16. RADIO STRAMILANO
2. RADIO GAMMA ROMA	20. RADIO ROMA SOUND	2. RADIO CITY	17. RADIO NORDITALIA
3. RADIO BLUE	TELEVISIONE	3. RADIO NEW RADIO	18. RADIO SUPERMILANO
4. RADIO SPAZIO	21. RADIO TELEROMA CAVO	CORPORATION	19. RADIO MONTE STELLA
5. RADIO NEW CITY SOUND	22. RADIO CANALE 55	4. RADIO SHADOW	20. RADIO NORD MILANO 22
6. RADIO STUDIO	23. RADIO PUNTO	5. RADIO UNIVERSITY	21. RADIO UNO LOMBARDIA
7. RADIO R.R.96	24. RADIO ROMA	6. RADIO LOMBARDIA	22. RADIO COLOGNO
8. RADIO INTERNATIONAL	25. RADIO MEDITERRANEO	7. NOVARADIO	23. RADIO DUOMMO
SOUND	26. RADIO L	8. RADIO STEREO SINDONIA	24. RADIO STUDIO 105
9. RADIO CITTA FUTURA	27. RADIO SUPER ONDA	E RADIO GAMMA	25. RADIO TELEMILANESE
10. RADIO STUDIO 98	SOUND	9. RADIO CONDOR	
11. RADIO LUNA UNO	28. RADIO EURO SOUND	10. RADIO CANALE 96	
12. RADIO ROLL	29. RADIO VOICE OF DAILY	11. RADIO MILANO 4	
13. RADIO ON-OFF	AMERICAN	12. RADIO FREE	
14. RADIO CITTA	30. RADIO TEVERE	13. RADIO INTERLAND	
15. RADIO STUDIO 101	31. RADIO LUNA 2	MILANO DUE	
16. RADIO ONDA	32. RADIO ANTENNA TUSCOLA	14. RADIO MILANO	
17. RADIO EVANGELO	33. RADIO DONNA	INTERNATIONAL	
	34. RADIO ONDA ROSSA		

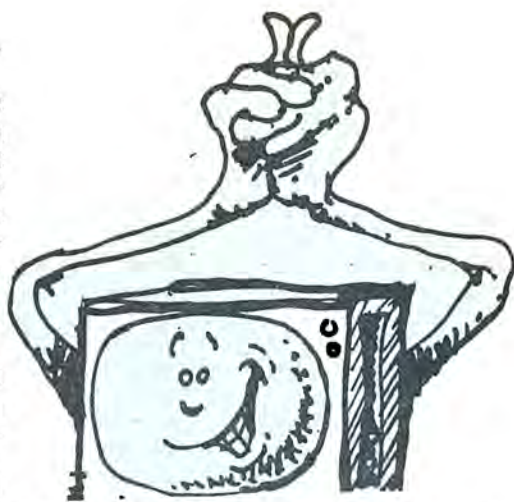

στη RAI - διάδοχο του φασιστικού οργανισμού EIAI - ήταν σχεδόν απόλυτη και εξασφάλιζε τη σταθερότητα των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών που είχαν καθιερωθεί στην Ιταλία. Είναι η περίοδος που το ΚΚΙ βρίσκεται πολιτικά απομονωμένο, που το εργατικό κίνημα είναι σχετικά αδύνατο για να αντιδράσει στην κυριαρχία των αστικών δυνάμεων στα εργοστάσια και στους υπόλοιπους κοινωνικούς θεσμούς.

Η δεκαετία του '60 είναι η αρχή της κρίσης της χριστιανοδημοκρατίας, το τέλος του «ιταλικού θαύματος», η άνοδος του εργατικού κινήματος και της εκλογικής δύναμης του ΚΚ, μοναδικού κόμματος της αντιπολίτευσης, καθώς οι σοσιαλιστές βρίσκονται πιά στην κυβέρνηση (κυβερνήσεις κεντροαριστεράς). Η νέα αυτή κατάσταση έχει σαν αποτέλεσμα την είσοδο των σοσιαλιστών και των άλλων κομμάτων στα διευθυντικά όργανα μιας σειράς δημόσιων οργανισμών, όπως π.χ. στον οργανισμό ραδιοφωνίας και τηλεόρασης. Αρχίζει η περίοδος των «ισορροπιών» μέσα σ' αυτούς τους οργανισμούς. Μετά το 1968 και τους μεγάλους εργατικούς αγώνες του '69, η κρίση οδηγεί τελικά σε μία πρώτη διάσπαση: ο κρατικός οργανισμός χωρίζεται σε δύο τμήματα: ένα τμήμα (2ο ραδιοφωνικό πρόγραμμα, 1ο κανάλι TV), που ελέγχεται απ' τη χριστιανοδημοκρατία (πρόκειται φυσικά για τους μεγάλους σε άκροαυτιά σταθμούς) και ένα δεύτερο (1ο ραδιοφωνικό πρόγραμμα, 2ο κανάλι TV) που ελέγχεται από τα

αριστερά κόμματα (σοσιαλιστές, κομμουνιστές).

Την ίδια περίοδο συμπληρωματικά αρχίζει μία δολοκλήρη δημοσιογραφική καμπάνια για την «ελευθερία της έντασης», το δικαίωμα δηλαδή ιδιωτών να δημιουργήσουν ραδιοφωνικούς σταθμούς. Η προσπάθεια αυτή προωθείται από διάφορους παράγοντες, οικονομικά συγκροτήματα, επιχειρήσεις, εκδοτικούς οίκους, ακόμη και προοδευτικές ομάδες. Στις αρχές του 1975 εμφανίζονται και οι πρώτοι ιδιωτικοί σταθμοί (FM). Το κλείσιμό τους καθώς και η αντίδραση της RAI σ' αυτές τις πρωτοβουλίες εντείνουν ακόμα περισσότερο τη δημοσιογραφική επίθεση ενάντια στο κρατικό μονοπώλιο. Η απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου στις 25 Ιουνίου του 1975 επισφραγίζει θετικά όλη αυτή την προσπάθεια και δημιουργεί ένα νέο θεσμικό πλαίσιο. Μ' αυτή την απόφαση καθιερώνεται πιά το δικαίωμα της λειτουργίας τοπικών ραδιοφωνικών σταθμών και τοπικών σταθμών τηλεόρασης. Καθιερώνεται βέβαια με την ίδια απόφαση κι ένας τελικός κρατικός διακανονισμός του όλου συστήματος. Μέχρι αυτή τη στιγμή όμως το δεύτερο σκέλος έχει μπλέξει στις διαμάχες των πολιτικών κομμάτων, κι έτσι το έδαφος μένει ελεύθερο για κάθε είδους πρωτοβουλία. Μέσα σε δυό χρόνια η Ιταλία γίνεται ο παράδεισος της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης. Σε κάθε πόλη, μικρή ή μεγάλη, υπάρχουν, δίπλα στα κρατικά προγράμματα, τοπικοί ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί όλων των ειδών: πολιτικοί, εμπορικοί, φασιστικοί, θρησκευτικοί, πορνογραφικοί.

Οι πολιτικοί σταθμοί

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον όμως παρουσιάζουν οι πολιτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί, που ξεκίνησαν την ίδια περίοδο σε όλες σχεδόν τις Ιταλικές πόλεις, σαν αποτέλεσμα αυτής της «φιλελευθεροποίησης». Ήδη συνολικά οι δημοκρατικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί είναι 100 περίπου, ενώ ορισμένοι βρίσκονται στον τρίτο χρόνο λειτουργίας τους κι άλλοι έδειξαν ήδη πρακτικά τη σημασία τους για το κίνημα στις περυσινές συγκρούσεις (Radio Alice.)

Η κύρια διαφορά τους από τους σταθμούς της προηγούμενης κατηγορίας είναι ο προσανατολισμός τους. Επιδιώκουν να έχουν προγράμματα με πραγματικά διαφορετική αντίληψη από τον κρατικό φορέα ή τους εμπορικούς σταθμούς, προσανατολισμένα στα ουσιαστικά προβλήματα της καθημερινής ζωής, με έγκαιρα και συνθετικά δελτία ειδήσεων πάνω στα προβλήματα της πολιτικής και της κοινωνικής πραγματικότητας. Παράλληλα βασικό στοιχείο τους από την αρχή είναι η προσπάθεια αποκατάστασης μιας τελείως διαφορετικής σχέσης του σταθμού με τους άκροατές του: με διάφορες τεχνικές άρετά απλές μπορεί όποιοςδήποτε να συμμετάσχει στην έκπομπή, σχολιάζοντας το περιεχόμενό της ή συμμετέχοντας στη διαμόρφωσή της, εκφράζοντας τη γνώμη του ή διοχετεύοντας τις πληροφορίες του. Έτσι ο ραδιοφωνικός σταθμός από μέσο μονοσήμαντης μετάδοσης πληροφοριών γίνεται μέσο έκφρασης μιας σειράς κοινωνικών ομάδων, που μπορούν μ' αυτό τον τρόπο άμεσα να παρουσιάσουν την πραγματικότητά τους, που συνήθως ή αγνοείται ή παραμορφώνεται απ' τα καταστημένα μέσα επικοινωνίας.

Η φωνή στους «άπονημένους», είναι ένα απ' τα βασικά συνθήματα του Radio Alice, που προχώρησε ίσως περισσότερο από κάθε άλλο σταθμό στην έρευνα πάνω σ' αυτή την εναλλακτική χρήση του ραδιοφώνου (3). Παράλληλα αυτοί οι σταθμοί γίνονται όργανα συζήτησης, και μάλιστα ανοιχτά, καθώς τις περισσότε-

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΥΟ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

(9 Φεβρουαρίου 1978)

RADIO CITTA FUTURA

- 7.00 Ειδήσεις
- 7.30 Ένημέρωση απ' τον τύπο
- 9.20 Ιατρική
- 10.10 Έκπομπή για τη γυναίκα
- 11.00 Συζήτηση απ' το σταθμό
- 12.30 Περιβάλλον
- 13.15 Θεάματα
- 14.00 Ειδήσεις
- 14.30 Τετράδια
- 15.15 Έκδοτική ένημέρωση
- 16.00 Μουσική: Blues
- 17.00 Έκπαιδευτικοί
- 17.50 Έξωτερικές ειδήσεις
- 18.40 Έκπομπή για τη γυναίκα
- 19.30 Ειδήσεις
- 20.00 Λαϊκή μουσική απ' όλο τον κόσμο
- 20.50 Ειδική έκπομπή για το φιλμ «Forza Italia» του R. Faenza. Συζήτηση με το σκηνοθέτη.
- 23.00 Συντονισμός: δημοκρατικό στρατιώτες
- 0.15 Ειδήσεις
- 0.30 Νυχτερινό πρόγραμμα που διαχειρίζονται οι γυναίκες

RADIO ONDA ROSSA

- 6.30 Άγώνες, προθεσμίες, συνδικαλιστικές ειδήσεις
- 7.30 Ειδήσεις με συνομία
- 8.00 Μουσική
- 9.00 Ένημέρωση απ' τον τύπο
- 12.00 Μουσική
- 12.30 Συζήτηση απ' το σταθμό
- 15.00 Ειδήσεις
- 16.00 Νοσοκομειακοί
- 18.00 Πρώτο ρεπορτάζ απ' τη δίκη του φοιτητή Casabertone
- 20.30 Ειδήσεις
- 21.00 Πρές κόνφερανς: σκηνοθεσία ενάντια σε 6 συντρόφους
- 24.00 Ειδήσεις
- 0.30 Νυχτερινή έκπομπή με τις συντρόφισσες.

ρες φορές ή λειτουργία τους προσφέρεται σε συγκεκριμένες επιτροπές ή ομάδες (επιτροπές απεργών, ομάδες γυναικών, συσπειρώσεις συνοικιών κ.λπ.) χωρίς κανένα περιορισμό ή έλεγχο. Μεταδίδονται ακόμα και τα τηλεφωνήματα φασιστών - άπειλητικά φυσικά τις περισσότερες φορές, πράγμα που επιτρέπει να εκδηλωθεί έμπρακτα ή υποστήριξη των άκροατών τους. Μεταδίδονται με άμεση σύνδεση γενικές συνελεύσεις, εκδηλώσεις πολιτικές, μουσικές, σάν μιά προσπάθεια διάχυσης σ' όλη την πόλη μιάς κινητοποίησης. Πολλές φορές αυτοί οι σταθμοί συνδέονται με τά εργοστάσια ή τά σχολεία που έχουν καταληφθεί ή είναι σε απεργία κι οργανώνονται κέντρα συλλογικής παρακολούθησης των εκπομπών. Οί σχετικές εκπομπές σχολιάζονται και συνήθως γίνεται και άμεση επέμβαση στην εκπομπή μέσω του τηλεφώνου. Στή Μπολόνια, μιά άπ' τίς μεγαλύτερες εκδηλώσεις πέρυσι άρχισε με μιά αθόρυμη πρόταση κάποιου που μιλούσε στο ραδιόφωνο (Radio Alice) εκείνη την ώρα: Γιατί νά μήν περάσουμε τό άπόγευμά μας στο πάρκο, όλοι μαζί; Σέ λίγη ώρα είχαν μαζευτεί στο πάρκο 10.000 περίπου άτομα. Μετά από διάφορες εκδηλώσεις αποφάσισαν, σέ μιά τεράστια συνέλευση, νά διαδηλώσουν στο κέντρο της πόλης. Είδοποίησαν τό σταθμό νά μεταδίδει πιά την καινούργια πρόταση.

Ο διαφορετικός προσανατολισμός αυτών των σταθμών φαίνεται καθαρά στα προγράμματά τους. Παραθέτουμε τή δομή μερικών άπ' τούς πιο αντιπροσωπευτικούς δημοκρατικούς σταθμούς:

● Canale 96, στο Μιλάνο: Όκτω δελτία ειδήσεων, προγράμματα πάνω στα εργοστάσια, στα σχολεία, στα προβλήματα της γυναίκας, συζήτηση πάνω στα προβλήματα της κουλτούρας και του θεάματος.

● Radio Alice, στή Μπολόνια: Δελτία ειδήσεων, εκπομπή για τή γυναίκα, τούς σπουδαστές, για τά μουσικά συγκροτήματα, συνδικαλιστική εκπομπή, παραμύθια για τά παιδιά, σχόλια και συζήτηση για τά θέματα στή Μπολόνια.

● Radio Onda Rossa, στή Ρώμη: Δελτία ειδήσεων, πολιτική, προγράμματα που διαχειρίζονται άμεσα διάφορες επιτροπές γυναικών, σπουδαστών, μαθητών, απεργών.

● Radio Citta Futura, στή Ρώμη: Δύο ώρες την ήμέρα πρόγραμμα που διαχειρίζονται άμεσα επιτροπές γυναικών, δελτία αντιπληροφόρησης, προγράμματα αποκλειστικά για τίς ομάδες έναλλακτικής δράσης.

Στίς μεγάλες πόλεις, που οί πολιτικές και κοινωνικές συγκρούσεις από πέρυσι είναι ιδιαίτερα έντονες και συχνές, αυτοί οί σταθμοί αναπτύχθηκαν κυρίως με τίς περυσινές κινητοποιήσεις, γι' αυτό και οί περισσότεροι δνομάζονται «σταθμοί του

κινήματος», καθώς έπαιξαν ιδιαίτερο ρόλο στίς διαδηλώσεις και στίς συγκρούσεις με τήν αστυνομία, κάνοντας άμεσες περιγραφές των διαδηλώσεων, στή βάση των τηλεφωνημάτων από κάθε γωνιά της πόλης, έτσι που νά δίνεται μιά άρκετά άκριβής συνολική εικόνα των συγκρούσεων, που βοηθούσε άρκετά τούς διαδηλωτές. Αυτό αποτέλεσε άλλωστε τή βασική αίτία για τό κλείσιμο του Radio Alice πέρυσι στή Μπολόνια και άπειλει κάθε στιγμή με κλείσιμο τούς υπόλοιπους. Ένας άπ' αυτούς τούς σταθμούς, ό Radio Milano Centrale, είχε συνδεθεί με τούς δημοκρατικούς ταξίτζηδες κι έτσι είχε άμεση πληροφόρηση για διαδηλώσεις σέ κάθε γωνιά της πόλης.

Στίς μικρές πόλεις ή λειτουργία των δημοκρατικών ραδιοφωνικών σταθμών είναι κάπως διαφορετική. Έπιδιώκουν νά γίνουν μέσα συσπειρώσεις ενός μεγάλου άριθμού πολιτικοποιημένων στοιχείων και σέ συνδυασμό με μιά γενικότερη αντίληψη που επικρατεί τά τελευταία χρόνια στήν Ιταλία (βλ. «ΑΝΤΙ» Νο 94, σελ. 23-27) καταστρέφουν τή λογική της μικρής πολιτικής οργάνωσης και της μικροκομματικής διαίρεσης. Συγχρόνως, σ' αντίθεση με τούς αντίστοιχους σταθμούς στίς μεγάλες πόλεις, κατορθώνουν νά έχουν μεγαλύτερη άκροατικότητα και σέ άλλες κοινωνικές ομάδες πέρα από τούς νέους. Έτσι προχωρούν περισσότερο στήν κατεύθυνση μιάς πιο πραγματικής κοινωνικής συμμετοχής. Φυσικά αυτό διευκολύνεται από τή μικρή κλίμακα της κοινότητας και άπ' τήν παράδοση της προφορικής πληροφόρησης που υπάρχει στίς μικρές πόλεις.

Σχετικά με τούς άκροατές των ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών δέν υπάρχουν ακόμα έξακριβωμένες πληροφορίες. Από έρευνες του κρατικού οργανισμού (RAI) ή εμφάνιση των ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών είχε σάν αποτέλεσμα μιά μείωση της άκροατικότητας των δικών του προγραμμάτων κατά 35%. Η βασική κοινωνική ομάδα που παρακολουθεί τίς εκπομπές αυτών των σταθμών είναι οί νέοι, με συνέπεια όλοένα και περισσότερο τά προγράμματα (κυρίως των έμπορικων σταθμών) νά προσανατολίζονται προς αυτό τό κοινωνικό γκρούπ (μουσική ρόκ, τζάζ), όπως επίσης και ή γλώσσα. Από αντίδραση στήν έπίσημη γλώσσα της RAI, υιοθετείται ή γλώσσα που χρησιμοποιούν οί νέοι στήν καθημερινή ζωή τους, φορτωμένη όμως με τίς ειδικές σημασίες που άποχτούν οί λέξεις μέσα σ' αυτό τό συγκεκριμένο πλαίσιο, έτσι που νά υπάρχει κίνδυνος «γλωσσικής άποξένωσης» από τίς άλλες κοινωνικές ομάδες.

Οί ιδιωτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί (Radio Libere, έλεύθεροι ραδιοφωνικοί σταθμοί, όπως τούς λένε οί Ιταλοί) έμφανίστηκαν, όπως είπαμε, στίς άρχές του

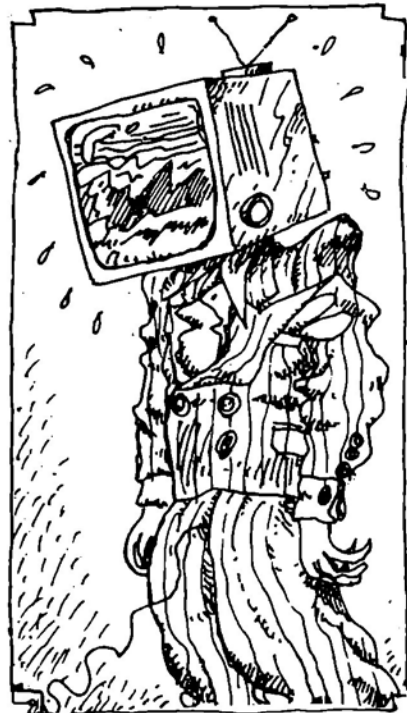

1975, όταν ακόμα θεσμικά ύπήρχε τό κρατικό μονοπώλιο στή ραδιοφωνία και στήν τηλεόραση. Τό ξεκίνημά τους θυμίζει λίγο τήν περίπτωση των «πειρατικών» σταθμών στήν Άθήνα. Η άπόφαση όμως του Συνταγματικού Δικαστηρίου επιτρέπει πιο οργανωμένες και πιο αποτελεσματικές πρωτοβουλίες. Οί δύο πρώτοι σταθμοί έμφανίστηκαν σχεδόν τήν ίδια περίοδο: τό Radio Milano International στο Μιλάνο και τό Radio Emmanuel στήν Άγκόνα. Λίγους μήνες άργότερα ύπήρχαν ήδη 69 σταθμοί. Μετά τήν άπόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου οί ιδιωτικοί σταθμοί έμφανίζονται πιά σέ κάθε πόλη. Σήμερα ξεπερνούν τούς 1900 σ' όλη τήν Ιταλία.

Οί έμπορικοί σταθμοί

Οί ιδιωτικοί σταθμοί χωρίζονται σέ δύο βασικές κατηγορίες: Άπ' τή μιά μεριά αυτοί που δημιουργούνται με στόχο νά άποκτήσουν μελλοντικά χαράκτρα έπιχειρήσης, που χρησιμοποιούν τή λειτουργία του σταθμού σάν μέσο για τήν προσέλκυση της διαφήμισης (μοντέλο αυτών των σταθμών είναι οί άμερικανικοί σταθμοί, όπως άλλωστε φαίνεται και άπ' τίς όνομασίες τους) και που συνδέονται έπίσης άπ' τήν άρχή ή έπιδιώκουν κάτι τέτοιο με συγκεκριμένες οικονομικές έπιχειρήσεις ή οργανισμούς.

Άπ' τήν άλλη οί πολιτικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί, οί δημοκρατικοί σταθμοί ή σταθμοί του κινήματος, όπως λέγονται στήν Ιταλία, που ξεκινούν από μιά τελείως άλλη σκοπιμότητα και προσανατο-

λίζονται σε μία ουσιαστικά εναλλακτική χρήση αυτού του μέσου επικοινωνίας, όπως θα εξηγήσουμε αναλυτικά πιο κάτω. Στην πρώτη κατηγορία, τους εμπορικούς σταθμούς, περιλαμβάνονται τα 2/3 περίπου των ιδιωτικών σταθμών που υπάρχουν σ' όλη την Ιταλία. Ξεκίνησαν, όπως είδαμε, σαν προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα παράλληλο σύστημα εμπορικής ραδιοφωνίας πριν ακόμα θεσμικά ξεκαθαριστεί η κατάσταση και παρά την αντίδραση μέρους της χριστιανοδημοκρατίας και των άλλων πολιτικών κομμάτων. Πίσω απ' αυτή την προσπάθεια υπήρχαν συγκεκριμένα οικονομικά συμφέροντα που χρησιμοποιούσαν το ραδιόφωνο σαν ενδιάμεσο σταθμό για κάτι άλλο πιο ουσιαστικό: την πρόσβαση στην τηλεόραση (2).

Στόχος αυτών των επιδιώξεων είναι η δημιουργία μιας ιδιωτικής ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, βασικού φορέα της διαφήμισης μέσα απ' τα μαζικά μέσα επικοινωνίας. Όσο το ραδιόφωνο ή η τηλεόραση παραμένουν κρατικά, ή λογική της δημόσιας υπηρεσίας δεν επιτρέπει απόλυτο άνοιγμα στη διαφήμιση και συγχρόνως ο κοινωνικός έλεγχος - έστω και θεσμοποιημένος - δρα σαν ένας επί πλέον ανασταλτικός παράγοντας σ' αυτό το άνοιγμα. Έτσι απ' τη μία μεριά επιχειρείται η δημιουργία αυτού του ιδιωτικού φορέα, αλλά συγχρόνως πιέζεται και ο κρατικός οργανισμός ν' αλλάξει προσανατολισμό: ή ανάγκη μείωσης των

δημόσιων δαπανών γίνεται το βασικό επιχείρημα για να επιχειρηθεί ή μετατροπή του κρατικού οργανισμού σε εταιρία που θα λειτουργεί πια με τη λογική της αγοράς - άρα στρέφεται κι αυτή στη διαφήμιση. Άμεση συμμετοχή σ' αυτές τις πρωτοβουλίες έχουν επιχειρήσεις ηλεκτρονικών προϊόντων, μουσικές εταιρίες, μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι. Ο εκδοτικός οίκος Rusconi (Gente) είναι ιδιοκτήτης του ραδιοφωνικού σταθμού L στη Ρώμη, ενώ ο πρώτος εθνικός ραδιοσταθμός στο Μιλάνο ήταν πρωτοβουλία δύο πλούσιων μιλανέζων επιχειρηματιών ειδών HI-FI.

Αυτές οι ομάδες έχουν προεκτάσεις μέσα στο ίδιο το υπουργείο Τηλεπικοινωνιών. Ο υπουργός Colombo σαμποτάρισε κάθε προσπάθεια της RAI να κλείσει τους ιδιωτικούς σταθμούς, ενώ συγχρόνως διάφοροι χριστιανοδημοκράτες τοπικοί άρχοντες ίδρυσαν δικούς τους σταθμούς για να υποστηρίξουν τα προσωπικά τους πολιτικά και άλλα συμφέροντα (όπως ο Gova στη Νάπολη), κάνοντας έτσι ακόμα πιο δύσκολη την αντιμετώπιση του προβλήματος απ' τη μεριά της κυβέρνησης.

Χαρακτηριστικό των εμπορικών σταθμών είναι η κυριαρχία της μουσικής στα προγράμματά τους και ή υιοθέτηση του αμερικανικού μοντέλου παραγωγής των προγραμμάτων. Έτσι 70% του χρόνου εκπομπής αφιερώνεται στη μουσική (HIT-PARADE). Η πληροφόρηση είναι υποτυπώδης και περιορίζεται στην άγνοια των ειδήσεων από τις μεγάλες εφημερίδες, ενώ ή επικοινωνία με τους

άκροατές περιορίζεται στις αφιερώσεις. Όρισμένοι απ' τους εμπορικούς σταθμούς έχουν προσανατολιστεί αποκλειστικά στη μουσική, σαν το πιο αποτελεσματικό μέσο για την αύξηση της ακροατικότητάς τους (που είναι ο βασικός δείκτης για την προσέλκυση της διαφήμισης). Έτσι στο Μιλάνο ο σταθμός Radio Gama (ιδιοκτησία Monti) μεταδίδει μουσική 24 ώρες τό 24ωρο.

Παραθέτουμε όρισμένα ποσοστά κατανομής του χρόνου των διαφόρων εκπομπών και προγράμματα ορισμένων εμπορικών σταθμών:

Radio Televisione Libera (Litorno)

μουσικά προγράμματα	70%	του καθημερινού χρόνου
ειδήσεις	10%	του καθημερινού χρόνου
πολιτιστικά	10%	του καθημερινού χρόνου
άλλα προγράμματα	10%	του καθημερινού χρόνου

Radio Nuova (Napoli)

μουσικά προγράμματα	70%
δημοσιογραφική εξυπηρέτηση	15%
άλλα	15%

Radio Modena

μουσικά προγράμματα	70%
κριτική-κουλούρι	30%

ΓΑΛΛΙΑ: ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ

Το δίκτυο των ελεύθερων ραδιοσταθμών στη Γαλλία. Πομπός του Radio-Verte Fessenheim εγκατεστημένος προχέει στο δάσος.

ΜΕΤΑ την Ιταλία τό κύμα των ελεύθερων ραδιοφωνικών σταθμών έχει αρχίσει να εξαπλώνεται και στη Γαλλία. Στη Γαλλία εξακολουθεί βέβαια να υπάρχει τό μονοπώλιο του κράτους στα μέσα ενημέρωσης κι έτσι αυτοί οι σταθμοί που γεννιούνται τώρα έχουν να αντιμετωπίσουν τεράστιες δυσκολίες για να μπορέσουν να λειτουργήσουν.

ΚΑΙ πριν από μερικά χρόνια είχαν γίνει προσπάθειες για να λειτουργήσουν πειρατικοί σταθμοί, προσπάθειες που όμως απέτυχαν. Όμως τώρα βλέπει κανείς για πρώτη φορά μία συντονισμένη κίνηση ελεύθερων σταθμών που έχει καταφέρει να κινήσει τό ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και έχει προκαλέσει μέσω του τύπου έναν έποικοδομητικό διάλογο για τό ρόλο και τις δυνατότητες των μέσων ενημέρωσης.

Η ΚΙΝΗΣΗ αυτή για την κατάργηση του κρατικού μονοπωλίου του ραδιοφώνου άρχισε να παίρνει κάποια δημοσιότητα πέρυσι τό Μάρτη, όταν την ημέρα των κοινοτικών εκλογών λειτουργήσε για πρώτη φορά τό Radio Verte, ο ελεύθερος σταθμός των «οικολόγων». Ο ήγέτης τους, Brice Lalonde εμφανίστηκε μάλιστα τό ίδιο θρόδο στην τηλεόραση κρατώντας ένα ραδιόφωνο που μετέδιδε τό πρόγραμμα του Radio Verte. Από τότε άρχισαν να λειτουργούν περίπου είκοσι πειραματικοί σταθμοί

σ' όλη τη Γαλλία. Οι πιο σημαντικοί είναι οι radio, Verte Fessenheim στην Άλσατσια, Radio Active στην Γκρενόμπλ, Radio Beau Delire στη Λίλλη, Abbesses Echo, Radio Bastille και Radio Zone 93 στο Παρίσι. Πρέπει να σημειώσουμε επίσης τό Radio Fil Rose που έχουν δημιουργήσει οι όμοφυλόφιλοι και τό Radio Femmes που όργάνωσε πριν από λίγους μήνες μία ομάδα από φεμινίστριες. Οι σταθμοί αυτοί μεταδίδουν προγράμματα από πειρατικούς σταθμούς άλλων χωρών, προγράμματα που άφορούν τό εργατικό και τό αγροτικό κίνημα, τις συνθήκες ζωής των ξένων στη Γαλλία, τά οικολογικά προβλήματα, τό φεμινιστικό κίνημα κ.ά. Επιδιώξη τους είναι ένα ραδιόφωνο που να διδίδε τό λόγο σέ κάθε άνθρωπο, όπου ο καθένας να γίνεται ρεπόρτερ και να εκφράζει ένα πρόβλημα που αντιμετώπισε ο ίδιος ή κάποιοι από τό περιβάλλον του. Οι ομάδες που δουλεύουν στα ελεύθερα ραδιόφωνα τονίζουν κυρίως αυτή τη δυνατότητα της άπευθείας επικοινωνίας με τό «κοινό». Τό μεγαλύτερο όμως πρόβλημα των σταθμών αυτών είναι να μπορέσουν κατ' άρχήν να επιζήσουν και να ξεπεράσουν τά εμπόδια που θέτει ή τωρινή νομοθεσία για τά μέσα ενημέρωσης. Για να τονίσουν την ύπαρξή τους τά πειρατικά ραδιόφωνα όργάνωσαν «μία μέρα ελεύθερων ραδιοφώνων» στις 15 Φεβρουαρίου, όπου οι κυριότεροι σταθμοί που λειτουργή

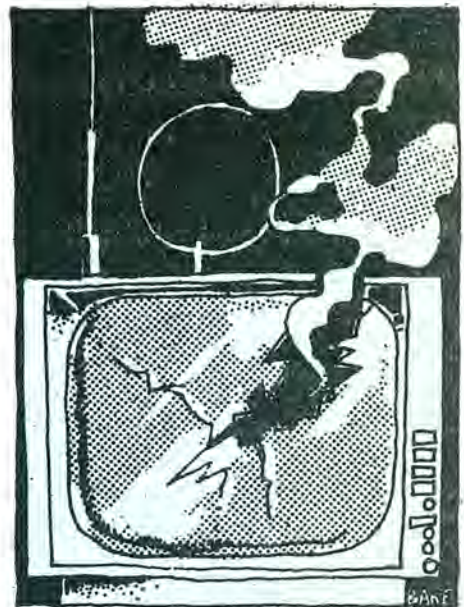
‘Απ’ αυτή την άποψη υπάρχει μεγάλη διαφορά στα προγράμματα αυτών των σταθμών από τα προγράμματα των πολιτικών σταθμών. ‘Επίσης, σ’ αντίθεση με τους πολιτικούς σταθμούς, δεν υπάρχει καμιά ούσιαστική έρευνα πάνω στη λειτουργία του ραδιοφώνου ως μέσου επικοινωνίας, στα προγράμματα, στη σχέση που θά πρέπει να αποκατασταθεί με τους ακροατές. Σάν αντίληψη υιοθετείται ή βασική αντίληψη της RAI: ο ακροατής είναι ένα παθητικό υποκείμενο που το ραδιόφωνο ή τόν «διασκεδάζει» ή διευκολύνει τη φυγή του. ‘Η ούσιαστική φροντίδα είναι ή «κατάκτησή» του με κάθε τρόπο, ώστε αυτή ή σχέση να «πουληθεί» στη συνέχεια στη διαφημιστική εταιρία. Σ’ αυτούς τους έμπορικούς σταθμούς θά πρέπει να συμπεριληφθούν και οι σταθμοί που εκπέμπουν από ξένη χώρα (‘Ελβετία: Radio Monte Ceneri, πριγκιπάτο Μονακό: Radio Monte Carlo, Γιουγκοσλαβία: Radio Capo D’ Istria) με προγράμματα αποκλειστικά προσανατολισμένα στους Ιταλούς ακροατές. Βασικό μέρος της διαφήμισης στρέφεται σ’ αυτούς τους σταθμούς, που καλύπτουν τά 2/3 περίπου της ‘Ιταλίας κι αποτελούν ένα σοβαρό ανταγωνιστή για κάθε τοπικό ιδιωτικό σταθμό.

‘Ομως στους περισσότερους απ’ τους πολιτικούς σταθμούς υπάρχει μία πραγματική αναζήτηση κι ένας σοβαρός προβληματισμός γύρω από τό θέμα της ραδιοφωνικής γλώσσας και του περιεχόμενου των προγραμμάτων. Καταβάλλεται μία βασική προσπάθεια να καταπο-

λεμηθεί οτιδήποτε κινδυνεύει να εμποδίσει την πραγματική συμμετοχή των ακροατών. ‘Ιδιαίτερη ευαισθησία υπάρχει στην εξουσία που μπορεί να έχουν οι υπεύθυνοι του σταθμού για τή σωστή παρουσίαση των γεγονότων, για τή δημιουργία των προϋποθέσεων που διευκολύνουν τις αγωνιστικές κινητοποιήσεις των εργαζομένων και των άλλων κοινωνικών ομάδων. ‘Η λειτουργία ενός πραγματικά σωστού ραδιοφωνικού σταθμού που θέλει να είναι ενεργητικό στοιχείο του κινήματος δεν περιορίζεται στην απλή αντιληφοφόρηση, αλλά στη διάλυση της παραδοσιακής παθητικής σχέσης του ακροατή με τό σταθμό. Οι περισσότεροι απ’ τους πολιτικούς σταθμούς ανήκουν στο χώρο της επαναστατικής άριστερας, όμως δεν είναι όργανα συγκεκριμένων πολιτικών ομάδων. Συνήθως πρόκειται για πρωτοβουλία που παίρνει μία όμοιογενής σχετικά ομάδα, ένα συλλογικό πολιτικό υποκείμενο, όπως λένε στην ‘Ιταλία, με στόχο τή διαμόρφωση ενός οργάνου έκφρασης όλου του κινήματος, υλοποιώντας αυτή τή βασική αντίληψη που επικρατεί στον Ιταλικό επαναστατικό χώρο.

ΟΙ μελλοντικές προοπτικές

‘Η σημερινή κατάσταση θεωρείται απ’ όλους μεταβατική. ‘Η απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου δεν έλυσε όλα τά προβλήματα, καθώς αναγνωρίζεται στο κράτος ή δυνατότητα ρύθμισης των

προϋποθέσεων για τή λειτουργία των ιδιωτικών σταθμών. ‘Ετσι αναμένεται μία νομοθετική παρέμβαση που θά αλλοιώσει ούσιαστικά τή σημερινή εικόνα κυρίως προς τή κατεύθυνση θεσμοποίησης των σταθμών που θά επιδιώκουν. Σέ πρόσφατες δηλώσεις του ό διευθυντής της RAI έδωσε τις βασικές κατευθύνσεις αυτής της νομοθετικής παρέμβασης:

● Τό σύστημα ραδιοφωνικής τηλεόρασης φιλελευθεροποιείται στο σύνολό του. Στο έσωτερικό του ή RAI δρᾶ σάν δημόσιος οργανισμός, που υπακούει όμως στη λογική της αγοράς, δρᾶ δηλαδή σύμφωνα με τά

γούν στη Γαλλία μετέδωσαν τά προγράμματα τους τήν ίδια ώρα.

ΕΝΑΣ από τους πιο ζωντανούς σταθμούς είναι τό Radio Verte - Φέσενχάιμ. Κάθε Σάββατο βράδυ μπορούν οι κάτοικοι της περιοχής Φέσενχάιμ να παρακολουθούν μία έκπομπή 10-15 λεπτών που πληροφορεί για τους πραγματικούς κινδύνους της πυρηνικής βιομηχανίας, για τους αγώνες ενάντια στην καταστροφή του περιβάλλοντος, καθώς και για τους εργατικούς αγώνες. Τό Radio Verte - Φέσενχάιμ (RVF) θέλει να γίνει ένα μέσο για τήν πληροφόρηση του πληθυσμού που αγωνίζεται για μία καλύτερη ζωή. Τό RVF θέλει να συνεργαστεί με όλους άσους αγωνίζονται, και στο χώρο όπου άγωνίζονται: Στά εργοστάσια, στις πόλεις και στην ύπαιθρο για νά προασπίσουν τό περιβάλλον τους.

Ο ΣΤΑΘΜΟΣ έχει, σύμφωνα με δικές του δηλώσεις, 10 συνεργάτες, που εκπροσωπούν όλα τά στρώματα του πληθυσμού, από ηλεκτρολόγους μέχρι δασκάλους.

ΤΟ ΡΑΔΙΟ Φέσενχάιμ είχε τέτοιο φόβο μήπως έντοπισθεί από τά όχηματα σήμανσης της «Teledistribution de France», που κατάστρεψε άμέσως μετά τήν πρώτη του έκπομπή τήν ταινία για νά εξαλείψει κάθε ίχνος.

ΣΤΟ μεταξύ οι συνεργάτες έχουν γίνει τολμηρότεροι και πιο αγωνιστικοί. Τό «θεληνεκές» του πομπού καλύπτει 25 με 30

χιλιόμετρα. Τά εξαρτήματα αγοράστηκαν απ’ τό εμπόριο και συναρμολογήθηκαν από ειδικούς. «Μέχρι τώρα έχουμε ξοδέψει για τόν πομπό γύρω στα 3.000 φράγκα», δήλωσαν οι ίδιοι.

ΓΙΑ ΝΑ αποφύγουν τά όχηματα σήμανσης της «Teledistribution de France», έχουν τή δυνατότητα μόνο σύντομων έκπομπών και φυσικά πρέπει συνέχεια ν’ αλλάζουν τή θέση από όπου εκπέμπουν. Οι φίλοι του RVF ίδρυσαν ένα σύλλογο: Στις 10 Δεκεμβρίου 1977 πραγματοποιήθηκε μία σύσκεψη. ‘Ο σύλλογος των φίλων του RVF άνάλαβε τήν ύποχρέωση νά κάνει γνωστό τό σταθμό με δημόσιες δραστηριότητες. Σέ κάθε χωριό, σέ κάθε συνοικία θά δημιουργηθεί μία ομάδα «ραδιογκρούπα», μία «άντενα» όπως θά λέγεται, για νά αποτελέσει έναν πραγματικό σύνδεσμο ανάμεσα στον πληθυσμό και τό ραδιοφωνικό του σταθμό.

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ έχει τήν άποστολή νά υποστηρίξει τό RVF σέ περίπτωση νομικών διώξεων. ‘Εκείνο που προέχει είναι ό αγώνας ενάντια στα μονοπώλια των κυμάτων. ‘Αγώνας ενάντια στην Teledistribution de France, στη Γαλλία, ενάντια στη Bundespost στη Γερμανία και στην ‘Ελβετία ενάντια στη PTT. Γι’ αυτό και αναπτύσσονται όλες οι δραστηριότητες που θά θέσουν ένα τέλος στον παρεμβλητικό πομπό της TDF.

ΟΙ ΜΕΧΡΙ τώρα αντιδράσεις των κυβερ-

νητικών παραγόντων ήταν τελείως άρνητικές άπέναντι σ’ ένα άνοιγμα της ισχύουσας νομοθεσίας. ‘Ακόμη και μία άριστερή εξουσία δεν θά έλυσε τό πρόβλημα. ‘Εφ’ όσον τό Κοινό Πρόγραμμα της ‘Αριστερας έπαιρνε θέση υπέρ της διατήρησης του κρατικού μονοπώλιου των μέσων ενημέρωσης. Μόνο οι ριζοσπάστες της άριστερας ύποστηρίζουν τήν κατάργηση του κρατικού μονοπώλιου και τήν ελεύθερη δημιουργία ιδιωτικών σταθμών, αλλά οι προτάσεις τους αυτές σκόνταψαν στις άντιρρήσεις των σοσιαλιστών και των κομμουνιστών.

ΠΑΡ’ ΟΛΑ αυτά μία μεγάλη μερίδα των γάλλων διανοουμένων έχει αποφασίσει νά ύποστηρίξει τήν κίνηση των ελεύθερων ραδιοφωνικών σταθμών. Τή στιγμή που όλοι περιμένουν νά δούν τήν τελική άντίδραση του κράτους άπέναντι σ’ αυτούς τους μικρούς πυρηνες ελεύθερης σκέψης που πολλαπλασιάζονται σ’ όλη τή χώρα, στόν τύπο θά έπεί κανείς καθημερινά δηλώσεις διαφόρων προσωπικοτήτων υπέρ της άνεμπόδιστης ενημέρωσης.

Πρίν από λίγες μέρες ό γνωστός φιλόσοφος και πρόδρομος της άντι-ψυχιατρικής, Felix Guattari, δήλωσε στην έφημερίδα «Le Monde»: «‘Αν είχα ένα ραδιόφωνο στην άντιψυχιατρική κλινική μου στη διάθεση των ψυχοπαθών και των περιθωριακών, αυτό θά τους βοηθούσε ίσως νά βρουν μία θέση ή ένα δρόμο σ’ αυτή τήν κοινωνία».

ΠΩΛΙΝΑ ΛΑΜΟΥ

απαραιτήτα γι' αυτόν τον τύπο έται-
ρίας κριτήρια.

● Η RAI έχει το αποκλειστικό δι-
καίωμα να καταρτίσει τήν ρυθμιστικό
σχέδιο των συχνοτήτων. Έτσι όλοι οι
ιδιωτικοί σταθμοί θά πρέπει νά έχουν
τήν έγκριση τής RAI γιά νά λειτουρ-
γήσουν.

Παράλληλα τό ΚΚ φαίνεται επίσης ότι
τροποποιεί τή στάση του. Όλη αυτή τήν
περίοδο τό ΚΚ υπεράσπισε τήν άρχή του
κρατικού μονοπώλιου, στρέφοντας τίς
προσπάθειές του σέ μιά μεταρρύθμιση
τής RAI μέ κύριο περιεχόμενο τήν άπο-
κέντρωση (ουσιαστικά συμμετοχή των
τοπικών έξουσιών - όπου έχει τήν πλειο-
ψηφία ή σημαντική δύναμη - στή λει-
τουργία του κρατικού οργανισμού) και
τό άνοιγμα του 3ου προγράμματος τής
RAI (πού θά ήταν ο δικός του σταθμός).
Γι' αυτό καταπολέμησε τους ιδιωτικούς
σταθμούς, μέ αποτέλεσμα νά βρεθεί ου-
σιαστικά έξω άπ' αυτούς. Σήμερα, άνα-
γνωρίζοντας τή de facto κατάσταση,
φαίνεται ότι προσπαθεί νά συμμετάσχει
μέσα από διάφορους μαζικούς φορείς
πού έλέγχει, σέ ορισμένους άπ' αυτούς
τους σταθμούς. Παράλληλα, μέ τήν τε-
λική νομοθετική ρύθμιση θά προσπαθή-
σει άπ' τή μιά μεριά νά εξασφαλισθεί ο
ουσιαστικός έλεγχος πάνω στους προ-
σανατολισμούς και τή λειτουργία των πο-
λιτικών ιδιωτικών σταθμών, ότ' τήν
άλλη νά μειωθεί ή έλευθερία κινήσεως
των συνδεδεμένων μέ συγκεκριμένα οι-
κονομικά συμφέροντα έμπορικών στα-
θμών.

Σύμφωνα μέ υπεύθυνες πληροφορίες,
ή τελική νομοθετική ρύθμιση θά επιβάλ-
λει στους ιδιωτικούς σταθμούς κανόνες
λειτουργίας πού δέν θά επιτρέψουν
στούς πιό μικρούς άπ' αυτούς νά συνεχί-
σουν, όπως π.χ. πληρωμή των ποσοστών
copyright γιά τή μουσική πού μεταδίδε-
ται (πράγμα πού αντιπροσωπεύει σημαν-
τικά ποσά). Έτσι τελικά θά επιδιώσουν
μόνο όσοι άπ' τούς σταθμούς είναι συν-
δεδεμένοι μέ συγκεκριμένες οικονομικές
και πολιτικές πηγές (έπιχειρήσεις ή κόμ-
μα). Παράλληλα θά περιοριστούν
ακόμα περισσότερο οι συχνότητες πού
διατίθενται στούς ιδιωτικούς σταθμούς
σέ κάθε περιοχή. (Σύμφωνα μέ τή συ-
φωνία τής Γενεύης, στίς έκπομπές FM
διατίθεται ή μπάνα από 88 μέχρι 104
MHZ, πράγμα πού οδηγεί σήμερα στον
πόλεμο των σταθμών γιά τήν κατάληψη
μιάς θέσης). Επίσης θά υποχρεωθούν οι
σταθμοί νά χρησιμοποιούν έπαγγελμα-
τίες δημοσιογράφους και νά συνδεθούν
μέ έφημεριδες, πράγμα πού θά οδηγήσει
σέ άθετα συγκρούσματα πληροφόρησης.

Στό χώρο του κινήματος και των πολι-
τικών σταθμών, από τή μιά μεριά
υπάρχει ή βασική άρνηση του άμερικα-

νικού μοντέλου (ιδιωτικοί σταθμοί πού
έκφράζουν συγκεκριμένα οικονομικά
συστήματα), άπ' τήν άλλη όμως ή έμπει-
ρία των σταθμών του κινήματος άξιολο-
γείται σάν κάτι ουσιαστικό πού πρέπει
μέ κάθε τρόπο νά υποστηριχτεί: ο ραδι-
οφωνικός σταθμός σάν τελείως διαφορε-
τικός τρόπος λειτουργίας, σάν άμεση
σχέση μέ τόν άκροατή, σάν δυνατότητα
έκφρασης στίς διάφορες κοινωνικές
ομάδες και συλλογικά ύποκείμενα. Έτσι,
ένώ όλοι άναγνωρίζουν ότι τήν πρωτο-
βουλία γιά τίς αλλαγές στή ραδιοφωνία
και τήν τηλεόραση τήν είχαν ουσιαστικά
οικονομικές ομάδες μέ τεράστια συμφέ-
ροντα σ' αυτό τό χώρο, κι ότι επίσης
υπάρχουν και συγκεκριμένοι πολιτικοί
λόγοι πίσω άπ' αυτές τίς αλλαγές (ή πι-
θανότητα κυβερνήσεων τής άριστεράς σέ
ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες καθιστά
άναγκαία τήν άνεξαρτησία του οργανι-
σμού ραδιοτηλεόρασης από τόν πλήρη
κυβερνητικό έλεγχο). θεωρούν ότι μέσα
άπ' τούς πολιτικούς σταθμούς μπόρεσε
τό κίνημα νά είσχωρήσει σ' αυτό τό χώρο
δημιουργώντας μιά νέα πραγματικότητα.
Γιά νά μπορέσει όμως νά επιδιώσει αυτό
τό έναλλακτικό σύστημα, θά πρέπει νά
κατοχυρώσει τή σύνδεσή του μέ τίς διά-
φορες κοινωνικές ομάδες, βελτιώνοντας
τήν άκροατικότητα των προγραμμά-
των των σταθμών πού τό άπαρτίζουν
(άποφεύγοντας π.χ. τόν αποκλειστικό
προορισμό των προγραμμάτων σέ ένα
μόνο κοινωνικό γκουρν: τούς νέους), νά
μή συνδεθεί μέ καμιά ιδιαίτερη πολιτική
όργάνωση πού θά περιόριζε τό εύρος τής
έπιρροής του και νά προχωρήσει σέ πιό
άποτελεσματικές μορφές ουσιαστικής
συμμετοχής των άκροατών στά προ-
γράμματα. Παράλληλα άπαιτείται ένας
συντονισμός των σταθμών σέ έθνικό έπί-
πεδο, πού δέν θά περιορίζει τήν άυτονο-
μία κάθε σταθμού, αλλά θά προσφέρει
ένα συλλογικό πλαίσιο γιά τή λειτουργία
της (συλλογική και συντονισμένη έρευνα
γιά τό ύλικό των προγραμμάτων, τεχνική
άλληλοενημέρωση, ανταλλαγή προγραμ-
μάτων και έμπειριών κ.λπ.). Μιά πρώτη
προσπάθεια γιά κάτι τέτοιο μέσω του
FRED (Federazione Radio Emittenti De-
mocratiche) μάλλον απέτυχε, όμως οι
προσπάθειες γιά κάτι πιό ουσιαστικό σ'
αυτή τήν κατεύθυνση συνεχίζονται.
Επίσης άργά ή γρήγορα θά τεθεί σο-
δαρό πρόβλημα χρηματοδότησης αυτών
των σταθμών, ιδιαίτερα μέ τίς άπαιτή-
σεις πού θά προβλέπει ή νομοθετική ρύ-
θμιση πού περιγράψαμε πιό πάνω.

Έδώ ή άμερικανική έμπειρία είναι
άρκετά χρήσιμη: Στή δεκαετία του 1960
εμφανίστηκαν στήν Άμερική δεκάδες
προοδευτικοί σταθμοί στίς διάφορες με-
γάλες άμερικανικές πόλεις μέ στόχο τή
δημιουργία μιάς μή κατεστημένης ραδι-
οφωνίας πού θά έξυπηρετούσε πραγμα-
τικά τήν κοινότητα. Αυτοί οι σταθμοί
έπαιξαν ένα ουσιαστικό ρόλο στό άμερι-
κανικό κίνημα, παίρνοντας άνοιχτά θέση

ένάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ και
προσφέροντας τό μικρόφωνό τους στά
προοδευτικά μουσικά συγκροτήματα πού
έπηρέαζαν μέ τή μουσική και τό μήνυμα
των τραγουδιών τους τήν άμερικανική
νεολαία. Η ουσιαστική συμβολή αυτών
των σταθμών όμως ήταν ή δυνατότητα
έκφρασης πού απέκτησαν μέσα άπ' αυ-
τούς οι μειονότητες, μαύροι, Πορτορικά-
νοι, Μεξικάνοι κ.λπ., πού μέ τή γεμάτη
όργή φωνή τους και τά δικά τους θέματα
διαμόρφωσαν ένα άλλο είδος ραδιοφω-
νικών προγραμμάτων.

Μέ τήν κρίση του κινήματος και τό τέ-
λος του πολέμου του Βιετνάμ άρχίζει και
ή κρίση αυτών των σταθμών. Ο άυθορ-
μητισμός και οι καλές προθέσεις πού
ύπήρχαν στο ξεκίνημά τους μετατράπη-
καν σέ μπουμέραγκ ένάντια στούς ίδιους
τούς σταθμούς, πού σέ λίγο χρονικό διά-
στημα έγιναν όλοκληρωτικά τμήμα του
έμπορικού κυκλώματος. Από «progres-
sive radios» έγιναν «commercial».

Αν και οι κίνδυνοι έμπορικού μετα-
σχηματισμού είναι μάλλον μικροί γιά
τούς πολιτικούς σταθμούς τής Ιταλίας,
έπειδή άκριβώς ο πολιτικός χαρακτήρας
είναι τό κύριο περιεχόμενο τής λειτουρ-
γίας τους και ο βασικός λόγος ύπαρξής
τους, ή άμερικανική έμπειρία των δυσ-
κολιών πού παρουσιάζονται σέ μιά τέ-
τοια προσπάθεια, άποκτά ξεχωριστή ση-
μασία. Ιδιαίτερα όταν οι καθαρά έμπορι-
κοί σταθμοί, μέ τά τεράστια ποσά από
τή διαφήμιση, θά μπορούν νά έχουν μιά
άξιόλογη άποτελεσματικότητα πού θά
βασίζεται σέ έπαγγελματικά στελέχη.

Η μόνη προοπτική γιά τούς πολιτι-
κούς σταθμούς είναι ή σύνδεσή τους μέ
τίς άγωνιστικές πρωτοπορίες, μέ τά συλ-
λογικά πολιτικά ύποκείμενα του κινήμα-
τος και τίς κοινωνικές ομάδες πού κινη-
τοποιούνται γιά τά προβλήματά τους,
καθώς και ή προώθηση τής αντίληψης
γιά ενεργούς και όχι παθητικούς άκρο-
ατές, γιά ζωντανά προγράμματα και όχι
προγράμματα έφησυχαστικής διασκέδα-
σης.

□

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Αυτή ή τάση «άποκρατικοποίησης» μιάς
σειράς ύπηρεσιών και ο προσανατολισμός τους
σέ μιά λογική αγοράς επεκτείνεται και σέ άλλους
τομείς τής ούανομίας (δλ. π.χ. τίς εξέλιξεις στό
ζήτημα τής λαϊκής κατοικίας και των δημόσιων
οργανισμών-φορέων της).

2. Σ' όλες τίς χώρες, ή δομή πού επικράτησε
στή ραδιοφωνία έγινε τό μοντέλο και γιά τήν τη-
λεόραση, κυρίως όσον άφορά τό βασικό προ-
σανατολισμό αυτών των μέσων.

3. Οι προβληματισμοί του Radio Alice, καθώς
και παραδείγματα άπ' τίς έκπομπές του έχουν
έκδοθεί σέ βιβλίο: Alice e il diavolo, έκδ. Herba
Voglio.

4. Γιά όσους ενδιαφέρονται γιά περισσότερα
στοιχεία, στήν Ιταλία έχουν έκδοθεί μιά σειρά
βιβλία πάνω στούς ιδιωτικούς σταθμούς. Με-
ρικά άπ' αυτά:

M. Caido: Radio L bere (έκδ. Arcana)

F. Siliato: L' Antenna dei Padri (έκδ. Maz-
zotta)

R. Faenza W Tra Abbondanza e Compr messo
(έκδ. Feltrinelli)

Καί στην Ελλάδα;

«Τελούν υπό τόν άμεσον έλεγχον του κράτους...»

Του Παναγιώτη Βερνάρδου

ΣΤΗΝ Ελλάδα οι ιστορικές εξελίξεις πού σημειώνονται στά ευρωπαϊκά μέσα μαζικής επικοινωνίας έχουν γίνει επιάλτης για τό μεταδικτατορικό κράτος της δεξιάς.

Γι' αυτό και ή κυβέρνηση, έκτός από τή συνταγματική... πατροπαράδοτη κατοχύρωση της απόλυτης κυριαρχίας της στη ραδιοφωνία και τήν τηλεόραση - «... τελούν υπό τόν άμεσον έλεγχον του Κράτους...» - Σύνταγμα 1975, άρθρο 15 παρ. 2 - διαθέτει κι ένα δρακόντειο νόμο πού έσπευσε νά θεσπίσει για τήν πάταξη κάθε απόπειρας δημιουργίας πολιτικών και μόνο έρασιτεχνικών σταθμών.

ΑΠΟΔΕΙΞΗ, ότι ένα χρόνο μετά τήν ψηφισή του στη Βουλή - πρόκειται για τήν τροποποίηση(!) του χουντικού Ν.Δ. 1244/72 πού «πέρασε» από τό Τμήμα Διακοπών, στίς 4 Ιούλη 1977, μέσα σέ ελάχιστα δευτερόλεπτα, χωρίς νά προηγηθεί ούτε μία σύντομη συζήτηση - εξακολουθεί νά υπάρχει ή «μάστιγα των πειρατικών σταθμών», όπως είχαν χαρακτηριστεί επίσημα, αν και αυτοί ήταν υποτίθεται ο στόχος του...

Ο ΝΟΜΟΣ αυτός προβλέπει:

«Ο κατέχων, εγκαθιστών ή χρησιμοποιών οίασδήποτε κατηγορίας και επί οίασδήποτε συχνότητας λειτουργίας ραδιοσταθμόν άνευ άδειας, τιμωρείται διά φυλακίσεως τουλάχιστον ενός έτους και διά χρηματικής ποινής από 200.000 μέχρι 500.000 δρχ. εάν ή πράξις δέν τιμωρήται βαρύτερον κατ' άλλην διάταξιν. Διά των αυτών ως άνω ποινών τιμωρούνται και όσοι αναθέτουν τήν μετάδοσιν διαφημίσεων, μουσικής και ανακοινώσεων οίονδήποτε περιεχομένου εις κατόχους παρανόμων ραδιοσταθμών. Η τέλεσις της πράξεως εν καιρώ πολέμου, επιστρατεύσεως, ενόπλου στάσεως ή καταστάσεως πολιορκίας, τιμωρείται διά φυλακίσεως τουλάχιστον 2 ετών.»

ΕΙΝΑΙ χαρακτηριστικό τό παρακάτω, πολύ συνηθισμένο περιστατικό σ' ένα ταξί, μετά τά μεσάνυχτα.

Ο ταξίτζής γυρίζει νευριασμένος τή θελόνα του ραδιοφώνου από κάποιον κρατικό ραδιοσταθμό πού κάτι λέει... και τήν αφήνει στον πιό ισχυρό ανάμεσα σ' ένα χείμαρρο πειρατικών πού συναντά στη διαδρομή της.

- Γιατί τ' αλλάζεις...;

- Άσε ν' ακούσουμε κάνα «λαϊκό»... Μπαφιάζουμε όλη μέρα από τούς κρατικούς σταθμούς...

ΚΑΙ ΤΟ αυτόκίνητο ξεχειλίζει από σεβντάδες και νταλκάδες πού ο έκφωνητής αφιερώνει μέ «άγάπη πολύ σπέσιαλ εξαιρετική στον Νίκο και τή Μάχη από τό Μπουρνάκι, τή Λία και τήν Χαρίκλεια από τήν Αίγινα, τά δίδυμα από τήν Πάτρα και σ' όλα τά κειψούρια» (σ.σ. έρωτευμένους).

ΘΕΣΑΜΕ τό έρώτημα γιατί ή κυβέρνηση δέν διώκει τούς πειρατικούς σταθμούς, αφού άλλωστε ή ίδια ήταν πού έπειγόνταν νά ψηφισθεί ο νόμος για τούς ραδιοπειρατές και ή απάντηση ήταν... άποστομωτική:

- Άν υποθέσουμε - μάς λέει ένας υπάλληλος της Γενικής Διευθύνσεως Τηλεπικοινωνιών πού δέν θέλησε νά δημοσιευθεί τό όνομά του - πώς άκουγόταν ένας αυτοσχέδιος ραδιοφωνικός σταθμός π.χ. κάποιου δήμου για τήν προβολή των προβλημάτων της τοπικής αυτοδιοίκησης ή κάποιου μαζικού σωματίου για τίς διεκδικήσεις των εργαζομένων του κλάδου, θά ξεσηκωνόταν τό σύμπαν για νά τόν έντοπίσουν και νά τόν έξουδετερώσουν σύμφωνα μέ τό νόμο! Από τή στιγμή πού δέν συμβαίνει κάτι τέτοιο, όλα πάνε καλά και ο νόμος τελεί εν έφεδρεία.

ΚΑΙ ο υπάλληλος μάς θυμίζει τό περίφημο «Ράδιο Μπάμπης» τήν εποχή του Ίουλιανού πραξικοπήματος, πού είχε δημιουργήσει μεγάλους πονοκέφαλους στους άποστάτες γιατί άκουγόταν από πολύ κόσμο, καθώς και τούς φοιτητικούς σταθμούς - ο πιό πρόσφατος ήταν αυτός πού είχαν εγκαταστήσει οι φοιτητές στην Πάτρα μετά τήν κατάληψη του Πανεπιστημίου - πού έπαιξαν βασικό ρόλο στην έξεγερση του Πολυτεχνείου στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη.

- Είναι δυνατόν οι σταθμοί αυτοί νά δημιουργούν ένοχλήσεις στίς τηλεπικοινωνίες πλοίων, αεροπλάνων κλπ.;

- Συμβαίνει κάποτε, όταν είναι πρόχειρη ή κατασκευή των πομπών, νά περνάνε σέ άλλες συχνότητες και νά δημιουργούν σοβαρές άνωμαλίες. Είναι σπάνιες όμως οι περιπτώσεις. Πάντως είναι δυνατόν νά καθορισθούν «περιοχές» και «κύματα» και όρισμένες ώρες πού θά μπορούν νά βγαίνουν στον άέρα έκπομπές. Αυτό δέν άποτελεί έμπόδιο.

● ● ●

ΜΕΣΑ σ' αυτό τό κομφούζιο πού επικρατεί στά έρτζιανά μέ τήν άνοχή της κυβέρνησης έπωφελούνται διάφορα νεοφασιστικά και χουντικά στοιχεία για νά κάνουν τήν προπαγάνδα τους παραμένοντας «άγνωστοι» για τό ύπουργείο

Δημοσίας Τάξεως και τήν άστυνομία, όπως στίς περιπτώσεις των βομβιστών στο «Ρέξ» και τήν «Έλλη».

- Τώρα τελευταία, μάς έλπε ένας νεαρός πού κοιμάται μέ τό τρανζιστοράκι του, άκουσα δύο-τρεις θραδιές από έναν πειρατικό σταθμό μιά δλόκληρη έκπομπή μέ ναζιστικά τραγούδια!

ΠΡΙΝ τρία χρόνια ο νεοφασίστας Κώστας Πλεύρης σέ συνέντευξή του στο περιοδικό «Πολιτικά Θέματα» (15-21 Φλεβάρη 1975) είχε πει:

«... Παράλληλα ή έφημερίδα της παρατάξεως "4η Αυγούστου" θά εκδίδεται κάθε βδομάδα. Η όργάνωση διαθέτει δύο φιλικούς ραδιοσταθμούς! Είς τήν Αθήνα και τήν Θεσσαλονίκη. Έχουν ικανοποιητική άκροατικότητα, αλλά άκόμα δέν έχουν εκδηλώσει σαφώς τόν έθνικοσοσιαλιστικό χαρακτήρα τους. Μεταδίδουν λόπ μουσική και αφιερώσεις άκροατών».

ΑΡΓΟΤΕΡΑ εξακριβώθηκε ότι έπρόκειτο για τόν πειρατικό ραδιοσταθμό «Έλλη» της 4ης Αυγούστου - έχει γράψει γι' αυτόν τό «ΑΝΤΙ» -, ο όποιος άρκετό καιρό μετά, άγνωστο για ποιους λόγους, έκλεισε.

ΔΕΝ είναι λίγες επίσης οι περιπτώσεις έρασιτεχνικών σταθμών πού ανάμεσα στα μπουζουκοτραγούδια και τίς «άργκο» αφιερώσεις εκπέμπουν φιλοχουντικά συνθήματα: «Λευτεριά στους λεβέντες του Κορυδαλλού»!

● ● ●

ΓΙΑΤΙ ή κυβέρνηση φοβάται μήπως χάσει τό μονοπώλιο πού άσκει στά κρατικά μέσα επικοινωνίας; Η έρώτηση είναι άφελής, ενώ ή απάντηση άπλουστατη: Γιατί θά χάσει τό πάν!

ΚΙ ΑΥΤΟ φαίνεται από τή «μάχη» πού έδωσε στην Ε' Αναθεωρητική Βουλή κατά τή συζήτηση του άρθρου 15 πού αναφέρεται στη ραδιοφωνία και τήν τηλεόραση.

ΜΙΑ από τίς πιό δλοκληρωμένες τροπολογίες πού υποβλήθηκαν από τήν πλευρά της αντιπολίτευσης στο άρθρο αυτό ήταν αυτή πού ανέπτυξε εκ μέρους του ΚΚΕ έσ. ο κοινοβουλευτικός του εκπρόσωπος Λεωνίδας Κύρκος και πού άνάφερε:

«Τά μέσα μαζικής επικοινωνίας ανήκουν εις τό δημόσιον και δέν τελούν υπό τόν άποκλειστικόν έλεγχον της Κυβερνήσεως. Νόμος θέλει ρυθμίσει τόν τρόπον της δημοκρατικής διοικήσεως των αντίστοιχων οργανισμών και της ίσοτίμου χρήσεως των μέσων μετάδόσεως παρά των εκπροσώπων πασών των έκάστοτε ιδεολογικών, πολιτικών και πολιτιστικών τάσεων. Διά νόμον δύναται νά επιτραπεί ή ίδρυσις σταθμών ραδιοφώνου, τηλεοράσεως ή συναφών μέσων μετάδόσεως, παρ' "Έλλήνων πολιτών και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, υπό τόν όρον της συμμορφώσεως προς τάς άνωτέρω αρχάς».

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ όμως τίς διέγραψε όλες και «πέρασε» τή φράση της: «τελούν υπό τόν άμεσον έλεγχον του Κράτους».

ΜΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝ. ΠΕΠΟΝΗ

‘Η κρατική μονοπώληση στά μέσα έπικοινωνίας

‘Ο συνεργάτης μας ΣΩΤΗ-
ΡΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ συ-
ζητά με τό βουλευτή και πα-
λιό διευθυντή του ΕΙΡΤ στην
κυβέρνηση της «Ένωσης Κέν-
τρου»,

κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟ ΠΕΠΟΝΗ, για:

● τή σημασία των μαζικών
μέσων έπικοινωνίας στή σύγ-
χρονη κοινωνία·

● τήν ανεξέλεγκτη μονο-
πώλησή τους από τό κράτος
και

● τή δυνατότητα ανάπτυ-
ξης μιās αδέσμευτης και
ελεύθερης ραδιοφωνίας και
τηλεόρασης.

Σ. Παπαδόπουλος: Στην Ελλάδα όλες οι
συζητήσεις για τή ραδιοφωνία και τηλε-
όραση περιορίζονται και αναφέρονται στην
προϋπόθεση ότι αυτά τά μέσα ήταν και
πρέπει να παραμείνουν κρατικά. Μήπως
θαπρεπε να τό εξετάσουμε από τή σκοπιά
ότι είναι μέσα όχι μόνο κρατικά ή ραδιοφω-
νία και ή τηλεόραση;

‘Αν. Πεπονής: Πραγματικά πρέπει ν’
άπελευθερωθούμε πιά από τό δεδομένο
πού μάς έχουν υποβάλει, ότι τό πρόβλημα
έντοπίζεται σέ μία καλύτερη κρατική ραδι-
οφωνία και τηλεόραση. ‘Ηρθε ή ώρα να
δούμε τή δυνατότητα περισσotέρων φο-
ρέων ραδιοφωνίας και τηλεόρασης. Κι άξι-
ζει να σημειώσουμε ότι τουλάχιστον ως
πρός τή ραδιοφωνία, ποτέ δέν άσκήθηκε
πέρα για πέρα τό κρατικό μονοπώλιο. Σέ
διάφορες πόλεις τής Ελλάδας εξακολου-
θούν να λειτουργούν αυτόνομοι ραδιοφω-
νικοί σταθμοί με φορείς συλλόγους ή σω-
ματεία. ‘Υποτίθεται πώς εκφράζουν τήν
πόλη τους ή τήν επαρχία τους. Τή λειτουρ-
γία αυτών των σταθμών τήν άνέχτηκε
άκόμη και ή δικτατορία. Τήν άνέχτηκε, για-
τί και τότε όπως και τώρα, περιορίζονται
σέ μεταδόσεις προσωπικών μηνυμάτων, σέ
διαφημίσεις τοπικών επιχειρήσεων και σέ
μουσικά προγράμματα, χωρίς ίχνος πολι-
τικών μεταδόσεων. Αυτά όμως πληροφο-
ριακά. ‘Η ουσία είναι πώς πρέπει ν’ άντιμε-
τωπίσουμε σοβαρά τή μεθόδευση ενός κα-
θεστώτος με πλείονες φορείς ραδιοφω-
νικών στην άρχή, αλλά και τηλεοπτικών άρ-
γότερα μεταδόσεων. Τό ουσιαστικό έρώ-
τημα είναι: Φορείς ίδιωτικού κεφαλαίου ή
άλλους φορείς;

Σ. Παπαδόπουλος: Θα ήθελα να διευκρι-
νίσουμε ότι τόν κρατικό και μόνο έλεγχο
στά μέσα ενημέρωσης πρέπει να τόν παρα-
κάμψουμε προκειμένου να εξετάσουμε τίς
δυνατότητες μιās πλουραλιστικής έπικοινων-
νίας κι ανεξάρτητα από τό πόσο δημοκρα-
τικά θά μπορούσε να λειτουργήσει τό κρά-
τος σ’ αυτά. Μιά επίσης μοναδική σκοπιά
του θέματος είναι ότι ή ραδιοφωνία και ίδι-

αίτερα ή τηλεόραση άντιμετωπίζονται σαν
κοινωνικά προβλήματα κι όχι σαν κοινωνικά
φαινόμενα. Γίνεται μιιά κριτική και μόνο
περιεχομένου και ποιός τό έλέγχει, και όχι
ουσιαστική κριτική των δυνατοτήτων του
ίδιου του μέσου. Νομίζετε ότι ή ραδιοφωνία
κι ιδιαίτερα ή τηλεόραση μπορούν να λει-
τουργήσουν χωρίς τήν προϋπόθεση του
άνθρώπου με τήν εξατομικευμένη και άπο-
ξενωμένη νοοτροπία, δηλαδή του άνθρώ-
που πού σπρώχνεται στην άνάγκη τής φυ-
σικής άπομόνωσης και τής παθητικής συμ-
μετοχής;

‘Αν. Πεπονής: ‘Η φυσική άπομόνωση ελ-
ναι αναγκαία προϋπόθεση και για άλλες
μορφές έπικοινωνίας, όπως τής έντυπης.
Θά έλεγα ότι χρειάζομαι συνθήκες πληρέ-
στερης άπομόνωσης για να διαβάσω θιβλία
όρισμένου είδους, παρά για να παρακο-
λουθίσω τηλεοπτικές ή ραδιοφωνικές έκ-
πομπές. Θαρρώ πώς τό πρόβλημα πρέπει
να μπει κάπως διαφορετικά. Με τήν τηλε-
όραση μεταδίδονται κάτω από συνθήκες
άτομικης, ή έστω κατά παρέα ή κατά οικο-
γένεια άπομόνωσης, όρισμένες έκδηλώσεις
πού μπορώ να τίς παρακολουθίσω άμεσα
σέ συνθήκες κοινωνικότερες. Χαρακτηρι-
στικά παραδείγματα ή συναυλία, ή παρά-
σταση, ή χορευτική επίδειξη. ‘Άλλο να
παρακολουθώ ένα θεατρικό έργο, ραδι-
οφωνικά προσαρμοσμένο, στο ύπνοδωμά-
τιό μου, και τελείως διαφορετικό στο θε-
ατρικό χώρο πού είχε στο μυαλό του ο
συγγραφέας του. ‘Άλλο να είμαι στην αί-
θουσα συναυλίας, διαφορετικό να παρα-
κολουθώ άπ’ τήν τηλεόραση τό μάεστρο ή
τό βιρτουόζο του βιολιού και μάλιστα με τίς
έναλλαγές τίς όπτικές πού ύπαγορεύει ή
προτίμηση του χειριστή τής μηχανής λή-
ψης. Τό πρόβλημα τής άπομόνωσης πρέ-
πει να μπει σέ συνάρτηση με τό είδος πού
παρακολουθώ. Αυτό όμως πάλι συναρτά-
ται και με τό εάν ο τηλεοπτικός θεατής ή ο
ραδιοφωνικός άκροατής, θά άναζητήσουν
μετά και άλλες διαδικασίες έπικοινωνίας με
άλλες εκφράσεις. ‘Αν δηλαδή θά διαβάσουν

ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΩΝ ΠΕΙΡΑΤΩΝ

Λάμβαι από έναν άναγνώστη
πού ύπογράφει «ΕΝΑΣ ΡΑΔΙΟ-
ΠΕΙΡΑΤΗΣ» μερικές σκέψεις
του για τούς πειρατικούς ραδι-
οφωνικούς σταθμούς. Τό γράμμα,
παρ’ όλο πού είναι άρκετά παλιό,
παρουσιάζει μιιά ιδιαίτερη έπι-
καιρότητα και ενδιαφέρον.

‘Εδώ κι άρκετό καιρό άκούμε
μιιά άνακοίνωση στο ραδιόφωνο
και στην τηλεόραση σχετικά με
τήν άπαγόρευση των έρασιτεχνι-
κών (πειρατικών) σταθμών. Μιά
άνακοίνωση πού έχει ύφος κή-
ρυξης στρατιωτικού νόμου και
θυμίζει τόν άπαγορευτικό νόμο
του 72 (!) φτάνοντας μέχρι και ν’
άπειλεί άκόμη και τούς γονείς
των πειρατών (οί «όμηροι» είναι
παλιό φρούτο φασιστικών καθε-
στώτων). Δέν είναι βέβαια ή
πρώτη φορά πού ή κυβέρνηση θέ-
γει τό θέμα. Πρίν μερικούς μήνες
είχε θυμίσει πάλι τόν παραπάνω
νόμο, χωρίς όμως να έπιμείνει
και να χρησιμοποιήσει τό σημει-
ρινό παπαδοπούλειο ύφος. Γιατί
τώρα αυτή ή άπειλητική άνακοί-
νωση;

Οί έρασιτεχνικοί σταθμοί πού
ξεκίνησαν πρίν έρθε ή δικτατο-
ρία, αβέβηθηκαν σιγά-σιγά ώσπου
τό χουντικό καθεστώς τούς κυνή-
γησε και τούς έκλεισε σχεδόν
όλους.

Με τή μεταπολίτευση τά ίδια
παιδιά ξαναστήνουν τούς πομ-
πούς τους και άνενόχλητα πιά,
έλευθερία γάρ, επιδόθηκαν στο
χόμπυ τους, μιιά και όλα τά τρα-
γούδια έπιτρέπονται πλέον ν’
άκούγονται ελεύθερα και δέν
ύπάρχει λόγος για παράνομη
δουλειά.

Γιατί όμως ή κυβέρνηση βάλ-
θηκε ΤΩΡΑ, και μάλιστα τόσο
επίμονα, να τούς κλείσει; ‘Ενας
λόγος θάτανε, ίσως ο συναγωνι-
σμός πού κάνουν οί πειρατικοί
σταθμοί στα έπίσημα προγράμ-
ματα ή καλύτερα πού θά μπο-
ρούσαν να κάνουν σέ λίγο καιρό
προσφέροντας στους άκροατές
τους μά ποιότητα μουσικού προ-
γράμματος πολύ άνώτερη από
αυτήν τής ΕΡΤ και τής ΥΕΝΕΔ.
‘Αλλά κύτι τέτοιο δέν ενδιαφέ-
ρει πολύ τό κράτος πού ούτως ή
άλλως εισπράττει τίς συνδρομές
μέσω τής ΔΕΗ.

‘Εχουν πεί ότι οί πειρατές πα-
ρεμβάλλονται στους έπίσημους

σταθμούς. ‘Αλλά όλοι οί πειρατές
έχουν πομπούς με τόσο χαμηλή
ισχύ, πού ούτε κατά διάνοια θά
μπορούσαν να ένοχλήσουν τούς
κρατικούς σταθμούς. Κι έπειτα ο
σκοπός τους είναι ν’ άκούγονται
και νάχουν ένα μήκος κύματος
σταθερό και έτσι δέν θά διά-
λεγαν ποτέ τό μήκος κύματος π.χ.
τής ΥΕΝΕΔ. Κι άν πάλι έμπαινε
κανείς στο μήκος έκπομπής τής
ΕΡΤ ύπάρχουν κατάλληλα αυτο-
κίνητα (δωρο τής δικτατορίας κι
αυτά) πού μπορούν να τόν έπιση-
μάνουν άμέσως. ‘Η ΜΟΝΗ πα-
ρεμβολή πού πέτυχα κάποτε στην
τηλεόραση (!) ήταν του ΟΤΕ. Μά-
λιστα, είχε μπλεχτεί στα κύματα
τής τηλεόρασης ένα κέντρο του
ΟΤΕ. ‘Εχει άναφερθεί ότι ύπάρ-
χουν πομποί πού λειτουργούν με
χουντικές προθέσεις (άνακοίνω-
σεις, προπαγάνδα κλπ.). ‘Ακόμα
κι άν ύπάρχουν τέτοιοι σταθμοί
είναι τελείως άγνωστοι στο κοινό.
‘Εξάλλου πέντε έξι τέτοιοι κοντά
στούς εκατοντάδες άλλους θά
άντιωχίζουσιν δημοκρατικό-

μετά εφημερίδα, αν θά πᾶνε μετά σ' ένα θέατρο. Ή αν θά καλύψουν τό σύνολο τῶν ἀναγκῶν τῶν ἀπὸ τήν τηλεόραση μόνο. Στή δεύτερη περίπτωση θά ἔχουμε ἕνα μονοδιάστατο τηλεοπτικό ἄνθρωπο. Στήν ἄλλη περίπτωση, ἡ πολλαπλότητα τῶν εἰδῶν, ἡ πολλαπλότητα τῶν διαδικασιῶν ἐπικοινωνίας, σπάει τή δύναμη τῆς τηλεόρασης καί ὁ ἄνθρωπος διατηρεῖ σημαντικές δυνατότητες κριτικῆς στάσης καί κάποιες ἐλεύθερες ἐπιλογές.

Σ. Παπαδόπουλος: Θίγοντας τό θέμα τῶν ἄλλων μέσων ἐπικοινωνίας, τοῦ βιβλίου ἢ τῆς εφημερίδας, θά ἤθελα νά πῶ ὅτι ἀπὸ μιά σκοπιά ἡ τηλεόραση εἶναι αὐτόνομο μοναδικό μέσο πολύ διαφορετικό ἀπὸ οἱδήποτε ἄλλο ἔχει ἐφαρμοσθεῖ μέχρι σήμερα καί μέ παρόμοια ἀντίληψη. Θά μπορούσε κανεὶς νά πει ὅτι ἡ μάθηση καί ἡ εὐχαρίστηση σάν ἀποτέλεσμα προερχόμενο ἀπ' τὸν τυπωμένο λόγο εἶναι ἀργά καί ἀτελής, σέ σχέση μέ τὰ ἴδια ἀποτελέσματα πού προέρχονται ἀπ' τὰ μαζικά μέσα. Ὁ γραπτός λόγος προϋποθέτει μιά γραμμική διαδικασία. Διαβάζονται λίγες λέξεις, ἐνῶ οἱ ἐντυπώσεις ἐρχονται τμηματικά, σχετικὰ ἀργά, μέ τή συνεργασία τῶν ματιῶν καί τοῦ μυαλοῦ, κι ὁ ἀναγνώστης καθορίζει τὸν ρυθμό: νά σταματήσει, ν' ἀναλύσει ἢ νά ξαναδιαβάσει. Στήν περίπτωση ὅμως τῆς τηλεόρασης ἡ συμμετοχή τοῦ τηλεθεατῆ εἶναι πολλαπλή. Αὐτός ἐμπλέκεται καί συμμετέχει σέ βάθος μέ ὅλες του τίς αἰσθήσεις, ὑποσυνείδητα, συναισθηματικά. Τὰ μέσα καί ὄχι ὁ θεατὴς καθορίζουν τὸ ρυθμό. Νομίζω ὅτι τὸ μήνυμα τοῦ μέσου δὲν εἶναι μόνο τὸ περιεχόμενο ἀλλὰ ἐπίσης ἡ ἀποξένωση τοῦ ἀτόμου, δηλαδή ἡ δημιουργία ἀτόμων ἀκοινωνικῶν, τρωπῶν σὲς ἐπιταγές - κλισέ - αὐτῶν τῶν μέσων. Ἐπιταγές πού δὲν προέρχονται ἀπ' τή συλλογικὴ διεργασία, ὅπως αὐτὰ εἶπατε προηγουμένα, καί τή φυσικὴ προσέγγιση πού βρίσκουμε π.χ. στήν παραδοσιακὴ ἀγορά, στήν ἀγορὰ τῆς γειτονιάς μέ τίς ἐπαναστατικές δυνατότητες. Κάνοντας σκέψη γιὰ μιά πλουραλιστικὴ τη-

λεόραση, θάπρεπε νά κοιτάξουμε σέ τί εἰδους κίνητρα θά στηρίζονταν αὐτὴ σάν κρατικὴ, ἢ σάν δημοτικοποιημένη κτῆμα τῶν πολιτῶν.

Αν. Πεπονής: Θίξατε ἀρκετὰ ζητήματα, συναφῆ θέματα καί οὐσιώδη. Δὲν συμμερίζομαι πέρα γιὰ πέρα αὐτὴ τὴν εἰκόνα μόνη τῆς τοῦ τηλεοπτικοῦ θεατῆ. Νομίζω ὅτι ἀφαίρει τὴ ζωντανὴ πραγματικότητα καί ξεκινᾷ ἀπὸ μιά πραγματικότητα ἐν μέρει κατασκευασμένη. Ἐξηγοῦμαι: Ὁ ἀναγνώστης τοῦ βιβλίου, ἀνάλογα μέ τὸ ποῖός εἶναι ἀλλὰ καί μέ τὸ περιεχόμενο καί τὸ εἶδος τοῦ βιβλίου, ἐπιλέγει ἕνα βαθμὸ ἀπομόνωσης. Εἶναι μιά ἐπικοινωνία καθαρὰ ἀτομικὴ. Αὐτὸς πού παρακολουθεῖ τηλεόραση, στήν πραγματικότητα σπάνια εἶναι κατὰ μέρος ὅπως ὁ ἀναγνώστης. Εἶναι μαζί μέ ἄλλους. Ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶναι σὸ σπῆτι του, δὲν ὑπόκειται σὺς κανόνες πού ἔχουν διαμορφωθεῖ ὡς πρὸς τὴν παρακολούθηση τοῦ θεάτρου π.χ. Ἀν χτυπήσει τὸ τηλέφωνο, ἕνας ἀπ' τοὺς τρεῖς πού παρακολουθοῦν τηλεόραση θά πείναι πιὰσε κουθέντα, γιατί τὸ ἀριθμητικὰ περιορισμένο κοινωνικὸ περιβάλλον δὲν τοῦ ἐπιβάλλει τὴν πειθαρχημένη παρακολούθηση πού τοῦ ἐπιβάλλει ὁ χῶρος καί τὸ κοινὸ τὸ θεᾶτρο. Δὲν ὑπάρχει εἰδικὴς τηλεοπτικὸς χῶρος, κι αὐτὸ τὸ θεωρῶ πολὺ σημαντικό. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι μέ τηλεόραση καί ραδιόφωνο ἔχουμε διασπασμένη προσοχή. Στὸ θεᾶτρο, ὁ βαθμὸς προσοχῆς εἶναι βέβαια διαφοροποιημένος ἀλλὰ ἡ συμπεριφορὰ εἶναι κατὰ κανόνα ὁμοιόμορφη. Ἐάν λοιπὸν μιλάμε γιὰ ἀπομόνωση σέ συνάρτηση μέ τὸ βαθμὸ προσοχῆς, πιστεύω ὅτι ἡ συνειδητὴ καί ἐπιλεγμένη ἀπομόνωση ἰσχύει γιὰ τὸν ἀναγνώστη τοῦ βιβλίου. Ἰσχύει καί γιὰ τὸν τηλεοπτικὸ θεατῆ, μόνο ἂν παρακολουθεῖ κατὰ μέρος τὴν τηλεόραση.

Θέσατε ἕνα πολὺ σημαντικό ζήτημα μέ τὴ δημοτικοποίηση. Ὁ ὅρος εἶναι εὐστοχος καί μέ βοήθειά στή διατύπωση μιᾶς σκέψης ὅπου ἔχω κατασταλάξει τὸν τελευταῖο καιρὸ. Ἀν φύγουμε ἀπὸ τὸ κρατικὸ μονοπώ-

λιο, θά πρέπει ν' ἀναζητήσουμε φορεῖς γιὰ νά τοὺς ἐμπιστευθοῦμε μιά παράλληλη ραδιοφωνικὴ καί τηλεοπτικὴ λειτουργία. Οἱ πρῶτοι φορεῖς πού μοῦ ἐρχονται στὸ μυαλὸ καί τοὺς προτείνω εἶναι ἀκριβῶς οἱ δῆμοι τῶν μεγάλων πόλεων καί οἱ ἐνώσεις δήμων καί κοινοτήτων. Εἰσηγοῦμαι, δηλαδή, ἀντὶ νά περιορίσουμε τὴν κριτικὴ μας σὲ πῶς λειτουργεῖ αὐτὴ ἡ συγκεκριμένη κρατικὴ τηλεόραση, νά ὁδηγηθοῦμε στήν ἀποκατάσταση δυνατοτήτων ὥστε οἱ ὁργανισμοὶ τοπικῆς αὐτοδιοίκησης νά εἶναι φορεῖς μιᾶς τηλεόρασης καί ραδιοφωνίας πού θά λειτουργοῦν παράλληλα μέ τὴν κρατικὴ. Ἀλλὰ καί πέρα ἀπὸ τοὺς δήμους καί τίς κοινότητες, θά μπορούσαμε νά συζητήσουμε κι ἄλλους φορεῖς, σὺς ὁποῖους νά ἐμπιστευθοῦμε αὐτὴ τὴ λειτουργία. Ἐάν θά εἶχαμε π.χ. μιά Γενικὴ Συνομοσπονδία Ἐργατῶν πού νά ἐκφράζει καί νά ἀντιπροσωπεύει ἀληθινὰ τοὺς ἐργαζόμενους. Ἐάν θά εἶχαμε Συνομοσπονδίες Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν, πού ἀληθινὰ νά ἐκφράζουν τὴν ἀγροτιά. Θά μπορούσαμε φυσικὰ νά θροῦμε κι ἄλλους φορεῖς. Βέβαια, αὐτὴ ἡ λύση προϋποθέτει οἰκονομικὲς δυνατότητες καί παραγωγή προγραμμάτων παραδεκτῶν. Μποροῦμε τώρα νά καταλάβουμε πῶς ὅταν λέμε «ὄχι μόνο κρατικὴ τηλεόραση-ραδιόφωνο» δὲν ἀντιπαραθέτουμε σ' αὐτὴ τὴ λύση, τὴ λύση μιᾶς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρησιακῆς ραδιοφωνίας καί τηλεόρασης.

Σ. Παπαδόπουλος: Τί λέτε καί ποιά εἶναι ἡ γνώμη σας γιὰ τὴ συμμετοχὴ τῶν κομμάτων σέ ἀντίστοιχους φορεῖς. Δηλαδή τὰ κόμματα, ὅπως ἔχουν τίς εφημερίδες τους, πιθανόν νά μπορούσαν νάχουν καί τοὺς δικούς τους σταθμούς.

Αν. Πεπονής: Ἡ ἀπαγόρευση σὰ κόμματα νά ἔχουν δική τους ραδιοφωνία-τηλεόραση εἶναι πέρα γιὰ πέρα ἀντιδημοκρατικὴ καί ἀποτελεῖ μιά ἀντίφαση τοῦ συστήματος. Εἶναι ἐλεύθερα τὰ κόμματα νά ἐπηρεάζουν τὴν κοινὴ γνώμη, νά περνᾶνε τὰ προγράμματά τους καί νά ζητοῦν τὴν

τάτα σὲ ποσοστὸ χουντικῶν τῆς χώρας.

Μιά ἄλλη αἰτία θά ἦταν τὸ ὅτι ὑπάρχουν σταθμοὶ πού μεταδίδουν τραγούδια ἀπαγορευμένα ἀπὸ τὸ ἐπίσημο ραδιόφωνο καί κείμενα ἀρκετὰ ἐνοχλητικὰ γιὰ τὸ σημερινὸ καθεστῶς (π.χ. ὁ πειρατής πού διαβάζει κείμενα τοῦ ΤΣΕ ΓΚΕΒΑΡΑ). Ἀλλὰ μήπως ὅλα αὐτὰ τὰ τραγούδια καί τὰ κείμενα δὲν κυκλοφοροῦν ἐλεύθερα στήν ἀγορά; Βέβαια τὸ νά τ' ἀκούς εἶναι πολὺ διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ νά τὰ διαβάζεις, ἀλλὰ δὲν πιστεύω ὅτι μιά τέτοια προπαγάνδα μπορεῖ νά περάσει καί σ' ἄλλο κόσμο ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἤδη ἀριστεροὺς, πού οὔτως ἢ ἄλλως τὰ διαβάζουν. Ὁ συνθησιμένος ἀκροατὴς ἀκούει μιά φράση καί ἀλλάζει σταθμὸ γιὰ ν' ἀκούσει ῥεμπέτικα.

Τὴν αἰτία τῆς ἀπαγορευτικῆς αὐτῆς ἀνακοίνωσης θά πρεπε νά τὴν ἀναζητήσει κανεὶς σὲ ρόλο πού παίζει τὸ ἐθνικὸ ραδιόφωνο

ἀπὸ τὴ μιά καί σὲ ρόλο πού ἔχουν τὴ δυνατότητα νά παίξουν αὐτοὶ οἱ σταθμοί. Εἶναι γνωστὸ τὸ πόσο σημαντικό εἶναι γιὰ κάθε κυβέρνηση νά μπορεῖ νά μονοπωλεῖ τὴν πληροφόρηση καί τὴ μετάδοση τῆς ἰδεολογίας της ἀπὸ τὰ μαζικά μέσα ἐνημέρωσης. Αὐτὸ βέβαια θά ἦταν ἀδύνατο ἂν τὸ ΚΑΘΕ κόμμα ἢ ἡ ΚΑΘΕ ὁργάνωση εἶχε ἕνα τέτοιο σταθμὸ. Τὰ κόμματα καί οἱ ὁργανώσεις δὲν ἔχουν δεῖξει πάντως τέτοιες προθέσεις μέχρι σήμερα. Γι' αὐτὸ καί ἀξίζει πρὸς πολὺ νά ἀφήσουμε τὸ τί γίνεται σήμερα καί νά δοῦμε τί μπορεῖ νά γίνει σὲ μέλλον.

Ἀν ὅλα τὰ ἐντυπα καί τοὺς δίσκους μπορεῖ νά τὰ ἐλέγχει συνελκὼς ὁ μηχανισμὸς τῆς λογοκρισίας καί τῆς παρακολούθησης, αὐτὸς ὁ ἐλεγχος καταντάει ἀδύνατος γιὰ τοὺς ἑκατοντάδες πομπὺς πού οἱ πιτσιρίκοι ἐγκαθιστοῦν σέ σοφίτες καί ὑπόγεια, ἔχοντας ἐπιπλέον τὴ δυνατότητα νά τοὺς μεταφέρουν καί σύντομα

καί εὐκολα. Ἀρκεῖ νά θυμηθεῖ κανεὶς τὸ Νοέμβριο τοῦ ΠΟΛΥ-ΤΕΧΝΕΙΟΥ, ὅπου ὄχι μόνο μπόρεσαν νά μαζευτοῦν ὅλα τὰ ἀπαράτητα ὄργανα καί νά στηθεῖ ὁ περίφημος πομπὸς τοῦ ΠΟΛΥ-ΤΕΧΝΕΙΟΥ παρὰ τὰ μπλόκα τῆς ἀστυνομίας, ἀλλὰ καί νά δημιουργηθοῦν συγχρόνως καί ἄλλοι σταθμοὶ σέ διάφορα σημεῖα τῆς Ἀθῆνας πού δόθησαν τὸ κίνημα.

Εἶναι σίγουρο ὅτι ἂν σήμερα οἱ πειρατικοὶ εἶναι γενικὰ ἀκίνδυνοι, ἂν σὲ μέλλον ἡ δημοκρατία στὴ χώρα μας ἀρχίσει νά ταλαντεύεται, οἱ πειρατὲς αὐτοὶ θά ἀποτελέσουν ἕνα πραγματικὸ κίνδυνο χωρὶς δυνατότητα ἀντιμετώπισης ἀπὸ τὸν τεράστιο μηχανισμὸ τῆς (τότε) πιθανῆς παρακολούθησης καί τρομοκρατίας. Θά ἀποτελέσουν καί ἰδεολογικὸ κίνδυνο ἀλλὰ καί πρακτικὸ, ἀφοῦ θά μποροῦν νά συστήσουν στήν ὁργάνωση «παράνομων» μηχανισμῶν.

Θά ἦταν μήπως παρατραβή-

γμένο νά σκεφτοῦμε πῶς ἡ σημερινὴ κυβέρνηση διαβλέπει αὐτὸν τὸ μελλοντικὸ κίνδυνο; Θά θέλαμε νά τὸ ἐλλίσουμε.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ πρέπει νά τονίσουμε ὅτι τὴ στιγμή πού μεταδίδεται αὐτὴ ἡ ἀπαγορευτικὴ ἀνακοίνωση, σέ διάφορα μέρη τοῦ «ἐθνικοῦ ἐδάφους» λειτουργοῦν ΤΕΛΕΙΩΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ σταθμοὶ ἀμερικάνικων πρακτορείων πού ΔΕΝ παύουν νά μεταδίδουν ἀντεθνικὲς «πληροφορίες». Ἀρμόδιος ὑπουργὸς πού ῥωτήθηκε πρὶν ἀπὸ καιρὸ σχετικὰ, ἀπάντησε πῶς ἸΣΩΣ πράγματι νά ὑπάρχουν καί μερικοὶ τέτοιοι «πειρατικοὶ» σταθμοί.

ΑΥΤΟ πού εἶναι βέβαιο πάντως εἶναι τὸ ὅτι ὁ πειρατὴς εἶναι κάτι πού ξεφεύγει ἀπὸ τὰ γρανάζια ἐλέγχου τῆς «πολιτείας» καί πῶς αὐτὸ καί μόνο ἀρκεῖ γιὰ τὸ κυνηγητὸ του.

Τὴν ὑπόλοιπη ἀνάλυση γιὰ μελλοντικὸς κίνδυνος ἂς τὴν κάνει ὁ καθένας μόνος του ἢ μέ τὸν πιὸ καλὸ του φίλο...

έγκριση του λαού. 'Αλλά, από τήν άλλη μεριά, επιβάλλεται ένας φοβερός περιορισμός: δέν μπορούν νά επικοινωνούν χρησιμοποιώντας σύγχρονα τεχνικά μέσα. Είναι σαν νά λέμε ότι οι τρόποι δράσης των κομμάτων σταματούν στην προραδιοφωνική εποχή.

Σ. Παπαδόπουλος: Συμφωνώ μαζί σας θάθελα νά κάνω μία συμπλήρωση. 'Όπως αναφέρεται καί σ' ένα βιβλίο του Η. Ιηούς πού ασχολείται ευρύτερα μέ τά επικοινωνικά θέματα: «είναι γεγονός ότι ή διακυβέρνηση έκτεταμένων περιοχών εξαρτιέται σημαντικά από τήν επάρκεια των επικοινωνιών». 'Αν συνδυάσουμε λοιπόν τό θέμα της επικοινωνίας μέ τήν εξουσία βλέπουμε ότι υπάρχει μία συγκεκριμένη σκοπιμότητα σέ οποιαδήποτε εξουσία, πού περιόριζε τούς υπόλοιπους φορείς από τίς επαναστατικές δυνατότητες πού έχει τό κοινωνικό φαινόμενο της ραδιοφωνίας καί της τηλεόρασης.

'Αν. Πεπονής: Στή «Μεγάλη 'Επικοινωνία» προσπάθησα ν' αναλύσω μία επιγραμματική διατύπωση του Πιέρ Σεφέρ πού τήν υιοθετώ, έλαφρά τροποποιημένη. Πραγματικά, «κάθε εξουσία δρά μέσα σ' ένα πεδίο επικοινωνίας, κάθε επικοινωνία εκδηλώνεται μέσα σ' ένα πεδίο εξουσίας». 'Αρα, ένα δίκτυο ραδιοφωνίας πού δέν έλέγχεται άμεσα από τό κράτος, δέν άρσει σ' εκείνους πού αποθλέπουν σέ μία αίφνιδιαστική άκνητοποίηση καί σ' ένα γενικό φίμωμα. Ουμηθείτε τό πρωινό της 21ης.4.1967. 'Όμως, καί χωρίς αύτην τήν άκραία περίπτωση, μία λειτουργία εξουσίας υπάρχει πάντοτε στή ραδιοφωνία καί τηλεόραση, όπως υπάρχει καί στόν τύπο. Αύτός πού άσκει τόν έλεγχο της τεχνικής λειτουργίας, τόν υλικό έλεγχο, κάνει καί τίς επιλογές πού περιέχουν πάντοτε κι ένα στοιχείο εξουσιαστικής λειτουργίας.

Δέν μιλήσαμε όμως ως τώρα από τή μεριά του άτόμου πού αναζητεί τή δυνατότητα νά επικοινωνήσει. Αύτός ό άνθρωπος, χρησιμοποιώντας τά προραδιοφωνικά μέσα έχει περισσότερες δυνατότητες. Έυκολότερα περνάω μία άποψη μου καταφεύγοντας σ' ένα μικρό τυπογραφείο, ενώ γιά νά περάσω τήν άποψη μου από τό ραδιόφωνο είναι δύσκολο. Μέ τά σημαντικά δεδομένα θά μένει πάντοτε αυτό τό χάσμα ανάμεσα στην ευχέρεια έντυπης επικοινωνίας καί στην ευχέρεια της ραδιοφωνικής καί τηλεοπτικής. Αυτό τό χάσμα θά παραμένει. Θά παραμένει καί σ' ό,τι άφορά καλλιτεχνικές εκφράσεις. 'Όμως, όσο μένουμε στό κρατικό μονοπώλιο, τό χάσμα θά νάι πιό μεγάλο. 'Όσο ανοίγουμε τό δρόμο καί γιά άλλους φορείς, όπως αύτόν πού αναφέραμε πρίν, αυτό τό χάσμα κάπως θά μικραίνει. Φυσικά, ή ευθύνη αύτών πού καθορίζουν τίς μεταδόσεις ενός συγκροτήματος ραδιοφωνίας-τηλεόρασης θά είναι μεγάλη. Πάντα θά υπάρχει ένα πρόβλημα της συνείδησης αύτών πού αποφασίζουν γιά προγράμματα τηλεοπτικά ή ραδιοφωνικά. Τι θά δώσουν καί τί δέν θά δώσουν. 'Αλλά τό νά μικραίνουμε τό χάσμα, τό νά ανοίγουμε μεγαλύτερες δυνατότητες εκφραστικές είναι ένα χρέος πολύ σοβαρό. 'Υπογραμμίζοντας ότι έτσι κι αλλιώς θά μείνουν κάποια προβλήματα άλυτα, δέν προχωρούμε. Προχωρούμε καταργώντας τό κρατικό μονοπώλιο. Αυτό δέν σημαίνει ότι οι κρατικοί σταθμοί θά παραδίδονται στην άνέλεγκτη εξουσία της έκάστοτε κυβερ-

νητικής παράταξης.

Σ. Παπαδόπουλος: Έχετε κάπου αναφερθεί στό παράδειγμα εκείνης της θεατρικής ομάδας, ή οποία θέλοντας νά κάνει μία πρωτότυπη παρουσίαση ενός έργου, έχει πολύ περιορισμένες δυνατότητες πρόσβασης στην τηλεόραση. Καί ρωτώ: Γιατί ν' άποτελεί κριτήριο καί προβληματισμό άν ή πρόσβαση της θεατρικής ομάδας γίνει στην τηλεόραση, όταν ή όντότητα της έχει σαν μέσο έκφρασης τό θέατρο, πού θά μπορούσε νάταν στή γειτονιά, νάτανε θαλμένο από τή γειτονιά, άποτέλεσμα της δυναμικής της γειτονιάς; Θέλω να πώ ότι βλέπω μία διαφορετική επαναστατική δυνατότητα σέ κείνες τίς φυσικές, προσεγγιστικές σχέσεις των ανθρώπων πού είχαν όρισμένα παραδοσιακά σχήματα, όπως είναι δηλαδή τό πάλο του θεάτρου μέ τόν κόσμο από κάτω. Μήπως άποπροσανατολιζόμαστε, μέ τό νά σκεφτόμαστε ότι όλα πρέπει νάχουν τήν πρόσβαση τους στή ραδιοφωνία καί στην τηλεόραση; 'Εκφράζω μία επιφύλαξη γιά τήν πλουραλιστική χρήση του μέσου, ιδιαίτερα της τηλεόρασης, μέ τή διαλεκτική εκείνη σχέση όπου τό άτομο συμμετέχει παθητικά καί είναι άποικνωμένο. Παραγνωρίζουμε τό γεγονός ότι τό μέσο έχει τή δυνατότητα νά επηρεάζει καί νά δημιουργεί άποξενωμένο άτομο. Τό άτομο πού παθητικά συμμετέχει, άκούει τίς επιταγές της καί παρασύρεται σ' οποιαδήποτε νοοτροπία ή μόδα ή στυλ πού εισάγουν ραδιόφωνο καί τηλεόραση.

'Αν. Πεπονής: 'Η άποξένωση δέν νομίζω ότι είναι άποκλειστικό άποτέλεσμα της τηλεόρασης καί του ραδιόφωνου. 'Ο άνθρωπος άποξενώθηκε μέ τίς συνθήκες δουλειάς καί ζωής πού του επιβάλλει ό σύγχρονος καπιταλισμός: άποξενώθηκε καθώς κλείστηκε στην πολυκατοικία άδιαφορώντας γιά τό ποιός κάθεται στό διπλανό διαμέρισμα, άπ' τήν ώρα πού δέν υπάρχει αύλή, άποξενώθηκε καθώς του έγινε άδιανόητο νά καθίσει μία καλοκαιρινή βραδιά στην πόρτα του σπιτιού του, στό πεζοδρόμιο, νά πιάσει κουθέντα μέ τούς γειτόνους του. Μέσα σ' όλα αυτά θέβαια, θά πρέπει νά προσθέσω καί τό ραδιόφωνο καί τήν τηλεόραση. 'Αλλά όχι νά τά ρίξουμε όλα σ' αυτά τά δύο μέσα.

'Ερχομαι στό πρόβλημα της σχέσης ραδιοφωνίας-τηλεόρασης μέ άλλα είδη καί μορφές επικοινωνίας. Ραδιόφωνο καί τηλεόραση λειτουργούν ένημερωτικά. 'Όταν ή τηλεόραση μου δείχνει τά έγκαίνια μιάς έκθεσης, γλυπτικής ή ζωγραφικής, δέν μέ θάζει στην έκθεση: μόνο μέ ενημερώνει γι' αύτή. Τό θέμα είναι ως ποιό σημείο παρακινεί νά επικοινωνήσω γνήσια μέ τή ζωγραφική καί τή γλυπτική, ή, ως ποιό σημείο, μου δημιουργεί μία ψευδαίσθηση ότι επικοινωνώ κι έτσι μέ άποξενώνει άκόμη περισσότερο άπ' τήν τέχνη. 'Υποστηρίζω ότι τό ιδεώδες ραδιόφωνο, καί προπάντων ή ιδεώδης τηλεόραση, θά ήταν εκείνη πού θά έξωθούσε τόν τηλεθεατή νά κλείνει τό κουμπί της τηλεόρασης γιά νά πάει σέ θέατρο, ή αίθουσα έκθέσεων, ή γιά νά διαβάσει.

Σ. Παπαδόπουλος: Κρίνετε ότι προϋπόθεση γιά τή συμμετοχή των ομάδων είναι ή δυνατότητά τους είτε νά είναι οργανωμένες είτε, στην περίπτωση άτόμων, νά έχουν άρεξη γιά πρόσβαση σά μέσα επικοινωνίας, ή οποία θά είναι άποτέλεσμα διάφορων διεργασιών. Μέσα σ' αυτές ύπάγεται καί ή

παρότρυνση άπ' τή ραδιοφωνία καί τηλεόραση γιά νά τούς θγάλει έξω άπ' τό σπίτι καί νά τούς κάνει κοινωνικά συμμετέχοντες ανθρώπους. Δηλαδή, άρχίζουμε νά κουβεντιάσουμε γιά άτομα μέ ένεργητική καί όχι παθητική συμμετοχή.

'Αν. Πεπονής: Ποιά συμμετοχή όμως; Διαβάζω καί άκούω συχνά πώς πρέπει νά δημιουργηθούν πολιτιστικοί φορείς στην επαρχία, στή γειτονιά, πώς πρέπει νά δημιουργηθούν βιβλιοθήκες. Τό έρώτημα είναι, όσον άφορά τίς βιβλιοθήκες άς πούμε: ποιοί καί πόσοι πάνε νά κλειστούν στίς βιβλιοθήκες καί νά διαβάσουν; Τό νά δημιουργούμε φορείς καλλιτεχνικής δραστηριότητας δέν φτάνει άν πρόκειται νάχουμε φορείς καί έκδηλώσεις άποικνωμένες άπ' τόν ευρύτερο κοινωνικό περίγυρό τους. Γιά ν' άνέβει τό πολιτισμικό επίπεδο ενός λαού χρειάζεται μία άμφίδρομη λειτουργία, όπου οι άνθρωποι καί θά μιλούν άλλα καί θά άκούν, καί θά γράφουν άλλα καί θά διαβάζουν. 'Αν έχομε αύτούς πού συνθέτουν ή γράφουν, αύτούς πού κάνουν καλό θέατρο περιβαλλόμενους από ένα μικρό κοινωνικό περίγυρο, καί τό μέγα πλήθος νά συρρέει σά γήπεδα καί στίς όθόνες ως θεατής ενός κεντρικού θεάματος, του ποδοσφαίρου, αυτό δέν θά οδηγήσει σέ πολιτισμική άνοδο. Κι έπειδή μιλήσαμε γιά έξουσία των ανθρώπων καί γιά άποξένωση, νά σας θυμίσω κάτι πολύ πρόσφατο: Έχει διαμορφωθεί μία λίγο πολύ άόρατη παγκόσμια έξουσία, πού καθήλωσε διεκατομύρια ανθρώπων μπροστά στην όθόνη της τηλεόρασης, γιά νά παρακολουθήσουν τό περίφημο Μουντιάλ ενός δικτάτορα.

Σ. Παπαδόπουλος: Βάζετε στό θέμα ένα ένεργοποιημένο ψήριο κοινωνικό σύνολο, πού θά έχει κάνει ήδη τίς προσβάσεις του καί σ' άλλες έκπολιτιστικές έκδηλώσεις. Μέσα άπ' αύτή τήν άμφίδρομη συμμετοχή, πού, όπως, θέσατε θά κάνει τούς ανθρώπους καί νά παρακολουθούν κινηματογράφο, καί νά κάνουν κινηματογράφο, μέσα από τή ζωντανή γειτονιά, δέν νομίζετε ότι αυτό τό ένεργοποιημένο σύνολο θά κατακτήσει φυσικά καί τή ραδιοφωνία καί τήν τηλεόραση όπως έκανε καί μέ τίς υπόλοιπες κατακτήσεις του; 'Οποιαδήποτε βελτίωση ή δημοτικοποίηση αυτών των μέσων, έξω άπ' τόν κρατικό έλεγχο, νομίζετε ότι θά μπορούσε νά άποδώσει κοινωνικά, χωρίς νά μεταβληθεί τό ίδιο τό κοινωνικό σύστημα;

'Αν. Πεπονής: Πιστεύω κι έγώ ότι βασικό είναι τό πρόβλημα του κοινωνικού συστήματος. Πάνω σ' αύτό οικοδομείται τό σύστημα καί ή ιεραρχία των αξιών πού άποδέχεται καί προβάλλει μία κοινωνία. Στην κοινωνία μας λειτουργεί σαν υπέρτατη αξία τό κέρδος καί αναπτύσσεται όλοένα ή πολυμερής άσφυκτική έξουσία του ανθρώπου. Μ' αύτό τό σύστημα, ριζικές αλλαγές δέν μπορούμε νά έχουμε. 'Όμως χρέος μας είναι, όπου μπορούμε, νά πιέζουμε γιά αλλαγές.

Φυσικά, μία ουσιαστική αλλαγή ούτε επιδιώκεται, ούτε πραγματοποιείται αυτόνομα σ' έναν τομέα. 'Όμως, παραίτηση άπ' τήν επικοινωνία θά ήταν μία ολοκληρωτική παραίτηση, μία παράδοση χωρίς όρους. 'Αν δέν παραιτούμαστε λοιπόν, θά πρέπει νά παραδεχούμε πώς ή επικοινωνία είναι καί ένα ζωτικό πεδίο άναμέτρησης.

‘Ο κουρδικός λαός σέ αναζήτηση πατρίδας

του Περικλή Νεάρχου

Τό κουρδικό ζήτημα ήρθε πάλι στή διεθνή επικαιρότητα μέ τίς ἐμφύλιες ἐνοπλες συγκρούσεις μεταξύ ἀντιπάλων κουρδικῶν κινήματων τοῦ Ἰράκ καί τά δημοσιεύματα τουρκικῶν ἐφημερίδων γιά ἐπέκταση τῶν συγκρούσεων στό τουρκικό ἔδαφος καί ἀναταραχή μεταξύ τοῦ κουρδικοῦ στοιχείου τῆς χώρας. Οἱ συγκρούσεις, κατά τήν ἐφημερίδα «Χουριέτ», ἔγιναν στίς ἀρχές Ἰουνίου στό τρίγωνο τῶν συνόρων Τουρκίας, Ἰράν, Ἰράκ, νότια ἀπό τόν ποταμό Ζάπ. Ἐπιτόπου στάλθηκαν ἰσχυρές τουρκικές δυνάμεις κομμάντος. Ἡ τουρκική ἐφημερίδα «Ἀϊδινλίκ» (29/6) ἀνέφερε ἐπίσης ὅτι δύο τουρκικά χωριά τῆς περιοχῆς, κοντά στή μεθόριο μέ τό Ἰράκ, βομβαρδίστηκαν μέ βόμβες ναπάλμ ἀπό τήν ἱρακινή ἀεροπορία. Ἡ ἴδια ἐφημερίδα ἀποδίδει τήν ἔνταση τῶν ἐπεισοδίων στήν ἀλόφαση τῆς ἱρακινῆς κυβέρνησης νά μετακινήσει κουρδικούς πληθυσμούς πρὸς τό νότο.

‘Ο τούρκος πρωθυπουργός κ. Ἐτζεβίτ πραγματοποίησε στά μέσα Ἰουνίου ἐπίσκεψη στήν περιοχή. Γιά πρώτη φορά τούρκος πρωθυπουργός ἐπισκέπτεται τήν περιοχή ἀπό τό 1923. ‘Ο κ. Ἐτζεβίτ ὑποσχέθηκε νά φέρει τά «ἀγαθά τοῦ πολιτισμοῦ» μέ τήν οἰκονομική ἀνάπτυξη, ἀλλά πρὸς τό παρόν ἀνάγγειλε μόνον τήν ἐναρξη ἑνὸς προγράμματος κατασκευῆς δρόμων, πού εἶναι προφανῆς ἡ στρατηγική σημασία τους στίς ἐξαιρετικά ὀρεινές ἀνατολικές ἐπαρχίες, πού μερικές εἶναι ἀπρὸς πλάτος γιά πολλούς μῆνες τό χρόνο.

‘Ο κ. Ἐτζεβίτ ἔκανε μέ τήν εὐκαιρία αὐτή ἐκκλήση γιά συνεργασία πρὸς τό Ἰράκ καί τό Ἰράν. Δέν παράλειψε ὅμως νά ὑπογραμμίσει καί μιά ἀπό τίς μεγάλες διαφορές πού δημιουργοῦν προβλήματα στίς τουρκο-ιρακινές σχέσεις: τό μεγάλης ἔκτασης λαθραῖο ζωεμπόριο (7 ἑκατ. κομμάτια ἰσχυρίζονται οἱ Τούρκοι), πού στοιχίζει στήν Τουρκία τεράστια ποσά. Μερικές τουρκικές ἐφημερίδες κατηγόρησαν ἐπίσης τό Ἰράν ὅτι ὑποδαυίζει τό κουρδικό αὐτονομιστικό κίνημα, γεγονός πού δείχνει ὅτι οἱ διαφορές μεταξύ τῶν δύο χωρῶν εἶναι ἀρκετά βαθιές.

Εἶναι πάντως ἐνδεικτικός ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο σχολιάστηκε στό ἐξωτερικό ἡ ἐπίσκεψη αὐτή τοῦ Ἐτζεβίτ. Ἡ γαλλική ἐφημερίδα «Λε Μόντ» (20-6-78) ἔγραψε:

● «Ἡ προσφυγή στίς ὑποσχέσεις γιά οἰκονομική ἀνάπτυξη αὐτῶν πού οἱ ἀρχές τοῦς ἀποκαλοῦν “ὀρεσίβιους Τούρκους” θά εἶναι ἀρκετή γιά νά καταπνίξει μιά φορά ἀκόμη τό κουρδικό κίνημα στήν Τουρκία; Ἀπό τό 1925 μέχρι τό 1938 ἡ καταπίεσή του ἦταν τόσο αἱματηρή ὅσο βίαιη ἦταν καί ἡ ἐξέγερση: ἑνάμις ἑκατομμύριο ἐκτοπίστηκαν ἢ σφάχτηκαν. Δέν σταμάτησε ἐπίσης ποτέ νά λειτουργεῖ ἕνας μηχανισμός καταπίεσης μέ στόχο τήν ἐξάλειψη κάθε ἴχνους ἐθνικῆς ταυτότητας τοῦ λαοῦ αὐτοῦ».

Πρόγονοί τους οἱ Μῆδοι καί ὁ Σαλαδίν

Ποιοί εἶναι ὅμως οἱ Κούρδοι, τό ἱστορικό παρελθόν τους, ὁ ἀριθμός καί ἡ γεωγραφική κατανομή τους σήμερα, ἡ κατάσταση καί ἡ γλώσσα τους, οἱ ἀγώνες τους;

Οἱ ἴδιοι ὑποστηρίζουν ὅτι ἀντιπροσω-

πεύουν ἕναν ἀπό τοῦς πιό ἀρχαίους λαούς τῆς περιοχῆς καί χρονολογοῦν τήν ἱστορική τους συνέχεια ἀπό 5.000 χρόνια. Διεκδικοῦν σάν δικό τους ἱστορικό κεφάλαιο τήν αὐτοκρατορία τῶν Μῆδων καί τόν περίφημο Σαλαδίν, πού κατόρθωσε νά ἐνώσει τόν ἰσλαμικό κόσμο καί νά ἀντιπαραταχθεῖ νικηφόρα στούς σταυροφόρους. Μετά τήν παρακμή τῆς δυναστείας τοῦ Σαλαδίν καί τόν κυριαρχισμό τοῦ κράτους πού ἱδρύσε, οἱ Κούρδοι ἔζησαν τήν περσική καί τήν ὀθωμανική κατάκτηση. Ἡ ἱστορία τους ἀναφέρει πολυάριθμες ἐξεγέρσεις κατά τό 19ο αἶώνα, πού στρέφονταν ἐναντίον τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας καί τῆς ὑπερβολικῆς καταπίεσης. Ἀπότυχαν ὅμως ὅλες, μετά ἀπό συνδυασμένες ἐπεμβάσεις ὀθωμανο-περσικῶν δυνάμεων. Στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα, παράλληλα μέ τήν διαμόρφωση καί τήν ἔξαρση τοῦ τουρκικοῦ καί τοῦ ἀραβικοῦ ἐθνικισμοῦ, καί σ’ ἕνα μέτρο μοιραία σέ σύγκρουση μ’ αὐτούς, ἀναπτύχθηκε καί ὁ κουρδικός ἐθνικισμός, μέ τήν ἰδέα ἑνὸς ἀνεξάρτητου κράτους.

Ἡ συνθήκη τῶν Σεβρών (1920) πρόβλεπε καί κουρδικό ἀνεξάρτητο κράτος

Ἡ ἰδέα αὐτή φάνηκε νά παίρνει σάρκα καί ὀστά μέ τή συνθήκη τῶν Σεβρών, τήν ἴδια συνθήκη πού ἔδινε τήν Ἰωνία καί τήν Ἀνατολική Θράκη στήν Ἑλλάδα καί πού πρόβλεπε ἐπίσης τήν ἱδρυση ἀνεξάρτητου ἀρμενικοῦ κράτους. Οἱ σχετικοί ὅροι τῆς συνθήκης δέν ἐφαρμόστηκαν ποτέ. ‘Ο Κεμάλ Ἀτατούρκ κατόρθωσε νά προσεταιρισθεῖ τοῦς φεουδαρχικούς ἡγέτες τῶν Κούρδων ἐκμεταλλεόμενος ἐπιδέξια τό θρησκευτικό τους φανατισμό καί θανατοκτονώντας τους μέ ψεύτικες ἐλπίδες ὅτι μετά τήν κοινή νίκη θά γίνονταν σεβαστά καί θά ἱκανοποιούνταν καί τά ἐθνικά δικαιώματα τῶν Κούρδων. Οἱ βάσεις τῆς συνεννόησης αὐτῆς τέθηκαν στό συνέδριο τῆς Ἐρζερούμ, τό 1919. Ἀποφασίστηκε ἡ ὁργάνωση κοινῶν τουρκο-κουρδικῶν στρατοῦ κάτω ἀπό τήν ἡγεσία τοῦ Κεμάλ καί ἡ ἱδρυση μετά τή νίκη «τουρκο-κουρδικῶν κρατῶν».

Ἡ στρατιωτική συμβολή τῶν Κούρδων ἦταν ἀποφασιστική, τόσο σάν τακτική μαχητική δύναμη ὅσο καί σάν πολύτιμη στρατηγική ἐφεδρεία. Οἱ κουρδικές δυνάμεις κράτησαν μόνες τους τό μέτωπο τῆς Κιλικίας ἀπωθώντας τό γαλλικό ἐκστρατευτικό σῶμα πρὶν τό τελευταῖο ἔρθε σέ συνεννόηση μέ τόν Κεμάλ καί ἀποσυρθεῖ στή Συρία, πού ἦταν τότε κάτω ἀπό γαλλική ἐντολή (mandat). Τό ἴδιο πολέμησαν οἱ Κούρδοι τοῦς Ἀγγλους στή Μοσούλη τοῦ Ἰράκ.

Στροφή τοῦ Κεμάλ: Ἀπαγορεύεται ἡ λέξη «Κούρδος»

Ἀμέσως ὅμως μετά τήν ἀποσώθηση

του κινδύνου από δυτικά, που κατέληξε στη Μικρασιατική τραγωδία και την «τελική λύση» του ζητήματος των 'Αρμενίων στ' ανατολικά, ο Κεμάλ στράφηκε κατά των συμμάχων Κούρδων. Τέθηκε σέ ισχύ εάν έπίσημη θεωρία ότι οι Κούρδοι είναι «δρεσίδιοι Τουρκοί» που, λόγω του συγχρωτισμού τους με τους 'Αραβες και τους Πέρσες, ξέχασαν την εθνική τους γλώσσα και την εθνική τους συνείδηση. Φυσικά, παρά τό γεγονός ότι η κουρδική γλώσσα είναι ίνδο-ευρωπαϊκής προέλευσης ενώ η τουρκική ούραλο-αλταϊκής και ή άραδική σημιτικής. Οι λέξεις «Κούρδος» και «Κουρδιστάν» απαγορεύτηκαν και πάρθηκαν τά πιο στυγνά δίαια μέτρα για την κατάπνιξη κάθε αυτονομιστικού κινήματος και την εξάλειψη κάθε ίχνους εθνικής συνείδησης και κουλτούρας.

Η καταπίεση αυτή προκάλεσε, όπως ήταν έπόμενο, διάδες αντίδράσεις και εξέγερσεις τό 1925, τό 1927-30 και τό 1937-39. Όλες καταπνίγηκαν στο αίμα. Για τή συντριβή της πρώτης συνεργάστηκε και ή Γαλλία, επιτρέποντας στον τουρκικό στρατό νά μεταφέρει σιδηροδρομικά, μέσω Συρίας, δυνάμεις του και νά κυκλώσει τους Κούρδους επαναστάτες. Για τή συντριβή της δεύτερης συνεργάστηκε τό 'Ιράν, παραχωρώντας στην Τουρκία μερικά στρατηγικά εδάφη κοντά στά σύνορα. Τά θύματα των τριών εξεγέρσεων σέ νεκρούς και έκτοπισμένους ξεπέρασαν τό έναμιοι εκατομμύριο. Από τότε οι κουρδικές επαρχίες κηρύχθηκαν απαγορευμένη στρατιωτική περιοχή και έμειναν έτσι μέχρι τό 1965.

Έτσι, μετά τή διάλυση της 'Οθωμανικής αυτοκρατορίας και την ίδρυση της σημερινής Τουρκίας από τον Κεμάλ, οι Κούρδοι δρέθηκαν μοιρασμένοι μεταξύ Τουρκίας, 'Ιράν και 'Ιράκ.

Η εφήμερη Κουρδική Δημοκρατία του Μαχαμπάντ τό 1946 στο 'Ιράν

Οι άγώνες των Κούρδων στις δύο άλλες αυτές χώρες κατέληξαν επίσης σέ διαίαιες εξεγέρσεις και αίματηρή καταπίεση. Οι πιο σημαντικές στο 'Ιράν είναι αυτές του Σίκκο, μεταξύ 1920 και 1930.

● Τό 1946, στο περιθώριο των συμμαχικών ζωνών κατοχής και μέ σοβιετική ύποστήριξη, ανακηρύχθηκε στο Μαχαμπάντ του 'Ιράν ή ανεξάρτητη Κουρδική Δημοκρατία. Διατηρήθηκε όμως μόνο για ένα χρόνο και καταπνίγηκε από τις δυνάμεις του Σάχη μέ άγγλο-αμερικανική ύποστήριξη. Οι 'Αγγλο-αμερικανοί έδλεπαν στην εξέλιξη αυτή σοβιετικό πλόνι και άμεση άπειλή για τά φανταστικά αποθέματα πετρελαίου της περιοχής.

Οι Κούρδοι, σαν αντιμοναρχική επανάληψη, ύποστήριξαν μαζικά τό Μοσαντέκ, που προσπάθησε τό 1953 νά εθνικοποιήσει τά πετρέλαια του 'Ιράν και νά κατωχυρώσει την εθνική ανεξαρτησία της

χώρας, περιορίζοντας δραστικά τις εξουσίες του Σάχη. Μετά την άνατροπή του από τή CIA οι Κούρδοι έγιναν πάλι ο πρώτος στόχος της καταπίεσης, που οδήγησε σέ νέα ένοπλη εξέγερση τό 1956, μέ κέντρο τό φρούριο του Τζουάν-ροτς. Η εξέγερση συντρίφτηκε μέ μαζική επέμβαση άεροπορίας και θωρακισμένων.

Στις άρχές του 1967 σημειώθηκε μία καινούργια εξέγερση στις περιοχές μεταξύ Μαχαμπάντ και Σαρντάχτε, κάτω από την ήγεσία του «Δημοκρατικού Κόμματος του Κουρδιστάν», άριστερου προσανατολισμού. Η νέου τύπου αυτή εξέγερση οργανώθηκε μέ βάση την τακτική και τις μεθόδους του μοντέρνου άντάρτικου και σημείωσε αρκετές επιτυχίες. Δέν μπόρεσε όμως νά επιδιώσει πέρα από 18 μήνες, από έλλειψη έξωτερικής βοήθειας και σίγουρων βάσεων.

Οι Κούρδοι (5,5 εκατ., 16% του πληθυσμού) συνιστούν σήμερα στο 'Ιράν έναν από τους κύριους παράγοντες του άριστερου αντιιμπεριαλιστικού και αντιμοναρχικού κινήματος της χώρας. Τό Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν (ιδρύθηκε τό 1945), που έχει άναμφισβήτητα την πιο πλατιά ύποστήριξη μεταξύ των Κούρδων του 'Ιράν, καθορίζει στο πρόγραμμά του ότι «άγωνίζεται έναντίον του ιμπεριαλισμού και του αντιδραστικού μοναρχικού καθεστώτος, για την άπελευθέρωση όλου του 'Ιράν και για τό δικαίωμα αυτονομίας του κουρδικού λαού». Σύνθημά του: «Αυτόνομία του Ιρανικού Κουρδιστάν μέσα στα πλαίσια ενός δημοκρατικού 'Ιράν» (Συνέδριο του 1973).

Η τακτική της «βοήθειας» του Σάχη

Η πραγματικότητα αυτή, όπως επίσης τό γεγονός ότι ύπάρχουν στο 'Ιράν και άλλες ίσχυρές εθνικές μειονότητες ('Αραβες, Βελουχιστανοί και 'Αζεραϊ-τζανοί, που συναποτελούν τό μισό σχεδόν του πληθυσμού της «Αυτοκρατορίας του 'Ιράν») είναι μία επιπλέον εξήγηση της πολιτικής που άκολουθεί ο Σάχης απέναντι στους Κούρδους του 'Ιράκ και που φαίνεται πως έρωτοτροπεί μέ την ιδέα νά κάνει τό ίδιο και μέ τους Κούρδους της Τουρκίας (άν πιστέψουμε τις πληροφορίες του τουρκικού τύπου).

Ένισχύοντας άπό δεξιά τους Κούρδους του έξωτερικού, καταπολεμά ταυτόχρονα τό δικό του άριστερό κουρδικό κίνημα. Οι Κούρδοι του 'Ιράν έμειναν ήσυχoi όταν ο Σάχης βοήθησε τους άδελφούς τους στο 'Ιράκ, μέ τό φόβο μήπως κλείσει τά σύνορα και επιρρίψει μετά σ' αυτούς την εϋθύνη. Τώρα όμως τά πράγματα είναι πιο καθαρά, μετά τή συνεννόηση 'Ιράν και 'Ιράκ, τό 1976, και τό κλείσιμο των συνόρων, που οδήγησε στην κατάρρευση του κινήματος των «Πέσμεργκα» («αυτοί που δέν φοβούνται τό θάνατο») του Μπαρζανί. Τό

μίσος φυσικά κατά του Σάχη έγινε ακόμα πιο μεγάλο.

Ταλαμπανί έναντίον Μπαρζανί

Οι ένδειξεις που ύπάρχουν για έπιστροφή του Σάχη στην πολιτική της «βοήθειας» προς τους Κούρδους συνδέονται μέ την ύποτροπή της κρίσης στο 'Ιράκ και την άνάπτυξη ενός νέου, άνταγωνιστικού κινήματος μέ άριστερό προσανατολισμό και ήγέτη τον Ταλαμπανί. Οι έμφύλιες συγκρούσεις για τις όποιες έκανε άναφορά ο τουρκικός τύπος άφορούν άκριβώς τά κινήματα Μπαρζανί και Ταλαμπανί.

Ο Μπαρζανί ήταν μέχρι τό 1976 ο άναμφισβήτητος ήγέτης της εξέγερσης των Κούρδων του 'Ιράκ, που ξέσπασε τό 1961 μετά τις άγριες διώξεις του καθεστώτος Κάσσεμ. Στην άρχή άποκατάστησε σχέσεις μέ τή Μόσχα. Άπογοητευμένος όμως από τή Σοβιετική Ένωση, που δέν ήθελε νά ρθει άντιμέτωπη μέ τον άραδικό εθνικισμό και τό άραδικό εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα, στράφηκε για «βοήθεια» προς τό 'Ιράν και τή CIA.

Μέ μεσολάβηση όμως του Μπουμεντιέν ύπογράφηκε τό Μάρτιο του 1976 συμφωνία μεταξύ 'Ιράκ και 'Ιράν για διακοπή κάθε βοήθειας και κλείσιμο των συνόρων. Σέ άντάλλαγμα τό 'Ιράκ δέχτηκε τή μονομερή συνοριακή ρύθμιση που επέβαλε τό 'Ιράν στον ποταμό Σιάτ 'Ελ 'Αράμπε. Δέχτηκε επίσης τή διακοπή κάθε προπαγάνδας μέ στόχο τό Κουζιστάν ('Αραπιστάν), όπου ζει άραδική μειονότητα.

Η ύποτροπή της κρίσης του κουρδικού προβλήματος έχει σχέση μέ την πολιτική της διασποράς των Κούρδων και του έξαραβισμού μερικών στρατηγικών πετρελαιοπαραγωγικών περιοχών όπως τό Κιρκούκ. Συμπίπτει επίσης μέ την κρίση στις σχέσεις μεταξύ του κόμματος Μπάαθ και του Κομμουνιστικού κόμματος, στο έσωτερικό, και στις σχέσεις 'Ιράκ και Σοβιετικής Ένωσης, στο έξωτερικό. Η κρίση αυτή ύποδοθηά την άνάπτυξη ενός άριστερου κουρδικού επαναστατικού κινήματος, άνταγωνιστικού του Μπαρζανί, γεγονός που προκαλεί μεγάλη άνησυχία και στο γειτονικό 'Ιράν και ως ένα σημείο στην Τουρκία, όπου άνακοινώνονται νέα μέτρα.

Η σημερινή κατάσταση και ή καταπίεση των Κούρδων στην Τουρκία

Τό Τουρκικό Συμβούλιο Έθνικής Ασφάλειας συζήτησε στη συνεδρίασή του της 28 'Ιούνη καινούργια καταπιεστικά μέτρα, έντεινοντας την πολιτική της «προληπτικής καταπίεσης». Η άποστολή στην περιοχή καταδρομικών δυνάμεων είναι ένδειξη νέων έπιχειρήσεων, που άναλαμβάνονται μέ διάφορα προσχήματα (έρευνα για άνεύρεση όπλων, καταδίωξη καταζητουμένων, άνακοπή

διεισδύσεων από γειτονικές χώρες) αλλά πού κύριο σκοπό έχουν την προληπτική τρομοκράτηση του πληθυσμού. Μετά από μία περίοδο σχετικής φιλελευθεροποίησης, με τη στρατιωτική επέμβαση και την εισαγωγή του συντάγματος του 1960, οι έπιχειρήσεις του είδους αυτού επαναλήφθηκαν πιο έντονα από το 1966, με την είσοδο στην κυβέρνηση του συνταγματάρχη Τουρκές, αρχηγού των παρακρατικών φασιστικών οργανώσεων «Γκρίζοι Λύκοι». Οι οργανώσεις αυτές δεν περιορίζονται μόνο στον αγώνα εναντίον των Κούρδων. Στρέφονται εναντίον κάθε προοδευτικής δύναμης στην Τουρκία και πρωτοστατούν μέχρι σήμερα στο κύμα βίας, με επιθέσεις και δολοφονίες, παρά τις προεκλογικές υποσχέσεις του Έτζεβίτ να τις διαλύσει.

Τό 1975, 18.000 καταδρομείς κατέλαβαν και έρευνήσαν δλόκληρη την όρεινή επαρχία Χάκκαρι, ψάχνοντας να βρουν όπλα. Τό σημερινό σύνταγμα (τροποποίηση του παλιού του 1960) εξακολουθεί να είναι ό δρακόντειος νομικός φορέας της πολιτικής του πέπλου της σιωπής. Συμπληρώνεται από τά άρθρα 141 και 142 του ποινικού κώδικα, πού είναι πιστή αντιγραφή Μουσολινικών διατάξεων. Άπαγορεύεται ή έκδοση όποιουδήποτε κουρδικού κειμένου ή ή αναφορά στην κουρδική κουλτούρα. Μία ειδική διάταξη του 1967 άπαγορεύει επιπλέον και την «εισαγωγή στην Τουρκία εντύπου, δίσκου ή μαγνητοταινίας στα κουρδικά ή αναφερόμενου στην κουρδική κουλτούρα».

Ή καταπίεση της μορφής αυτής παίρνει μερικές φορές κωμικοτραγικές διαστάσεις. Καλούνται π.χ. στα δικαστήρια «διερχόμενοι» για την έκδίκηση κούρδων ύποδικων, ενώ έπίσημα τό κράτος άπαγορεύει τη γλώσσα τους. Αυτό είναι ένα εύγλωττο σημάδι της άδυναμίας πού έχει ή αντιδραστική τουρκική πολιτική να κρατήσει σήμερα στο παρασκήνιο μία ζωντανή πραγματικότητα με τεράστια μεγέθη.

Οί Κούρδοι της Τουρκίας σήμερα αριθμούν γύρω στα 8,5 εκατ. ψυχές. Ο αριθμός αυτός, πού προέρχεται από κουρδικές πηγές, φαίνεται ακριβής αν ληφθεί υπόψη ότι στην απογραφή του 1970 αναφέρονται «8.500.000 πολίτες πού έχουν για μητρική τους γλώσσα την κουρδική». Άπ' αυτούς τά 7 εκατομ. ζουν στις 18 άνατολικές επαρχίες πού συνιστούν τό 30% του τουρκικού έδάφους, ενώ οι υπόλοιποι ζουν στην περιφέρεια των μεγάλων πόλεων, καταδικασμένοι και περιφρονημένοι στή μοίρα του ύποπρολεταριάτου. Οί κυριότερες κουρδικές πόλεις στην Άνατολία είναι ή Άντέπ, ή Έρζερούμ, ή Ντιγιαρμπεκίρ, ή Μαλάτια, ή Ούρφα και ή Βάν.

Ή κοινωνικο-οικονομική και πολιτιστική κατάσταση των Κούρδων είναι σέ μεγάλο βαθμό κοινή μ' αυτή των Τούρκων χωρικών της Άνατολίας και πολύ

πιο κάτω από τον τουρκικό μέσο όρο. Τό κατά κεφαλήν εισόδημα στις κουρδικές περιοχές τό 1970 ήταν 70 δολάρια, όταν ό τουρκικός μέσος όρος ήταν 400 δολ. Παρόμοια ήταν κατά την ίδια περίοδο και ή μοίρα των Κούρδων του Ίράκ και του Ίράν (50 δολ.)

Τό ποσοστό άναλφαβητισμού κατά την ίδια περίοδο έφτανε τό 90% στο Κουρδιστάν, έναντι 45% πού ήταν ό μέσος όρος. Ή άναλογία γιατρού και πληθυσμού ήταν 1 γιατρός για 13.000 κατοίκους, έναντι 1 γιατρού για 2.100. Οί οικονομικές σχέσεις ύπόλοιπης Τουρκίας και κουρδικών περιοχών θυμίζουν έσωτερική άποικία, παρά τό γεγονός ότι και ή ίδια ή Τουρκία είναι έξαρτημένη χώρα. Ή συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού άσχολεϊται με τη κτηνοτροφία και τη γεωργία χρησιμοποιώντας πρωτόγονα μέσα.

Ή περιορισμένη ανάπτυξη καπιταλιστικών σχέσεων συνυπάρχει με φεουδαρχικές δομές. Μέ τη διαφορά πώς οι κούρδοι αγάδες δεν έρχονται τώρα σέ σύγκρουση με την κεντρική έξουσία. Έγιναν βουλευτές, έθνοσύμβουλοι και τοπικοί κομματάρχες, διάμεσοι και συνέταιροι της έξουσίας, παίζοντας τό ρόλο όργάνων για τόν έλεγχο των μαζών. Τό ρόλο της έθνικής πρωτοπορίας τόν διεκδικούν τώρα ή έργατική και ή μικροαστική τάξη των πόλεων πού άπευθύνονται συνάμα και άντλούν ύποστήριξη από τους αγρότες, τό 70% άκόμη του κουρδικού πληθυσμού.

Πρίν τη στρατιωτική επέμβαση του 1971, ή μεγάλη πλειοψηφία των στελεχών του κουρδικού άυτονομιστικού κινήματος ήταν ένταγμένη στο Έργατικό Κόμμα της Τουρκίας (ΡΟΤ). Αυτό για πρώτη φορά στην ίστορία της χώρας ψήφισε τό 1971 άπόφαση με την όποία αναγνώριζε την ύπαρξη του κουρδικού λαού στην Τουρκία και τη «νομμότητα των δημοκρατικών του διεκδικήσεων». Φαίνεται όμως πώς αυτός ήταν και ό κύριος λόγος για τόν όποιο τό κόμμα αυτό και διαλύθηκε μετά από λίγο.

Ο τούρκος κοινωνιολόγος Ίσμαήλ Μπεσιζσί έκανε τό στρατιωτικό του σέ μία κουρδική επαρχία και ήρθε σ' έπαφή με τους λεγόμενους «όρεισίδιους Τούρκους». Διαπίστωσε ποιά ήταν ή πραγματικότητα και γυρίζοντας άφιέρωσε τη διατριβή του στή μελέτη μιας κουρδικής φυλής. Άνέλαβε μετά και δημοσίευσε τό 1969 μία μελέτη για τις «κοινωνικο-οικονομικές δομές στην Άνατολία». Άμέσως διώχτηκε από τό πανεπιστήμιο και κλείστηκε στή φυλακή του Ντιγιαρμπεκίρ. Τό 1971 καταδικάστηκε από στρατοδικείο σέ 12 χρόνια φυλακή. Βγήκε τό 1974 με τη γενική άμνηστία πού έδωσε ό Έτζεβίτ, χωρίς δέβαια να ξαναπάρει τη θέση του στο πανεπιστήμιο.

Άπό τη φυλακή του στο Ντιγιαρμπεκίρ, ό Μπεσιζσί έστειλε στον τότε

ύπουργό Δικαιοσύνης, πού κατά σύμπτωση είχε χρηματίσει και καθηγητής του, μία έπιστολή. Δημοσιεύουμε μερικά άποσπάσματα, όχι μόνο γιατί είναι άποκαλυπτικά και έπιδεδεικνώνουν την κουρδική πραγματικότητα και τη στυγνή καταπίεση, αλλά και γιατί βλέπουμε σ' αυτήν, μία άναλαμπή έλπίδας. Πέρα από την Τουρκία της αντίδρασης και του φασισμού, ύπάρχει και μία άλλη Τουρκία, πού παρά τό γεγονός ότι αριθμητικά είναι πολύ μικρή και ζει σέ δύσκολες συνθήκες, βρίσκει εν τούτοις τό θάρρος και ύψώνει τη φωνή της. Γράφει ό τούρκος κοινωνιολόγος:

● «Κρίνοντας με τό φώς της αντικειμενικής πραγματικότητας και των έπισημονικών δεδομένων, είναι φανερό ότι ύπάρχει στην Τουρκία ένας κουρδικός λαός με γλώσσα και κουλτούρα διαφορετική από τη δική μας. Αυτά δεν είμαστε μεις πού τά δημιουργούμε. Διαπιστώνουμε άπλως πώς ύπάρχει ό λαός αυτός και πώς ή ύπαρξή του δεν έπιδέχεται άμφισβήτηση...»

● «... Όπως είναι γεγονός ή ύπαρξη του κουρδικού λαού της Άνατολίας, είναι έπίσης γεγονός ή στέρηση του δικαιώματος να μιλούν, να γράφουν και να άκοΰν τη μητρική γλώσσα τους. Παράλληλα όμως με τις συντελούμενες κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές, ό κουρδικός λαός θα διεκδικήσει τά συνταγματικά του δικαιώματα και ή διεκδίκησή τους θα γίνεται όλοένα πιο έντονη. Κι αυτό είναι έπίσης ένα αντικειμενικό γεγονός...»

● «Ή θέση ότι ό κουρδικός λαός δεν ύπάρχει, ενώ αριθμεί στην Τουρκία τουλάχιστο 5 εκατομμύρια, είναι κατάφωρη παραβίαση κάθε δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου».

● «Αν οι Κούρδοι είναι Τούρκοι, τότε είναι Τούρκοι και οι Κούρδοι του Ίράκ. Ή Τουρκία όμως έκανε διεθνές πρόβλημα για 100.000 Τουρκοκύπριους και έφτασε στο σημείο να είναι έτοιμη να κάνει και πόλεμο άκόμη γι' αυτούς. Γιατί όμως ή Τουρκία δεν τηρεί την ίδια στάση και άπέναντι στους Κούρδους του Ίράκ; Γιατί όχι μόνο δεν τους ύποστηρίζει αλλά κάνει αντίθετα και κάθε τί για να σαμποτάρει τόν έθνικοαπελευθερωτικό αγώνα τους;»

Ο Κ. ΜΠΑΛΚΟΣ, ΤΟ ΣΕΞ ΚΑΙ

Η αποκάλυψη από το «ΑΝΤΙ» του άγνωστου συγγραφικού ταλέντου του υπουργού Δημοσίας Τάξεως κ. Μπάλκου, με τη δημοσίευση στο προηγούμενο τεύχος μας αποσπασμάτων από το έρωτο-κατασκοπευτικό θρίλερ του «Δίκτυα στή Τασκένδη», είχε και ένα... «αναπάντεχο» αποτέλεσμα.

Η πλατιά αναδημοσίευση απ' όλο σχεδόν τόν ήμερ-ήσιο τύπο των αποσπασμάτων του βιβλίου του κ. Μπάλκου, με τις έρωτικές περιπέτειες του Μίλτου, του ήρωα του κ. υπουργού, πού σε μερικές περιπτώσεις φθάνουν μέχρι τις ήδονοβλεπτικές τάσεις, προκάλεσαν τη γενική θμμηδία. Έτσι ο κ. υπουργός άρχισε ν' αποκαλείται από τόν τύπο «ο κύριος χί...χί...χί» και η «ακόρεστη Βαρβάρα» του ν' αποτελεί κάτι ανάλογο με το αξέχαστο «Γαργάλατα»... Τό τί γίνεται μάλιστα στους διαδρόμους της Βουλής είναι - όπως λέγεται - «απερίγραπτο».

Ύστερα απ' όλα αυτά είναι - όπως υποστηρίζουν «Τά Νέα» και τά «Πολιτικά Θέματα» - απόλυτα φυσιολογική ή απόφαση του κ. Καραμανλή νά προσθέσει τό όνομα του κ. Μπάλκου στον κατάλογο των «υπό αντικατάσταση» με την πρώτη ευκαιρία...

Είναι κι αυτό χαρακτηριστικό των καιρών αλλά και των πολιτικών ήθων στή χώρα μας. Ότι δέν κατάφερε μιά όπωσδήποτε πλημμελής μέχρι σήμερα υπουργική σταδιοδρομία αναφέρουμε μόνο την «απόδραση Μπόλαρη», τούς «μολοτωφιστές» πού είναι γνωστοί αλλά δέν συλλαμβάνονται, αλλά και τό γεγονός ότι ο κ. Μπάλκος ήταν γενικός γραμματέας επί υπουργείας Σταμάτη και Γκίκα, τότε πού πολλά συνέβηκαν φαίνεται ότι τό επιτυχάνει ένα άστειο και άφελές κατασκοπευτικό μυθιστόρημα με πλούσιες όμως και όμολογουμένως «ρεαλιστικές» περιγραφές σκηνών σέξι!...

Δημοσιεύουμε σήμερα μερικά ακόμα «ένδιαφέροντα» αποσπάσματα από τό βιβλίό του κ. Μπάλκου.

Όπως θά θυμούνται οι αναγνώστες του «ΑΝΤΙ» ήρωας του μυθιστορήματος του κ. υπουργού είναι ένας εθνικόφρων δημοσιογράφος; ο Μίλτος, πού γίνεται κατάσκοπος «συμμαχικών» μυστικών δυνάμεων και αναλαμβάνει μιά μυστική αποστολή στήν Τασκένδη.

Όμως ο Μίλτος, έκτός από συνειδητός εθνικόφρων είναι και ένας τέλειος έραστής, πού οι έκπληκτικές έρωτικές του δραστηριότητες με μικρές, μεγάλες, παντρεμένες και άνυπαντρες περιγράφονται άδρά από την πένα του κ. Μπάλκου. Ανάμικτη κατασκοπευτική δράση με έρωτικούς όργασμους χαρακτηρίζουν τά αποσπάσματα πού δημοσιεύουμε σήμερα. Μόνο πού οι αναφορές στα έρωτικά τερτίπια των ήρώων του κ. Μπάλκου, έχουν και... πολιτικό θάρος.

ΜΙΑ ΜΕΛΑΧΡΙΝΗ, ΜΙΑ ΞΑΝΘΙΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΡΟΥΣΑ

Αν ο εθνικόφρων Μίλτος προικίζεται από τό συγγραφέα του μ' όλες «τίς χάρες του Θεού», αντίθετα ο εκπρόσωπος του πολιτικού κόσμου διαθέτει κάθε αποκρουστική ιδιότητα. Ακόμα και στήν έρωτική συμπεριφορά του ο βουλευτής Δημήτριος Βαρένης χαρακτηρίζεται από ποταπές επιθυμίες και συναναστροφές.

«... Τό άλλο πάθος του Βαρένη ήταν οι γυναίκες. Ο άνθρωπος ήταν έρωτομανής χωρίς συγκρατημό. Θά σκεφθής κανείς πώς ήταν δυνατόν ένας τύπος σάν τόν Βαρένη, με την έλλειψη στοιχειώδους γαλαντομίας ή κατανόησης της ψυχολογίας και νοημοσύνης των άλλων, πώς ήταν δυνατόν ν' αγαπηθής από τίς γυναίκες και νά βρής ανταπόκριση στον έρωτισμό του;

Λοιπόν ο Βαρένης δέν αγαπούσε όλες τίς γυναίκες αλλά μόνο... τίς υπηρέτριες. Είχε πάντοτε, παρά την παροιμιώδη τσιγκουνιά του, μιά νεαρή υπηρέτρια στο σπίτι. Αυτή ήταν ή μόνη και πιθανότατα ο κράχτης των άλλων. Υπήρξε περίοδος, μετά τόν θάνατο της Άλκης, πού στο σπίτι του ζούσαν τρεις υπηρέτριες, ή μόνη μελαχρινή, μιά ξανθιά και μιά ρούσσα! Δέν τούς πλήρωνε μισθό - μόνο ένα άσημαντο χαρτζιλίκι - και αυτό του άφηνε την ψευδαίσθηση, ότι του δούλευαν δωρεάν. Στήν πραγματικότητα - αυτό τό υποπτευόταν κι ο ίδιος - ξβγαζαν πολλαπλάσιο μισθό, φουσκώνοντας τούς λογαριασμούς, κάνοντας εικονικές αγορές τροφίμων, κλέβοντας τή σοδειά των μήλων του μεγάλου κτήματος πού αγόρασε ο Βαρένης σέ τιμή ευκαιρίας. Παρ' όλα αυτά, με τόν άπαίσιο χαρακτήρα του πολύ γρήγορα θά τόν έγκατέλειπαν, όπως άλλωστε συνέβαινε κάπου - κάπου, αν δέν τίς συγκρατούσε ή υπόσχεσίς του νά τίς προικίσει, έν καιρῷ, μ' ένα μικρό κτήμα μηλιές, πού γι' αυτές ήταν μεγάλη περιουσία. Με την εξασφαλισμένη, όπως νόμιζαν, έχεμύθεια και τίς παρακινήσεις και συμβουλές της μόνης υπηρέτριας, δέν άργούσαν νά ένδώσουν στίς έρωτικές προτάσεις του. Κι έτσι ο Βαρένης περνούσε σάν πασάς με τό νεαρό χαρέμι του...»

ΜΕ ΤΟ ΣΤΗΘΟΣ ΣΤΗΤΟ Η ΠΩΣ ΧΩΡΑΜΕ ΣΕ ΜΙΑ ΣΑΝΙΔΑ

Αντίθετα, ο Μίλτος, ικανός και τέλειος έραστής καθότι... εθνικόφρων και μάλιστα άνθρωπος των «υπηρεσιών ασφαλείας», προχωρεί άκάθεκτος στίς έκλεκτές έρωτικές του εύωχίες.

Γράφει, γιά άλλη μιά φορά, ο υπουργός Δημοσίας Τάξεως:

Η ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ

«...Μου έλλειψες, σέ πόθησα, ήρθα, συνέχισε απλούστατα καθώς έβγαζε τό παλτό της και τίναζε τά μαλλιά της πρὸς τά πίσω.

– Μά μόλις προχθές ήμαστε μαζί.
– Πρέπει νά εἶσαι ένθουσιασμένος πού μου έλλειψες τόσο πολὺ ὕστερα ἀπὸ δυὸ μόνο μέρες, μου τόνισε καθώς ἐπιθεωροῦσε γύρω τό διαμέρισμα (...). Ὅταν φτάσαμε στήν κρεββατοκάμαρα, ἔρριξε μιὰ κριτική ματιὰ ὀλόγυρα, ἔπειτα πρὸς τό μέρος μου.

– Μάλλον μικρή, εἶπε.
– Μάλλον, ἀπήντησα.
– ... καί τό κρεβάτι μικρό...
– Μμμ... ἤμουν σκανδαλισμένος. Ὅχι πῶς δέν εἶχαν μὴ ἄλλα θηλυκά στήν κρεββατοκάμαρά μου, ἀλλά μέ τήν Μαίρη ἦταν διαφορετικά. Δεῖγμα ἴσως πῶς ἤμουν ἐρωτευμένος μαζί της.

– Ἀλλά ἐμεῖς θά μπορούσαμε νά χωρέσουμε ἀκόμα καί σέ μιὰ σανίδα, συνέχισε ἀπλά καί αὐθόρμητα, ἐτσι δέν εἶναι ἀγάπη μου; εἶπε καθώς καταπίδασθηκε νά λύση τρυφερὰ τή γραβάτα μου.

– Μά τί κάνεις!
– Ὁ! μὴ δείχνεις τόσο σκανδαλισμένος! Ἀφοῦ δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά, εἶπε, καθώς ξεκουμπωνε ἀπόρητη τό πουκάμισό μου.

– Ἀνοίξε κατόπιν τό φύλλο τῆς ντουλάπας γιὰ νά κρεμάσω, νοικοκυρεμένα, τά πράγματά μου. Ἐτσι βρῆκε τό μεγάλο ἐσωτερικό καθρέφτη καί φάνηκε εὐχαριστημένη μελετώντας τό πρόσωπό της. Ἀρχισε νά γδύνεται ἐκεῖ, κοιτάζοντας τό εἶδωλό της, φανερά ἱκανοποιημένη. Ὅταν πέταξε καί τό τελευταῖο ἐσώρουχο, τεντώθηκε μέ τά χέρια πίσω ἀπὸ τό λαιμό, ἀγαλματένια, ὑπέροχη. Κοίταξε ξαφνικά πρὸς τό μέρος μου καί συνέλαβε τό θαυμαστικό βλέμμα μου.

– Σ' ἀρέσω; ρώτησε.
– Σέ λατρεύω, τῆς ἀπήντησα.
Ἐκανε μερικές στροφές μπαλαρίνας μπρὸς στόν καθρέφτη, μέ τά χέρια ψηλά, στίς μύτες τῶν ποδιῶν, μέ τό στήθος της στητό πρὸς τά πάνω.

– Ναί, ἀλλά σ' ἀρέσω; Μέ ποθεῖς;
– Περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά, τῆς εἶπα καθώς τήν τραβούσα ἐπάνω μου».

ΠΑΝΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

Ὅμως ἄς ἀφήσουμε γιὰ λίγο τίς σεξουαλικές πανδαισίες τοῦ Μίλτου κι ἄς δοῦμε τίς καθαρά κατασκοπικές του περιπέτειες καί συγκεκριμένα τό πῶς γίνεται ἡ στρατολόγησή του ἀπὸ ἓναν πράκτορα τῆς «Ἰντέλλιτζενς Σέρβις». Ὁ ἥρωας τοῦ κ. Μπάλκου παρακάμπτει εὐκόλα κάθε ἠθικό ένδοιασμό, ἀφοῦ τό νά γίνη κατάσκοπος δέν εἶναι μόνο πατριωτικό καθήκον ἀλλά παράλληλα θά τόν βοηθήσει στή δημοσιογραφική καριέρα του (μέ τίς «ἀποκλειστικότητες» πού θά τοῦ δίνουν). Εἶναι ένδιαφέρουσα ἡ ἀντίληψη τοῦ κ. Μπάλκου πού ἐκφράζεται μέσα ἀπὸ τό βιβλίο— κάτι θέβαια θά ἔξερει περισσότερο ἀπὸ μᾶς...— ὅτι οἱ περισσότεροι δημοσιογράφοι ἀποτελοῦν στόχο τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν καί πῶς τελικά οἱ πράκτορες δημοσιογράφοι εἶναι πολὺ περισσότεροι ἀπ' ὅσους μπορεί νά φανταστεῖ κανένας καί, στήν περίπτωση μας, ὁ ἥρωας του, ὁ Μίλτος. Γιατί λοιπόν νά διστάσει αὐτός, ἀφοῦ μέ τήν ιδιότητα τοῦ πράκτορα «δέν ζημιώνει τήν Ἑλλάδα μας»;

ΑΣ ΔΟΥΜΕ ὁμως τό «στάδιο μύησης» τοῦ Μίλτου:

«... Πρόκειται γιὰ τό ἐξῆς: μου εἶπε. Θέλεις νά γίνης κατάσκοπος; Ἐμεῖνα κατάπληκτος! Ἡ πρότασις ἦταν τόσο ἀπρόοπτη, τόσο τρελλά φανταστική, πού νόμισα πῶς δέν ἄκουσα καλά.

– Πῶς; ψιθύρισα.
– Ἐπαναλαμβάνω, εἶπε. Θέλεις νά γίνης κατάσκοπος;
– Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τοῦ εἶπα, καταπληκτικώτερη πρότασις δέν ἔχω ἀκούσει ποτέ μου! Γιὰ ποῖο λόγο σκέφθηκες πῶς θά ἤθελα νά γίνω κατάσκοπος; τοῦ τόνισα σχεδόν περιφρονητικά.

– Σοῦ δίνω τό λόγο μου ὅτι δέν θά ἐργασθῆς γιὰ λογαριασμό τοῦ ἐχθροῦ, δέν θά ἐργασθῆς ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος, μου εἶπε ἐπίσημα, καί ὅτι ἡ ἐργασία σου θά εἶναι γιὰ τό καλό τῆς πατρίδας μας. Μετά θλέποντας πῶς δέ μέ ἐπεισε, συμπλήρωσα:

– Ἔρεξαι, αὐτό, τό νά ἐργασθῆς γιὰ μιὰ ὑπηρεσία ἀγνωστή σου, δέν εἶναι καθόλου ἀσυνηθιστο στίς μυστικές ὑπηρεσίες.

– Ὄστε, ἀνακεφαλαίωσα, θέλεις νά γίνω κατάσκοπος— ἐτσι στά καλά καθούμενα— χωρίς κάν νά ξέρω γιὰ ποιόν δουλεύω. Μου φαίνεται, τοῦ εἶπα, πῶς μέ περνᾶς γιὰ τρελλό; Γιὰ ποῖο λόγο θά θελήσω ποτέ νά μπλέξω σ' αὐτή τήν περιπέτεια;

– Ὑπάρχει πάντοτε κάποιος λόγος, εἶπε.
– Δηλαδή; θέλησα νά μάθω.
– Ὑπάρχουν διάφορα «κίνητρα», γιὰ ν' ἀποφασίσῃ κάποιος νά γίνη κατάσκοπος— ἐξήγησε. Ὁ κόσμος, γενικά, πιστεύει ὅτι αὐτά εἶναι τό χρήμα καί ἡ δόξα. Ἀν καί οὔτε τό ένα, οὔτε τό ἄλλο, εἶναι ἀπόλυτα σωστό, μπορούμε νά γενικεύσουμε αὐτά τά δυὸ καί νά εἴμαστε μέσα στήν πραγματικότητα: Γίνεται κανεὶς κατάσκοπος γιὰ νά κερδίῃ εἴτε ὑλικά εἴτε ἠθικά.

– Μιὰ ἀπορία, τοῦ εἶπα καθώς τόν εἶδα πού σταμάτησε, ἂν μοῦ ἐπιτρέπῃς μιὰ λεπτή ἐρώτηση: Ποῖο ἦταν τό δικό σου κίνητρο;

– Βασικά, ὁ πατριωτισμός, μου ἀπήντησε διστακτικά.
– Καί ποῖο νομίζεις ὅτι θά εἶναι τό δικό μου;
– Εἶναι ἀπλό, μου εἶπε. Ἡ δημοσιογραφική περιέργεια καί ἡ δημοσιογραφική σου φιλοδοξία. Ὅσα θά σοῦ ἐπιτρέψουμε (τό τόνισε) νά γράψῃς, θά κάνουν πάταγο!
– Σωστό, παραδέχτηκα γιατί εἶχε πραγματικά δίκην.
– Λοιπόν; ἤθελε νά μάθῃ τί λές;
– Χρειάζεται καί τό σκεφθῶ, τοῦ εἶπα, ἦταν τόσο ξαφνικό. Καί εἶμαι μιὰ σοβαρή ἀπόφαση. Δώσε μου δυὸ μέρες προθεσμία.
– Τήν ἔχεις, εἶπε σοβαρά».

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ «Α» «Β» ΚΑΙ «Γ» ἢ Ἡ ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΟΥ ΚΕΝΟΥ: «Χ=Ψ»

Καί πραγματικά, τί ένδοιασμούς νά ἔχει ὁ καημένος ὁ Μίλτος στό νά γίνη κατάσκοπος, ἀφοῦ ὄχι μόνο δέν θά θλάψῃ ἐτσι τήν πατρίδα, ἀλλά ἔχει ἐπρόσθετα καί τό «ἐλαφρυντικό» ὅτι ὁ ἐπαγγελματικός του χώρος εἶναι γεμάτος ἀπὸ πράκτορες συναδέλφους του. Ἀρχίζει σιγά-σιγά νά ἀνακαλύπτει ὅτι μέσα στήν ἴδια του τήν ἐφημερίδα, πού δούλευε ἀνυποψίαστος τόσα χρόνια εἶχε φουντώσει τό πρακτοριλίκι. Προσέξτε λοιπόν πῶς λειτουργοῦν κατά τόν κ. ὑπουργό οἱ «πρακτορικοὶ μηχανισμοί» μέσα στίς ἐφημερίδες:

«... Ἡ ἐκπαίδευσίς σου, δέν θά γίνη ἐδῶ στήν Ἀθήνα, μου ἐξήγησε, δέν εἶναι δυνατόν νά γίνη ἐδῶ γιὰ ὠρισμένους λόγους. Θά πάρῃς μιὰ μικρὴ ἄδεια, γιὰ δέκα μέρες, καί θά φύγῃς γιὰ ἓνα ταξιδάκι, δῆθεν ἀναψυχῆς.

– Μά εἶναι ἀδύνατον νά πάρω ἄδεια ἀπὸ τήν ἐφημερίδα, τοῦ εἶπα, ἀπλούστατα ἀδύνατον. Πνιγόμεστε στή δουλειά.

– Εἶναι ὅλα κανονισμένα, μέ καθησύχασε ὁ Βαρένης. Ζήτα αὔριο δέκα μέρες ἄδεια καί θά σοῦ τίς δώσουν.

– Μὴν μοῦ πῆς ὅτι ὁ ἀρχισυντάκτης εἶναι πράκτοράς σας, ἔκανα κατάπληκτος.

Γέλασε. Καί θέβαια δέν ἦταν πράκτοράς τους ὁ ἀρχισυντάκτης! Τό νά ἐπιτύχουμε μιὰν ἐκδούλευση στήν κατασκοπεῖα, ἐξήγησε, χωρίς ν' ἀποκαλύψουμε τά μυστικά μας, εἶναι ἀπλούστατο. Γίνεται μέ τήν «ἀλυσίδα»: Τό πρόσωπο «Α» (ὁ Βαρένης) πρακαλεῖ τή μεσολάβησι μιᾶς γνωριμίας, τοῦ «Β», πού εἶναι ταυτόχρονα στενὴ γνωριμία καί τοῦ ἀρχισυντάκτη. Τό πρόσωπο «Β» (πού δέν ἔχει ἰδέα γιὰ τήν κρυφὴ ἐργασία τοῦ Βαρένη) ἐπιτυχᾶνε τή συγκατάθεσι τοῦ ἀρχισυντάκτη (πρόσωπο «Γ») χωρίς οὔτε ἡ μυστικὴ ἐργασία ν' ἀποκαλυφθῇ οὔτε ὁ Βαρένης, πού ἴσως εἶναι γνωστό τί κάνει. Ἡ «ἀλυσίδα», τά πρόσωπα «Α»—«Β»—«Γ», στήν ἀνάγκη μπορεί νά εἶναι μεγαλύτερη, ν' ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσερα ἢ καί περισσότερα πρόσωπα. Ἀπλούστατο!

– Πάντως, τό ὅτι ὁ ἀρχισυντάκτης δέν εἶναι πράκτοράς μας, δέν

σημαίνει ότι δεν έχουμε ανθρώπους μας στην έφημερίδα, καυχήθηκε. Θά τό έχεις καταλάβει αυτό, είμαι θέβαιος, από τόν τρόπο πού έπισημάναμε καί επιλέξαμε έσένα, αλλά καί από τήν άφανή ένθάρρυναι πού σου κάναμε, μέσα από τήν έφημερίδα, όταν κυνηγούσες πληροφορίες γιά τήν κατασκοπεία.

– Ναι, παραδέχτηκα.

Στήν πραγματικότητα, ώστόσο, δεν είχα ποτέ ύποψιαστή τίποτα. Θυμόμουν άόριστα ότι μέ ένθάρρυναν, όταν άναζητούσα ύλικό γιά τήν κατασκοπεία, αλλά τό πρῦγμα τό είχα συζητήσει μέ τόσοις πολλούς. Ποιός άπ' όλους;

– Μά καλά, θέλησα νά μάθω. Τί σās χρειάζεται ένας κατάσκοπος μέσα στην έφημερίδα καί πώς τόν βάλατε εκεί;

– Στίς έφημερίδες φτάνουν ένα σωρό πληροφορίες, μου άπάντησε, πολλές άπ' τίς όποιες δεν δημοσιεύονται. Αύτές οί τελευταίες ίσως μάς ένδιαφέρουν. Όσο γιά τό πώς «βάλαμε» στην έφημερίδα τό δικό μας άνθρωπο, υπάρχουν δυό τρόποι: νά μυήσουμε κάποιον – όπως έγινε μέ σένα – πού είναι ήδη εκεί ή νά εισαγάγουμε κάποιον ήδη μνημένο.

– Αυτό τό τελευταίο, δεν φαίνεται καί τόσο εύκολο, του είπα.

– Όχι, δεν είν' εύκολο, παραδέχτηκε ό Βαρένης, γίνεται όμως μέ τήν μέθοδο του «κενού» όπως τή λέμε.

Ή μέθοδος του «κενού», μου εξήγησε, είναι αυτό πού λέει τ' όνομά της. Φροντίζουμε νά δημιουργηθή ένα κενό εκεί πού θέλουμε νά θαλουμε τόν άνθρωπό μας. Καί φροντίζουμε νά μπη αύτός, κι όχι άλλος, στό κενό πού δημιουργήθηκε. Πώς γίνεται αυτό; Άπλό, σχετικά. Άς πούμε ότι μάς χρειάζεται ή θέση του προσώπου «Χ». Βρίσκουμε πρώτα – πρώτα άνάμεσα στους ανθρώπους μας, τό πρόσωπο «Ψ», πού έχει μέ τό παραπάνω όλα τά προσόντα πού χρειάζονται στην θέση του «Χ». Φροντίζουμε ώστε ό «Ψ» νά γνωριστή μέ τόν «Χ» καί χρησιμοποιώντας όλες τίς πληροφορίες γιά τό χαρακτήρα καί τίς άδυναμίες του τελευταίου (πού φροντίσαμε νά τά μάθουμε) άναπτύσσει στενή φιλία μαζί του. Κατόπιν είν' εύκολο νά δημιουργήσωμε τό κενό, προσφέροντας στόν «Χ» μία θέση πολύ πιά συμφέρουσα άπ' αύτή πού έχει. Επίσης είν' εύκολο νά εισαγάγουμε τόν «Ψ» μέ τίς θερμές συστάσεις του «Χ».

– Άπλούστατο! συμπέρανε ό Βαρένης.

– Άπλούστατο καί καταπληκτικό, συμφώνησα.

ΟΛΑ πάνε κατ' εύχήν, σύμφωνα μέ τίς προδιαγραφές της «ύπηρεσίας». Πρωτού νά φύγει όμως ό Μίλτος μέ μία «δημοσιογραφική άποστολή» γιά τήν Τασκένδη, πρέπει νά λυθεί ένα άκόμα πρόβλημα: Πού θά κρύψει ένα μικροσκοπικό τρανζίστορ-άσύρματο, πού πρέπει νά μεταφέρει στό εκεί κλιμάκιο της «ύπηρεσίας»;

«Δέν υπάρχει καμμία κίνησης δεμάτων, ούτε καν έπιστολών άνάμεσα στην έλεύθερη Έλλάδα καί στους «Συμμορίτες» (έτσι θεωρούνται) της Τασκένδης. Ένα δέμα θά ήταν φαινόμενο. Κάτι χειρότερο, θάταν ύποπτο. Δέν μπορούμε, αγαπητέ μου, νά διακινδυνεύσουμε μία καταστροφή. Κουρασθήκαμε πολύ γιά νά οργανώσουμε αυτό τό δικτυο.

– Κι έτσι θρήκατε τήν «άπλη λύση», νά πάω τό τρανζίστορ εγώ.

– Ναι, είπε άπλούστατα.

– Καλά, εγώ δεν θά είμαι ύποπτος;

– Καθόλου, είπε ό Άμπαντέλης. Ή σοβιετική κυβέρνηση προσκαλεί (βάλαμε τό χεράκι μας γιά νά γίνη αυτό – μή ρωτάς πώς) ένα άριθμό δημοσιογράφων γιά νά έπισκεφθή τήν «Έλληνική» παροιία της Τασκένδης, νά δη επί τόπου τήν ειδυλλιακή ζωή της καί νά γράψη σχετικά. Ή έφημερίδα σου θά στείλη άνταποκριτή. Φροντίσαμε νά είσαι έσύ.

Δέν ήταν δυνατόν παρά νά τούς θαυμάσω. Ήταν καταπληκτικοί! Πραγματικά, ποιός θά φανταζόταν ποτέ ότι άνάμεσα στους τυχαίους προσκεκλημένους πού οί ίδιοι οί Ρώσοι είχαν καλέσει, ήταν κι ένας, ό μυστικός σύνδεσμος ενός δικτύου κατασκόπων. Ή «ύπηρεσία» άρχισε ν' άνεβαίνει στην έκτίμησή μου.

– Πράγματι, είναι άπλό, παραδέχτηκα, καί άσφαλές έλπίζω.

– Θά κάνουμε κάθε τι γιά νά γίνη άσφαλές, άπάντησε ό Άμπαντέλης. Καί πρώτα – πρώτα, πού θά κρύψης τό μικροσκοπικό τρανζίστορ.

Δέν μ' άφησε νά πω ιδέες καί νά χάνουμε χρόνο. Πρόσεξε, μου είπε, πώς είχα μία χρυσή γέφυρα τεσσάρων δοντιών. Οι κορώνες είχαν φθαρή καί στή μία φάνηκε τό λευκό του δοντιού. Ήταν μία εύκαιρία νά κάνουμε μία καινούργια γέφυρα καί νά κρύψουμε τό τρανζίστορ μέσα σ' αύτή. Θέλησα νά φέρω άντιρρήσεις. Οί όδοντίατροι μου φέρνουν ρίγος. Άλλά ό Άμπαντέλης ή ή «ύπηρεσία», είχε καταστρώσει τό σχέδιο (ένα σχέδιο άψογο στην άσφάλειά του) καί δεν έκανε πίσω. Λοιπόν, τήν εργασία αύτή θά τήν έκανε ένας όδοντίατρος της ύπηρεσίας. Θά πήγαινα σ' αυτόν μέ ψευδώνυμο, ώστε νά μή ξέρη ούτε τήν πραγματική μου ταυτότητα, γιά καλό καί γιά κακό.

– Έν τάξει; μέ ρώτησε.

– Έν τάξει, ένέδωσα.

– Ό όδοντίατρος μένει στό Κουκάκι, όδός τάδε, άριθμός τάδε. Σέ λένε Γιώργο Νικολάου καί έχεις ραντεβού μαζί του αύριο τό άπόγευμα στίς πέντε.

– Γιατί τόσο βία, ρώτησα, θά φύγουμε σύντομα;

– Σέ μία θδομάδα, άπάντησε ό Άμπαντέλης. Στην έφημερίδα θά σου τό πουν αύριο τό πρωί.

VOULEZ-VOUS COUCHER AVEC MOI?

ΑΡΚΕΤΑ, όμως, μέ τά σοβαρά καί τά άπόκρυφα τών κατασκοπικών μαϊνδρών. Καιρός νά ξαναδοῦμε μία άλλη έρωτική περιπέτεια του Μίλτου, αύτή τή φορά όμως στή μακρινή Τασκένδη. Πρόκειται γιά δυό κομμουνίστριες καμαριέρες, πού, όπως ύποψιάζεται ό πανέξυπνος ήρωας του κ. Μπάλλκου, μπορεί νά έχουν σπουδάσει καί σέ ειδική σχολή σέξ στή Μόσχα. («Τό θέλουν πολύ»). Όμως δεν τήν πατάει έτσι εύκολα τό ξεφτέρι του κ. Μπάλλκου. Γι' αυτό στην άρχή κάνει τόν σκληρό:

«Έθγαλα σκεπτικός τά ρούχα μου, φόρεσα τίς πυτζάμες μου καί ξάπλωσα στό κρεβάτι πάνω άπ' τά σκεπάσματα. Μετά άρχισα νά ρουφώ σιγά – σιγά τό τοαί προσπαθώντας νά άφοσιωθώ στή μουσική του ραδιοφώνου.

Έκείνη τή στιγμή άκουσα γυναικείες κουθέντες καί χαχανητά στό διπλανό δωμάτιο του Νίκου. Μετά άνοιξε ξαφνικά ή ένδιάμεση πόρτα καί μπήκαν, μιλώντας, δυό γεροδεμένες σταράτες κοπέλλες πού φορούσαν τή στολή του ξενοδοχείου. Μέ είδαν ξαφνικά καί έμειναν άναυδες στόν τόπο. Κάτι είπαν ρωσικά μεταξύ τους. Κατόπιν ή ψηλότερη θλέποντας τό κακόμοιρο ύφος μου, σήκωσε τά φρύδια της καί μέ ρώτησε γαλλικά:

– Monsieur est malade?(ό κύριος είναι άρρωστος;). Ή προφορά της ήταν θαρεία, σλάβικη.

– Ουί, un peu(ναί, λιγάκι), τής είπα.

– Je suis Vera (είμαι ή Βέρα), μου εξήγησε, et elle Nina (καί αύτή ή Νίνα). Nous sommes les femmes de chambre (είμεθα οί καμαριέρες).

Μετά είπαν πάλι κάτι μεταξύ τους στά ρωσικά κι ή κοντότερη (ή Νίνα) έρριξε ένα χαμόγελο πρós τό μέρος μου κι έφυγε κλείνοντας τήν ένδιάμεση πόρτα πίσω της. Ή Βέρα μέ πλησίασε κοιτάζοντάς με κριτικά:

– Est-ce que vous voulez quelque chose? (Μήπως θέλετε τίποτε;) ρώτησε.

– Non, merci, (όχι εύχαριστώ), άπάντησα, προσέχοντας νά μήν άνοιξω πολύ τό στόμα μου.

Ή Βέρα πλησίασε περισσότερο, μου έρριξε ένα μητρικό βλέμμα καί: «Pauvre enfant» (φτωχό παιδί), είπε τρυφερά, καθώς τακτοποιούσε τά μαξιλάρια πίσω από τό κεφάλι μου. Τό στήθος της άκουμπούσε στό μάγουλό μου. Μετά μέ κοίταξε τολμηρά κατάματα, χαμογελώντας μέ έννοια, καί κάθισε στην άκρη του κρεβατιού.

– Je sais un médicament! (Ξέρω ένα φάρμακο) μου είπε, καί δεν μου έμεινε άμφιβολία τί έννοούσε. Έκανα τό θάάκα, άλλ' αύτή δεν έκανε πίσω: «Voulez-vous coucher avec moi?» (θέλετε νά κοιμηθήτε μαζί μου;) ρώτησε ψιθυριστά. Τά γαλλικά της φαίνεται τά είχε μάθει στην Place Pigalle.

Τρομοκρατήθηκα. Δεν μου έμεινε άμφιβολία ότι ή προκλητική αύτή κοπέλλα είχε «άποστολή». Ή γλώσσα μου πήγε άθελα στό κενό καί τήν τράβηξα γρήγορα φοβισμένος. Τό ύφος μου ήταν άξιόθρηνητο. «Τί νά σου κάνω;», είπα μέσα μου, «φταίνε τά άτιμα τά δόντια. Άλλοιώς θάβλεπες». Άπ' έξω είπα:

– Une autre fois, chérie (μιά άλλη φορά, αγάπη μου).

– Demain? (Αύριο;) ήθελε νά μάθη σώνει καί καλά. Θά είχα άρρωγε τά δόντια μου αύριο;

– Aprés demain, (μεθαύριο), τής είπα σάν νά εκλείνα έπαγγελματικό ραντεβού.

– Alors, bon-nuit, chéri, (τότε καληνύχτα αγάπη μου) μου είπε. Μέ φίλησε μητρικά στό μέτωπο κι έφυγε έλαφρά άπογοητευμένη.

ΣΤΗ χώρα πού πεινούν οί πάντες, οί άφελείς «χαχόλοι» τών σοβιετικών μυστικών ύπηρεσιών είναι άνίκανοι νά ύποψιαστούν τό Μίλτο, πού γιά μέρες τόν ταίζουν χαθιάρι καί τόν ποτίζουν σαμπάνιες καί διάφορα κοσμοπολίτικα κοκταίλς μέ βάση τή θότκα. Έτσι, όταν έλθουν οί δύσκολες στιγμές, ό Μίλτος είναι άρκετά καρδαμωμένος ν' άρχισει τά χτυπήματα καράτε έχει εκπαιδευτεί στίς Σπορδδες συνευωχούμενος μέ τή Βαρβάρα) καί νά ξεκάνει έναν έναν τούς πράκτορες της «Κά – Γκέ – Μπέ» πού θέλουν νά του θάλουν χέρι.

ΜΕ ΤΗΝ παλάμη του «δεξιού» χεριού – πάντα – ό Μίλτος σκοτώ-

νει και αφήνει στον τόπο δύο σοβιετικούς αστυνομικούς κόβοντάς τους την καρωτίδα και σπάζοντας τούς αχενικούς σπονδύλους τους!...

Μέσα στην καρδιά του «παραπετάσματος» ο Μίλτος, ξεφεύγει σάν άητός μέσα σέ χαλάζι από κομμουνιστικά βόλια. 'Αφού κρυφτεί είκοσι μέρες σ' ένα μυστικό ύπόγειο, μέ τή φροντίδα αντισοβιετικών πρακτόρων, θά άρχισει τό μακρύ ταξίδι τής περιπλάνησης μέχρι τά σύνορα τής χώρας του Σάχη, όπου θά συναντήσει τήν έλευθερία.

ΟΜΩΣ, τό έρωτικοκατασκοπικό μυθιστόρημα του κ. Μπάλκου, έκτός από τήν καλή έλπίδα ότι οι αστυνομικοί στην ΕΣΣΔ είναι «χαχόλοι», μάς φέρνει και μιά άλλη μεγάλη αντικομμουνιστική έλπίδα. 'Ακόμα και μέσα στην «τρομερή και φοβερή» «Κά - Γκέ - Μπέ» υπάρχουν άνθρωποι πού κάνουν τά στραβά μάτια ή βοηθούν πράκτορες τής «'Ιντέλλιτζενς Σέρβις» και τής CIA, γιατί πιστεύουν στην έλευθερία και τή δημοκρατία δυτικού τύπου...

ΟΜΩΣ πρίν φτάσει κοντά στα σύνορα τής Περσίας του Ριζά Παχλεβί (και φίλου του Γλύμπουργκ τότε και σήμερα) ο ήρωας του κ. Μπάλκου έχει τήν τελευταία περιπέτεια, τό τελευταίο κυνηγητό από τούς άδίστακτους κομμουνιστές. Είναι ή τελευταία δοκιμασία του ήρωά μας, εκεί πού ή ζωή του παίζεται σέ δευτερόλεπτα και τόν σώζει μόνο ή έπιδεξιότητά του. Παραδίνεται τέλος στα στοργικά χέρια των πρακτόρων τής «'Ιντέλλιτζενς Σέρβις» πού τελικά θά τόν σώσουν.

'Ιδού πώς περιγράφει αυτές τις σκηνές ή πένα του κ. Μπάλκου: «Έψαξα σπασμωδικά στην τσέπη μου γιά τά σπέρτα. Γεμάτος χαρά και συγκίνηση, μέ χέρια πού έτρεμαν, άναψα τό πρώτο, καθώς τό άεροσκάφος περνούσε μ' ένα τρομερό θόρυβο, χαμηλά, σχεδόν πάνω άπ' τό κεφάλι μου. Μετά άναψα τό δεύτερο, τό τρίτο, τέταρτο σπέρτο. Τό άεροσκάφος έκανε μιά μεγάλη στροφή και, πετώντας πάντα σύρριζα στό νερό χάθηκε πέρα στη λίμνη...

Τό ξαναείδα προσθαλασσωμένο αυτή τη φορά πού έρχόταν κατ' ευθείαν επάνω μου χουρχουρίζοντας έλαφρά. 'Ερχόταν... πλησίαζε όλο και πιό σιγά, ώσπου στό τέλος σταμάτησε έντελώς σέ καμιά έκασοστή μέτρα από τήν άκτή. 'Αναψα ένα άκόμη σπέρτο και μετά πέταξα τά υπόλοιπα στό νερό μαζί μέ τό κουτάκι τό δηλητήριο. Διέκρινα κάποιον πού άνοιξε τήν πόρτα του σκάφους, προβάλλοντας στό θαμπό φώς του έσωτερικού.

— Hurry!(γρήγορα!) μου φώναξε δυνατά.
«Γιατί γρήγορα;» είπα μέ τό μυαλό μου, άπολαμβάνοντας τή στιγμή.

— Hurry, hurry, ξαναφώναξε αυτός πιό έντονα, και τότε, γυρίζοντας σάν από ένστικτο πίσω μου, είδα τό γιατί. Πέρα, στό βάθος του δρόμου, ίσως δυό - τρία χιλιόμετρα μακριά, φαίνονταν τά φώτα μιάς μικρής φάλαγγος αυτοκινήτων πού έτρεχαν σάν δαιμονισμένα».

«Πέταξα όσο πιό γρήγορα μπορούσα τό πουκάμισο, παντελόνι, παπούτσια και ρίχτηκα στό νερό. Κολυμπούσα μέ όλες μου τίς δυνάμεις. 'Ογδόντα μέτρα... έβδομήντα... πενήντα... τριάντα... Τότε έπεσε ή πρώτη φωτοβολίδα πού μετέβαλε τήν νύχτα σέ μέρα! Συνέχισα νά κολυμπάω σάν τρελλάο, άπελαισμένα... Είκοσι μέτρα... δέκα... Κόντευα ν' άγγίξω τό άεροσκάφος όταν έπεσε ο πρώτος πυροβολισμός... Και ξαφνικά, χωρίς καμιά προειδοποίηση, οι κινητήρες του ύδροπλάνου μούγκρισαν στίς πρώτες στροφές και άρχισε ή κίνησής του στό νερό. Αυτός στην πόρτα, μου πέταξε ένα σχοινί... Ένα σχοινί πού έφευγε σάν γκρίζο νερόφιδο στην μαύρη έπιφάνεια καθώς ή κίνησις του άεροσκάφους γινόταν κάθε στιγμή και πιό γρήγορη... Μιά τελευταία υπεράνθρωπη προσπάθεια κι έπιασα τή γλιστερή άκρη! Δοκίμασα νά τραβήξω σιγά - σιγά πρós τό σκάφος αλλά ήταν άδύνατον. Τό νερό όλο και άνοιγε βαθύτερα κάτω άπ' τό κορμί μου σ' ένα μαύρο, διαρκώς πιό όρμητικό αλάκι. Έσφιγγα μ' όλες μου τίς δυνάμεις τό σχοινί. «Κρατήσου», έλεγα μέσα μου, «αυτό είναι ο σύνδεσμός σου μέ τή ζωή... 'Αν σου ξεφύγει χάθηκες...»

Καθώς στριφογύριζα άθελά μου στό βαθύ αλάκι του νερού, έθλεπα τίς τροχοδεικτικές σφαίρες, πάνω από τό κεφάλι μου, δεξιά, άριστερά, και μάντευα τόν κούφιο χτύπο τους στό νερό. 'Αλλά τό σχοινί ήταν τόσο γλιστερό, οι παλάμες πονούσαν τόσο πολύ άπ' τό σφιγμένο, κι οι δυνάμεις, οι δοκιμασμένες μου δυνάμεις, μ' έγκατέλειπαν τόσο γρήγορα... 'Ηταν μάταιο! 'Ημουν στό όριο των δυνάμεών μου όταν σέ λίγο κι ενώ ήμουν έτοιμος ν' άφεθώ στην τύχη μου, έννοιωσα τό ίδιο ξαφνικά, τούς έλικες νά λιγοστεύουν στροφές και τό άεροσκάφος νά σταματά σχεδόν. Είχε βγή από τό βεληνικές των όπλων. Κατόπιν, σέ μιά άπότομη αιγή, μου φάνηκε πώς οι έλικες σταμάτησαν όλότελα και μαζί τό ξέφρενο βουητό του νερού, ενώ τό κορμί μου έπαψε νά γυρίζει, καταλήγοντας στό τέλος σέ πλήρη στάσι. Τράβηξα σέ μιά τελευταία προσπάθεια τό σχοινί. Ένα χέρι άπλώθηκε από τήν πόρτα και μέ δοήθησε μέ δύναμη επάνω... Πάτησα τρικλίζοντας στό δάπεδο ενώ τά νερά έτρεχαν από πάνω μου. Μετά, μέ τά γόνατα λυγισμένα, τρικλίσια άδύναμα στό έσωτερικό κι εκεί... λιποθύμησα...

Ξύπνησα - νομίζοντας πώς δέν πέρασαν παρά μερικά λεπτά - από τά σκουνητήματα του άεροπόρου. Έκανα μερικές στιγμές νά θυμηθώ πού βρίσκομαι. Δέν άκούοταν ο θόμβος, δέν υπήρχαν οι κραδασμοί τής πτήσεως. 'Ανασηκώθηκα και κοίταξα από τό στοργυλό παράθυρο, ενώ ο 'Αγγλος από πάνω μου χαμογελούσε. Είμαστε στό 'Ελληνικό!

Η ΩΡΑΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΕΡΑΣ: «ΠΩΣ ΣΕ ΚΑΤΑΝΤΗΣΑΝ ΕΤΣΙ;»

Μέ τίμες ήρωα θά γίνει δεκτός στό 'Ελληνικό ο άγωνιστής τής έθνικοφροσύνης, πού ξέφυγε από τά έρυθρά «δίκτυα στην Τασκένδη» και κουρέλιασε τίς ικανότητες των σοβιετικών. Τώρα πού έχει πάρει τό βάπτισμα του πυρός, δέν τόν σταματά τίποτα. 'Οχι μόνο στα κατασκοπικά, αλλά και στα έρωτικά.

Είναι χαρακτηριστικός ο τρόπος πού κλείνει τό έργο του ο κ. Μπάλκος. Στην άγκαλιά τής Μαίρης, πού τόν έξορκίζει νά μήν ξανακοιτάξει θηλυκό ο Μίλτος θαυμάζει κοιτώντας πάνω από τόν ώμο της, τίς υπέροχες γάμπες μιάς μελαχρινής άεροσυνοδού πού πηγαινε λικνιστή πρós τήν έξοδο. «'Ο,τι και νά μου πείς έμένα ο νους μου εκεί κύρ λοχαγέ...» πού λέει και τό σχετικό ανέκδοτο:

«Προχωρήσαμε πρós τό κιγκλιδωμά πού συνήθως χρησιμοποιούν σάν έξοδο έπισήμων. Από μακριά διέκρινα ένα γκρούπ, πού σίγουρα δέν μέ είχαν άναγνωρίσει. 'Ηταν ο Βαρένης, ο 'Αμπαντέλης, ή μελαχρινή Λίνα, ή ξανθεία Μαίρη... 'Ηταν οι φίλοι, ή άγάπη, ή 'Αθήνα, ή ζωή...

Πρώτη μέ κατάλαβε ή Μαίρη. 'Ετρεξε κοντά μου ξέφρενη, μ' άγκάλιασε σφιχτά και μέ φιλούσε σάν τρελή. «'Αγάπη», μουρμούριζε, «φτώχη μου άγάπη. Πώς σέ κατάντησαν έτσι;»

Πήρα άμυλητος τή Μαίρη και μαζί, χέρι μέ χέρι, τραβήξαμε γιά τή σειρά των ταξί.

— Και τώρα πού θά πάμε; τή ρώτησα.

— Πού άλλου; είπε αυτή λάμποντας από εύτυχία, στό σπίτι μας. Στο διαμέρισμά σου. Στη φωλιτάς μας. Και πλημμυρισμένη από χαρά στη σκέψη, μή μπορώντας νά κρατηθί, μ' άγκάλιασε πάλι και μέ γέμισε φιλία, κάτω από τό έκπληκτα θλέμματα των ταξιτζήδων πού παρακολουθούσαν άμήχανα τήν ώραία και τό... τέρας.

— Μίλτο, μου είπε χωρίς νά μ' άφήνη, άγάπη μου, θέλω νά μου υποσχεθής κάτι.

— 'Ο,τι θέλεις, λατρεία μου.

— 'Υποσχέσου, είπε, όρκίσου, πώς δέν θά ξανασηκώσης μάτια νά κοιτάξης ξανά θηλυκό.

— Τ' όρκίζομαι! άπήντησα έπίσημα, καθώς πάνω από τόν ώμο τής Μαίρης, θαύμαζα τίς υπέροχες γάμπες μιάς μελαχρινής άεροσυνοδού πού πηγαινε λικνιστή πρós τήν έξοδο.

Και εις άλλα μέ ύγιαν, όπως θάλεγε αό Μπόστ...

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΗ

Του Bob Rowthorn

Ής υποθέσουμε πώς τό κράτος είναι άνίκανο ή δέ θέλει νά επέμβει σέ κλίμακα ίκανή νά εξασφαλίσει καί μιά διαρκή εξ-άπλωση καί σταθερές τιμές. Τότε βρίσκεται σέ δίλημμα καί πρέπει νά εγκαταλείψει τόν ένα ή καί τούς δύο αυτούς στό-χους. Μπορεί ν' αποφασίσει νά σταματήσει τήν εξάπλωση καί νά προκαλέσει κρίση, μέ τήν ελπίδα ότι αυτό:

α) θά λύσει αὐθόρμητα μερικά θαύτερα οικονομικά προβλήματα μέ τούς τρόπους πού περιγράψαμε πιό πάνω.

β) θά κάνει δυνατούς καινούργιους τρόπους κρατικού παρεμβατισμού, πού δέν ήταν δυνατό νά γίνουν στήν οικονομική άνοδο πού προηγήθηκε.

Γιά παράδειγμα, μιά δρακόντεια εισοδηματική πολιτική ή δραστηριτική επαναδόμηση τής διομηχανίας.

Τώρα, γιά ολοφάνερους λόγους, μιά κρίση δέν είναι αυτό πού θά θέλανε οί καπιταλιστές καί οί εργάτες, καί τό κράτος μπορεί νά μπει στόν πειρασμό νά διωλέξει τήν άλλη εναλλακτική λύση. Ν' αποδεχτεί δηλαδή τήν άνοδο τών τιμών σάν τήν αναπόφευκτη ζημιά τής οικονομικής ανάπτυξης. Θωά συνου-ργήσει λοιπόν τούς όρους κάτω άπ' τούς όποιους οί εταιρίες μπορούνε ν' ανεβάσουνε τίς τιμές, νά μεταφέρουνε τά μεγαλύ-τερα έξοδα τής παραγωγής καί τούς φόρους στόν καταναλωτή, καί μ' αυτό τόν τρόπο νά διατηρήσουν τό ποσοστιαίο κέρδος στό επίπεδο πού θεωρούν ίκανοποιητικό. Αυτός είναι ό πληθωριστικός τρόπος ένίσχυσης τής οικονομικής επέχτασης.

Στή μεταπολεμική περίοδο, οί περισσότερες κυβερνήσεις χρησιμοποίησαν τόν πληθωρισμό σάν ένα ήθελημένο όργανο πολιτικής. Ύπληξαν άνίκανες ή δέ θελήσανε νά επέμβουνε σέ μιά κλίμακα έπαρκή γιά νά λύσει τούς βασικούς ανταγωνισμούς τής καπιταλιστικής εξέλιξης, κι ακόμη δέ θελήσανε ν' αντιμετώπισουνε τίς συνέπειες μιās κρίσης πού θά μπορούσε νά είναι πολύ σοβαρή. Όπου προζύψανε δυσαρμονίες οί όποιες άπειλήσανε νά συμπιέσουνε τά κέρδη καί νά προκαλέ-σουνε κρίση, οί κυβερνήσεις χρησιμοποίησανε τόν έλεγχό τους πάνω στίς κρατικές δαπάνες γιά νά διατηρήσουνε τή ζήτηση. Αυτό δημιούργησε σχετικά εϋνοϊκές συνθήκες ζήτησης, κι επέ-τρεψε στίς εταιρίες ν' ανεβάσουνε τίς τιμές, καί μ' αυτόν τόν τρόπο νά διατηρήσουνε, ή ακόμη καί ν' ανεβάσουνε, τό ποσο-στιαίο κέρδος.

Κατά συνέπεια ό ρόλος του χρυσού έχει αλλάξει, ώστε νά μή λειτουργεί πιά σάν τό πειθαρχικό μέσο συμμόρφωσης τών τι-μών, όπως υπολόγιζε ό Μάρξ.

Κατά κανόνα, ή ζήτηση δέ διατηρήθηκε ειδικά γιά νά επι-τρέψει στίς εταιρίες ν' ανεβάσουνε τίς τιμές τους, αλλά σάν απάντηση σέ κάποια άλλη πίεση, όπως ή ανάγκη νά διατηρηθεί ή δυνατότητα πλήρους απασχόλησης, ή γιά νά παραχωρηθεί φτηνό εργατικό υλικό στίς εταιρίες. Άπ' τήν άλλη μεριά, όταν οί εταιρίες άρχισαν νά κάνουν χρήση τών εϋνοϊκών συνθηκών ζήτησης γιά ν' ανεβάσουνε τίς τιμές τους, οί κυβερνήσεις συν-ήθως δέ φέρονε εμπόδια. Ό έλεγχος τών τιμών, ακόμη κι εκεί πού επιδλήθηκε, επιδλήθηκε μέ μισή καρδιά, κι επιτρέψανε στίς εταιρίες νά μεταδιβάσουνε μέρος ή τό σύνολο τών έξόδων παραγωγής καί τών φόρων τους στούς καταναλωτές. Έτσι λοι-πόν είναι ξεκάθαρο, ότι ήτανε πολιτική τών κυβερνήσεων αυ-τών νά επιτρέψουνε ψηλότερες τιμές, καί στό βαθμό αυτό μπο-ρούμε νά πούμε ότι ό πληθωρισμός είναι μιά ήθελημένη πολιτι-κή, πού στόχο έχει νά ενισχύσει τήν κεφαλαιοκρατική συσσώ-ρευση, διατηρώντας ή άνυψώνοντας τό ποσοστιαίο κέρδος.

Ή αναπαξία λύσης

Οί όπαδοί του Κέννς συνηθίζανε νά λένε ότι λίγος πληθωρι-σμός είναι καλό πράγμα, γιατί κρατάει ψηλά τά κέρδη χαμη-

λώνοντας τήν πραγματική αγοραστική αξία τών μισθών. Όμως, καθώς έδειξαν τά γεγονότα, τό επιχείρημα αυτό έχει ένα μεγάλο μειονέκτημα, γιατί άγνοεί τή βαθύτερη άσταθή φύση τής πληθωριστικής διαδικασίας. Στήν άρχή, όταν άνε-βαίνουνε οί τιμές, οί άνθρωποι πιάνονται στόν ύπνο καί μπο-ρούνε νά κάνουνε πολύ λίγα γιά τήν προστασία τους. Μετά από λίγο όμως καταλαβαίνουνε τί γίνεται καί παίρνουνε μέτρα γιά τήν αμυνά τους. Οί εργάτες ζητάνε αποζημίωση γιά παλιές χασούρες καί μπορεί ακόμη νά ζητήσουνε συμπληρωματικές μισθολογικές αύξήσεις γιά ν' αντιμετώπισουνε τίς συνέπειες τής τιμαριθμικής άνόδου. Τό μεσοδιάστημα άνάμεσα στίς μι-σθολογικές συμφωνίες στενεύει καί σέ άκραίες περιπτώσεις τά επίπεδα τών μισθών μπορεί νά αναπροσαρμόζονται κάθε μέρα ή κάθε έβδομάδα. Οί άνοργάνωτοι άρχίζουνε νά οργανώνονται σέ μιά προσπάθεια νά προστατευθούνε. Οί τόκοι άνεβαίνουνε γιά ν' άντισταθμίσουνε τίς συνέπειες ενός ύποτιμημένου νομί-σματος. Οί κερδοσκόποι άποκρύβουνε πρώτες ύλες ή άγορά-ζουνε ιδιοχρησία μέ τήν ελπίδα μελλοντικών τιμαριθμικών αυ-ξήσεων. Έτσι ό πληθωρισμός ένσωματώνεται στό σύστημα, καί γιά νά διατηρηθεί ένα δοσμένο επίπεδο ποσοστιαίου κέρδους, είναι άπαραίτητη ακόμη μεγαλύτερη αύξηση τιμών. Τό αποτέ-λεσμα είναι μιά επιταχυνόμενη κλιμάκωση άνερχόμενων τιμών, φόρων καί κόστους.

Καμιά χώρα δέ μπορεί ν' άντέξει μιά παρόμοια διαδικασία έπ' άόριστο, γιατί άν δέν έλέγχεται θά καταστρέψει τελικά τήν έμπιστοσύνη στό έθνικό νόμισμα καί θά προκαλέσει σοβαρή οικονομική άναταραχή. Παρ' όλ' αυτά, πολύ πρίν φτάσουμε εκεί, ή λαϊκή δυσαρέσκεια άρχίζει νά εκδηλώνεται, καί τό κρά-τος πιέζεται όλο καί πιό πολύ νά σταθεροποιήσει τίς τιμές. Σέ κάποιο στάδιο, ό πληθωρισμός παύει νά είναι ένας πραχτικός τρόπος γιά τήν ένίσχυση τής οικονομικής εξάπλωσης καί τήν άσφυγιά τών προβλημάτων πού δημιουργεί. Αυτά τά προβλή-ματα πρέπει νά λυθούνε, καί τό κράτος αντιμετώπιζει μιά εκ-λογή: ή αντιμετώπιζει αυτά τά προβλήματα άμεσα παρεμβαί-νοντας στόν ιδιωτικό τομέα γιά νά προκαλέσει τίς απαιτούμε-νες αλλαγές, ή άλλως πρέπει νά προκαλέσει κρίση, μέ τήν έλ-πίδα ότι αυτό θά βοηθήσει νά καλύτερέψουνε τά πράγματα. Ύπαρχουνε διάφοροι τρόποι γιά νά προκληθεί κρίση, αλλά όλοι τους έχουνε κάτι κοινό: σημαίνουνε κάποιο περιορισμό στήν ίκανότητα τών καπιταλιστών ν' ανεβάζουνε τίς τιμές καί νά διατηρούνε ψηλά τά κέρδη τους. Ένας αντιπληθωριστικός προϋπολογισμός κάνει κάτι τέτοιο μειώνοντας τό επίπεδο ζή-τησης καί δημιουργώντας μιά περισσότερο ανταγωνιστική αγορά όπου οί εταιρίες φοβούνται ν' ανεβάσουνε τίς τιμές μή-πως καί χάσουνε τίς αγορές τους. Ό άμεσος έλεγχος πετυχαίνει τό ίδιο άποτέλεσμα κάνοντας παράνομη γιά τίς εταιρίες τήν άνύψωση τών τιμών πάνω από ένα καθορισμένο όριο. Όποια-δήποτε μέθοδο κι άν διαλέξει τό κράτος, τό άποτέλεσμα είναι τό ίδιο: τά κέρδη συμπιέζονται, οί εταιρίες άρνούνται νά επεν-δύσουνε κι ύπάρχει κρίση.

Έτσι ό πληθωρισμός προσφέρει μιά πρόσκαιρη άνάπαυλα, αλλά δέν άπομακρύνει τό βασικό δίλημμα. Ό αὐθόρμητος τρόπος αὐτορϋθμισης του καπιταλισμού γίνεται μέσ' από περι-οδικές κρίσεις, κι ή μόνη μακροπρόθεσμη εναλλακτική λύση εί-ναι ν' αντικατασταθεί αυτός ό μηχανισμός αὐτορϋθμισης, ώστε νά μή χρειάζονται οί κρίσεις. Η αλήθεια είναι ότι ό πληθωρι-σμός μπορεί νά χειροτερέψει τά πράγματα μακροπρόθεσμα, γιατί επιτρέπει στήν κατάσταση νά διατηρείται καί προσφέρει μιά δικαιολογία στήν άπραξία. Έτσι, όταν τελικά πρέπει νά παρθεί μιά άπόφαση, είναι ακόμη πιό δύσκολο ν' αντιμετωπι-στεί τό πρόβλημα. Κι αυτό, μέ τή σειρά του, σημαίνει ή μεγαλύ-

τερη παρέμβαση ή μία κρίση πιο βαθιά από αυτήν που χρειαζότανε αρχικά.

Μπορούμε να συνοψίσουμε τη συζήτηση αυτή με τον ακόλουθο τρόπο. Ο πληθωρισμός είναι ένας ύπουλος τρόπος ρύθμισης της οικονομικής επέκτασης: στοχεύει στην ανύψωση των κερδών σε βάρος άλλων εισοδηματικών τάξεων και στην ενίσχυση της καπιταλιστικής συσσώρευσης. Είναι μία εναλλακτική λύση σε άλλες μέθοδοι έλεγχου, που σημαίνει άμεση παρέμβαση στον οικονομικό μηχανισμό, είτε με σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής, ώστε να αυξηθεί ή ωφέλεια, είτε την αλλαγή του τρόπου λήψης αποφάσεων, ώστε η οικονομία να μπορεί να λειτουργήσει μ' ένα χαμηλότερο ποσοστό κέρδους. Οι κυβερνήσεις καταφεύγουν στον πληθωρισμό, είτε (α) επειδή δε θέλουν να αντιμετωπίσουν τα βασικά προβλήματα που προκύπτουν κατά την οικονομική ανάπτυξη, είτε (β) επειδή δε θέλουν να βρεθούν σε μία κρίση με διαστάσεις τέτοιες που θα παρέμβαν να λύσουν αυτά τα προβλήματα. Άλλα ο πληθωρισμός ασχολείται με συμπτώματα κι όχι με αιτίες, κι η οικονομία προσαρμόζεται κι υπολογίζει τις ανερχόμενες τιμές, ώστε όλο και μεγαλύτερες δόσεις πληθωρισμού είναι αναγκαίες για να κρατηθεί ο ἄρρωστος. Τελικά η προσέγγιση αυτή παύει να είναι πρακτική και το κράτος έχει ν' αντιμετωπίσει την έκλογη που αρχικά προσπαθούσε ν' αποφύγει. Ή πρέπει να παρέμβει για ν' αντιμετωπίσει τα βασικά του προβλήματα, ή πρέπει να προκαλέσει κρίση, με την ελπίδα ότι αυτό θα θεραπεύσει τον ἄρρωστο. Στην πραγματικότητα, φυσικά, οι κυβερνήσεις διαλέγουν ένα μέσο δρόμο και προτιμάνε ένα συνδυασμό παρεμβατισμού και κρίσης. Και μάλιστα, ο παρεμβατισμός και η κρίση δεν είναι μόνο εναλλακτικές λύσεις, γιατί η ίδια η κρίση κάνει δυνατούς καινούργιους τρόπους παρεμβατισμού που προηγούμενα δεν ήτανε κατορθωτοί.

3. Έργατες και καπιταλιστική ανάπτυξη

Πρέπει να 'χει γίνει φανερό απ' όσα ειπωθήκανε, ότι η εργατική τάξη είναι πάντοτε ένας παράγοντας στην κατάσταση αυτή. Σλόγκαν όπως «κρίση δικιά τους και όχι δικιά μας» και «οι μισθοί δε φέρνουνε πληθωρισμό», εκφράζουνε την αποφασιστικότητα των εργατών ν' αντισταθούν στον καπιταλιστικό εκβιασμό και μπορεί να συντελέσουνε στην κινητοποίηση της αντίστασης. Άλλα μόνα τους τα σλόγκαν αυτά είναι ανεπαρκή και μπορεί ν' αποδειχτούνε αντιπαραγωγικά, αν εμποδίσουνε τη σωστή κατανόηση του ρόλου της εργατικής τάξης στο σύγχρονο καπιταλισμό, και την ικανότητά της να επηρεάζει τα γεγονότα.

Ο πιο άπλος τρόπος με τον οποίο μπορούν οι εργάτες να επηρεάσουνε τα γεγονότα είναι η αυτοπροστασία τους και η αντίστασή τους σε μέτρα που 'χουνε σκοπό να λύσουνε σε βάρος τους τα προβλήματα του καπιταλισμού. Για παράδειγμα, αν οι τιμές αυξηθούνε ή μπουνέ καινούργιοι φόροι, οι εργάτες σ' αντιστάθμισμα μπορούνε να ζητήσουνε ψηλότερους μισθούς. Ή αν οι καπιταλιστές τους αναγκάζουνε να δουλεύουνε πιο έντατικά, μπορούνε ν' ἄρνηθούνε. Ξέχωρ' απ' τις φανερές και άμεσες συνέπειές της, μία τέτοια αντίσταση έχει σημαντικά πολιτικά αποτελέσματα. Άς υποθέσουμε ότι η κυβέρνηση ακολουθεί μία στρατηγική που η επιτυχία της εξαρτάται από την πώση του επιπέδου ζωής της εργατικής τάξης. Μία αποφασιστική υπεράσπιση του επιπέδου ζωής μπορεί να κάνει μὴ πραγματοποιήσιμη ολόκληρη τη στρατηγική αυτή και να προκαλέσει πολιτική κρίση. Το αποτέλεσμα της κρίσης αυτής εξαρτάται φυσικά απ' τις συγκεκριμένες περιστάσεις κάτω απ' τις οποίες συμβαίνει αυτό και μπορεί να είναι ευνοϊκό ή όχι για την εργατική τάξη.

Οικονομική επίθεση

Σ' ένα πιο προχωρημένο επίπεδο, οι εργάτες μπορούνε να προχωρήσουνε και πέρα από καθαρά άμυντικούς αγώνες και να

κερδίσουνε μία οικονομική επίθεση με σκοπό να κερδίσουνε μεγαλύτερους μισθούς (ή καλύτερες συνθήκες δουλειάς). Όπως είδαμε νωρίτερα, υπάρχει μία ποικιλία τρόπων για ν' αντιμετωπίσει το κράτος μία τέτοια επίθεση:

1) Το κράτος μπορεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις κάτω απ' τις οποίες μπορεί το ίδιο να υψώνει τις τιμές κι έτσι να πάρει πίσω κάτι απ' ό,τι παραχώρησε στο μισθολογικό παζάρεμα. Όμως, αν οι εργάτες είναι αποφασισμένοι, αυτή δε μπορεί να είναι μία μόνιμη λύση, γιατί οδηγεί σε όλο και μεγαλύτερες μισθολογικές απαιτήσεις και τελικά σ' έναν εκρηκτικό πληθωρισμό.

2) Το κράτος μπορεί να εμποδίσει την αύξηση των τιμών έτσι ώστε οι καπιταλιστές να μὴ μπορούνε να περάσουνε στον καταναλωτή τα μεγαλύτερα έξοδά τους. Αυτό θα 'χει σαν άμεσο αποτέλεσμα τη συμπίεση των κερδών και οι καπιταλιστές μπορούνε ν' ἄπαντήσουνε με διάφορους τρόπους. Μπορούνε να αναδιοργανώσουνε την παραγωγή και να υιοθετήσουνε πιο προχωρημένες τεχνικές, ώστε να μειωθούνε τα έξοδα, και ν' αποκατασταθεί το ποσοστιαίο κέρδος στο παλιό του επίπεδο. Έτσι η πίεση για ψηλότερους μισθούς μπορεί να λειτουργήσει σαν ἐρεθισμα για να υποχρεωθούνε οι καπιταλιστές να ἐκσυγχρονίσουνε την οικονομία. Άλλα είναι φανερό ότι υπάρχουνε ὅρια στη διαδικασία αυτή. Στην αρχή μπορεί να γίνει αποδεκτή από τους καπιταλιστές και να μὴ δημιουργήσει ἀληθινό πρόβλημα, ἀλλ' αν οι τιμές συμπιέζονται πολύ, οι καπιταλιστές ἄρνηνται να ἐπενδύσουνε και υπάρχει κρίση. Έτσι είναι φανερό ότι από ένα σημείο και πέρα, οι ψηλοί μισθοί οδηγούνε σε κρίση μᾶλλον παρά σε οικονομική ανάπτυξη.

3) Το κράτος μπορεί ν' αποφασίσει πώς χρειάζεται μία πιο αποφασιστική πολιτική και μπορεί να κάνει συγκεκριμένα θέματα για να ικανοποιήσει τα αιτήματα της εργατικής τάξης. Αυτό μπορεί να σημαίνει ἀνακατανομή των οικονομικών πόρων που υπάρχουνε, έξω από κονδύλια, όπως οι δαπάνες ἐκπαιδείας και η καταναλωτικότητα της οικονομικά ἀνώτερης τάξης, σε ὄφελος των μισθών και των κοινωνικών υπηρεσιών. Ή, σ' ένα επίπεδο πιο ουσιαστικό, μπορεί να σημαίνει μία ἐντελὴς καινούργια στρατηγική παρεμβατισμού στον ιδιωτικό τομέα, για την προώθηση ενός γρηγορότερου ἀναπτυξιακού ρυθμού. Έτσι, ἀνάλογα με την ἀντίδραση των καπιταλιστών και το κράτος, το αποτέλεσμα μίας μισθολογικής πολιτικής μπορεί να 'ναι πληθωρισμός, κρίση, ή ένας γρηγορότερος ρυθμός οικονομικής ἀνάπτυξης.

Ἡ παρακμή της Βρετανίας

Σάν ένα παράδειγμα της σημασίας του οικονομικού ἀγώνα, ἂς δούμε τη Βρετανία στη δεκαετία '50 - '60. Στο μεγαλύτερο μέρος της περιόδου αυτής, οι κυβερνήσεις δώσανε λίγη προτεραιότητα στη νότια οικονομική ἀνάπτυξη, κι αυτό γιατί ἄφριξε ούσανε τους πόρους και τη δραστηριότητά τους στη δημιουργία κάποιου παγκόσμιου ρόλου για το ἀγγλικό κεφάλαιο. Αυτό σήμαινε να ξαναχτιστεί το Σίτυ του Λονδίνου σαν το οικονομικό κέντρο του κόσμου, να διευκολυνθούν οι ἐπενδύσεις των ξένων ἐταιριῶν στο ἐξωτερικό, και να υποστηριχτεί ἕνα τεράστιο οικονομικό οἰκοδόμημα. Αυτό ἀπορρόφησε οικονομικούς πόρους που θα μπορούσανε να χρησιμοποιηθούνε παραγωγικά μέσα στη χώρα, κι ἀκολούθησε μία οικονομική πολιτική ἐλεύθερου ἀνταγωνισμού (Laissez - Faire) και μὴ - παρεμβατισμού στον οικονομικό τομέα. Ἀποτέλεσμα ήτανε να ἀποτύχει η ἀγγλική βιομηχανική παραγωγή να ἱσοφαρίσει τους ἀντιπάλους της, και η οικονομική ἀνάπτυξη ήτανε σχετικά ἄργη. Είναι ξεκάθαρο ότι μία τέτοια δικαδικασία σχετικής παρακμής θα οδηγήσει σε σοβαρά προβλήματα τελικά. Και πραγματικά στο τέλος της δεκαετίας αυτής η Ἀγγλία μπήκε σε μία μακροεπίπεδο κρίσης. Τώρα, βέβαια, η ίδια η κρίση δὲν ἀποτελεί ἐκπληξη, είναι μάλιστα περίεργο το ότι ἔκανε τόσο καιρό να ἐκδηλωθεί κι ότι για 15 χρόνια η ἄρχουσα τάξη της χώρας αυτής μπορούσε ν' ἀκολουθεῖ μία πολιτική που ὅλοι τώρα συμφωνούνε ότι ἱσοδυναμοῦσε με αὐτοκτονία.

Γιατί έγινε αυτό; Μέρος της απάντησης βρίσκεται στή συμπεριφορά της εργατικής τάξης. Οί άγγλοι εργάτες, παρά τήν αντίθετη προπαγάνδα, δέν ήτανε πολύ μαχητικοί στήν περίοδο αυτή, κι άνεχτήκανε μιά μάλλον μέτρια αύξηση στο επίπεδο ζωής τους. Οί μισθοί άνεβήκανε άρκετά άργά, και τό κράτος απάντησε αφήνοντας τίς τιμές ν' άνεβοϋνε σέ μέτριο ρυθμό. Συνέπεια ήτανε τά κέρδη νά μείνουν άρκετά ψηλά και τό σύστημα στο σύνολό του παρέμενε διώσιμο. Έτσι, ή στρατηγική αυτοκτονίας της άρχουσας τάξης έγινε δυνατή μέ τόν έφησυχασμό τών άγγλων εργατών.

Άς υποθέσουμε πώς οί εργάτες ήτανε στ' αλήθεια μαχητικοί και ζητούσανε μιά πιό γρήγορη άνοδο στο επίπεδο ζωής τους. Τί θά συνέβαινε; Στήν άρχή τό κράτος ίσως ν' απαντούσε άνεβάζοντας τό δείκτη τοϋ πληθωρισμοϋ, γιά νά προστατέψει τά καπιταλιστικά κέρδη μπρός στα ύψωμένα ήμερομίσθια. Ή μπορεί άλλά νά προκαλοϋσε «κρίση» γιά νά «διδάξει ένα μαθητάκι στους εργάτες». Όμως, άν οί εργάτες είχανε έπιμείνει στίς απαιτήσεις τους, οϋτε ο πληθωρισμός, οϋτε ή κρίση θά 'τανε άρκετή απάντηση, και τό κράτος θά υποχρεωνότανε νά κάνει κάτι πιό θετικό. Θά ήταν υποχρεωμένο νά εγκαταλείψει τή φιλόδοξη πολιτική του γιά παγκόσμια έξάπλωση και νά δώσει προτεραιότητα στήν έσωτερική οίκονομία. Έτσι, μιά πιό μαχητική στάση απ' τούς εργάτες θά μπορούσε νά υποχρεώσει τήν κυβέρνηση νά μπει στή μέση και νά έκσυγχρονίσει τήν οίκονομία. Έτσι φτάνουμε στο παράδοξο συμπέρασμα ότι ο άγγλικός καπιταλισμός παράκμασε, όχι έπειδή οί εργάτες ήτανε πολύ μαχητικοί, όπως λένε πολλοί, αλλά έπειδή δέν ήτανε άρκετά μαχητικοί, κι ήτανε διατεθειμένοι νά πληρώσουνε μιά στρατηγική αυτοκτονίας πού έβαζε τήν παγκόσμια έξάπλωση πάνω απ' τήν έσωτερική ανάπτυξη.

Ή έναλλαχτική πολιτική

Τό παράδειγμα της μεταπολεμικής Άγγλίας πού αναφέραμε, μπορεί νά υπονοεί ότι ο τυφλός οικονομικός άγώνας θά πετύχει πάντοτε μακροπρόθεσμα, μέ τήν προϋπόθεση πώς είναι άρκετά μαχητικός, κι ότι στήν πραγματικότητα ή εργατική τάξη δέ χρειάζεται τήν πολιτική. Τίποτα όμως δέ θά μπορούσε νά είναι μακρύτερ' από τήν αλήθεια. Πρώτα-πρώτα, είναι δύσκολο νά ένοποιηθεί ή εργατική τάξη σ' έναν οικονομικό άγώνα διαρκείας, εκτός άν αυτός συνδέεται μέ μιά πλατύτερη πολιτική προοπτική πού μπορεί νά δώσει στους εργάτες μιά ιδέα γιά τό πώς θά ικανοποιηθϋν οί άνάγκες τους. Χωρίς μιά τέτοια προοπτική οί εργάτες είναι, όπως κάθε άλλος, θύματα της άστικής προπαγάνδας πού κηρύχνει πώς δέν υπάρχει άλλη έναλλαχτική λύση στήν παρούσα κατάσταση, κι ότι, αντί νά χτυπάνε τό κεφάλι τους στον τοίχο, οί εργάτες θά 'πρεπε νά συμφιλιωθϋνε μέ τό αναπόφευκτο και νά υποταχθϋνε στίς προσταγές τοϋ κεφάλαιου. Έτσι, γιά τήν υποστήριξη ενός άποτελεσματικού κινήματος γιά οικονομικό προχώρημα ή αντίσταση, ή άριστερά πρέπει νά υιοθετήσει άναγκαστικά μιά πολιτική προσέγγισης. Αυτό δέ σημαίνει μόνο νά κηρύχνουμε άόριστα τό σοσιαλισμό. Σημαίνει άκόμη νά 'χουμε έτοιμο ένα συγκεκριμένο σύνολο προτάσεων γιά τήν αντιμετώπιση τών άμεσων οικονομικών προβλημάτων - τή λεγόμενη «Άριστερή Έναλλαχτική λύση». Στίς τωρινές συνθήκες, στίς άνεπτυγμενες καπιταλιστικές κοινωνίες, μιά τέτοια άριστερή έναλλαχτική λύση δέ θά μπορούσε νά είναι ένα έπαναστατικό πρόγραμμα, αλλά μάλλον ένα σύνολο μεταρρυθμίσεων πού άν εφαρροστοϋν στήν πράξη, θά φέρονε σίγουρα υλικά όφέλη στήν εργατική τάξη, και προκαλώντας τήν άδιαιφισθήτη έξουσία τοϋ κεφάλαιου θά άποσταθεροποιούσανε τήν πολιτική κατάσταση και θά οδηγούσανε σέ αίτήματα γιά παρατέρα αλλαγή.

Έκτός απ' τή χρησιμότητά της γιά τήν κινητοποίηση τών εργατών στον οικονομικό άγώνα, μιά έναλλαχτική λύση έχει πολλά άλλα προσόντα. Βοηθάει νά δημιουργηθεί ένα εργατικό κίνημα στήν εργατική τάξη βάζοντας πιό πλατιά ζητήματα πολιτικής έξουσίας, και ξεκαθαρίζοντας τά πραγματικά όρια τοϋ οικονομικού άγώνα. Βοηθάει άκόμη τούς εργάτες νά οργανωθϋνε, νά βγοϋνε απ' τήν άπομόνωση, και νά φτιάξουνε δε-

σμούς μέ τ' άλλα στοιχεία της κοινωνίας, όπως οί άνειδίκευτοι εργάτες, οί συνταξιούχοι, οί φοιτητές και τά μεσαία στρώματα. Στο βαθμό πού οί εργάτες άγωνίζονται γιά έναν καθαρά οικονομικό άγώνα, συχνά φαίνονται σ' αυτά τά άλλα στοιχεία σαν ένα ξεχωριστό τμήμα πού τά ενδιαφέροντά του δέν είναι άπαραίτητα τά ενδιαφέροντα τοϋ συνόλου τοϋ πληθυσμοϋ. Ή ύπαρξη μιάς τέτοιας διαίρεσης ανάμεσα στους οργανωμένους εργάτες και τήν υπόλοιπη κοινωνία, και άδυνατίζει τήν έσωτερική ένότητα τοϋ συνδικαλιστικού κινήματος και έμποδίζει τό φανέρωμα της πλατιάς λαϊκής συμμαχίας πού είναι άπαραίτητη γιά τό χτίσιμο τοϋ σοσιαλισμοϋ. Μιά έναλλαχτική λύση μπορεί νά συντελέσει στο ξεπέρασμα της διαίρεσης αυτής, βάζοντας τίς οικονομικές απαιτήσεις τών εργατών μέσα σ' ένα πλατύτερο πλαίσιο, και συνδέοντας τόν οικονομικό τους άγώνα μέ τό γενικότερο άγώνα γιά πολιτική αλλαγή. Οί προτίσεις πού θά περιείχε ή έναλλαχτική λύση δέ θά ήταν ευνοϊκές γιά τούς οργανωμένους εργάτες μόνο, αλλά και γιά άλλα τμήματα της κοινωνίας. Άν αυτά τά άλλα τμήματα μπορούν νά πεισθϋν ότι ή έναλλαχτική λύση είναι γιά τό συμφέρον τους, ή στάση τους απέναντι στους οργανωμένους εργάτες θ' αλλάξει, και μπορεί νά γίνουν αξιόλογοι σύμμαχοι, αντί νά είναι τωρινοί ή μελλοντικοί έχθροί, όπως συμβαίνει μέ πολλούς τώρα.

Έτσι, μιά έναλλαχτική οικονομική πολιτική, είναι ευεργετική μέ τοϋλάχιστον τρεις τρόπους: βοηθάει νά κινητοποιηθϋν και νά υποστηριχθϋν οί εργάτες στον οικονομικό τους άγώνα, άνεβάζει τήν πολιτική τους συνείδηση και τούς βοηθάει νά οίκοδομήσουνε μιά συμμαχία ανάμεσα στους οργανωμένους εργάτες κι άλλα τμήματα της κοινωνίας.

Ή άγώνας γιά τούς μισθούς

Ή πιό πάνω συζήτηση έχει σοβαρές συνέπειες γιά τό πώς πρέπει νά διεξάγεται ο άγώνας γιά τούς μισθούς. Τό συνδικαλιστικό κίνημα περιέχει πολλά διαφορετικά στοιχεία, κι υπάρχει έντονος ο πειρασμός ν' άποφεύγεται ή νά υποτιμāται τό πολιτικό ζήτημα, ώστε ν' άποφεύγεται ή διαμάχη και νά ένοποιείται τό κίνημα. Όμως αυτή ή προσέγγιση έχει πολύ μεγάλους περιορισμούς, και στο τέλος άποδειχνεται καταστρεπτική γιά τήν άριστερά. Πρώτα-πρώτα, όπως αναφέραμε κίόλας, ένότητα διαρκείας γιά τήν εργατική τάξη στον οικονομικό άγώνα είναι δυνατή, μόνο άν ή πολιτική έχει τόν πρώτο λόγο. Άν δέ γίνει αυτό, ή επιδιωκόμενη ένότητα ή δέ θά υλοποιηθεί ποτέ, ή θά διαλυθεί σύντομα. Κατά δεύτερο λόγο, άν ή πολιτική μπει στο περιθώριο, ή άριστερά είναι υποχρεωμένη ν' άπευθυνθεί σέ καθαρά επί μέρους στόχους μέσα στήν εργατική τάξη. Αυτό δέν οδηγεί μόνο σέ διαίρεση μέσα στο κίνημα, αλλά άποθηκεύει υλικό γιά μελλοντικές διενέξεις, δημιουργώντας μιά αγωνιστική παράδοση τέτοια, πού νά κάνει τή μετάβαση στο σοσιαλισμό άκόμη πιό δύσκολη.

Αυτές οί έλλείψεις ιδωθήκανε στήν πρόσφατη καμπάνια γιά τό κοινωνικό συμβόλαιο. Ύπήρχε μιά διαδεδομένη, αλλά μέ κανένα τρόπο γενικευμένη τάση, νά θάβει τίς πολιτικές της θέσεις ή άριστερά και ν' άπευθύνεται σέ πιό έξειδικευμένους στόχους. Ή, άλλως, νά προτείνει πολιτικές θέσεις μ' έναν άφηρημένο τρόπο, χωρίς νά τίς συνδέει σωστά μέ τόν οικονομικό άγώνα. Τό αίτημα γιά ψηλότερους μισθούς και γιά έπιστροφή στο «έλεύθερο συλλογικό παζάρεμα» γίνανε συχνά σά ν' αποτελούσανε αυτοσκοπούς, άσχετα μέ τά ζητήματα πολιτικής αλλαγής και μιά έναλλαχτική οικονομική πολιτική. Άποτέλεσμα ήτανε, αντί γιά μιά νίκη βασισμένη στή μεγαλύτερη δυνατή ένότητα, όπως έλπιζε, ή άριστερά νά υποστεί ένα πιασγύρισμα και νά διαιερείθαι διαθή ο εργατικό κίνημα. Αυτό είναι κατά τή γνώμη μου τό αναπόφευκτο άποτέλεσμα της άποτυχίας της άριστεράς νά συνδέει οικονομική και πολιτική πάλη μ' ένα συνεπή τρόπο. Ή «Άριστερή Έναλλαχτική Λύση» δέν είναι κάτι γιά νά τό προσθέσει κανείς στο τέλος μιάς άλυσίδας οικονομικών αιτημάτων. Είναι τό οϋσιαστικό πλαίσιο πάνω στο όποίο πρέπει νά βασίζονται οί οικονομικές απαιτήσεις και μέσα στο όποίο πρέπει νά διεξάγεται ο οικονομικός άγώνας. ■

Μύθοι, απόψεις και αλήθειες

Τό «ΑΝΤΙ» στο τεύχος 93 (25 Φεβρουαρίου '78) δημοσίευσε ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Γ. Βοντίτσου (Γούσια): «Οι αιτίες για τις ήττες, τη διάσπαση του ΚΚΕ και της ελληνικής Αριστεράς», που κυκλοφόρησαν σέ δύο τόμους οι εκδόσεις «Νά υπηρεθήσουμζε τό λαό».

Η δημοσίευση εκείνη – όπως και τό ίδιο τό βιβλίο – έγινε αφορμή γιά πολλές συζητήσεις. Ό Γιώργης Μπλάνας (Καπετάν Κίσαβος) μās έστειλε από καιρό μιά απάντηση στό βιβλίο του Γούσια, πού δημοσιεύοιμζε στή συνέχεια.

Του Γιώργη Μπλάνα – Καπετάν Κίσαβου

ΌΤΙ ό τίτλος καθόλου δέν ταιριάζει μέ τό περιεχόμενο, θά τό διαπιστώσει ό άναγνώστης στό τέλος καί του Β' τόμου, όταν καί ή τελευταία του έλπίδα, νά μάθει γι' αυτό πού γράφει ό τίτλος, θά του φύγει.

Μπορεί νά ήθελε ό συγγραφέας μέ καλή θέληση κάτι τέτοιο νά γράψει. Μπορεί νά έλπιζε πώς κάτι τέτοιο πρέπει νά θγει. Μά δέν θγήκε. Καί δέν θγήκε, όπως φαίνεται, γιατί ό Γούσιος προσπάθησε βασικά νά μās γράψει τήν Ιστορία του, ή καλύτερα τήν φαινομενική Ιστορία του, τήν αὐτοϊστορία! Κι όταν άνθρωποι σάν τό Γούσια γράφουν τήν Ιστορία τους τότε φυσικά μόνο μυθιστόρημα τής κακής ώρας μπορεί νά θγει παρά βιβλίο πού έστω καί λίγο νά όνομαστει μέ τέτοιο τίτλο.

Έτσι ούτε τίς πραγματικές αιτίες πού όδήγησαν στίς ήττες, ούτε τίς αιτίες πού έφεραν στή διάσπαση τήν άριστερά, μās έξηγει ό συγγραφέας. Καί θά περίμενε φυσικά κανένας νά δει σοβαρά συμπεράσματα, πού ύστερα από 25 χρόνια πρέπει νά θγαίνουν, κι όχι επανάληψη των όσων λέγονταν κι άποφασίζονταν τότε!

ΤΕΤΟΙΟ πράγμα ήταν φυσικά άδύνατο προκαταβολικά νά γίνει άπ' τό Γούσια. Ό Γούσιος διαψεύδει κάθε λογικό άνθρωπο, πού πιστεύει πώς ό χρόνος είναι τό καλύτερο μέσο γιά κάθε γεγονόςό πού πρέπει νά μελετηθει άνεπηρέαστα, αντικειμενικά.

Κατά τή γνώμη μου, άπ' τή διάταξη τής ύλης, τήν ανακάλυψη των αϊτίων πού προκάλεσαν τά γεγονότα καί τά συμπεράσματα πού έβγαλε ό συγγραφέας, θά μπορούσε αυτό τό σήριαλ-μυθιστόρημα νά όνομαστει: 'Από τήν πόλη έρχομαι...

ΤΙΠΛΟΣ πού θά εξέφραζε πέρα πέρα τό περιεχόμενο του βιβλίου, τίς «άντιαιτίες» του Γούσια καί τά «θαυμαστά» συμπεράσματα του «κεντρικού» ήρωα!

Ό «παρατηρητής» τής έφημερίδας «Αύγή» τόν παίρνει πολύ στό σοβαρό όταν λέει: «ό Γούσιος έχει πολιτική όραση όρνιθας» ή «ό Γούσιος, μέ τήν πολιτική άφέλεια πού τόν διακρίνει, θεωρεί όσα έπραξε ό Ζαχαριάδης καί οι ραβδοϋχοι του, στους όποιους αυτός κατείχε τήν πρωτοκαθεδρία, ως καλώς καμωμένα».

Λάθος, Παρατηρητή!

Ο ΓΟΥΣΙΑΣ όχι μόνο πολιτική όραση όρνιθας δέν έχει, γιατί τότε θά έθλεπε έστω καί πлагίως λίγο, μά ήταν, είναι καί θά είναι πολιτικά τυφλός.

Τό Βοντίτσιο πρέπει νά τόν βλέπεις από δυό σκοπιές: α) σάν πολιτικό πρόσωπο πού πρέπει νά του άφαιρέσεις τήν προσωπίδα καί β) άπ' τή σκοπιά του χαρακτήρα του, άν είναι δυνατό νά μιλάμε γιά τέτοιο πράγμα στό σοβαρό!

Ό Γούσιος δέν έχει τήν άφέλεια πού του άποδίδει ό Παρατηρητής. Αντιθέτως, ένστικτωδώς καί μόνο – είναι πρότυπο διαστρεβλωμένης σκέψης. Κι επειδή ό Γούσιος καμώνεται πώς είναι γνώστης καί τής ψυχολογίας καί του Φρόυδ, γιά τό αϊνigma: από τί πάσχει; θά μπορούσε νά μās δώσει απάντηση τό ψυχιατρείο κι ό ψυχαναλυτής.

ΑΦΟΥ όμως παρουσιάζεται καί πάλι σάν πολιτικό πρόσωπο, θά άσχοληθούμε μέ τό βιβλίο του καί τόν ίδιο μόνο από πολιτικής πλευράς. Όχι γιά νά χτυπήσουμε τόν ίδιο – ή Ιστορία κι όλος ό ΔΣΕ τόν κατάταξε όπου του άρμόζει – μά νά προλάβουμε τή ζημιά πού μπορεί νά κάμει.

Πολύ περισσότερο πού προβάλλεται κιόλας άπ' τόν άστικό τύπο, τούς «Λαϊκούς Αγώνες» του ΕΚΚΕ καί τό περιοδικό «ΑΝΤΙ».

Μέ τήν πεποίθηση πώς θά συμβάλω έστω καί λίγο στό ξεσκέπασμα του «πολιτικού» αυτού καί των ύποπτων σκοπών πού επιδιώκει, γράφω τήν κριτική γιά τό «βιβλίο» του Γούσια.

1. Ό τρόπος πού χρησιμοποίησε ό συγγραφέας γιά τή συγγραφή του βιβλίου.

α) Ο ΒΟΝΤΙΣΙΟΣ άρχίζει τό άντάρτικο (ΔΣΕ) από τότε πού ό ίδιος θγήκε, μέσω Θεσσαλονίκης (Γραφείο Περιοχής Μακεδονίας), στό τέλη Δεκέμβρη 1946. Έέλω νά πω πώς άποσιώπησε τήν περίοδο από τή Βάρκιζα ως τό Δεκέμβρη 1946.

Ένώ θεωρήσε άπαραίτητο νά διαθέσει περίπου όγδόντα έως έκατό σελίδες γιά τή συγγραφή τής αυτοβιογραφίας του! Αυτό δέν είναι τυχαίο. Ό ίδιος στήν περίοδο αυτή βρίσκει γραμματέας πρώτα τής ΚΟ 'Ηπειρου καί μετά τής ΚΟ Στερεάς. Στήν περίοδο αυτή ό Γούσιος καί στό ένα πόστο καί στό άλλο, άπότυχε καί χαντάκωσε τήν ύπόθεση του ΔΣΕ (έφεδρείες). Καί γιά τήν 'Ηπειρο δέν θά πω περισσότερα, επειδή δέν έχω θετικές πληροφορίες. Γιά τή Στερεά όμως όλες οι προσπάθειες του Γούσια άπόδωσαν ένα μη-έντικό. Καί τούτο γιατί ό Γούσιος είχε μεσάνυχτα καί από όργάνωση καί πολύ περισσότερο από άντάρτικο.

Στά βουνά τής Στερεάς θρίσκονταν άνθρωποι Ικανοί (Διαμαντής-Μπελής-Τριανταφυλλου κ.ά.), πού κρύβονταν μέ λίγους άντάρτες – έλάχιστους – «καταδιωκόμενους» όπως τούς λέγαμε τότε. Ρωτώ. Γιατί δέν έδωσες Γούσια τήν έντολή πού πήρες άπ' τό Ζαχαριάδη, όπως λές, γιά τήν επιστράτευση;

ΑΡΓΟΤΕΡΑ προσέτεθηκαν σ' αυτούς (άν θυμάμαι καλά τό Νοέμβρη 1946) καί τά στελέχη τής Στερεάς του ΕΛΑΣ, 'Ερμής, Γεωργιάδης κι άλλοι, πού μ' έντολή του Μάρκου κατέβηκαν άπ' τό Μπούλκες τής Γιουγκοσλαβίας. Καί πάλι όμως ή κατάσταση καθυστέρουσε πολύ!

Γι αυτό όταν πέρασες – τό Δεκέμβρη 1946 – άπ' τό Γενικό Άρχηγείο του Μάρκου, σου δόθηκαν καί 450-500 άντάρτες άπ' τά μακεδονικά καί θεσσαλικά τμήματα. Καί τό πολύ βασικό, τίς πλάτες σου τίς ακούμπησες στό θεσσαλικά τμήματα των Άγράφων.

Όμως γιά όλα αυτά ό φίλος σιωπάει!

ΕΡΧΕΤΑΙ από τήν 'Αθήνα, άκαπνος, άνεκαπιδευτος στρατιωτικά, πέρα γιά πέρα άδαής από πόλεμο έχοντας μεσάνυχτα γιά τό τί έγινε στήν περίοδο τής Ιταλικής κατοχής καί του ΕΛΑΣ – όπως ό ίδιος όμολογεί έξ άλλου στό βιβλίο του – καί άμέσως γίνεται ό «στρατιωτικός άρχηγός» τής Στερεάς! Καί μετά από ένα χρόνο «άντιστράτηγος»!! Μόνο ένας Ζαχαριάδης μπορούσε νά κάνει τέτοια κατορθώματα!!

Ό συγγραφέας μας είναι παμπόνηρος, παρατηρητή τής «Αύγης». Δέν είναι άφελής! Ό Γούσιος δέν κάνει τίποτα τυχαία. Αυτή είναι ή μέθοδός του. Όπου «χρειάζεται» άποφεύγει τίς κακοτοπιές: ξεχνάει δθθεν ή κάνει λάθος.

Ο ΓΟΥΣΙΑΣ δέν καταλαβαίνει, αλλά ούτε καί ξέρει τί θά πει Ιστορία, καί κυρίως αντικειμενικότητα, έστω καί σχετική. Τίποτα! Όλες οι ένέργειές του – έσωτερικές καί έξωτερικές – ένα σκοπό έχουν: τήν προβολή του, τήν επιβουλή του, τήν άνάδειξή του!! Καί γιά τήν πραγματοποίηση αυτού του σκοπού τά πάντα μπορεί νά κάνει άσυνειδήτα μά καί συνειδητά: ψέμα, συκοφαντία, τартуφизм, έλιγμός μικροαστού, τραμπουκισμός, σατραπικός, ύβρεολογία, θία καί άλλα! Δυστυχώς όλα αυτά βαρύνουν τό Γούσια, άπ' τό πρώτο ως τό τελευταίο!

8) ΣΕ ΕΚΑΤΟ σελίδες – τις πρώτες των αναμνήσεων – ό συγγραφέας άσχολεΐται όπως είπαμε με τις αΐτοβιογραφικές του σημειώσεις. Φυσικά άπ' αυτά πού γράφει είναι δύσκολο γιά τόν αναγνώστη νά εξακριβώσει τί είναι άλήθεια, τί υπερβολές και τί συνειδητά ψέματα.

ΓΙΑ ΝΑ γίνεϊ μάλιστα πιστευτός – ό ώμός αυτός – φτάνει ως τό σημείο να αΐτοπαρουσιάζεται και σάν ρομαντικός, σάν φυσιολάτρης' έπιστρατεύει γι' αυτό και τόν ποιητή Κρυστάλλη, φτάνει ακόμα ως τό λυρισμό. Και τό πιό βασικό, όταν μάς μιλάει γιά τήν καταγωγή του, έξιδανικεύει τή μικρδαστική του προέλευση (σελ. 17). Και θγάζει τό συμπέρασμα πώς ή άνατροφή και ή διαπαιδαγώγηση πού πήρε μέσα κι άπ' αυτό τό περιβάλλον (φύση, οικogeneia): «έπέδρασε θετικά στό χαρακτήρα μου γιά νά γίνω εργατικός, άξιοπρεπής, άνδιδοτελής άνθρωπος και άγωνιστής» (σελ. 17). Και πάρα κάτω: «... ή σκέψη και τό όνειρό μου δέν με έγκατέλειψε νά σπουδάσω. Με τή βοήθεια του καθηγητή μου Λύσανδρου διάβασα κατ' οίκον όλα τά μαθήματα του Γυμνασίου και βοηθήθηκα στό μαθηματικά, φυσική, χημεία. Μάλιστα στό τέλος όταν με κάναν έλεγχο με βρήκαν προετοιμασμένο σ' όλη τήν ύλη καλύτερα άπ' τούς καλύτερους μαθητές του Γυμνασίου. Κανονίσασα με δική του σύσταση να πάω στήν 'Αθήνα σ' ένα γνωστό τόν Ιδιοκτήτη ιδιωτικού Γυμνασίου, νά δώσω έξετάσεις και νά πάρω τό άπολυτήριο και στή συνέχεια νά τό Ισοτιμήσω στό κρατικό γυμνάσιο. Μετά άπ' αυτό ήθελα νά μπώ στή Νομική Σχολή δουλεύοντας σάν εργάτης και παράλληλα νά παρακολουθώ τό Πανεπιστήμιο. Όμως ένώ ήμουν έτοιμος και είχα όλες τις συστάσεις νά πάω στήν 'Αθήνα, οι κομματικές μου ύποχρεώσεις δέν μου επέτρεψαν νά εκτελέσω αυτό τό σχέδιο»!

«Όυκ έά με καθεύδειν τό του Μιλτιάδου τρόπαιον! θά λέγαμε έμεις σήμερα. 'Αλλά του δεύτερου «Θεμιστοκλή» μας δέν του τό επέτρεψαν οι κομματικές του ύποχρεώσεις! Πού στό τέλος-τέλος όμως του επέτρεψαν νά «θριαμβεύσει» στή Φλώρινα, στήν 'Εδεσσα και τό Καρπενήσι και νά γίνεϊ «άντιστράτηγος»!! 'Αλλά χωρίς τήν πραγματική του αναγνώριση τότε από τό ΔΣΕ και φυσικά ούτε και σήμερα! Αυτό είναι πού βασανίζει τό Γούσια σ' όλη του τή ζωή. 'Η μή αναγνώριση!

ΑΦΟΥ λοιπόν από μικρός ήμουν: «εργατικός, άξιοπρεπής, άνδιδοτελής, και άγωνιστής», όλα όσα γράφω είναι πράγματα πού λέγονται από έναν εργατικό, άξιοπρεπή, άνδιδοτελή και άγωνιστή.

II. Ποιά συμπεράσματα θγάζει ό Γούσιας, ποιά θγαίνουν άπ' τά γραφόμενά του και ποιές αιτίες συντέλεσαν στίς ήττες;

ΣΤΗ σ. 38, Α' τόμος, στό κεφάλαιο «τό ΚΚΕ από τό 1931 έως τή μεταξική δικτατορία» γράφει: «ή περίοδος αΐτή χαρακτηρίζεται σάν ή πιό έποικοδομητική, πού γνώρισε τό ΚΚΕ. Μετά τήν έκκληση τής ΚΔ και τήν τοποθέτηση τής νέας ήγεσίας Ζαχαριάδη από τήν ΚΔ, σταμάτησε ό φραξιονισμός και ή ήγεσία αΐτή βασικά σωστά διεύθυνε τό κόμμα επί 25 χρόνια» (1931-1956 6η 'Ολομέλεια πού απομάκρυνε τό Ζαχαριάδη). 'Αν ήταν βασικά σωστή ή διεύθυνση του Κόμματος, αγαπητέ μου, τότε δέν καταλαβαίνω, πώς συνέβηκαν οι δύο τεράστιες ήττες μας και ή διάλυσή μας. Γιατί γιά τή διάλυσή μας δέν φταίνε μόνο οι ξένοι. Φταίει κι ό Ζαχαριάδης κι ή παρέα του ('Ιωαννίδης, Μάρκος, Βλαντάς, Μπαρτζώτας, Γούσιας, και οι μετά άπ' αυτόν Κολιγιάννης, Δημητρίου, Παρτσαλίδης κ.ά.). Με τά συμπεράσματα του Γούσια, στέλνουμε περίπατο τή λογική και τόν ιστορικό ύλισμό κι άερολογούμε. 'Η ΚΕ του ΚΚΕ με έπικεφαλής τό Ζαχαριάδη δέν μπόρεσε νά κάνει σωστά τήν ανάλυση των τότε άντιφάσεων τής κοινωνίας και τής ταξικής πάλης στό έσωτερικό κι έξωωτερικό. 'Αγνόησε πολλές φορές τις δυνατότητες και γι' αυτό ύστερα παρουσίαζε και τό σΐλ του αΐταρχισμού, των διαταγών – έντολών, τής ουκοφαντίας. 'Αγνόησε τή ρεαλιστική ανάλυση τής διεθνούς κατάστασης και πολλές φορές έπαρνε άποφάσεις όχι ρεαλιστικές και μη πραγματοποιήσιμες. Στόν Ιστορικό ύλισμό όμως δέν χωράει τό: «άν γίνονταν έτσι», θά ήταν άλλο τό αποτέλεσμα κλπ. 'Ο Ιστορικός ύλισμός δέν επιτρέπει τέτοια πολιτική γραμμή και στρατηγική σάν τό Ζαχαριάδη με «άν»!

ΜΕΖΑ στό πλήθος των άποφάσεων στήν περίοδο Ζαχαριάδη ύπάρχουν πολλές πού δέν πραγματοποιήθηκαν. 'Ο Ζαχαριάδης βρίζει, διαγράφει, άνακαλύπτει προδότες, άνίκανους κλπ. γιά τή μη πραγματοποίησης τους. 'Ετσι στίς άρχές του 1949 ό Ζαχαριάδης – και σύ Γούσια – θάζετe τό καθήκον στήν ΚΟ 'Αθήνας «ν' αναπτύξει δράση όμοια τής κατοχής!» 'Αλλά όργάνωση, πού θά πραγματοποιούσε αΐτή τήν άνεφάρμοστη άπόφαση δέν ύπήρχε. Είχε συντριβεί!

'Αλλο. Δίνεται έντολή νά συγκροτηθεί μιά νέα μεραρχία με χιλιάδες μαχητές με τό όνομα «Μεραρχία Παπαρήγα». Και στήν

πράξη δέν εκπληρώνεται, βέβαια, γιατί ήταν αδύνατη ή πραγματοποίησης της, ακόμα κι όταν διαλύθηκε ή 13η Μεραρχία κι ό διοικητής της σκοτώθηκε, τό Πολιτικό Γραφείο όνομάζει τή μεραρχία πού δέν ύπήρχε πιά, «Μεραρχία Διαμαντή»! Πόσες και πόσες τέτοιες άποφάσεις και διαταγές δέν πραγματοποιήθηκαν; Γιατί κ. Γούσια; 'Ακριβώς γιατί τό ΚΚΕ (τό ΠΓ και ή ΚΕ) δέν δρούσε τότε σάν κόμμα μαρξιστικό λενινιστικό, αλλά σάν κόμμα όπορτουνιστικό ρεβιζιονιστικό χωρίς θεωρία και ιδεολογία, και τό χειρότερο, με άγνοια τής πραγματικότητας.

ΟΤΑΝ στό 1940 οι Ιταλοί φασίστες έπέτεθηκαν ενάντια στήν 'Ελλάδα, ό Ζαχαριάδης έγραψε τό πρώτο γράμμα του, στό όποιο περιείχετο ή ύποχώρηση πρds τή φασιστική κυβέρνηση Μεταξά-Γλύμπουργκ με τό «χωρίς καμιά έπιφύλαξη»! Λάθος! ('Υστερα κάπως διορθώθηκε). Γιατί έγινε τέτοιο χοντρό λάθος; 'Εγινε, γιατί τό ΚΚΕ δέν καθόρισε τότε τις δύο βασικές άντιφάσεις (άντιθέσεις) στή χώρα μας και τόν επιτιθέμενο Ιταλικό ιμπεριαλισμό. Πρώτη διαρκής, βασική άντίφαση άνάμεσα στήν άστική τάξη και τή συμμαχία του προλεταριάτου, των άγροτών και των άλλων εργαζομένων στρωμάτων. 'Οξύτατη άντίφαση, άφου κι στήν 'Ιταλία και τήν 'Ελλάδα, ή άστική τάξη κυβερνούσε τόσο θάναυσα, άνελεύθερα, άντιδημοκρατικά, άντιλαϊκά (φασισμός).

Δεύτερη άντίφαση άνάμεσα στόν Ιταλικό ιμπεριαλισμό (κατακτητής) και τό δίκαιο, άπελευθερωτικό άγώνα του έλληνικού λαού. Πού γιά μέν τούς Ιταλούς εργάτες, τούς εργαζόμενους, τό λαό, έβαζε τό καθήκον τής μετατροπής του πολέμου σε έμφύλιο (άπαλλαγή άπ' τό φασισμό και πορεία πρds τό σοσιαλισμό) γιά μας δέ, τό καθήκον τής διατήρησης τής εθνικής μας άνεξαρτησίας (δίκαιος άπελευθερωτικός πόλεμος).

ΚΑΙ ΓΙΑ τό δύο ΚΚ, Ιταλικό και έλληνικό, έμπαινε τό καθήκον: μέσω τής μετατροπής του ιμπεριαλιστικού πολέμου σε έμφύλιο και μέσω τής άντίστασής μας γιά τή διατήρηση τής εθνικής μας άνεξαρτησίας στή λύση τής πρώτης, βασικής και μόνιμης άντίφασης: μεταξή προλεταριάτου-άστικής τάξης.

Αυτό παραγνωρίστηκε από μας. Και σά συνέπεια είχε νά χάσουμε τόν προσανατολισμό και νά ψάχνουμε γιά «λαϊκή κυριαρχία» στό Λίβανο, τό Κάιρο, τήν Γκαζέρτα και τή Βάρκιζα. 'Ενώ αΐτή ή λαϊκή κυριαρχία θρίσκονταν στήν 'Ελλάδα και ή δημοκρατική της έκφραση ήταν στό ΕΑΜ, στή Λαϊκή Δικαιοσύνη, τή Λαϊκή Αΐτοδιοίκηση, και γενικά στόν παλλαϊκό άγώνα του έλληνικού λαού γιά τήν άπελευθέρωση και τή διακυβέρνηση τής χώρας χωρίς φασισμό και εκμετάλλευση.

ΑΚΟΜΑ θά μπορούσε κανείς νά σκεφτεί και γιά τό χαρακτηρισμό του 2ου παγκόσμιου πολέμου άν ήταν σωστός, σάν άντιφασιστικός γενικά και μετά τήν είσβολή των Χιτλερικών στή Σοβιετική 'Ενωση, δεδομένου ότι οι ιμπεριαλιστές 'Αγγλοι, 'Αμερικανοί κ.λ.π. και μετά τήν είσβολή του Χιτλερ στή Σ.Ε. πάλευαν γιά τά ιμπεριαλιστικά τους συμφέροντα και μόνο γι' αυτά, μη διατάζοντας, κι προτού τελειώσει αΐτός ό «άντιφασιστικός» τους πόλεμος, νά προωθούν κι έγκαθιστούν στίς διάφορες χώρες άντιδημοκρατικά, άνελεύθερα και τελικά φασιστικά καθεστώτα.

Τό καλύτερο παράδειγμά τους ή 'Ελλάδα.

ΚΑΙ ένας πού λυσασμένα πάλεψε νά εφάρμοσει τήν «άντιφασιστική» αΐτή γραμμή των «άντιφασιστών» άγγλων ιμπεριαλιστών ήταν ως τό τέλος τής ζωής του ό πάπας του ΚΚΕ 'Ιωαννίδης!

Μάλιστα κ. Γούσια, αΐτός ό δικός σου δάσκαλος και προστάτης! Αΐτός πού σάν πιστό ζαγάρι και τών Γιουγκοσλάβων «φίλων» μας τό πιθανότερο επέβαλε και στό Μάρκο τή γραμμή τής μη άνάπτυξης των έφεδρεϊών του ΔΣΕ, τήν έγκατάσταση του δίπλα στό 'Αρχηγείο Θεσσαλίας και τήν προώθησή του στ' 'Αγγραφα!

ΣΤΗ σ. 15, Β' τόμος, ό Γούσιας γράφει: «Τήν έκβαση τής φετινής άνάμετρησης με τή ντόπια άντίδραση, καθόρισε τό γεγονός, ότι τό κόμμα μέσα σε συνθήκες πού ό δυσκολίες γιά τόν άγώνα μας μεγάλωναν εξ αιτίας κυρίως τής προδοσίας του Τίτο, δέν μπόρεσε νά λύσει τό βασικό πρόβλημα των έφεδρεϊών του ΔΣΕ... δέν κατάφερε νά σπάσει τήν κατάσταση... στίς πόλεις κλπ».

Ο ΤΙΤΟ, κ. Γούσια, έπαιξε φυσικά άρνητικό ρόλο στό κίνημα μας από συνειδητή ή άσυνειδητή έχθρα. Όμως βασικά ή δική μας καθοδήγηση φέρνει τις κύριες ευθύνες γιά τις ήττες μας. Με σειρά ευθύνης: 1) Ζαχαριάδης-'Ιωαννίδης, 2) 'Ιωαννίδης-Μάρκος, 3) Μπαρτζώτας-Βλαντάς-Γούσιας, 4) Παρτσαλίδης-Κολιγιάννης.

Δέν μάς έφταίξε ό Τίτο γιά τις έφεδρεϊες, γιατί έμεις ήμασταν στήν 'Ελλάδα υπεύθυνη καθοδήγηση κι όχι ό Τίτο! 'Αν άκούσαμε τόν Τίτο έμεις φταίμε κυρίως. Βασικά γι' αυτό φταίει ή πολιτική του Ζαχαριάδη (στρατηγική). Αυτό άλλωστε τό παραδέχτηκε άργά όμως ό Ζαχαριάδης. Και συμπληρωματικά φταίει ό ρόλος των 'Ιωαννίδη-Μάρκου. Σ' αυτό Γούσια και σύ με τόν Κολιγιάννη φταί-

τε, πού δεν πραγματοποιήσατε την έντολή του αγαπημένου σου (δηθεν) Ζαχαριάδη για τις εφεδρείες (αντί να βγεις στο βουνό, όπου βρίσκονταν οι Διαμαντής, Τριανταφύλλου, Μπελής κ.ά. θρέθηκαν στην Αθήνα).

ΣΤΗ σ. 247, Β' τόμος, γράφεις: «τό ζήτημα των εφεδρειών και της ανάπτυξης του ΔΣΕ είχε μπει καθοριστικά σ' όλα τα κομματικά στελέχη». Αυτό είναι ψέμα κ. Γούσια. Μόνο τον Ιούλιο 1946 μπήκε καθαρά, και μόνο στους έπι κεφαλής της αυτοάμυνας. Τ' άλλα στελέχη (πολιτικά) αντιδρούσαν σ' αυτό ως και το Δεκέμβριο 1946!

Στή σ. 248 λές: «Έντολή για μαζικό αντάρτικο από τον Ιούλιο του 1946 πήραν όλα τα καθοδηγητικά στελέχη, οι γραμματείς περιφερειών. Θα μπορούσαμε και τμήματα ολόκληρα στρατού, όπως ήταν όπλισμένα να τα βγάλουμε στο βουνό». Έσύ Γούσια δεν μπόρεσες ο ίδιος να βγεις στο βουνό και το σκάσες στην Αθήνα! «Ηβελος και ολόκληρα στρατιωτικά τμήματα; Και με τον όπλισμό; Αυτό δείχνει πώς ιδέα δεν είχες για την κατάσταση μέσα στις έπαρχιακές πόλεις. Φαίνεται ζάρωσες σέ κάποια τρύπα απομονωμένους από παντού, και μόνη διέξοδο βρήκες την Αθήνα.

ΛΑΘΟΣ φίλε! «Ηδη τον Ιούλιο του 1946 ο αντίπαλος άρχισε την εξάρθρωση των οργανώσεων μας του στρατού και έδωσε πολιτικά χτυπήματα στις πολιτικές οργανώσεις των έπαρχιακών πόλεων. Έπομένως μαζική έξοδος στρατιωτικών τμημάτων αποκλείονταν. Αυτό έπρεπε να γίνει νωρίτερα, έπρεπε τουλάχιστο ν' αρχίσει μετά τη 2η όλομέλεια (Φλεβάρης 46). Άλλά τό πιά κωμικοτραγικό είναι πώς και τον Ιούλιο του 1946 δέν δόθηκε έντολή νά διαλύσουμε – άν ήταν δυνατό ή όσο ήταν δυνατό – τό μοναρχοφασιστικό στρατό!! Αυτή είναι ή αλήθεια άρχιστράτηγε!

ΓΙ ΑΥΤΟ λοιπόν κανέναν Τίτο δέν φταίει εδώ. Φταίει ο όπορτουνομός της καθοδήγησης του Ζαχαριάδη, της διπλής γραμμής ως την 3η Όλομέλεια (Αύγουστος 1947), όποτε ήδη είχε συντελεστεί ή στροφή σέ βάρος μας! Πού νά τό καταλάβει όμως ο Γούσιος; Άφου όνειρευόνταν τό Μάιο άκόμα του 1949 «ένα τεράστιο μέτωπο στη Στερεά-Θεσσαλία...»!! Όπου ήδη ουσιαστικά είχαν καταστραφεί οι έκεί δυνάμεις του ΔΣΕ!!

ΚΑΙ τό τελευταίο συμπέρασμα πού βγαίνει άπ' τό βιβλίο του Γούσια: όλοι βγήκαν σκάρτοι, άνίκανοι, μπατηήρδες κι ως τό τέλος μένει ο Ζαχαριάδης, ο υπέροχος άρχηγός, πού έκανε θέβατα κι αυτός «μερικά» λαθάκια, έδειξε κι όρισμένες μικροαδυναμίες, άλλά ήταν ο Άρχηγός, ή μεγαλοφυΐα, πού μας «όδήγησε» στην Τασκένδη, για νά παίξει κι έκεί, στή τελευταία της καριέρας του, ταμπούρλο στις πλάτες μας, άπό φυσικά «μικροατυχήματα» και νά δοξαστεί άπ' τό... διάδοχό του τό Γούσια!! Κι ο φίλος μας ο άναμάρτητος, με τις Ιδιαιτερές του συναντήσεις, συνομιλίες κρυφές και φανερές, με τό Ζαχαριάδη, «παίρνει τό χρίσμα» νά είναι ο διάδοχος! Και έκτός των δυό κι ένας άκόμη... άναμάρτητος, ο πνευματικός πατέρας του Γούσια, ο πιά σάπιος άνθρωπος στό ΚΚΕ, ο Ίωαννίδης. Ό κακός δαίμονας του ΚΚΕ, του ΕΛΑΣ, του ΔΣΕ. Έ, αυτός ο διαπρεπής Ίωαννίδης είναι για τό Γούσια ο άνθρωπος πού σέ τίποτα δέ φταίει! Είναι τό υπόδειγμα για τό στρατηγό μας! Και του μοιάζει σ' όλο. Κι έξωτερικά (μορφή) κι έσωτερικά!! Μόνο πού ο πατέρας είναι σατανικός και ύπουλος, ενώ ο «υιός» είναι παλικαράς, εκ του ασφαλούς πάντα και σαματατζής!

ΟΜΟΙΟΙ κι οι δύο σά μία σταγόνα νερού διατρέπουν ιδιαίτερα στον τομέα της ήθικής, αξιοπρέπειας κι άγωνιστικότητας! Αύτός ο διάδοχος του μεγάλου άρχηγού, διδάχτηκε τίποτα ύστερα από τόσα χρόνια;

Ό Βοντίτσιος – διορισμένος αντίστράτηγος – δέν άναγνωρίστηκε ποτέ άπ' τά στελέχη του ΔΣΕ! Και τό σαράκι αυτό τον τρώει: Δικηγόρος δέν έγινε, άρχιστράτηγος, δέν τον άναγνωρίζουν! Θα δείτε λοιπόν έσεις!!

III. Άπάντηση σέ όρισμένα ζητήματα πού θίγει ο συγγραφέας

1) Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ φαίνεται ότι ακολουθεί κάποιον ήμερολόγιο. Πλήθος σελίδες ξοδεύει για τη δική του κίνηση και «δράση», Όλα ο ίδιος τα οργανώνει, όλα ο ίδιος τα διατάζει, άπ' τον Παρνασσό ως τό Βελούχι και τό Βαρδούσια!

Άνακατεύεται ο «άντιστράτηγος», στην περιορισμένη δράση του διμοιρίτη, του λοχαγού στην ταχτική της ομάδας, της διμοιρίας, του λόχου. Άγαναχτεί, άν κάποιον τουσυγκρίνι πέφτει στον έχθρό, άν ένας λόχος ή ένα τάγμα δέν πέτυχε κάποιο σκοπό. Δέν καταπιάνεται με τά μεγάλα, τά παρακάμπτει: είτε γιατί δέν τά βλέπει, είτε γιατί τον ένοχλούν! Γι' αυτό κι ο χαρακτηρισμός ότι «έχει πολιτική όραση όρνιθας» έν μέρει μόνον είναι σωστός. Τό σωστότερο είναι «καθόλου όραση». Και ή «μεγάλη» του ταχτική φτάνει ως τό: «χτύπημα άπ' τά νώτα και πλευρά»! Δέν κατάλαβε – και δέν τό ξέρει αυτό, τό βασικό: πώς ή καθοδήγηση του ΚΚΕ δέν είχε σωστή στρατηγική πρώτον κι ότι βασικά όλη ή πολιτική γραμμή

στην περίοδο 1946-1949 ήταν όπορτουνιστική!

2) ΓΡΑΦΕΙ πώς στό τέλος 1948 – άρχές 1949, ο Ζαχ. πήγε στη Μόσχα, όπου άποφασίστηκε άπ' τό Στάλιν ή ένίσχυσή μας με πυρ/κό, τάνκς, άεροπορία. Και πώς ένα «έργοστάσιο της ΕΣΣΔ θα δούλευε για τό ΔΣΕ» και άλλα πολλά: τρόφιμα, ρίψεις από άεροπλάνα, τρεις χιλιάδες πυροβόλα κλπ.

Άς υποθέσουμε πώς αυτά είναι αλήθεια.

Τι θα τά κάναμε π.χ. αυτά τά 3 χιλιάδες πυροβόλα; Τό κάθε πυροβόλο (μικρά, μεσαία, μεγάλα και θέσεων) χρειάζονταν τό λιγώτερο πέντε άνθρωπους κατά μέσο όρο: πυροβολητές, σκοπευτές, βοηθητικοί, ήμιονηγοί, ύπαξιωματικοί και άξιωματικοί. Δηλαδή 15 χιλιάδες εκπαιδευμένο προσωπικό. Άπ' αυτούς 500-750 λοχαγούς (διοικητές πυρ/χιών) και 1500-2000 ύπ/γούς, άνθ/γούς και όμαδάρχες!

ΠΟΥ θα έβρισκες Γούσια τό ειδικευμένο αυτό προσωπικό; Άφου μας έλειψαν στις μάχες Γράμμου-Βίτσι στό 1949 κι αυτές άκόμα οι έλάχιστες εφεδρείες εκπαιδευμένες, έστω και μόνο, στό πεζικό; Ό Γούσιος αυτά τά λύνει «έπαναστατικά», με τη δράση των έλεύθερων σκοπευτών, με την... άμύλλα για «γλώσσες», άλλά και με τό ματσούκι.

ΠΟΣΑ πυροβόλα είχαμε στό Βίτσι και στό Γράμμο; Στό Βίτσι όλα σχεδόν έγκαταλείφθηκαν. Του κεντρικού και άριστερου τομέα μάλιστα χωρίς νά ρίξουν κανένα βλήμα! Όλ' αυτά όμως, είναι νοσταλγίες και όνειροπολήματα άποτυχόντος ύποδεκανέα. Όμως ούτε τότε ήταν πραγματοποιήσιμα, ούτε σήμερα είναι ιστορία. Μόνο θολώνουν τό ζήτημα. Και τουτο γιατί βασικά για τό κίνημά μας φταίμε έμεις πρώτα (πιά πάνω άνέφερα και τη σειρά). Κι αυτό έχει μεγάλη σημασία σήμερα. Κατά τά άλλα οι φαντασίες, λασπολογίες και άερολογίες δείχνουν πόσο άκατάλληλος είτανε, τότε, και πόσο αδιόρθωτος τώρα.

3) ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΗ 1949 – γράφει ο Γ. – «ο Ζαχαριάδης κλήθηκε στη Μόσχα και στις 19/4 γύρισε. Έφερε την έντολή από τό Στάλιν ν' αναδιπλωθούμε, νά ύποχωρήσουμε, διακόπτοντας τον πόλεμο. Και τελευταία προθεσμία ύποχώρησης ως τό Μάη του 1949». Κι ο Γούσιος έπρεσε του θανατά. Τι πράματα είν' αυτά; Πώς είναι δυνατόν; Έμεις περιμένουμε τά «συμφωνηθέντα» κι έσεις μας λέτε νά τά διπλώσουμε; Πάλι ο Γούσιος γίνεται αισθηματικός, όνειροπόλος. Άναλογίζεται «τόν υπέροχο έλληνικό λαό». Και τό «άνοιγμα ενός μεγάλου μετώπου στη Θεσσαλία και τη Ρούμελη (σελ. 501)».

ΚΙ ΟΜΩΣ ήξερε ή έπρεπε νά ξέρει πώς τά τμήματα της ΙΙ Μεραρχίας Πελοποννήσου εκμηδενίστηκαν, πώς και ή εκμηδένιση των τμημάτων Θεσσαλίας – Ρούμελης συντελούνταν αδιάκοπα και άμετάκλητα. Με ποιά λοιπόν έμψυχο υλικό θα άνοιγε τό «μεγάλο καινούριο μέτωπο»; Πώς λέγεται αυτό «άρχιστράτηγε»; Άπατενία κατά τη γνώμη μου. Ή έπιεικότερα ταρτουφισμός – τυχοδιωχτισμός. Ύστερα όμως από ένα μήνα «ή κατάσταση αλλάζει» και ή ύποχώρηση αναβάλλεται από τό Ζαχαριάδη. Δέν μας λέει ο Γούσιος ποιά ήταν τά νεώτερα στοιχεία, πού άλλαξαν την κατάσταση; Ο ΣΤΑΛΙΝ – κατά τη γνώμη μου – σωστά εκτίμησε τη θέση μας. Δηλαδή πώς δέν ύπήρχαν προοπτικές για τό κίνημά μας και τίποτα δέ μας έσωζε. Μόνο έμψυχη βοήθεια μπορούσε ν' αλλάξει την κατάσταση! Κι αυτό προβοκατόρικα ως την τελευταία στιγμή τό επιδιώξατε όλοι σας (Ζαχαριάδης – Βλαντάς – Γούσιος), δηλαδή τό μπέρδεμα στον πόλεμό μας του άλθαντού στρατού!

4) Ο ΓΟΥΣΙΑΣ παρουσιάζει τον έαυτό του σαν τον όμφαλό του ΔΣΕ άπ' όπου τά πάντα εκπορεύονται και τά πάντα αυτός διευθύνει (και κυρίως όπου ύπάρχει έπιτυχία), άπ' την ομάδα μάχης ως τη διεύθυνση συνολικά όλων των μαχών σ' όλο τό χώρο:

- της Ρούμελης (Παρνασσό, Βαρδούσια, Οίτη, Γούρα, Βελούχι)
- σ' όλο τό μέτωπο του Γράμμου στό 1948 και
- στό Βίτσι-Γράμμο 1949.

Ούτε κάτω άπ' αυτόν ούτε και πάνω ύπάρχουν άλλες ύπεύθυνες διοικήσεις. Άκόμα διευθύνει άπ' τη σπηλιά της «Άφρικας» (μικρός έλληνικός χώρος πέρα από τις Πρέσπες λίμνες) και τη μάχη της κατάληψης του Καρπενήσιου. Ό ίδιος ο ταγ/χης Πρίγκος πού μπήκε στό Καρπενήσι, και τραυματισμένος στό χέρι βγήκε άπ' την πόλη, για τό σταθμό έπίδεσης, δέν ήξερε τι άκριβώς γινόταν στην πόλη. Ή μεραρχία σχημάτισε τη γνώμη πώς ή έπιχείρηση άπέτυχε και για ν' άποσύρει τό άγκιστρωμένο τάγμα, μπάζει στην πόλη μία δολοχία, πού προσοριζόταν για πλαγιοφυλακή.

ΑΥΤΗ ή θολή κατάσταση (πού συμβαίνει πολύ συχνά στις έπιχειρήσεις από έλλειψη πληροφοριών) στις γραμμές των έπιτιθεμένων, στον έχθρό έμφανίζεται σαν άπελπιστική (λόγω των πολλών του άπωλεών) και ύψώνει λευκή σημαία. Ό Γούσιος ισχυρίζεται πώς ο ίδιος διευθύνει τη μάχη και πώς ο ίδιος διέταξε τό μπάσιμο

της διλοχίας. Κι έτσι νά καρπωθεί τό αποτέλεσμα. "Όπου όμως υπάρχει άποτυχία; "Ε, τότε «ποιός είδε τό θεό και δέν τόν φοβήθηκε». Κι οι άπό πάνω άνίκανοι κι οι ύφιστάμενοι προδότες. Καί μπαμ!!

5) Ο ΚΑΥΜΕΝΟΥΛΗΣ τίποτα δέν ξέρει γιά τραμπουκισμούς στην Τασκένδη, ούτε γιά φυλακές, ούτε γιά στρατοδικεία, ούτε και στρατιωτική ζωή. "Όλα αυτά τά έκαναν... οι σοβιετικοί, ό Παρτσαλίδης, κι ό Πετρώφ. "Αδικά, άντιστράτηγε, πασχίζεις ν' άποτινάξεις τίς εϋθύνες σου. Έσύ ήσουν τό πρώτο βιολί του τραμπουκισμού στην Τασκένδη. "Ο κόσμος της Τασκένδης σέ ξέρει, και άφού θγήκες στό προσκήνιο της πολιτικής του Ζαχαριάδη, θά σέ ξεσκεπάσει, γιατί γίνεσαι επικίνδυνος. "Ο Παρτσαλίδης φέρνει τεράστιες εϋθύνες γιά τότε (πάντως όμως τίς τελευταίες μετά τό Ζαχαριάδη, Ίωαννίδη, Μάρκο, Μπαρτζιώτα, Βλαντά, Γούσια) και γιά την πολιτική του διαγωγή και σήμερα. Τραμπουκος όμως δέν ήταν, ούτε θιαστής, και ύβρεολόγος!

6) Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ μας γράφει πώς μόνο στην 7η όλομέλεια (14-5-50) έμαθε τί έγινε στην πρώτη έξέγερση (κατοχή). Πολύ ενδιαφέρουσα πληροφορία. Κι ήταν, όπως λέει έξέχον, στέλεχος. Ούτε γιά Λίβανο είχε άκούσει, ούτε γιά Κάιρο, ούτε γιά Γκαζέρτα, ούτε γιά Βάρκιζα.

Τότε λοιπόν γιά πρώτη φορά στην 7η όλομέλεια, μαθαίνει, πώς ήταν λανθασμένη ή πολιτική γραμμή της κατοχής και φυσικά «σωστή» ή πολιτική γραμμή της 2ης έξέγερσης. Στην Τασκένδη πήγαμε έτσι γιά ψυχαγωγία. «Νά μορφωθούμε», και «έκπολιτισθούμε», όπως διέταξαν οι κ.κ. Γούσιος, Μπαρτζιώτας, Κολιγιάννης, Παρτσαλίδης. Τό σύνθημα ήταν: «Δέν ήρθαμε γιά λεφτά, ήρθαμε νά μορφωθούμε». Γι' αυτό τά λεφτά μάς τά μάζευε ό Γούσιος (τό 50% γιά ένίσχυση του «κινήματος» στην Ελλάδα και ή «μόρφωση» έμεινε τζάμπα σέ μάς. Αλλά όχι κι ό έκπολιτισμός μας. Γι' αυτόν ίδιος τόν έκπολιτισμό πολύ φρόντιζε ό Γούσιος.

ΣΤΗ σ. 79-82, Β' τόμος, γράφει: «Γιά κρατητήρια πιστεύω ότι είναι ψέματα. Γιατί δέν υπήρχαν τέτοια. Δέν ξέρω άν μετά πού έφυγα εγώ έγιναν»!! "Όχι κ. Γούσια, εκεί ήσαν, κι έσύ τά ίδρυσες. Καί τά κρατητήρια και τό «στρατοδικείο». Οι σοβιετικοί τά κατάργησαν, όταν ήρθαν άπ' τή Μόσχα.

7) ΚΑΙ ΚΑΤΙ άλλο όμως βασικό ξεχνάς «άντιστράτηγε»:

Ξεχνάς πώς μέ δική σας διαταγή ίδρύσατε μέσα στις τάξεις του ΔΣΕ τή λεγόμενη όργανωση έπαγρύπνησης (Ίωαννίδης - Μάρκος - Γούσιος). Μιά άνάλογη της ΕΣΑ πού ό Ίωαννίδης, ό της Χούντας, είχε όργανώσει γιά τό «καλό» του στρατού και της πατρίδας!

Μήν καμώνεσαι κ. Γούσια πώς τίποτα δέν ξέρεις γιά τό Μπουλκες (κι εκεί ό Ίωαννίδης ήταν) και τά «θασανιστήρια έξι άξιωματικών του ΔΣΕ πού σέ κίνησε τμημάτων κι έπειδή δέν μπορούσαν νά βαδίσουν έκτελεστήκαν», όπως γράφεις. Αυτή είναι ή πολιτεία του πνευματικού σου πατέρα και ή δική σου.

8) ΣΤΗ σελίδα 168-169, Β' τόμος, γράφεις: «Ένα στέλεχος άπό έξον κόμμα μου είπε: ότι διάβασαν την έκθεσή μου (αυτά γίνονται τό Μάη 1956 όταν τό ΚΚΕ τό καθοδηγούσε τό διορισμένο γραφείο του Κολιγιάννη) κι ή γνώμη τους είναι νά θγει ό,τι άναφέρεται γιά έπιτυχίες της δουλειάς της Ελλάδας και νά σταθώ στά λάθη του Ζαχαριάδη! Τους είπα: έφ' όσον τά άδελφά κόμματα διαπιστώνουν λάθη άπό παλιά γιά τό Ζαχαριάδη, εγώ δέν έχω νά διαφωνήσω. "Υστερα άπό τά στοιχεία πού μου έδωσαν και διάβασα, συμφωνώ γιά τίς εϋθύνες του γιά την όργανωση της Τασκένδης»!

ΣΥΜΦΩΝΕΙ λοιπόν γιά τίς... εϋθύνες του Ζαχαριάδη, πού έγιναν στην Τασκένδη, ενώ ό ίδιος ήταν ό όργανωτής της «άντικρούπας» στην ίδια πόλη, φυσικά και σέ συμφωνία μέ τό Ζαχαριάδη. "Έτσι και χωρίς κάν την παραμικρή πίεση, ό Γούσιος άρχίζει νά προδίνει τόν άρχηγό και δάσκαλό του. Πρίν ή άλέκτωρ φωνήσει τρίς. Καί στην 7η Όλομέλεια ολοκληρώνει την προδοσία και άρνηση του άρχηγού του, πού σήμερα μάς προβάλλει.

9) Ο ΓΟΥΣΙΑΣ παραπονιέται γιά «φοβερούς» διωγμούς πού του έκαναν μετά την 6η Όλομέλεια στά 1956. Ποιοί διωγμοί;

● τόν έφεραν στην Τασκένδη μαζί μέ τούς δυό άλλους λαγούς και τούς κάναν λίγη «νύα»! Αυτό γιά νά βάλουν μυαλό. Καί φυσικά κι οι τρεις έβαλαν μυαλό! Βρίζαν τό Ζαχαριάδη, παίνευαν τό «μεγάλο» Δημητρίου κι ένα σωρό άλλα. Σωστοί γελωποιοί! Νά λοιπόν ποιός παίζει τό τσίρκο στην Τασκένδη. Φυσικά ό κόσμος (όπα-δοί τότε του Ζαχαριάδη) τούς έφτυνε και πιό πολύ τόν συγγραφέα μας.

● Μετά τό ρεζίλι αυτό τόν έστειλαν στό Σότσι (Μαύρη Θάλασσα) γιά... άνάπαυση οικογενειακών. Κι άφού ξεκουράστηκε, τόν πλήρωσαν και γιά ένα άρθρο πού έγραψε γιά κάποιο περιοδικό (σ. 203, Β' τόμος).

● Στή σελίδα 204 γράφει: «αυτή μου είπε (έννοεί τή γυναίκα του): σέ ξέρω τίμιο άνθρωπο και πρέπει ν' άκολουθήσεις τίμιο

δρόμο, άλλωστε αυτά τά πανανθρώπινα ιδανικά μ' έκαναν όντας φοιτήτρια νά μπώ στό κίνημα... Δέν θά ήταν καλά νά μήν τραθήξεις κι έσύ και νά μείνουμε εδώ ν' αναθρέψουμε και νά μορφώσουμε τά παιδιά μας; (σημ. δική μου: πηγαίνοντας και λίγο ένάντια στό πανανθρώπινα ιδανικά;). Της άπάντησα ότι αυτό μπορεί νά γίνει άν εγώ θά πρέπει νά μετατραπώ σέ ράκος και νά ύμνολογώ όλες αυτές τίς άνομες και άδικες πράξεις!». Κι έπειδή δέν «έγινε ράκος», γι' αυτό τόν «έξόρισαν» οικογενειακώς και μία πόλη της Ρουμανίας, όπου ή γυναίκα του δούλευε σέ κρατική κλινική - μά και ιδιωτικά όπως άλλοι καταμαρτυρούν - σάν όδοντίατρος κι ό ίδιος σάν όδοντοτεχνίτης!

ΚΙ ΕΤΣΙ πραγματοποιήθηκε και τό όνειρο. Σπούδασαν και τά παιδιά τους στό Βουκουρέστι, έκαναν και μερικές οικονομίες. Αυτή ή έξορία μοιάζει μέ παραμύθι. Γιά θυμίσου όμως Γούσια μόλις φτάσαμε στη Σοβιετική Ένωση πού έξόρισε τόν Θ. Χατζή και μερικούς άλλους: σ' ένα νησί της Άράλης Λίμνης, όπου μόνο νερό κι ούρανό έβλεπαν. Καί μιλάς γιά έξοριους και τά μεγάλα πάθα σου; Άλλά ούτε και σήμερα δέν έχεις τό θάρρος νά ζητήσεις συγγνώμη άπ' τά θύματά σου!

10) Ο ΓΟΥΣΙΑΣ (σ. 217, Β' τόμος) όνομάζει τούς Κολιγιάννη, Παρτσαλίδη, Βαφειάδη, Ζωγράφο κ.ά. φραξιονιστές του 1929-31), προδότες του μεγάλου άπελευθερωτικού άγώνα, λιποτάχτες των άποφασιστικών μαχών του ΔΣΕ του 1948, «τόν Κολιγιάννη μπατήρη πού έδωσε συνειδητά χτυπήματα στην Ελλάδα τό 1954» και πολλά άλλα. "Ο ίδιος όμως τί ήταν; τό σκέφτηκε έστω και μία στιγμή; Γιατί οι πιό μεγάλοι χρεοκόποι - μαζί μέ τούς Ζαχαριάδη - Ίωαννίδη - όπως άπόδειξε ή ζωή ήταν αυτοί οι ίδιοι. Οι άλλοι «έγιναν» κι «όνομάστηκαν» πιό νωρίς χρεοκόποι - μπατήρηδες άπό σās κι άπομακρύνθηκαν άπ' τά καθοδηγητικά όργανα. Έσείς άποδειχτήκατε όλοκληρωτικά χρεοκόποι κι άνίκανοι θάζοντας και τί σφραγίδα της καταστρεπτικής ήττας και της πλήρους χρεοκοπίας. Κι ή χρεοκοπία σας αυτή σας έσπρωξε νά όργιάσετε σέ θάρος όλης της κολεχτίβας των πολιτικών έξοριστών στην Τασκένδη γιά νά στηρίξετε τό κύρος σας πού είχε πέσει πολύ χαμηλά!

IV. Όρισμένα ζητήματα πού καταμαρτυρεί ό Γούσιος σέ θάρος μου

1) ΟΣΑ έγραψα στό θιβλίό μου ό «Έμφύλιος Πόλεμος» είναι κατά τό δυνατόν άντικειμενικά. "Ο,τι έγραψα γιά τό Γούσια είναι όλα αλήθεια κι ό,τι γράφω σήμερα γιά τόν ίδιο είναι κι' αυτά πέρα γιά πέρα αληθινά. Υπάρχουν πολλά πού δέν γράφονται γιατί άφορούν την άτομική ζωή του. Άς μείνουν όμως, γιατί άν και δέν είναι διόλου άτομικά (ιδιωτικά), όμως θά θαρύνει ή άτμόσφαιρα άπ' τή μόχα πού θά ξεχυθεί και δέν τό έπιθυμώ αυτό. Κι αυτά άφορούν πρώτα άπ' όλα εκείνα πού στην αυτοβιογραφία του γράφει ό Γούσιος γιά τόν έαυτό του (σελ. 17) ότι «έπέδρασε θετικά στό χαρακτήρα μου γιά νά γίνω έργατικός, άξιοπρεπής, άνιδιοτελής, άνθρως, άγωνιστής».

ΠΟΛΥ παχίσιας Γούσια νά περάσεις γιά τέτοιους. Άλλά δυστυχώς γιά σένα δέν μόρρεσες νά τό πετύχεις. Έκανες ένα μεγάλο λάθος «φίλε» όταν λές: «εγώ μέ τόν Κίσαθο δέν συγκρούστηκα». Αυτό είναι αλήθεια Γούσια! μέ μένα δέν συγκρούστηκες. Άλλά εγώ όμως συγκρούστηκα μ' όλους έσās (φυσικά και μέ σένα), όταν ξεχείλισε τό ποτήρι, και σās τά θρόνηξα όλωνών σας, στις 25-12-1949 στό Τσερτοίκ της Τασκένδης! Όλωνών σας πού παρά τά άλλα άμαρτήματά σας, θέλατε νά μάς μεταθάλετε και σέ τραπούκους και θασανιστές των συντρόφων μας!

ΚΑΙ πήγα στη δουλειά, και έπί 22 χρόνια δούλεψα σέ κρατικές έπιχειρήσεις και τελικά και τέσσερα ακόμα χρόνια δάσκαλος των παιδιών μας. Έγώ τό τόλμησα Γούσια την περίοδο εκείνη. Έσύ όμως τά δίπλωσες, προδίνοντας και τούς πιό στενούς σου «μπατήρηδες» και τό Ζαχαριάδη ακόμα, πού τώρα δήθεν τόν ύπερασπίζεσαι!

2) ΣΤΗ σ. 288, Β' τόμος, γράφεις: «Πώς ό Κίσαθος τά κατάφερε μετά άπό 13 μήνες πού ό Μ. Βαφειάδης τόν καθαιρεί... τις 3.500 άντάρτες πού θρήκε στό βουνό νά τούς φτάσει στους μισούς;» Φυσικά κι αυτό είναι ψέμα γιά έντυπώσεις. Γιατί αυτούς τούς 3.500 Γούσια, δέν τούς θρήκα. Άλλά εγώ, μέ δική μου πρωτοβουλία και έντολή τούς έβγαλα. Οι Θεσσαλοί άντάρτες πού θγήκαν ως τό 1947 (3η Όλομέλεια), και μέ δική μου καθοδήγηση και έντολή έπιστρατεύτηκαν έθελοντικά ήταν: στό Άγραφα 1600, στόν Κόζιακα σύν άντάρτικο τάγμα 1600, στην Άνατολική Θεσσαλία (Πήλιο - Κίσαθος) 1600, στη Γούρα 500, σύν ταξιαρχία Ύψηλάντη πού έπιστρατεύτηκαν άπό μάς στην περιοχή Άντιχασίων (Τρίκαλα - Καλαμπάκα - Δεσκάτη) 1200, σύν 150 ένας λόχος στό Ν. Όλυμπο πού πέρασε στό ΑΔΜ, σύν 230 ίππικό, σύν 250 περιοχής Καλαμπάκας. Σύνολο στις 20-8-1947, 7130 μαχητές. Καί αυτό παρά τίς άντιδρά-

σεις του Μάρκου, που εφάρμοζε νέα γραμμή. "Ως τό Σεπτέμβρη του 1948 μέ δική μου πρωτοβουλία και ύπευθυνότητα, στρατολόγησα καί προώθησα στο Γενικό 'Αρχηγείο του Γράμμου 1000 άόπλους μέσω Πίνδου, καί άλλους 980 (=μιά ταξιαρχία) στην περίοδο της μάχης του Γράμμου (1948) άπ' την 'Αν. Θεσσαλία μέ διαταγή του Γεν. 'Αρχηγείου. 'Αλλους 800 άπ' ευθείας άπ' την 'Αν.Θεσσαλία μέ έντολή του Γεν. 'Αρχηγείου σύν 400 που στρατολογήθηκαν στην μάχη 'Αγιάς καί 1000 νέους που στρατολογήθηκαν γιά νά έπανασυγκροτήσουν την 123 Ταξιαρχία στην 'Αν. Θεσσαλία. Σύνολο λοιπόν 4180 σύν 7130 ίσον 11310 άντάρτες. "Ως τό Σεπτέμβρη 1948.

ΑΠ' ΤΟ Γενάρη 1947 οι περιοχές Χασίων - 'Αντιχασίων - Ν. 'Ολύμπου που αντίστοιχούν στις πόλεις καί περιφέρειες Καλαμπάκας - Τρικάλων - Τυρνάβου - Λαρίσης πέρασαν στο 'Αρχ. Δ. Μακεδονίας μέ διαταγή του Μάρκου. Καί μόνο αυτοί (ΑΔΜ) Ξέραν πόσους Θεσσαλούς έπιστρατεύσαν. "Αν καί τό 1947 έδιωξαν πάνω άπό 1600 νέους που έθελοντικά πήγαν νά καταταγούν μέ συνέπεια νά κατακρεουργηθούν άγρια άπ' τόν έχθρό. Στο βιβλίο μου γράφω λεπτομέρειες. Οι Θεσσαλοί πολέμησαν καί στά ρουμελιώτικα τμήματα καί στά ήπειρώτικα καί στά μακεδονικά. Καί δέν διαπαιδαγωγήθηκαν προσωπικά! 'Αργότερα, έπιστρατεύθηκαν καί άλλοι, όταν έγώ έφυγα άπ' τη Θεσσαλία. 'Επομένως κ. Γούσια μή δημιουργείς έντυπώσεις γιά λασπολογία! Στη σ. 292 γράφεις: «τό 'Αρχηγείο Θεσσαλίας δέν όργάνωσε την ύποδοχή της φάλαγγας τών άόπλων. 'Αλλωστε ή άπόφαση της ΚΕ του ΚΚΕ γιά τη φάλαγγα τών άόπλων καταλογίζει την ευθύνη στο 'Αρχηγείο Θεσσαλίας»

ΠΟΙΟ 'Αρχηγείο Θεσσαλίας Γούσια, άφού τό είχατε διαλύσει; Ποιός ήταν τότε τό 'Αρχηγείο Θεσσαλίας που δέρονταν σάν την άδικη κατάρα στο Β. 'Ολύμπο Δεκέμβρη μήνα; 'Αρχηγό αφήσατε τόν «καντηλανάφτη» - σύμφωνα μέ την άπόφασή σας άργότερα - Ζήση Ζωγράφο! Τι μπορούσε ο Ζωγράφος νά κάνει; Καί γιά τη διάλυση του ΑΘ όλοι σας δουλέψατε, καί 'Ιωαννίδης, καί Μάρκος, καί Ζωγράφος, καί σύ Γούσια δέθησες! Τώρα γιατί ζητάς άπό έναν «καντηλανάφτη» ευθύνες; Αή τό έξηγείς άπό σκοπού, έτσι ώστε τά σκάγια νά πετυχαίνουν κι άλλου.

4) ΣΤΗ σ. 289, ο Γούσιος χρησιμοποιεί κάποιο δόθεν ήμερολόγιο του 'Ιωαννίδη, όπου ο τελευταίος γράφει γιά μένα. 'Εστω πώς ο Γούσιος λέει την άλήθεια. Καί λέω έστω, γιατί φανερά σέ μένα ο 'Ιωαννίδης άνακίνησε όσα γράφω στο βιβλίο μου. Τι γράφει ο 'Ιωαννίδης; «Διαβάζοντας τό ήμερολόγιο του Γιάννη 'Ιωαννίδη, νά τί γράφει γιά τόν Κίσαθο: 20/Χ/47. Τά θεσσαλικά τμήματα επί τέλους παίρνουν διάταξη που τούς καθορίστηκε ξανά. Πάντως ή μή συμμόρφωση του Κίσαθου στις πρώτες διαταγές του Γεν.

'Αρχηγείου έκανε κακό, δυσκόλεψαν την έπιχείρηση Μετσόθου καί δέν επέτρεψαν νά έκμεταλλευτούμε γρήγορα τις πρώτες έπιτυχίες μας. Τό ζήτημα της άντικατάστασής του τό ξανασυζητήσαμε σήμερα». Σέ άλλο σημείο γράφει: «25/Χ/1947, ο Ζήσης είναι σύμφωνος γιά την άντικατάσταση του Κίσαθου» καί παρακάτω: «1η Νοέμβρη 1947: Μελέτησα τις έκθέσεις γιά τό χαμό τών θεσσαλικών στελεχών. "Αν καί ο χαμός τους όφείλεται στο τυχαίο γεγονός της χιονοθύελλας, όμως υπάρχουν ήθικές ευθύνες σέ βάρος του Κίσαθου, που δέν έδειχνε καμιά συμπάθεια προς τά πολιτικά στελέχη καί ευχαρίστως έθλεπε την άπομάκρυνσή τους άπό κοντά του. Γι' αυτό άλλωστε δέν φρόντισε νά τά έχει μαζί του κι έγινε αυτό που έγινε!» Ψέμα! Οι ίδιοι άρνήθηκαν νά μείνουν στο 'Αρχ. Δ. άπό ύπεροψία καί άγνοια. Γράφω γι' αυτό στο βιβλίο. Μά καί τό γεγονός πώς όλοι χάθηκαν στις σκηνές τών φαντάρων, που κι αυτοί ήταν μισοπαγωμένοι καί δέν προχώρησαν 150-200 μέτρα στο δάσος, όπως έκανε τό τάγμα Σοφιανού, δείχνει αυτό που έγώ τότε ύποστήριξα. «Κανένα στέλεχος πολιτικό έξω άπό τό στρατό». 'Αλλά πού ν' άκούσει ο Σούλας! "Όλα έξακριβώθηκαν καί καμιά ευθύνη τότε δέν μου άποδόθηκε. "Αν όμως πραγματικά ο 'Ιωαννίδης λέει καί κάνει άλλα πίσω μου, τό μόνο που δείχνει αυτό είναι πώς δέν πρόκειται γιά στελέχη ΚΚΕ, μά γιά μπαγαπόντες που ένεργούν πίσωπλάτα καί ύπουλα!

ΤΙ ΔΕΙΚΝΟΥΝ όλα αυτά του «ήμερολογίου» 'Ιωαννίδη;

Ο 'Ιωαννίδης έτοιμάζει την άλλαγή μου ψάχνοντας γιά ευθύνες. Καί άν δέν υπάρχουν, τις βρίσκει. Σ' αυτό πρώτοι βοηθούν τόν 'Ιωαννίδη ο Ζωγράφος καί μερικοί άλλοι άπ' τά πολιτικά στελέχη, που δέν τούς σιτίζαν ιδιαίτέρως! "Ας δούμε όμως τά πράγματα λεπτομερέστερα.

1) Τό 'Αρχ. Μακεδονίας κι ο Μάρκος όργανώνουν έπιχείρηση γιά την κατάληψη του Μετσόθου. Την ίδια περίοδο έμεις πορευόμαστε προς τό Γράμμο: έγώ, ο Γούσιος κι ο Ζωγράφος μέ άρκετά τμήματα, μέ 1200 άόπλους καί πολλούς τραυματίες. Οι Γούσιος καί Ζωγράφος τρομάζουν σ' αυτή την κίνηση, διστάζουν κι άντιστέκονται στην έκτέλεση της διαταγής. 'Εγώ σάν Δ/ντής άπαιτώ νά την έκτελέσουμε τό ταχύτερο. Φέρνουν άντιρρήσεις καί μέ άναγ-

κάζουν νά άποδεχτώ τη διοίκηση τών τριών (Κίσαθος - Γούσιος - Ζωγράφος). Κι άκόμα συγκροτούμε κλιμάκιο έπιχειρήσεων, που κάθε μέρα εισηγείται στην διοικητική τριάδα την κίνηση καί πορεία. "Υστερα άπ' την άρνησή τους νά πειθαρχήσουν κι έκτελέσουν τη διαταγή, τούς ζητάω νά κάνουν σχετική άναφορά μέ τις άπόψεις τους στο Γ.Α. Αυτό κι έγινε. Τό Γ.Α τούς διατάζει καί συγχρόνως ύποδεκνύει ένα κατά προσέγγιση όρομολόγιο, χωρίς καμιά άλλη άποστολή. Τό όρομολόγιο ήταν περίπου: "Αγραφα - Αύλάκι - Βάλτο - Θοδωριανή - Περιστέρι. Τό Γ.Α, όπως άργότερα μάς έξηγησε, δέν μάς άνέθετε καμιά άποστολή φοβούμενο μήπως άποκρυπτογραφηθεί ή διαταγή προς έμάς καί γνωρίσει ο έχθρός την έτοιμαζόμενη έπιχείρηση Μετσόθου.

ΟΜΩΣ ο έχθρός άντιλήφθηκε τη μεγάλη κίνησή μας προς τό Μετσόθο. 'Ενα τάγμα του, βλέποντας την κίνησή μας καί Ξέροντας ότι ή μάχη του Μετσόθου είχε άρχίσει - κι ένώ κατείχε πάνω στο όρομολόγιο μας όχυρότατες θέσεις - τό έβαλε στο πόδια, μόλις τμήματά μας κινήθηκαν έπιθετικά έναντίον του. 'Εμείς τότε άπορήσαμε γι' αυτό. Καί μόνο μετά καταλάβαμε τούς λόγους της φυγής του, όταν μάθαμε γιά τη μάχη του Μετσόθου.

ΤΗ ΜΑΧΗ στο Μετσόθο, μόνο όταν φτάσαμε στο Περιστέρι, την πληροφορηθήκαμε, όποτε καί παίρνουμε διαταγή νά κινήθουμε ταχύτατα μέσω Δοκίμι - Κατάρα - Βοδούσα. Ποιές ευθύνες ζητάει λοιπόν ο 'Ιωαννίδης; 'Ισως ο Κικίτσας - μπορεί κι ο Μάρκος - χρεώστηκε νά δικαιολογήσουν την άποτυχία (που κατά τη γνώμη μου δέν ήταν άποτυχία) αλλά ένα έπείσώδιο που άντικατόπτριζε τις δικές μας δυνατότητες νά όργανώνουμε καί έκτελούμε έπιχειρήσεις έναντίον όχυρωμένων τμημάτων του έχθρου. 'Αλλωστε οι Γούσιος καί Ζωγράφος σά πολιτικά στελέχη, μου έπέβαλλαν καί έγώ άποδέχτηκα σάν καθοδηγητικό όργανο την τριμερή διοίκηση που πιά μάς άνέφερα, που την άνέχτηκε καί τό Γ.Α (Μάρκος - 'Ιωαννίδης)! Γιατί λοιπόν καταλογίζει τις ευθύνες ο 'Ιωαννίδης σέ μένα; 'Αλλά καί όταν βγήκαμε στο Γ.Α καί συζητήθηκε αυτό τό θέμα, ευθύνες δέν καταλογίστηκαν σέ μένα. Ο 'Ιωαννίδης όμως στο ήμερολόγιό του καταλογίζει!

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΟΥΝ όλα αυτά Γούσια; Τό ότι «συμφώνησε» ο Ζωγράφος αυτό σημαίνει ότι καί ή φράση «τρίχες». Ο Ζωγράφος σ' όλη αυτή την περίοδο ήταν συνοδοιπόρος» καί μόνο έμπόδια έφερνε, παρά άγωνιστής καί «μέλος» διοίκησης.

Υστερα έρχονται τά στελέχη που χάθηκαν. «'Εγώ - λένε ο 'Ιωαννίδης καί ο Ζωγράφος - δέν έθλεπα μέ συμπάθεια τά πολιτικά στελέχη». Ναι, έγώ ιδιαίτερα δέν έθλεπα κανένα έτσι καί νομιζώ σωστά! Φυσικά ύστερα όλοι τό πήραν χαμπάρι καί δέν γίνονταν αυτός ο διαχωρισμός που ήθελε ο Σούλας, ο Ζωγράφος καί μερικοί άλλοι. Όλοι έπρεπε νά έχουν βασικά τό όπλο στο χέρι καί νά 'ναι σέ θέση καί νά πολεμούν καί νά κάνουν πολιτική δουλειά. Ο Ζωγράφος ζητούσε ιδιαίτερη μεταχείρηση γιά τά στελέχη σ' ότι άφορά τη διατροφή τους (γιά τούς υγιείς γίνεται λόγος). 'Εγώ διαφωνούσα. Τό θεωρούσα ζήτημα άρχής, γιατί καί μ' αυτήν άκόμα τη φτωχική διατροφή τών στελεχών πάλι συγκρινόμενη μέ την διατροφή τών μαχητών, ήταν πιό καλή. Ο στρατός μας ήταν βασικά έθελοντικός, λαϊκός καί δέν μπορούσε νά είχε σάν γνώμονα τούς κανονισμούς του άστικού στρατού που άφορούσε ζητήματα τέτοιας φύσης!

ΚΑΙ γράφει συμπερασματικά ο Γούσιος (σ. 289): «'Απ' τό γραπτό του Γιάννη 'Ιωαννίδη δείχνει ότι ο Μάρκος Βαφειάδης εισηγήθηκε στο ΠΓ της ΚΕ του ΚΚΕ τά όσα γράφει καί άποφασίσαν την άντικατάσταση του Κίσαθου άπό τό άρχηγείο Θεσσαλίας γιά άνικανότητα, γιά ύπεύθυνο μη έκτέλεσης διαταγής κατά τη διάρκεια της μάχης Μετσόθου καί γιά την έξόντωση τών θεσσαλικών στελεχών».

ΦΥΣΙΚΑ δέν θα έγραφε τίποτα άπό όλα αυτά ο Γούσιος γιά μένα «άν δέν τόν πείραζα» (!), όπως ο ίδιος όμολογεί. 'Αλλά άφού μέ πειράξεις «άκουσέ τα».

Αυτή είναι ή λογική του τίμιου, άξιοπρεπούς, άγωνιστή

ΣΕ ΛΙΓΕΣ όμως μέρες (Νοέμβρης 1947) τό Γ.Α. (Μάρκος καί 'Ιωαννίδης) μου άναθέτουν την άποστολή της έκ νέου όργάνωσης έπιχείρησης γιά την κατάληψη του Μετσόθου (γράφω λεπτομέρειες στο βιβλίο μου). Η πρώτη του Γ.Α. καί Α.Δ. Μακεδονίας είχε άποτύχει. 'Αναθέτουν σέ μένα έκ νέου. Κι ή ύποχώρηση τώρα θά είναι πιό δύσκολη άπ' την πρώτη. Τι συμβαίνει λοιπόν; ή είναι κανένας άνίκανος καί βασικά δέν του άναθέτουν την όργάνωση τέτοιων έπιχειρήσεων (μεγάλων γιά την περίοδο εκείνη) ή του άναθέτουν μέ σκοπό ν' άποτύχει γιά νά τόν κολλήσουν στον τοίχο. Δέν μπορώ άκόμα καί σήμερα νά πιστέψω τό δεύτερο. "Αν ο Γούσιος Ξέρει τίποτα, άς τό πεί. Κατά τις 10-15 Δεκέμβρη παίρνω έντολή νά πάω σάν Διοικητής στο κλιμάκιο της 'Ανατολικής Θεσσαλίας.

ΔΕΝ ΠΕΡΑΣΕ ένας - έναμιση μήνας καί μέ τοποθέτησαν έπιτε-

λάρχη του ΚΓΑΝΕ. (Κλιμάκιο Γεν. Αρχ. Νοτίου Ελλάδος) με διοικητή τον Καραγιώργη. Με δικό μου σχέδιο/ διαταγή ανακαταλαμβάνουμε την Κεντρική Πίνδο (Κόζιακα) και θγάζω τη φάλαγγα των άοπλων στο Γράμμο, πρό της μάχης του Γράμμου 1948. Μετά παίρνω εντολή πάλι για την Άνατ. Θεσσαλία, από όπου μέσα σε ένα μήνα επιστρατεύω και συγκροτώ μία ταξιαρχία και τη στέλνω στο Γράμμο. Τ' άλλα τ'άγραφο στο βιβλίο μου. Τι λές τώρα Γούσια, ποιος είναι ο άνικανος; εγώ, εσύ, ο Μάρκος, ο διεφθαρμένος Ίωαννίδης – ο καλός σου δάσκαλος – ή ο Ζαχαριάδης;

Δυό λόγια τέλος για τους χαρακτηρισμούς σου (χουζούρης κλπ.) Δέν σου πέφτει λόγος εσένα Γούσια νά μιλάς «για άνταρτομάνα Θεσσαλία» κλπ. Τό δικό μου όνομα τότε συνδέθηκε με τό άνταρτικό της Θεσσαλίας και κάθε προσπάθειά σου νά βάλεις σφήνα ανάμεσα στα δυό είναι μάταιη.

ΑΝΤΑΡΤΟΜΑΝΑ ήταν και ή Στερεά και μέ εξαιρετικά άνταρτικά στελέχη στο τέλος του 1946, πού εσύ θγήκες, αλλά κάτω απ' τη δική σου καθοδήγηση ήταν εγκαταλειμμένη και άκαθοδήγητη.

Εγώ Γούσια, ανεξάρτητα από Άρη και ά. (όπως στο Ν. Όλυμπο, ο Ν. Ξυνός και άλλοι) στην περιοχή Κισσάθου – Μαυροβουνίου – Πηλίου δημιούργησα άνταρτικό.

Ο «Χουζούρης» Μπλάνας δούλεψε σκληρά, 15 χρόνια δάσκαλος, δίδαξε γράμματα και διαπαιδαγώγησε εκατοντάδες παιδιά. Πάνω σ' αυτή τη δουλειά έπαθε αίμόπτυση στους Γόνους της έπαρχίας Τυρνάθου. Σώζονται ακόμα επαινετικά έγγραφα των προϊσταμένων του για τη σκληρή και δημιουργική δουλειά του δασκάλου. Πολέμησε στον Ιταλο-ελληνικό πόλεμο και είδε και πέρασε πολλές νίκες, πού εσύ ούτε στο όνειρό σου δέν είδες. Τό μικρότερο άδελφό του τόν άφησε στά θουνά της Άλθανίας μέ τό 52ο Σύνταγμα Πεζικού. Τό μεγαλύτερό του τόν σκότωσαν οι συμμορίτες, μέ τά παλούκια, για νά εκδικηθούν έμένα. Ο «Χουζούρης» ο Μπλάνας πέρασε όλη την τρομερή παρανομία του 1945-46 όταν άλλοι (και άκροναυπιώτες ακόμα) παραδίνονταν ή τούς έπιανε κρίση και τό έβαζαν στά κλάματα σάν μωρά παιδιά.

Ο ύποφαινόμενος είχε δημιουργήσει την καριέρα του 18 χρόνια έπιτυχημένος δάσκαλος στην ύπηρεσία του λαού. Ουδέποτε αισθάνθηκε μειονεκτικότητα. Αυτό τό φρούτο είναι δικό σας μειονέκτημα. Γι' αυτό και μέχρι σήμερα θυμάσαι ακόμα την «καριέρα» ενός δικηγόρου μέ πολλά λεφτά και τώρα φορδιά – πλατιά ύπογράφεσαι «άντιστράτηγος του ΔΣΕ»

ΠΑΝΤΟΥ όπου ύπηρετήσα τό λιγότερο μέ θυμούνται μέ άγάπη. Και στην κομματική δουλειά μου, όπου πέρασε τό χέρι μου – και πρό του πολέμου και στην κατοχή και μετά – κάτι καλό έχουν νά πουν.

Ενώ εσένα Γούσια σέ θυμούνται σάντόνκακό δαίμονα στο ΔΣΕ.

Έκανες σοβαρό λάθος νά γράψεις αυτό τό σήριαλ – μυθιστόρημα. Γιατί εύτυχώς τώρα κανένας Ζαχαριάδης και κανένα «ταμπού» του ΚΚΕ δέ θά σέ ύποστηρίξει. Φυσικά μπορεί νά σ' άφήσει όρισμένα έσοδα, μά ν' αναστήσεις τό παλιό στυλ στο άριστερό κίνημα δέν θά τό πετύχεις. Κι όσοι σέ παίρνουν ύπό την προστασία τους και σέ προβάλλουν, νομίζω πώς απ' αυτό δέν πρόκειται ν' αύγατίσουν τό πολιτικό τους κεφάλαιο. Μάλλον θά ζημιωθούν.

Οι πεθαμένοι δέν ανασταίνονται. Κι εδώ έννοώ όσους μ' όλη τους τη δράση και τη διαγωγή πέθαναν πολιτικά.

Υ. Ποιους σκοπούς επιδιώκει ο Γούσιας

ΟΙ ΔΥΟ πρώτοι σκοποί του Γούσια είναι φανεροί: πρώτος, είναι ή αυτοπροβολή του. Γι' αυτό και γράφει μέ τόν «ειδικό» τρόπο του. Όλα στρέφονται γύρω απ' τό πρόσωπό του. Έκτός του Γούσια τίποτα δέν ύπάρχει. Καί αν ύπάρχει, είναι διακόσμηση περιβάλλοντος για τη δυνατότητα της επίδειξης του «ήρωα». Ούτε πρίν απ' τη Βάρκιζα (φυσικά εδώ άφού όμολογεί πώς τίποτα δέν ήξερε, μπορεί νά άπαλλαγεί λόγω καθυστέρησης του νοός, ούτε μετά τη Βάρκιζα ως τό τέλος του 1946. Κι άξαφνα θγαίνει ο Γούσιας στη Ρούμελη κι «άστράφτει ο Όλυμπος». Φτάνει «καρμποτσακισμένος» επί κεφαλής της ήρωικής φάλαγγας των άοπλων στο Γράμμο, άναλαμβάνει στα Πιέρια τη διοίκηση όλων, άοπλων και ένόπλων, – ποιος είδε τό θεό και δέν τόν φοβήθηκε – και οδηγεί στο Γράμμο πόσους; ποιους;

ΠΟΣΟΥΣ όδήγησε στο Γράμμο Γούσια; Γιατί τό κρύβεις;

Και γιατί φταίει, όπως ισχυρίζεσαι, ο Ζωγράφος κι ο Βενετσάνοπουλος, πού κατέβαιναν απ' τό Γράμμο συγκυριακά και χωρίς καμιά δύναμη μέ την ταξιαρχία Δ. Παλαιολόγου του Άρχηγείου Δυτικής Μακεδονίας; Καί δέν φταίει κανείς ούτε απ' την ταξιαρχία αυτή, ούτε απ' τά ντόπια τμήματα των Πιερίων; Ο Γούσιας τηρεί την άρχή: όποιος δέν μέ πειράζει, δέν τόν πειράζω. Κι όπου μπορεί νά θγει δυσοσμία, δέν τ' άνακατεύω.

ΑΛΟΞ σκοπός, ύστερα απ' τούς δυό πρώτους, είναι τά έσοδα. Καλό είναι τό πρώτο μά δέν πρέπει νά ύποτιμήσουμε και τό δεύτερο, τά οικονομικά. Θα πείτε θέβαια, τώρα τά παιδιά μεγάλωσαν, σπούδασαν. Ναι, αλλά χρειάζονται. Έδώ τώρα έχουμε έξοδα περισσότερα. Έλλάδα είναι... Άλλωστε ή αυτοπροβολή μπορεί και νά μην πετύχει.

Πάρα κάτω: Άν πιάσει τό πρώτο, τότε πραγματοποιείται έν μέρος και τό δεύτερο. Κι άφού πραγματοποιηθούν τά δυό αυτά, τότε γιατί νά μη γίνω και δεύτερος Ζαχαριάδης. Άφού όλοι τόν άπαρνήθηκαν, εύκαιρία νά τόν διαδεχθεί ο Γούσιας.

ΕΔΩ όμως παρά την αυτοπροβολή του, παρά την προβολή όρισμένων έφημερίδων, παρά «την πρόταση κάποιου δημ. οργανισμού νά δώσει διαλέξεις για λογαριασμό του», όπως ο ίδιος ισχυρίζεται και διαδίδει (χωρίς θέβαια νά δεχτεί την πρόταση), τά πράγματα περιπλέκονται.

Κολακεύεται φυσικά ο Γούσιας νά γίνει «καινούριος Ζαχαριάδης, αλλά οι καιροί είναι άλλοι». Γι' αυτό και δέν τό πολυπιστεύει αυτό. Όμως μέσα του κάτι τόν σπρώχνει. Τό «δαμόνιο» του.

Χάρis σ' αυτό τό «δαμόνιο» έγινε «στρατιωτικός άρχηγός στη Ρούμελη», διοικητής της 670 Μονάδας, από άνεκπαίδευτος φαντάρος όνομάστηκε «άντιστράτηγος», πέρασε στο Π.Γ. του ΚΚΕ, έγινε ο διάδοχος του Ζαχαριάδη. Γιατί και τώρα δέν θά τά καταφέρει; Φυσικά ο Γούσιας ως τά τώρα κάτι πέτυχε. Του έγινε διαφήμιση στο μυθιστόρημα. Αυτό δέν είναι λίγο. Άν είναι σωστό αυτό πού ο Γούσιας διαδίδει, πώς του έγινε πρόταση νά δώσει διαλέξεις κι αυτός όρνήθηκε, τότε πάει νά πει πώς «Έχω κάποια άξία» (διαλογίζεται ο ήρωας).

ΑΛΛΑ εδώ ο Γούσιας διαπράττει τό βασικό λάθος του. Καί αυτό είναι τό εξής: Κανένας, Γούσια, δέν σέ ύποστηρίζει και δέν σέ προβάλλει, για νά γίνεις δεύτερος Ζαχαριάδης. Καθένας απ' τούς ύπερασπιστές σου έχει διαφορετικούς σκοπούς, απ' αυτούς πού εσύ θάζεις. Κι αυτοί οι σκοποί των ύπερασπιστών σου κ. Γούσια, θά σέ ξαναφέρουν στην άντικειμενική πραγματικότητα. Στην πολιτική άφάνεια κι άνυπαρξία, απ' την όποία ξεκίνησες.

Άθήνα, 31 Μαρτίου 1978.

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ

αφραζε

διαβαζε

διαδιδε

την ΑΥΓΗ

τη δικη 68

ΦΩΝΗ

Ἡ Ἑλληνική Ἐπιστήμη

Υπάρχουν πράξεις που παίζονται στή σκηνή τῶν πανεπιστημιακῶν μας ἰδρυμάτων καί ἄλλες που παίζονται στό παρασκήνιο...

Ἐπανελημμένα ἔχουμε ἀκούσει ἀπό διάφορους ὑπεύθυνους, ἀλλά καί τελευταία πάλι ἀπ' τόν ὑφυπουργό Ἐξωτερικῶν, ὅτι ἡ Ἑλλάδα χρειάζεται ὅλους τούς ἑλλήνες ἐπιστήμονες τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὥστε νά ἐπανδρώσουν τά Α.Ε.Ι. καί νά συμβάλουν στήν ἀνάπτυξη τῆς παιδείας καί τῆς ἔρευνας στόν τόπο μας. Διατυπώσεις που ἡχοῦν θαυμάσια, ἀλλά που κρύβουν ὅλο τό φαισισμό τῶν γενικοτήτων, ὅταν τίποτα δέ γίνεται γιά τήν ὑλοποίησή τους.

Ἀπό πολλά μεμονωμένα παραδείγματα, γνωρίζουμε ὅτι ὅσοι δέχτηκαν νά ἔρθουν, βρέθηκαν ἀντιμέτωποι μέ τήν πάγια «ρωμείκη» νοστοροπία τῶν «ἡμετέρων»· νοστοροπία που εἶναι καταξιωμένη κυριαρχικά ἀπ' τήν ἐκάστοτε κυβέρνηση.

Ζητάμε ἀπό τούς ἐπιστήμονες τοῦ ἐξωτερικοῦ νά ἐπιστρέψουν, ἐνῶ τήν ἴδια ὥρα μένουν ἀναξιοποίητοι ὅλοι ὅσοι ἤδη βρίσκονται στήν Ἑλλάδα, που δέν πληροῦν ὅμως τόν «ὄρο» τοῦ παγιωμένου ραγιαδισμού. Ἔτσι, ἐπιστήμονες μέ ὅλα τά προσόντα δέν μποροῦν, ὄχι μόνο στά Α.Ε.Ι. νά ἀξιοποιηθοῦν, ἀλλά οὔτε καν μιά θέση σ' ἕνα ἐρευνητικό κέντρο νά βροῦν.

Καλά ὡς ἐδῶ. Ἀναρωτιόμαστε ὅμως οἱ ἀρμόδιοι, ἀκόμη κι ἂν πιστέψουμε σέ μιά... «παρθενογεννημένη ἀγνότητα», ἂν τό πρόβλημα τῆς παιδείας καί τῆς ἐπιστήμης στόν τόπο μας μπορεῖ νά λυθεῖ μέ ἐνέσεις... ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ; Ἄν, τελικά, εἶναι δυνατό, μιά φούχτα, ἔστω καί «φωτισμένων ἐπιστημόνων», νά λύσει τό πρόβλημα τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης;

Προβληματίζονται, τελικά, γύρω ἀπ' τό οὐσιαστικό πρόβλημα, που εἶναι ἡ ἐκπαίδευση σέ ὅλες τίς βαθμίδες, ἀπ' τό δασκαλο ξεκινώντας: που εἶναι τελικά τό πρόβλημα τῆς λαϊκῆς παιδείας καί κουλτούρας;

Ἡ κάθε φορά ἐφευρίσκουν τήν ὅποια «πανάκεια»; Ἐρώτημα που μόνο ἕνας διάλογος «ἐπί σκηνῆς» θά ἔδινε κάποιες πιθανότητες διεξόδου – ἕνας διάλογος μέ τούς ἐπιστήμονες, τούς ἐρευνητές, τούς ἐκπαιδευτικούς, ἀλλά καί ὅλους ὅσους νιώθουν ἀνιδιοτελή ἀγωνία γιά τήν παιδεία καί τόν τόπο. Κι αὐτοί, φυσικά, δέν εἶναι μόνο οἱ «ἡμέτεροι».

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Τό δέντρο

Ἦδη μέ τό τρίτο τεῦχος τοῦ «Δέντρου», μιά ὑπόσχεση που δόθηκε πρὶν λίγους μῆνες, κρατήθηκε· ἀκριβῶς μέ τήν πίστη που τά δέντρα, σχεδόν ἀποκλειστικά, μποροῦν νά ἔχουν. Ἔτσι ριζώνει ἕνα λογοτεχνικό περιοδικό που ἔλειπε· ἕνα ἐντυπο που καλύπτει, ὅσο μπορεῖ, τό λογοτεχνικό κενό τῆς Ἀθήνας. Τό 3ο τεῦχος περιλαμβάνει κείμενα καί μεταφράσεις τῶν: Κρ. Ἀθανασούλη, Ἀλ. Κοτζιά, Charles Limic, Τάσου Δενέργη, Μ. Holub, Ἡλ. Χ. Παπαδημητρακόπουλου, Μ. Ξεῖακη, Μ. Ποντίκα, G. Ungaretti, Κ. Μαυρουδῆ, R. Jacobson, Ἀνδρ. Νομικοῦ, Ἰωαν. Ζερβου, καθώς καί τό κείμενο-μαρτυρία: Πρὸς τήν Νωμαρχηαν Ἀττικῆς, Ἀνινίουμου.

Διαβάξω

Μέ ἐνδιαφέρουσα ὕλη κι ἐπιμελημένη ἐμφάνιση κυκλοφόρησε τό τεῦχος 12 τοῦ διμηνιαίου περιοδικοῦ «ΔΙΑΒΑΖΩ». Στό καινούργιο τεῦχος δημοσιεύεται μιά ἀποκαλυπτική συνέντευξη τοῦ Ἰάκωβου Καμπανέλλη, ὅπου ὁ ἐκλεκτός θεατρικός συγγραφέας ἐξομολογεῖται τίς πίκρες, τά λάθη, τίς χαρές καί τούς ὁραματισμούς του, ἐνῶ παράλληλα ἀναλύει τά ἔργα του. Δημοσιεύεται ἐπίσης ἕνα ἀξιόλογο ἀφιέρωμα στόν Ἰούλιο Βέρν ἀπό τό Δ. Πλάκα, μέ τήν εὐκαιρία τῶν 150 χρόνων ἀπὸ τή γέννηση τοῦ συγγραφέα, ἕνα ἀρθρο καταγγελία τῆς Ζ. Σαρηῆ γιά τό ἐξωσχολικό διδλίο, καί κριτική παρουσίαση 23 νέων ἐκδόσεων ἀπὸ ἕνα μεγάλο ἐπιτελεῖο ἑγκυρων κριτικῶν (Ν. Σβορώνος, Π. Τερλεξῆς, Κ. Γεωργοπουλός, Χ. Ροζάκης, Θ. Φραγκόπουλος, Α. Ζήρας, Α. Μπελεζίνης).

Τό ρόδι

Κυκλοφόρησε μέ πλούσια ὕλη τό 8ο τεῦχος τοῦ καλαίσθητου περιοδικοῦ γιά παιδιά «ΤΟ ΡΟΔΙ». Τό τεῦχος αὐτό εἶναι ἀφιερωμένο στά παιδιά τῆς Κύπρου καί περιλαμβάνει ἕνα διήγημα τοῦ Ι. Ἰωαννίδη γιά μιά ἐκδρομή στήν Κύπρο, ἕνα ἀρθρο τῆς Τ. Μιλλιῆς γιά τόν κύπριο λαϊκό ζωγράφο Μιχάλη Κάσσιαιο, ἕνα ταξίδι στήν Κύπρο μέ τήν Ε. Νάκου, κυπριακά δίστιχα καί παιδικά τραγούδια, μιά μικρὴ ἀναδρομή στήν κυπριακή ἱστορία μέ τήν Ε. Ἀλλαμανῆ, τίς περιπέτειες ἐνός χαμόγελου, τῆς Μ. Λοῖζου, καί σελίδες μέ παιγνίδια, σπόρ, ζωγραφικὴ κ.λπ.

«Ἀσκητικό Θέατρο»

Μιά πολύ ἐνδιαφέρουσα θεατρική προσπάθεια παρουσιάστηκε αὐτές τίς μέρες στό στάδιο Καλλιθέας καί θά συνεχιστεῖ τώρα σέ διάφορες πόλεις τῆς ἐπαρχίας. Πρόκειται γιά τή συλλογική δουλειά τοῦ «Ἀσκητικοῦ Θεάτρου» πάνω στήν τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου «ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ». Ἡ παράσταση ξεχωρίζει ἀπ' τήν ποιότητα τῆς σκηνοθεσίας καί τῆς ἐρμηνείας, ἀλλά κυρίως ἀπ' τήν πρωτότυπη σκοπιά που ἀνεβάστηκε ἡ τραγωδία αὐτή. Ὅπως σημειώνει καί ὁ ἴδιος ὁ θίασος: «Βλέπουμε στόν ἈΓΑΜΕΜΝΩΝ» τῆ βασίλισσα-μητέρα που θά ἔπρεπε νά τήν πούμε μητέρα – βασίλισσα, νά θγαίνει ἀπὸ τό γυναικωνίτη καί νά ἀντιμετωπίζει τό γεγονός τῆς σφαγῆς τῆς Ἰφιγένειας. Αὐτό τό συμβῆναι τήν κάνει νά καταλαβαίνει καί τή σφαγή ὅλων τῶν Τρώων που στό κάτω – κάτω δέν ἔχουν καμιά σχέση μέ τό σύμβολο «Ἑλένη». Βλέπουμε στόν Ἀγαμέμνονα νά τόν ἴδιο, τό πρόσωπο τῆς ἐξουσίας, καί ἀπ' τήν Κασσάνδρα ἀκούμε μιά ἐκπληκτική ἀντιπολεμική κραυγή, που εἶναι καί Βιετναμέζας καί Γιαπωνέζας τοῦ Ναγκασάκι, καί Κυπριώτισσας».

Μορφωτικός Σύλλογος Γκύζη

Ἀξίζει νά τονιστεῖ ἡ δουλειά τοῦ Μορφωτικοῦ Συλλόγου Γκύζη που ἰδρύθηκε λίγο μετὰ τή μεταπολίτευση. Ὁ Σύλλογος ἔχει ὁργανώσει διδλοθήκη, γυναικεῖο τμήμα, τμήμα ἀθλητισμοῦ, χοροῦ, μουσικῆς, θεάτρου καί προβολῶν. Ὁργανώνει ἐπίσης τακτικά παιδικές γιορτές κι ἐκδρομές, ὅπως καί μιά φορά τό χρόνο μιά μεγάλη γιορτή, τὰ «Γκυζιανά».

Β' Μέρος

Όμπερχάουζεν 1978

Τό 10ο γερμανικό και 24ο διεθνές Φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους.

του Λευτέρη Ξανθόπουλου

Δημοσιεύουμε σήμερα το δεύτερο μέρος της παρουσίαισης, από το ΛΕΥΤΕΡΗ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟ, του φετινού φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους που έγινε στο Όμπερχάουζεν.

Στό προηγούμενο τεύχος είχε γίνει μία καταγραφή των ταινιών της γερμανικής, κυρίως, παραγωγής. Στό κείμενο που ακολουθεί ο συνεργάτης μας μένει περισσότερο στίς μη γερμανικές παραγωγές που συμμετείχαν στο Φεστιβάλ του Όμπερχάουζεν.

Μέσα στη γενικότερη ατμόσφαιρα με τά διάφορα πεδία των ανακαλύψεων, που τό Φεστιβάλ λογουχάρη ανακαλύπτει τόν τρίτο κόσμο και ψάχνει με αγωνία γιά καμιά ταινία από τήν κινηματογραφική του παραγωγή, οι γυναίκες ανακαλύπτουν τόν κινηματογραφικό εξοπλισμό σάν όργανο γιά τόν άγώνα τους γιά τήν άπελευθέρωση από τήν πατριαρχική κοινωνία, οι δυτικοί κινηματογραφιστές ανακαλύπτουν τή σιγουριά και τόν εύκολο έντυπωσιασμό που προκαλούν τά προβλήματα του τρίτου κόσμου (και ταξιδεύουν οι καλοί σου - οι Γερμανοί άς πούμε - με σαφάρι στολή, της μόδας, να κάνουν πολιτικό ντοκιμαντέρ στην 'Αφρική') και τέλος οι ανατολικοί ανακαλύπτουν τό άτομο που άρνιέται με πείσμα να ύποταχτεί στο σύστημα και στην παθητικότητα της μάζας, στο σοσιαλισμό τους και στην άγέλη, και που προσπαθεί να ξεφύγει τή μοίρα που σώνει και καλά του επιβάλλουν (από δω μεριά, στη δικιά μας δυτική καταναλωτική κοινωνία, θά μπορούσαμε να μιλήσουμε με τούς αντίστοιχους όρους: έγκλωβισμός, ισοπέδωση, κόνσερβοποίηση, άλλου είδους όμοιομορφία δηλαδή, του 'ελεύθερου ανταγωνισμού' και του τζήν κιόλας!)

● «KUZDOK» - «Άγώνας», Ούγγαρία 1977, 3', μαυρόασπρο, 35 χιλ., του Μαρσέλ Γιάνκοβιτς. Μεγάλο βραβείο της κριτικής επιτροπής. Ό γλύπτης μεταμορφώνει τήν άπλη πέτρα σ' ένα άγαλμα και με τή σειρά του πλάθεται από τό γλυπτό του - ή άλληλεπίδραση μεταξύ του παραγωγικού καλλιτέχνη και της δουλειάς του.

Πάνω λοιπόν που ο νέος και ταλαντούχος γλύπτης έχει τελειώσει ένα κλασικό έργο, κάτι σάν τό διακοδόλο σέ μάραγο, τό άγαλμα σηκώνεται και στά καλά καθούμενα του παίρνει σφυρί και σμίλη και στο άψε-σβησε στόνε

γερνάει τό δόλιο τόν καλλιτέχνη πετώντας του δόντια, ρίχνοντάς του τά μαλλιά, καμπουριάζοντάς τον, ώστόσο πέφτει ο γεράκος μας κάτω γιά πάντα καθώς τό γλυπτό του - ή Τέχνη - θαυμάσιο και μεγαλοπρεπές παίρνει τήν πρωτινή του θέση στο δάθρο, περνώντας αιώνια στο χρόνο και επιβιώνοντας του γεννητόρα του!

● «ΟΤΡΟΡ» - «Αντίσταση», Γιουγκοσλάβικο κινούμενο σχέδιο του Μπόρο Πετσιόνοφ, 7', 35 χιλ., χρώμα. Μεγάλο βραβείο της κριτικής επιτροπής του Φεστιβάλ.

Ένα σφυρί με έκπληξη του διαπιστώνει πώς ένα καρφί, χωρίς κανένα φανερό λόγο, άρνιέται να μπει μέσα στο ξύλο. Ούτε ακόμα και με τή βοήθεια άλλων εργαλείων και με τή δία όκείμα μπορεί να σπάσει τήν αναπάντεχη αντίσταση. Άλλά και τό καρφί πρέπει να πληρώσει γιά τό τόλμημά του... Η ταινία σχολιάζει ένα από τά πιο αλχημικά προβλήματα της εποχής μας χρησιμοποιώντας μια άσυνήθιστη τεχνική.

● «AKO SA PAN KRALOVIC STAL KRALOM» - «Πώς ο κύριος Βασιλιάδης έγινε Βασιλιάς», Τσεχοσλοβακία 1976, χρώμα, 35 χιλ., 20', του Φέρο Φένι, του φοιτητή της σχολής κινηματογράφου στην Πράγα που μάς λέει τήν ιστορία ενός διασκεδαστικού γέρου Σλοβάκου που άρνιέται να ύποταχτεί στους κανόνες και τήν κοινωνική ζωή του χωριού του, θελημένα και τεχνικά παραμένει ένας «έκτός ανταγωνισμού», ένας άουτσάιντερ, ώσπου στο τέλος ή παράξενη μανία του να ψάχνει στά χωράφια και τά δάση γιά σπασμένα άγγεια θά τόν όδηγήσει (λές και είναι σκηνοθετικό εύρημα, λές και έπαινος γιά να δικαιωθεί ήθικά σ' αυτό τό ντοκιμαντέρ ο τρόπος ζωής αυτού που άρνιέται να μπει μέσα στο σύστημα) στην άνακάλυψη των έρεπιών ενός ρωμαϊκού φρουρίου.

● «POCIAG SPECJALNY» - «Ειδική Άμαξοστοιχία», πολωνική παραγωγή του 1978 11', χρώμα, 16 χιλ. Τιμητική Διάκριση της κριτικής επιτροπής της Καθολικής Έκκλησίας. Ό Βίτολντ Στόκ προσπαθεί να βρει ένα δρόμο με τό παράδειγμα του στρατοπέδου εξόντωσης της Τρεμπλίνκα, χρησιμοποιώντας έναν πολύ δικό του τρόπο.

Ένα πλάνο, ένα τραβελινγκ πρós τά μπροστά με τή μηχανή στο χέρι και μία έγρήγορη πού μιά ταξιδεύει, φωτιές ανάδουν στο δάθος και στο πλάι μας, όρίζοντας μεγάλος δέν ύπάρχει, πιο πολύ πρós τό χόμα κοιτάμε, καπνοί σηκώνονται σ' ένα έρημωμένο τοπίο, ξάφνου κάτι παράξενες ταφόπετρες σηκώνονται στη γή, φυτρώνοντας λές κάτω από τόν ήλιο, ίσα που προλαβαίνουμε να διαβάσουμε κάτι δνόματα χωρών, δυό-τρία στην καθεμιά απ' αυτές, άλλος ήχος από της φωτιάς που καίει στα ξερόκλαδα και δυνάμει δέν ύπάρχει και τέλος ζαλισμένοι και μαυρισμένοι θαρρείς από τόν καπνό, και κουτροβαλώντας σχεδόν σ' αυτό τό στρατόπεδο, φτάνουμε σ' έναν περιέργο σωρό λιωμένων μετάλλων, σωριασμένων σέ μία μεγάλη λακούβια (λές και συμπιεσμένοι σκελετοί νεκροταφείου αυτοκινήτων) και διαπιστώνουμε πώς πέρασε ο χρόνος της ταινίας κι εδώ συνειδητοποιούμε τήν άντιρωική και έξω από πλήθη και επιδημικές τελετές και μέλη της κομματικής επιτροπής με γραβάτα και άσπρο πουκάμισο μπροστά σέ μικρόφωνα (άχ! και πόσο τήν όνειρευόνταν αυτή - τους - τή στιγμή!) και αποκλειστικά σεμνή και διακριτική και

ποιητική στάση του κινηματογραφιστή μπροστά σ' αυτή τήν άπτη και πέτρινη πραγματικότητα του πρώην στρατοπέδου!

● «Τό δόδο», πολωνική παραγωγή 1978, του Γιόζεφ Σύρους, 19', 35 χιλ., χρώμα.

Ό κακομούτσουνος γεράκος της φωτογραφίας μας άρνιέται ν' άφήσει τή γή του και να παραδώσει, με άντάλλαγμα μία άγροτική σύνταξη, στην επιτροπή που έρχεται να τόν βρει, τό δόδο του, τή μόνη του συντροφιά, μία και τά παιδιά του, όπως λέει, φύγανε γιά τήν πόλη πριν από χρόνια και σπάνια έρχονται να τόν δούν, κι ούτε λόγος βέβαια πώς θά ξαναγυρίσουν να δουλέψουν τή γή. Θά πεθάνει, λέει, αν σταματήσει να δουλεύει!

● «SLUCHAI V BRIGADE» - «Περιστατικό στην Ταξιαρχία», Ρώσικο ντοκιμαντέρ, 1977. Σκηνοθεσία του Ε. Γκορντιένκο, 9', μαυρόασπρο.

«KILENCENTIK EMELET» - Ένατο πάτωμα - της Λύδια Γιαρμάθι, Ούγγαρία 1977, 16 χιλ., μαυρόασπρο.

Ένας γάμος διαλύεται. Ό πατέρας φεύγει από τό σπίτι. Τά δυό άνηλικα παιδιά μένουν με τή μητέρα τους, που όρίζει έναν καινούργιο σίντροφο. Τό άγόρι είναι άνόημο ν' ακολουθήσει αυτές τίς αλλαγές. Δέν πάει καλά στο σχολείο του, έπαναστατεί με όλα, κλείνεται στον έαυτό του και δέν μιλάει με κανένα και τέλος προσπαθεί

να ξεφύγει από τήν πραγματικότητα παίρνοντας διάφορα ναρκωτικά.

Έξαιτίας της υπερέντασης στο σπίτι - τό κορίτσι όρίζει μοναχό τον τό δρόμο τον στη ζωή, φτιάχνοντας έναν καινούργιο δεσμό.

Η ταινία θέτει διάφορα σπονδαία έρωτήματα σχετικά με τίς πιθανότητες της ανθρώπινης συνύπαρξης και με προσεκτική ντοκιμαντερίστικη περιέργεια παρατηρεί τίς προστριβές της καθημερινής ζωής.

Έτσι λοιπόν με τις «άστικές παλινδρομήσεις» των ανατολικών που ανακαλύπτουν τα παραπτώματα του σοσιαλισμού τους! Εκτός από τη Μόσχα δέβαια. Α! εκεί η άρτηριοσκληρώση και τό σταμάτημα φαίνονται αγιάτρευτα, σ' εκείνων τις ταινίες στήνουνε ακόμα οι εργάτες λαϊκό δικαστήριο μέσα στην ίδια τη μεταλλική τους φάμπρικα με τους άτμούς, τους άνυπόφορους κρότους και τ' πιστόνια ν' ανακατεύουν τον αέρα και τ' εντόσθια των ανθρώπων, δικαστήριο λοιπόν κι επιπλήξεις και μετατόπιση ένοχών στον άμοιρο σύντροφο εργάτη που ναι νιώφετος και κομματάκι όκνηρός (ή φοβισμένος θά 'λεγα) και δέν άποδίδει όσο οί άλλοι, κι ακόμα, άχι!, καπνίζει πολύ την ώρα της δουλειάς!

Σέ μία τεράστια μαυρόασπρη πανοραμική όθόνη, τή μεγαλύτερη του Φεστιβάλ, τόν προκαλούνε - έτσι ζαρωμένοι αυτός στη γωνία του και μόνος νά καπνίζει - σέ αυτοκριτική... Μιά Ταξιαρχία Έργασίας, πασίγνωστη γιά τήν έξαιρετική της απόδοση, άποκτάει ένα καινούργιο μέλος: ένα νεαρό παραπτωμάτι! Στήν άνοιχτή συζήτηση των έργων παρακολουθούμε πώς χειρίζονται τό δύσκολο έρώτημα της άρχής της άξιοκρατίας μαζί με τήν ευθύνη και τό καθήκον που έχουνε όλοι τους γιά τήν επαναφορά του παραπτωμάτι σέ μία παραδοσιακή κοινωνική συμπεριφορά!

● **«VAARAN MERKKI»** - «Φινλανδική Σβάστικα», παραγωγή φινλανδική, ντοκυμαντέρ, 35 χιλ., 18, χρώμα.

Οί Φινλανδοί Χονκασάλο και Λέτο, άφου γιά 10 χρόνια περίπου δούλεψαν στήν παραγωγή του ντοκυμαντέρ και τής ταινίας μεγάλου μήκους, θραυμένοι κιόλας τό 1976 στό Όμπερχαουζεν γιά τήν ταινία τους «Γενιές», έπιχειρούν κι αυτοί με τή σειρά τους νά διαπραγματευθούν τό δελεαστικό θέμα του γερμανικού φασισμού, από ένα άλλο δρόμο: Παρακολουθούν και καταγράφουν τήν καθημερινή όμαδική ζωή μιås ομάδας νεοφασιστών στη Φινλανδία. Τους βλέπουμε λοιπόν νά εκπαιδεύονται στό δάσος με άεροβόλα όπλα, νά κάνουνε σάουνα γυμνοί και μετά νά βουτάνε στά κρύα νερά τής λίμνης, τους άκούμε νά κουβεντιάζουνε στή γύρα τής άντισιμιτικές θεωρίες της ιδεολογίας τους και τέλος νά παρελαύνουν στους δρόμους (δέν είναι παραπάνω από καμιά δεκαριά όλοι κι όλοι) με τις στολές τους και τή σημαία με τή σβάστικα! Όταν τέλος κάποιιο βράδυ άνατινάζονται τά γραφεία της κομμουνιστικής έφημερίδας της πόλης τους κι όλες οί ένδείξεις οδηγούνε στήν όργάνωσή τους, συλλαμβάνουν τόν άρχηγό και διαλύουν τήν ομάδα.

Κάτι δέν πάει καλά σ' αυτό τό φίλμ. Υπάρχει μία συμπάθεια, μία λανθάνουσα έλξη προς αυτούς τους ανθρώπους, που προσπαθεί νά τή μεταδώσει και στό κοινό του, δέν παίρνει ή ταινία και πολύ σοβαρά τήν άπειλή που μεταφέρει αυτή ή ομάδα, υπάρχει μία «κατανόηση» γι' αυτούς τους ανθρώπους και σ'τά που κάνουν, και δέν μειώνονται αυτά ούτε με τό ειρωνικό σχόλιο, ούτε με τό χοντρό κόκκο του άρνητικού,

Με μία θαυμάσια έγχρωμη φωτογραφία του Δανού Ντίρκ Μπρούελ,

μάς παρουσιάζει ή ταινία «... τις μεθόδους θεραπείας ενός κουδανέζικου νοσοκομείου ψυχοπαθών. Η Μαζόρα φιλοξενεί περίπου 4.000 άσθενείς, οί περισσότεροι από τους όποιους πάσχουν από χρόνιες παθήσεις. Οί μέθοδοι θεραπείας διαφέρουν ριζικά άπ' αυτούς που συνήθως εφαρμόζονται σ'ά αντίστοιχα ιδρύματα της Εύρώπης. Είναι καθήκον της Μαζόρα νά ξαναβάλει τους άσθενείς της πίσω στήν κοινωνία, άφου τους θεραπεύσει με διαφορετικές μεθόδους θεραπείας». «De Gale I Havana», Δανία 1977, 58 MIN. 16MM, χρώμα. Σκην. Λάρε Ένγκελς και Μερτέ Μπόρερ. «ΟΙ ΤΡΕΛΟΙ ΤΗΣ ΧΑΒΑΝΑΣ»

ούτε με τά έντυπα που μοιράσανε στό κοινό του Φεστιβάλ, με τά «έξ άποστάσεως» έπεξηγηματικά σχόλια. Η έγχρωμη φωτογραφία, ό έντεχνος φωτισμός (τά έσωτερικά στή σάουνα με τά άπαλά κοντράστα, τά κοντινά πλάνα με τά κεριά στό τραπέζι καθώς ή γκρούπα άνοητολογεί) και τέλος οί γωνίες λήψης, δέν μπόρεσαν νά μάς πείσουν πώς δέν υπάρχει κι ένας ρομαντικός θαυμασμός γιά τό «κουράγιο», τό «θάρος» τους παναπεί νά τολμήσουν τήν άναβίωση της θεωρίας των Ναζί!

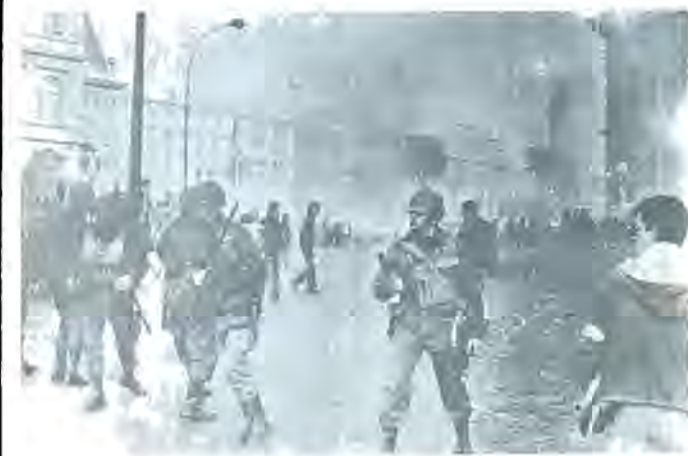
Τό επικίνδυνο σύμπτωμα που κουβαλάει αυτή ή ταινία, είναι ή ταύτιση του κινηματογραφιστή με τό θέμα που καταπιάνεται. Η «ΟΡΓΑΝΩΣΗ» αντί νά άναίρεθει κριτικά και νά καταλυθεί μέσα από τήν ίδια της τήν ιδεολογία στήν όποία στηρίζεται, άντιθέτα μυθοποιείται «διακριτικά» από τους δύο φινλανδούς κινηματογραφιστές.

● **«PACHECO»** - «Πατσέκο»,

μαυρόασπρο δέλγικο ντοκυμαντέρ της Φερμόλεν, μαθήτριας της σχολής τεχνών επικοινωνίας των Βρυξελλών, 16 χιλ., παραγωγής 1977. Ένα track-back γιά 7,30 λεπτά όλο κι όλο, χωρίς διακοπή, με τή μηχανή στό χέρι και πάνω σέ άναπηρική καρέκλα με ρόδες, σέ μονότονους και αύστηρά μαυρόασπρους ύποτονικούς διαδρόμους και θαλάμους ενός γηροκομείου, που λές και δέν τελειώνει, και διάφορες φωνές στό βάθος, μία κουδέντα ν' άκούγεται off, μία νοσοκόμα φαίνεται νά διδάσκει τά χρώματα και τους άριθμούς σέ μία γερόντισσα που τά 'χει μισοχαμένα, ή απλότητα του μηνύματος του τελικού προϊόντος, διαρρήξανε έπιτέλους τή σοβαροφάνεια αυτού του Φεστιβάλ!

● **«KESHIGOMU»** - «Γομολάστιχα», πειραματική ταινία του γιαπωνέζου Σούζι Τεραγιάμα, 20', 16 χιλ., χρώμα, παραγωγής 1977.

Ένα θανατικό, μεταφυσικό

«ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ» - ντοκυμαντέρ. Άμερικάνικη παραγωγή της κινηματογραφικής ομάδας των Φρεντερίκ Κουρέτοκι, Νάνση Χολλάντερ κλπ., 40', χρώμα, 16 χιλ.

«Η ταινία μάς μιλάει γιά τή Λιλή Μασσαφέρο, μία γνωστή άκτιβίστρια από τήν άριστερή

περονική όργάνωση αντίστασης, τους Μοντονέρος, γιά τήν προσωπική και πολιτική της εξέλιξη, τή δράση της σ'ά τελευταία 30 χρόνια στήν ιστορία της Άργεντινής. Είναι ή πρώτη ταινία που δείχνει τό ρόλο της γυναίκας στους άγώνες των περονιστών στήν Άργεντινή.»

Τό έργο βασίζεται κυρίως στήν άνάλυση δύο προσώπων, δύο διαφορετικών όψεων του περονισμού: τήν Εύα Περόν και τή Λιλή Μασσαφέρο. Άλλά μέσα από τά «ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ» μπορεί κανείς νά δει και τή σημασία όπως και τήν εξέλιξη αυτή του κινήματος, που στιγμάτισε καθοριστικά τήν ιστορία της χώρας. Ο περονισμός άρχικά αντιπροσώπευε τή συμμαχία των έθνικιστών επιχειρηματιών και της εργατικής τάξης των πόλεων ενάντια στήν παραδοσιακή άριστοκρατία των έξαγωγών κρέατος. Παρ' όλη όμως τήν κυριαρχία μέσα στό κίνημα της μεγαλοαστικής επιχειρηματικής τάξης, ή εργατική τάξη μπόρεσε νά πετύχει μερικές πολύ βασικές κατακτήσεις τόσο σ'όν οικονομικό όσο και σ'όν πολιτικό τομέα. Οί κατακτήσεις αυτές ήταν ακόμα σημαντικότερες γιά τις γυναίκες, που μπόρεσαν γιά πρώτη φορά νά εισδύσουν στήν πολιτική ζωή της Άργεντινής.

Οί «Μοντονέρος» έγιναν ή πιο σημαντική όργάνωση περονιστών που μάχεται γιά τήν εγκαθίδρυση ενός σοσιαλιστικού καθεστώτος. Άλλά ή ίδια ή ζωή της Λιλής Μασσαφέρο μάς δείχνει καθαρά αυτή τήν εξέλιξη του περονισμού και τις άντιφάσεις του κινήματος αυτού. Η Λιλή από άστή νοικοκυρά έγινε επαναστάτρια και ήγετικό στέλεχος των Μοντονέρος.

Τό έργο άναθεωρεί όμως και τήν προσωπικότητα της Έβίτας Περόν, τοποθετώντας τήν στό πλαίσιο των αγώνων της εργατικής τάξης και δείχνοντας πώς παραμένει ένα σύμβολο της άναμέτρησης με τις άντιδραστικές τάξεις της Άργεντινής. Μέσα από τά «ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ» φαίνεται και ή σημασία της Εύας Περόν γιά τό γυναικείο κίνημα της χώρας, όπου ή θρυλική Έβίτα παρέμεινε πηγή έμπνευσης στους άγώνες που κάνουν οί γυναίκες της Άργεντινής γιά πολιτική και οικονομική ισότητα.

«BERUFSVERBOTE» — 'Η περίπωση του ταχινόμοικου Πάουλ Σάιτενμπεργκ. Τό σήμα στά φυλλάδια διαμαρτυρίας των «Τοπικών Επιτροπών Πρωτοβουλίας» που μάχονται γιά τήν κατάργηση τής αντισυνταγματικής παραγράφου!

BOGJAVLAR — «Βρωμοαδερφές» Σουηδία 1977.

21 MIN. 16 χιλ., μαυρόασπρο.

Σενάριο σκηνοθεσία τής κολλεκτίβας.

— Τιμητικό δίπλωμα τής κριτικής επιτροπής του Φεστιβάλ

— Βραβείο του κοινού τής 9ης Φιλμοθήκης των Νέων

— Εύφημη μνεία τής κριτικής επιτροπής τής Ευαγγελικής Εκκλησίας.

Ένα ντοκιμαντέρ γύρω από δύο ομοφυλόφιλους, που ζούν σ' ένα κοινοβό. Κάνουν μπάνιο μαζί, πηγαίνουν στο κρεβάτι μαζί και επιδεικνύουν τόν τρόπο που δουλεύει ή ομάδα τους μέ τά προβλήματά τους. Μιλάνε γιά τήν καταπίεση των ομοφυλόφιλων, τό ρόλο του άρσενικού στήν κοινωνία, γιά τήν πολιτική που επικρατεί πάνω στο σεξουαλικό τους πρόβλημα. Δείχνουν τό δικό τους τρόπο ζωής και τά δικά τους μέσα νά καταπολεμούν τή σεξουαλική καταπίεση.

Μέ αυτάρεσκη ύπεροψία από θέση ισχύος (ή κινηματογραφική μηχανή λήψης και ή δθόνη και ή μηχανή προβολής — ή ισχύς τους) και προθέσεις εύκολου έντυπωσιασμού — από μόνο του τό θέμα, έτσι όπως παρουσιάστηκε, και χωρίς μεγάλη προσπάθεια προσφέρθηκε νά αναπαράγει οφθαλμοπορνεία και γειτονίστικα κρυφολήματα και γελιάκια πίσω από μισάνοιχτες πόρτες — ή ταινία λειτουργήσει περισσότερο σάν ένη προίον επιδείξι-ομαιών τάσεων παρά σάν προσπάθεια νά διευκρινιστούν και νά τοποθετηθούν στή σωστή τους θέση όρισμένα πράγματα και προκαταλήψεις που άφορούν στούς ομοφυλόφιλους.

περισσότερο, δηλαδή σάν αίσθηση θέλω νά πώ, περιφέρεται σ' αυτή τήν ταινία μέ τά παράξενα, μουντά, ύγρά, λές, σάν του άιμου (λές και στάζουνε κιόλας) ξεπλυμένα χρώματα και μία γομολάστιχα που τήν κρατάνε τρία δάχτυλα έμφανίζεται ξαφνικά σβήνοντας — μουντζουρώνοντας — έξουδετερώνοντας τελικά τή μορφή ενός νέου άντρα που κινείται σέ κάτι δωμάτια ή σέ μία παραλία ή χάνεται στά κύματα τής άμμουδιάς!

Ολόκληρη ή γιαπωνέζικη λεροτελεστία του θανάτου μάς παρουσιάζει μέ μία ποιητική άφαίρεση, χωρίς περιττό συναισθηματισμό, και παράλληλα μάς μαθαίνει ή ταινία τρόπους και μεθόδους άποκρυπτογράφησης συμβόλων τούτου και του άλλου κόσμου!

● «MAIERS NACHLASS» — «'Η Κληρονομιά των Μάγιερ», των Χαινόφκι και Σώμανν, παραγωγής Λαϊκής Δημοκρατίας τής Γερμανίας, 21', μαυρόασπρο και χρώμα, 35 χιλ.

«'Η κληρονομιά των Μάγιερ» δέν είναι μία ταινία πάνω στο φαινόμενο τής νοσταλγίας. Οί άνθρωποι, άντρες και γυναίκες του χτές που παρακολούθησαν τόν πρόσφατο πλειστηριασμό στο Μόναχο τής Δυτ. Γερμανίας, δέν ήταν οί συνηθισμένοι κυνηγοί έργων τέχνης. Πλήρωσαν τά λεφτά τους, γιά κομμάτια από τήν περιουσία ενός ανθρώπου που άκποτε, στο άπόγειο τής δύναμής του, καυχήθηκε πως άν έστω και μία δόμβα πέσει σέ γερμανικό έδαφος οί άνθρωποι θά μπορούσαν νά τόν φωνάζουνε Μάγιερ! (Σ.τ.μ.: γερμανική έκφραση που σημαίνει περίπου ό,τι και τό δικό μας αντίστοιχο: «άν δέν γίνει τό τάδε έμένα, νά μή μέ λένε, λογουαρη, Μανόλη!») Τ' όνομά του: Χέρμαν Γκαίρινγκ!

Παρακολουθούμε έναν τυπικό πλειστηριασμό έργων τέχνης που έγινε πριν μερικά χρόνια στο Μόναχο. 'Η κινηματογραφική μηχανή αναπαράγει πιστά τή διαδικασία του πλειστηριασμού ώστόσο άρχίζουμε κιόλας νά άμφισβητούμε τή σκοπιμότητα τής ταινίας στίς δθόνες του 'Ομπερχάουζεν και ν' άδμονοούμε γιά τήν εξέλιξη, ή κάμερα πλησιάζει ξαφνικά ένα άπ' αυτά τά σκείη, μία άσημένα χίτρα εκεί-δά, όπου και διαβάσουμε χαραγμένη πάνω της μία μεγαλόστομη άφιέρωση μέ διαχύσεις και άλλα τέτοια φανταχτερά, δώρο του Γκαίρινγκ, προς κάποιον ευγενή ύποτελή του. 'Απ' αυτό τό σημείο και μετά, τό ταξίδι τής ταινίας άρχινάει! 'Ο πλειστηριασμός διακόπτεται γιά νά παρεμβληθούν σκηνές από ταινίες επί-καιρα τής έποχής των Ναζί, που έχουνε όλες τους κάποια σχέση μέ

τή ζωή και τό ρόλο του Γκαίρινγκ στο Τρίτο Ράιχ. Οί τρομακτικές άποκαλύψεις που διαδέχονται τεκμηρωμένα ή μία τήν άλλη, ό έπιστημονικός τρόπος διεξαγωγής κριτικής καθώς μέ πνεύμα, λεπτή έιρωνεία και εύαισθησία δακτύλων χειρούργου λεπτών έγχειρήσεων πληροφορούν, τέρπουν αισθητικά και διαπαιδαγωγούν σ' αυτό τό κινηματογραφικό παιγνίδι των άποχρώσεων άκριβείας!

* * *

Όπωσδήποτε σ' αυτή τή χώρα, τή Δυτ. Γερμανία, που γιά κάθε πρακτική δουλειά που θά χρειαστεί νά κάνει κανείς ύπάρχει και ειδικό έξάρτημα και μηχανηματάκι, ή κατανάλωση που λέμε, ή άφθονία των ύλικών αγαθών, δέν παραμένει μόνο στά πλαίσια των άπορροπαντικών και έσω-ρουών. Ταινίες γίνονται πολύ πιό εύκολα άπ' ό,τι στήν Έλλάδα: και λεφτά ύπάρχουν σέ περισσότερες τόσες και πιό εύκολα ξεδεύονται, και από τήν άλλη μεριά ό κινηματογραφικός έξοπλισμός κυκλοφορεί πιό πλατιά. 'Υπάρχουν λογουαρη εύρωστες οικονομικά ομάδες εργασίας μέ πολιτική ή θρησκευτική δάση, γίνονται περισσότερες ταινίες, όμως τή φαντασία, τήν τόλμη και τήν ποίηση καμιά καταναλωτική μηχανή και καμιά καταναλωτική σχέση δέν μπορούν νά παράγουν και νά διανεμουν, και δέβαια ξέρουμε όλοι μας πολύ καλά πως

οί ταινίες δέν γίνονται μόνο μέ τίσ μηχανές.

Άφήνουμε τώρα στόν αναγνώστη νά κάνει τή σύγκριση μέ τή δική μας προκαπιταλιστική δομή τής κοινωνίας, μέ τόν πρωτογονισμό, τίς φοβίες και τή διαιότητα των αντιδράσεων του έπίσημου κράτους και των φορέων του προς τήν ούσιαστική κινηματογραφική παιδεία που προσπαθούν μερικά άπελιπμένα κι άδοθήητα πεισματάρικα άτομα σ' αυτό μας τό χώρο νά προωθήσουνε προς τή δάση!

'Η Φρίντα ή Λιάππα μέ τά «Μετά 40 μέρες» (1972) και «Μιά ζωή σέ θυμάμαι νά φεύγεις» (1977), ό Τάκης Παπαγιαννίδης μέ τά «Τό κρεβάτι» (1972) και «Στήν Ταβέρνα» (1975), ό Θανάσης Ρακιντζής μέ «Τό πακέτο» (1972) και τή «Φυγή» (1973), ό Πάνος ό Παπαδόπουλος μέ τό χωρίς συνέχεια «Τά πλούτη του Μήδα» (1973), ό Τάκης Δαυλόπουλος μέ τίς «Συμπώσεις μιάς διαδρομής» (1975), κι άκόμα δνόματα άλλα, ή Γκαίη 'Αγγελή, ή 'Αλλίνα Δημητρίου, ό Βερόνικος, ό Βελισσαρόπουλος (άπό τούτη μου έδώ τή μεριά κι από μακριά), άν και κινούνται θεματικά οί περισσότεροι σ' έναν αύστηρά καθορισμένο έλλαδικό χώρο και χωρίς προσπάθεια εύρύτερων προεκτάσεων στά προσωπικά τους βιώματα, όμως θά ύποτιμούσαμε τούς ανθρώπους που κάνουν αυτές τίς ται-

TOUTE REVOLUTION EST UN COUP DE DES «Κάθε επανάσταση είναι και μία ζαριά»

του Ζάν Μαρί Στράουμπ, γαλλική παραγωγή, 1977. 35 χιλ., χρώμα, 11' (έντεκα λεπτά)

«Κάθε επανάσταση είναι κι ένα παιγνίδι μέ ζάρια. Μιά ζαριά ποτέ δέν καταργεί τό τυχαίο» — ποίημα του Στεφάν Μαλλαμέ.

'Η μοναδική ίσως ταινία του Φεστιβάλ όπου δέν ύπηρεξ ή παραμικρή αντίδραση από τή μεριά του κοινού, μήτε χειροκρότημα, μήτε δονητό άπο-ρομείο, μήτε σφύριγμα, παράξενο πράμα, λές και δέ φάνηκε ή ταινία, δέν παύτηκε καθόλου, τόσο λίγη που ήταν, άνίπαρκη σχεδόν και μέ άλλα λόγια: εύκολία στή σύλληψη τής άρχι-

κής ιδέας, εύκολία στήν κατασκευή, έλλειψη βασανισμού.

Κάποιοι ειδήμονες άκούστηκαν άργότερα νά λένε γιά πλθος κρυμμένα σύμβολα και μηνύματα και λογής κινηματογραφικά τετρίτια και στριφογυρίσματα που ύπρχαν τάχι, λογιστατισμοί παναπεί, όπου ή Ντανιέλ 'Υγιέ τής φωτογραφίας μας μαζί μ' άλλους όχτώ στή γύρα κάθονται στο γρασόδι κι άπαγγέλλουν μέ τή σειρά τους ό καθένας τό ποίημα του Μαλλαμέ, άπόπου κι ό τίτλος τής ταινίας. Τι δγαίνει; Τι προλαβαίνουμε νά πάρουμε στο σκοτάδι από τό κομμάτι; Δέν είναι βίντεο κασέτα και δέν έχουμε δέκτη νά ξαναπαίξουμε τήν ταινία, μπάς και τή δεύτερη, τήν τρίτη φορά, δγάλουμε κιόλας κατίτις!

νίες και θά συκοφαντούσαμε τό ένστικτο και τό κριτήριο του κοινοϋ, αν λέγαμε πώς ή δουλειά αυτών των ανθρώπων, έτσι φτιαγμένη, μέ σεμνότητα και γνώση τόσο των όρίων των δικών τους, δέν ανασυνθέτει και προβάλλει προς τό διεθνές κοινό, ενός Φεστιβάλ λογουχάρη, την αυτόνομη λειτουργικότητα που περιλαμβάνουν.

Κάθε ταινία περιλαμβάνει από μόνη της και μία αυτόδύναμη αξία, ένα όρισμένο αυτόνομο και ανεξάρτητο δυναμικό που απελευθερώνεται μέ τη δότηθεια του ηλεκτρισμού της μηχανής προβολής, μεταμορφώνεται τελετουργικά σέ όπτικοακουστικό σήμα, διοχετεύεται στή σκοτεινή αίθουσα και ζητάει ν' απορροφηθεί από τό κοινό. Αυτό τό δυναμικό αποτελεί μία αποκλειστικά έσωτερική ιδιότητα της ταινίας.

Οι ταινίες αυτού του Φεστιβάλ κινήθηκαν σέ διαφορετικά επίπεδα λειτουργικότητας, που συμβατικά μπορούμε νά κατατάξουμε ως εξής:

ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΩΤΟ: λειτουργησαν σέ σχέση μέ τη **χρονική στιγμή** που προβλήθηκαν, δηλαδή τό δοσμένο αποκλειστικά χρόνο και σέ συνάρτηση και άλληλοξάρτηση μ' αυτές που παιχθηκαν ως τότε στό πρόγραμμα (βραχυπρόθεσμα) και μ' αυτές που ακολουθήσαν ως τό τέλος της εκδήλωσης (μακροπρόθεσμα).

ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: σέ σχέση μέ τη **μυθολογία** που καθιμά απ' αυτές κουβαλούσε, που, σέ αντίθεση λογουχάρη μέ την αύστηρή έσωστρέφεια του «δυναμικού» της ταινίας, έτοϋτο έδώ είναι στοιχείο αποκλειστικά έξωτερικό, δηλαδή ρυθμίζεται στά σημεία από τό καλλιτεχνικό - ως πούμε - παρελθόν του δημιουργού της ή τά πόσα έχουν γραφτεί στόν τύπο γι' αυτόν ή από τό που και πότε πρωτοπαχθηκε ή ταινία κ.λπ.: ένας μύθος δηλαδή που αποτελείται από μία σειρά λεπτομερειών και περιβάλλει την ταινία **προστατευτικά** μεταφέροντας και πατρώνοντάς την, άλλοτε ύποτιμώντας τό έσωτερικό της - αυτόνομο - δυναμικό κι άλλοτε ύπερτιμώντας το!

ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΡΙΤΟ: σέ σχέση μέ τη **φόρτισή** της, στοιχείο αποκλειστικά επικαιρικό που αποτελείται από ήχους και απόηχους ιδίως, όπως λογουχάρη ή ένταση ή οι διαστάσεις του συγκεκριμένου γεγονότος που περιγράφει ή ανατέμνει τό έργο, ή πολιτική του σκοπιμότητα κ.λπ. Έτοϋτο δώ τό στοιχείο της φόρτισης, λειτουργεί συνήθως διαφορετικά έξω από τό φυσικό περιβάλλον που παρήγαγε την ταινία. Έτσι έχουμε π.χ. τις λατινοαμερικάνικες παραγωγές που δύναν αναπαράγονται αναφομοιώτες κινηματογρα-

φικά έντυπωσιάζουνε δέβαια εύκολα ή συγκινούν έναν εύρωπαίο, καθώς όμως αφήνουν αδιάφορο ένα λατινοαμερικάνο!

ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: σέ σχέση μέ τό συνολικό **άριθμό** των ταινιών που παιχθηκαν, δηλαδή καθώς μεγαλώνει ό άριθμός των ταινιών αυξάνεται μέ ρυθμό γεωμετρικής προόδου ή **σκουριά** που καθίζει στίς άρθρώσεις του ύπομονετικού κι εύσυνείδητου και μεθοδικού καταγραφέα-θεατή. Ένα πέπλο άτμου στά μάτια του περιορίζει ή του παραμορφώνει τίς διαστάσεις των ταινιών που βλέπει, καθώς κιόλας συνειδητά και μέ συνέχεια καλείται νά κρατηθεί σ' ένα μέσο όρο άπόστασης και ίσορροπίας του ως προς την κάθε μία ταινία ξεχωριστά.

Άπολογισμός και καταλείς: Έκατόν εξήντα περίπου ταινίες, από τίς δέκα τό πρωί ως τίς δέκα τό βράδυ, μέσα σέ έννιά μέρες. Ό Χρ. Βακαλόπουλος, μέλος της διεθνούς κριτικής επιτροπής δημοσιογράφων FIPRESCI (ή μόνη ελληνική παρουσία που άκούστηκε προς τά έξω και μέ λειτούργημα κιόλας μέσα στό θεσμό του Φεστιβάλ κατεξοχήν παραγωγικό - ή ταινία του ύπογράφοντος «Ελληνική Κοινότητα Χαϊδελέβεργης», αν και ύποβλήθηκε, δέν προκρίθηκε από την επιτροπή του Φεστιβάλ γιά νά συναγωνιστεί, γιατί είχε νωρίτερα παιχτεί από τη γερμανική τηλεόραση) παρατήρησε πώς μέ γνώση των συνθηκών λειτουργίας αυτού του Φεστιβάλ και μέ κάποιον ύπολογισμό και σύνεση, ό καθένας θά μπορούσε νά διεκδικήσει του χρόνου ή του παραχρόνου, και μέ μεγάλη πιθανότητα κιόλας, τά λεφτά και τό κλέος κάποιου από τά άφθονα έπαθλα (μία και οι προτιμήσεις του κοινού και οι τάσεις των επιτροπών είναι από την αρχή, από τίς βάσεις αυτού του Φεστιβάλ, δηλωμένα!).

Θυμηθήκαμε φεύγοντας την ιδιοφυή μονομανία του Κώστα Σφήκα στό πείραμα του Μοντέλου, όπου άνέβαινε άκούραστα ή κορδέλα μέ τά προϊόντα, περνούσε μπροστά μας και έβγαине από τά δεξιά του κάδρου. Η αίσθηση που μάς έμεινε: πώς οι ταινίες που είδαμε μεταφέρονταν επί τινος κινητού αντικειμένου, έπαχούντο τρόπον τινά σαν έναέρια βαγονάκια που 'ρχονταν προς τό μέρος μας, έπιδεικνύονταν και άποχωρούσαν από τη δεξιά μεριά του κάδρου! Άπό ένα σημείο και μετά, όπως άκριβώς και μέ την ταινία του Σφήκα, δέν περιμέναμε πιά εκπλήξεις, τά προϊόντα έπαναλαμβάνονταν χωρίς ούσιαστικές παραλλαγές. Όμως «πειματάρες και ύπερόπτες», όπως άκριβώς και μέ τό Μοντέλο, μέινουμε ως τό τέλος!

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τήν έντονη άνοδική πορεία της Έμπορικης Τραπεζής της Ελλάδος, κατά τό 1977, έτόνισε ό Πρόεδρος και Γενικός Διευθυντής της κ. Εύάγγελος Ήλιάδης, όμιλώντας στήν Έτήσια Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της, που πραγματοποιήθηκε στίς 24 Ιουνίου.

Στήν αρχή της Εκθέσεώς του επί του Ίσολογισμού της Τραπεζής χρήσεως 1977, ό κ. Ήλιάδης άναφέρθηκε στίς διενεργείες οικονομικές εξελίξεις, ιδιαίτερα στίς χώρες του ΟΟΣΑ, και άνέλυσε τά προβλήματα που άνέκυψαν από τη σημαντική επιβράδυνση της παραγωγικής δραστηριότητας, τά ύψηλά επίπεδα άνεργίας και τόν συνεχιζόμενο πληθωρισμό. Έτόνισε ότι τίς δυσχέρειες της έθνικής οικονομικής πολιτικής νά άντιμετωπίσει συγχρόνως τά συμπτώματα ύφέσεως και τίς έπίμονες έσωτερικές πληθωριστικές πιέσεις επέτεινε, ιδίως στίς μεγάλες βιομηχανικές χώρες, ή νέα συναλλαγματική κρίση, που εκδηλώθηκε μέ την μεγάλη ύποτίμηση του άμερικανικού δολλαρίου. Υπογράμμισε την άνάγκη συντονισμού της οικονομικής πολιτικής των χωρών αυτών, έλλειμματικών και πλεονασματικών, και έπeseήμανε την ιδιομορφία των οικονομικών εξελίξεων στίς βιομηχανικές χώρες την τελευταία διετία, όπου - παρά τό ότι ό οικονομικός κύκλος ύποτίθεται ότι εύρίσκεται στήν άνοδική του φάση - οι βιομηχανικές επενδύσεις είναι ούσιαστικά σέ στασιμότητα.

Άναφερόμενος στίς εξελίξεις της ελληνικής οικονομίας ό κ. Ήλιάδης τόνισε ότι - μολοντί στό σύνολό της ή οικονομία μας κατά τό 1977, όπως και κατά τά άμέσως προηγούμενα έτη, λειτουργησε ίκανοποιητικά, σέ σύγκριση μέ τίς χώρες της περιοχής του ΟΟΣΑ - οι πληθωριστικές πιέσεις συνεχίσθηκαν και ή επενδυτική δραστηριότητα στή βιομηχανία σημείωσε μικρή μόνο άνοδο. Εξέφρασε, όμως, την αισιοδοξία του γιά την άντιμετώπιση και των δύο αυτών σοβαρών θεμάτων, χάρις στήν πολιτική οικονομικής και νομισματικής σταθεροποίησης, αλλά και έναρρύνσεως της ιδιωτικής επενδυτικής πρωτοβουλίας, που εφαρμόζει ή Κυβέρνηση.

Η οικονομική θέση της Έμπορικης Τραπεζής της Ελλάδος ενισχύθηκε σημαντικά τά δύο τελευταία χρόνια. Τόν τετραπλασιασμό, σχεδόν, των κεφαλαίων της (μετοχικού και άποθεματικών) τό 1976, ακολουθήσε - τό 1977 - σημαντική διαρθρωτική και λειτουργική θελίτωση των ύπηρεσιών της Τραπεζής, επέκταση του εκσυγχρονισμού της και - ειδικότερα - του συστήματος τηλεπεξεργασίας και ούσιώδους διεύρυνση του κύκλου εργασιών της.

Η Άνάλυση του Ίσολογισμού της Έμπορικης Τραπεζής 1977 δείχνει μεγάλη αύξηση όλων των βασικών μεγεθών του: των πάσης φύσεως Καταθέσεων, των Χορηγήσεων προς τούς διάφορους κλάδους της οικονομίας, των Άκαθάριστων Έσόδων. Παρά τη σημαντική αύξηση των δαπανών μισθοδοσίας, καθώς και των κρατήσεων γιά Προβλέψεις και Άποσβέσεις, τά Καθαρά Κέρδη της χρήσεως 1977 είναι ύπερδιπλάσια, σέ σύγκριση μέ τό 1976, και τό συνολικό ποσό Μερισματος - που άντιστοιχεί σέ 50 δραχμές κατά μετοχή, έναντι 30 δραχμών της χρήσεως 1976, διανεμόμενο και στίς νέες μετοχές (Ν. 542/1977) που δόθηκαν δωρεάν στούς παλαιούς μετόχους, είναι κατά 75,4% μεγαλύτερο από τό περυσινό.

Ό κ. Ήλιάδης, τελειώνοντας εξέφρασε και πάλι τη σταθερή του αισιοδοξία γιά τό οικονομικό μέλλον της Χώρας και γιά τό μέλλον της Έμπορικης Τραπεζής της Ελλάδος.

Χορευτική εὐωχία

Ἀπό τό Ὁλλανδικό Ἐθνικό Μπαλέτο

στό Ρολάν Πετί

Γιώργος Λαυτσάκος

ΧΑΡΑΣ εὐαγγέλια γιά τούς φίλους τῆς Τερψιχόρης. Δημόσιοι καί ἰδιωτικοί φορεῖς, ἴσως ἐπειδὴ εἶναι βολικότερο νά ξεχνοῦμε τήν κατάμνηση ἀλήθεια πῶς γιά τό χορό ἔχομε κάνει πολύ λιγότερα παρ' ὅσα δέν ἔχομε κάνει γιά τή μουσική, προσφέρουν στοὺς φίλους τῆς ὁρχήσης ἀπανωτές καλοκαιρινές εὐωχίες πού ἀσφαλῶς... τοὺς βοηθοῦν νά ξεχάσουν τό μόνιμο χειμερινό ὑποσιτισμό τους. Ἡ προγονόπληχτη Ἑλλάδα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καί δέν συμμαζεῦεται καταντᾷ ὅλο καί πιότερο ἓνας εἰσαγωγέας «κουλτούρας»... Ἄς δοῦμε ὅμως αὐτές τῆς εὐωχίες μιά – μιά:

Ὁλλανδικό Ἐθνικό Μπαλέτο

Κλιμάκιο «δωματίου», ἂν κρίνουμε καί ἀπό τίς χορογραφίες πού παρουσίασαν (χάσαμε, δυστυχῶς, τό πρόγραμμα τῆς 20ῆς Ἰουνίου ἐ.ε.) θά χαρακτηρίζαμε τὰ στελέχη τοῦ Ὁλλαντικοῦ Ἐθνικοῦ Μπαλέτου (ἰδρ. 1961) πού μᾶς ἐπισκέφθηκαν. Χορογραφίες πού, ἂν ἐξαίρεσουμε τό PAS DE DEUX («Μαῦρος Κύκνος») ἀπὸ τῆ «Λίμνη τῶν Κύκνων» τοῦ Τσαϊκόφσκυ, στηρίζονταν σέ μερικές ὑπὸ τίς ὑπερ-οχότερες δημιουργίες τῆς δυτικῆς μουσικῆς: Κουαρτέτο σέ λα μείζ. ἔργο 41, τοῦ Σούμαν – τὰ «4 Κομμάτια γιά τὸ Σούμαν», τοῦ χορογράφου Χάνς δᾶν Μάνεν-τὰ «4 Τελευταία Τραγούδια» τοῦ Ρίχαρντ Στράους, σέ ποιήματα Ἑσσε καί Ἀϊχεντορφ, χορογραφημένα ἀπὸ τὸ Ρούντι δᾶν Ντάν-τουνγκ· καί τὸ «Καπρίτσιο» γιά πιάνο καὶ ὁρχήστρα ἀπὸ τ' ἀριστοτεχνήματα τῆς νεοκλασικῆς «ἐκκεφαλαιότητα» τοῦ τρισμέγιστου Στραβίνσκυ – στὴν ἑσσεῖ, φαίνεται, κατακυρωμένη χορογραφία τοῦ Μπαλανσίν πού, προσωπικά, δὲ μᾶς πολυσυγκίνησε.

Τὸ ὄνομα ὥστόσο τοῦ Μπαλανσίν καθὼς καί ἡ χορογραφία του πού περιλήφθηκε στὸ πρόγραμμα, φαίνεται νά προσδιορίζουν καί τὴ θέση τοῦ συγκροτήματος ἀπέναντι στὴν παράδοση καί στὸ καινούργιο: «Ἐρευνώντας τὴν παράδοση, κατακτοῦμε τὴν πρόοδο», λέει ἓνα παλιὸ ἱππωνικό ρητὸ...

Ἀπὸ μακροχρόνια πείρα εἶμαι ἀμετάθετα ἀντίθετος σέ κάθε ἀδόκιμα χορογράφησις τέτοιων μεγάλων σελίδων ἀπόλυτης μουσικῆς. Σπανιότατα ἡ κίνησις συμπληρώνει τὸ μουσικὸ λόγο ἁρμονικά. Συνήθως θυσιάζονται ἓνα ἀπὸ τὰ δύο στὸ ἄλλο – ἢ ἡ μουσικὴ στὸ χορὸ ἢ ὁ χορὸς στὴ μουσικὴ. (Ὑπενθυμίζω γιά νηοστή

φορὰ ὅτι δέν εἶμαι κριτικὸς χοροῦ ἀλλὰ μουσικοκριτικὸς καί ὅτι τὸ παρόν, ἀπὸ τὴ σκοπιά τοῦ χοροῦ, θά ἔπρεπε νά θεωρηθῇ λίγο-πολύ σὰν μιά παρουσίαισις πού ὅμως ὑπερασπίζεται τὰ δικαιώματα τῆς μουσικῆς).

Ἀπ' αὐτὴ τὴν ὀπτική τοῦ μουσικοκριτικοῦ, τόσο ὁ Χάνς δᾶν Μάνεν στὸ Σούμαν ὅσο καί ὁ Ρούντι δᾶν Ντάντουνγκ στὸ Στράους, πρέπει νά θεωρηθοῦν τυχεροὶ κατὰ τὸ ὅτι στὴν προσπάθειά τους νά θροῦν ψηλαφητὰ συγκινησιακῆς, ἂν ὄχι μορφολογικῆς, ἀντιστοιχίες μὲ τίς μεγάλες μουσικῆς πού ἐκρίναν σκόπιμα νά χορογραφήσουν, στάθηκαν κόσμοι, σεμνοὶ καί, τουλάχιστον, δέν τίς πρόδωσαν. Πιὸ ἄμεση καί μὲ ὠρεκτὲς συναρπαστικὲς στιγμὲς στάθηκε ἡ ἀναλογία ἀνάμεσα στὸ συγκινησιακὸ κλίμα τῆς χορογραφίας τοῦ Ντάντουνγκ καί σ' ἐκεῖνο τῆς ὑπέροχου τονισμένης ἀπὸ τὸ Στράους (μουσικῆς δειλινού!) ποιήσεως: Ἀλήθεια, δέν ἔπρεπε νά ὑπάρχουν στὸ πρόγραμμα καί μεταφράσεις τῶν μελοποιημένων ποιητικῶν κειμένων;

Δόξα νά ἔχουν οἱ θεοί, ὅλες οἱ μουσικῆς ἀκούστηκαν ἀπὸ μαγνητοταινίες – ἡχογραφήσεις ἀρίστων ἐκτελέσεων. ὅσο καὶ ἂν μερικές στιγμὲς ἡ ρύθμιση τῆς ἐντασης ὑστέρησε.

Καί τὸ συγκρότημα; Κοσμώτατο σέ πλαστικότητα συνόλου, ἀποτελεῖται ἀπὸ στελέχη μὲ κάτω ἄκρα κάπως στὴ μυνὸν τοῦ συνηθισμένου. Ξεχωρίσαμε δύο χορευτὲς κυρίως: Τὸν Χάνς Ἐμπελαου (τουλάχιστον πιστεύουμε ὅτι αὐτὸς ἦταν) στὸ ὅλοι του φινάλε τοῦ Κουαρτέτου τοῦ Σούμαν, συναρπαστικὸ στὴ «μελωδικότητα» τοῦ κινήσεολογικοῦ του «πρεστίτζιο», σωστή – ἀνεμοροπή. Καί τὴ Μαρία Ἀράντι στὴ «Λίμνη τῶν Κύκνων», πού, γιά μὲνα προσωπικά, ἀντιπροσω-

πεύει μιά ἀπὸ τίς συνταραχτικότερες χορευτικὲς συγκινήσεις τῆς ζωῆς μου – ἀπ' ἐκεῖνες πού καμιά «ντίβα» δέν κατόρθωσε νά μοῦ προσφέρει. Ἡ τέλεια τεχνικὴ τῆς, πού συνίσταται σέ ἀπόλυτο ἔλεγχο τῆς κίνησεως καί τοῦ παραμικρότερου «ἐξαγρήματος» τοῦ μυϊκοῦ τῆς συστήματος, τῆς ἐπιτρέπει νά ἐπαναλαμβάνει τὴν ἴδια φειγούρα μ' ἀπόλυτη ὁμοιότητα κάθε φορὰ. Ὅμως αὐτὸ δέν φαίνεται νά τῆς γεννᾷ κανένα ναρκισσισμό – θαρρεῖ καί ἡ χορευτριά θυγαῖνη ἀπὸ τὸ «ἐγὼ» τῆς γιὰ νά ταυτιστῇ μὲ τὴν ὑψηλότερη ἔκφανση τοῦ πνεύματος τῆς τέχνης πού ὑπηρετεῖ, καὶ αὐτὸ ὅσο ἐλάχιστες ὁμοτεχνῆς τῆς. Ἡ κάθε τῆς κίνησις, ἡ κάθε φειγούρα, παρ' ὅλη τὴν τρομερὴ τῆς ἀκρίβεια, πλημμυρισμένη ἀπὸ ὑπερβατικὴ, ὑπερούσια μουσικότητα, ἔχει ὅλη τὴν ἁπλότητα πλαστικότητά τῆς κίνησεως ἀλλὰ καί τὴν ἄλλη ξεστασιά μῆς φλόγας. Καί τὸ μεγαλύτερο ἐγκώμιο πού μπορεῖ νά τῆς κάνει ἓνας μουσικὸς κριτικὸς πού δὲν εἶναι πάντως ἀπ' ὅλα τὴ μουσικὴ, εἶναι πῶς τὸν ἔκαμε νά λησμονήσῃ ἐντελῶς τὴ μουσικὴ τοῦ Τσαϊκόφσκυ καί νά παραδοθῇ, ἐντελῶς ἀφοπλισμένος, στὴν ἀνείπωτη μαγεία τῆς τέχνης τῆς. (Ἡρώδειο, 23.6.1978)

Ἄλβιν Νικολάις

Τὸ ἀμερικανικὸ «Χορευτικὸ Θέατρο» (Dance Theatre) τοῦ Ἄλβιν Νικολάις μᾶς πρωτοεπισκέφτηκε στὴν καρδιά τῆς δικτατορίας: 26 καί 27 Ἰουλίου 1969 (δλ. κριτικὴ μᾶς «Νέα», 28.7 καί 1.8.1969). Ἡ ὀπτικὴ καί σκηνηκὴ του μαγεία, ἡ τολμηρὴ προέκταση τοῦ ἀνθρώπινου κορμοῦ στὰ ἀντικείμενα (στὴν ὁποία ὀρισμένοι σὺν ἀδελφοὶ εἶχαν, δίκαια, δεῖ μιά προσέγγιση πρὸς τὸ ἀδιέξοδο) μᾶς εἶχαν τότε ἐνθουσιάζει. Καί ὄχι μόνον ἐπειδὴ ἡ ἐπίσκεψις τοῦ συγκροτήματος ἀποτελοῦσε ἀνέλπιστη εὐωχία μὲς στὰ μαῦρα ἐκεῖνα χρόνια τῶν τῶσων δεινῶν καί τῆς πνευματικῆς μᾶς λιμοκτονίας.

Ἐννιά χρόνια μετὰ, ὁ Ἄλβιν Νικολάις ξαναρχεῖται. Καί ἤδη μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι βρίσκεται μὲς στὸ ἀδιέξοδο. Ἀπὸ τὰ τρία κομμάτια πού παρουσίασε, τὸ πρῶτο, «Ὁ Ναός» (δέν καταλάβαμε ποῖα ἡ σχέση τίτλου καί θεάματος), τοῦ 1974 (πρεμιέρα: 20.9.1974), καί τὸ τελευταῖο, ἡ σουίτα ἀπὸ τὸν «Ἱερό Τόπο» (πρεμιέρα: 22.2.1964), δημιουργία προγενέστερη καί τῆς πρώτης ἐπισκεψῆς τοῦ Νικολάις στὴν Ἑλλάδα) μᾶς ἄφησαν ἐντελῶς ἀδιάφορους. Ἄν ἐξαίρεσουμε, στὸ πρῶτο, τίς ἐντυπωσιακὰ ζωηρόχρωμες καί πολυχρωμες μᾶλλιν πού θύμιζαν τὸν κόσμο τῆς «ὄπ - ἄρτ» καί τὴ χρωστικὴ τῶν κόμικς, καί στὸ δεύτερο τὴν

ἀρχή, ὅπου ὅλο τὸ συγκρότημα «φυλακισμένο» μέσα σέ «ἐπιδέσμοις» θύμιζε ἐμβρυα πρὸς προπαθὸν νά θυοῦν ἀπὸ τὴ μήτρα, ἢ ζῶντες μούμιες πού προσπαθοῦν ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τοὺς ἐπιδέσμοις τῆς ταχίσεως τους, ὅλα τὰ ὑπόλοιπα, παρὰ τὸν παράγοντα τῆς τέλει σκηνοδότηας καί μιάς καλειδοσκοπικῆς, θά λέγαμε, ἀρίστη ὁργανωμένης, ὀπτικῆς μαγείας, δέν ἦταν οὐσιαστικά παρὰ ἀδιάφορες ἀσκήσεις, πάνω σέ μιά ἀκόμα πιὸ ἀδιάφορη ἡλεκτρονικὴ μουσικὴ πού προσπαθεῖ νά ντύσῃ μὲ παραδολόχρωμα «τίμπρα» τὴν ἐκφραστικὴ γύμνια διαφόρων ἐμμονῶν ρυθμῶν.

Μεγαλύτερων ἀξιώσεων στάθηκε τὸ 6' κατὰ σειρά θέαμα τοῦ προγράμματος, «Ὁ Φασουλῆς» ἢ «Χορὸς Ἀνδρείκελου» (πρεμιέρα: 9.2.1977). Ἡ ἰδέα τοῦ σπηρίζεσθαι στὰ ἀσιατικά κουλκιοθέατρα – εἴτε στὸ ἰαπωνικὸ «Μπουνράκου», ὅπου κάθε μαριονέτα κινεῖται ἀπὸ 2-3 κούκλοις ὁρατοῦς στὸ κοινόν, εἴτε σέ ἀνάλογες σκηνηκῆς μορφῆς τῆς νοτιοανατολικῆς Ἀσίας – σέ πολλὰ σημεῖα ἡ ἐκλεκτικὴ μουσικὴ τοῦ Πάλλ Γούντερ θύμιζε καὶ ἐκεῖνη ὁρχήστρες τοῦ Σιάμ ἢ ἐν ὅργανα σύνολα «γκαμελάν» τῆς Ἰνδονησίας. Καί ἡ συμβολικὴ τοῦ ἔργου, ἀπὸ ἀριθμὸ 5 ἀριθμὸ, ἀναφέρεται στὴν τραγικὴ ἐξάρτησις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοὺς ὁμοίους του. Τελικά, ἡ ἐξάρτησις αὐτὴ καταλήγει σ' ἓνα προκρούστειο σπαράξιμο, ἀπὸ ἀντιφατικὲς δυνάμεις πού λειτουργοῦν πιά μέσα του. Ὅλ' αὐτὰ ἐκφράζονται σέ μιά σειρά 6 συνολικά ἀριθμῶν, ἀλλὰ μ' ἓναν τρόπο ὅπου τὸ διακοσμητικὸ στοιχεῖο (ολάντς, κοστούμια, φωτισμοί) κερδίζει φανερά τὴν πρωτοκαθεδρία πάνω στὴν τραγικότητα μῆς τέτοιου συμβολικῆς. Ἐτσι ἔχομε μιά ὀπτικὴ ἐκφραση ἂν μὴ τι ἄλλο ὑπερβολικὰ ἄμεση καὶ ἀνήμπορη νά προκαλέσει κραδασμούς σ' ἓνα βαθύτερο ἐπίπεδο: Τὸ παιχνίδι τοῦ χοροῦ (;) καί τοῦ θεάματος, παραμένει ρηχόν, «ἐσπερυστικό» στὸν ἐκλεκτισμὸ τῶν ἐξωπικῶν ἀναφορῶν. Δὲ μετουσιώνεται, ὅπως θά περίμενε κανένας, σέ τραγωδία. (Θέατρο Λυκαθητοῦ, 25.6.1978).

Μπαλέτα Μασσαλίας Ρολάν Πετί

Ἀπὸ τὰ τρία θεάματα, μεγαλύτερο, ἀναμφισβήτητο, ἐρεθισμα στὸν κριτικὸ στοχασμὸ στάθηκε τὸ α' (ὡς τὴ στιγμὴ πού γράφονται οἱ γραμμὲς αὐτές) πρόγραμμα τῶν Μπαλέτων τῆς Μασσαλίας (ἰδρ. 1972): ἡ ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ «Παναγία τῶν Παρισίων» τοῦ ἐμπνευστῆ τοῦ συγκροτήματος Ρολάν Πετί, ἀπὸ τίς πιὸ ὑπολογισμένες φυσιογνωμίες στὸ διεθνὲς χορογραφικὸ προσκήνιο,

μετά τό Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Έξαρχως τονίζουμε ότι τό όποιο στοιχείο κριτικής παρεμβάλλεται στίς έντυπώσεις αὐτές ενός μουσικοκριτικού (όχι κριτικού χοροῦ - δέ βλάφτει νά τό ξανατονίσουμε) δέ διεκδικεῖ ἐδῶ ἀπόλυτο κύρος ἐξ αἰτίας:

α) Τῆς παρουσίας τοῦ θεάματος χωρίς τόν όποιο σκηνικό διάκοσμο τοῦ Ρενέ Άλλιό, πού δέν μπορεῖ παρὰ νά πλαισιώνει ἀρμονικά τήν ἀξιοπρόσδεκτη δουλειά τοῦ ένδυματολόγου Υἱό Σαίιν - Λωράν (ἀντιπαράθεση τοῦ μαυρόασπρου καί τοῦ κόκκινου, ὅπως στίς «πανοπλίες» τῶν στρατιωτῶν, μέ δόλκηση γκάμα αἰσθησιακῶν ἢ ἀπαλότερων χρωματισμῶν: ῥόζ, δερμίνι, κίτρινο, ἀνοιχτό μῶβ, ὡχροπράσινο κ.τ.λ.), πού λές καί φτέρωνε τήν εἰρηματική τοῦ χορογράφου, καί σ' ἓνα σκηνικό χώρο ἐξαιρετικά περιορισμένων διαστάσεων, ἄρα καί ἐμβαδού: χώρο πού σίγουρα ἀποδυνάμωσε τή χορογραφική καί χορευτική κίνηση ἀπό μία πλαστικότητα ἀνάπτυξης σύμφυτη μέ τό δραματικό τῆς δυναμική.

β) Τῆς κακῆς ρύθμισης (συχνά ἡ ένταση ἦταν ἐκκωφαντική) τῶν ἡχητικῶν ἐγκαταστάσεων, πού ἡ ένταση τους ἰσοπέδωσε ὅλο τό φάσμα τῶν δυναμικῶν ἐναλλαγῶν στήν παρτιτούρα τοῦ Μωρίς Ζάρ (Maurice Jarre), μεγάλου ἐπαγγελματία τῆς μουσικῆς πού πλαισιώνει θεάματα, κινηματογραφικά ἰδίως: Εἶναι ὁ συνθέτης τοῦ «Δόκτορα Ζιβάγκο»! Ἡ μουσική του στό μπαλέτο τοῦ Πετί θά μᾶς ἀπασχολήσει σέ ἀρκετή έκταση.

Ἡ κατ' ἐξοχήν μπαλετίστικη, κι ὄχι μόνο ὡς πρὸς τήν ἔμφραση τῶν ρυθμικῶν τῆς σχημάτων, παρτιτούρα τοῦ Ζάρ, βασικότατο στοιχείο στήν ὅλη σύλληψη τοῦ θεάματος, χαρακτηρίζεται ἀπό ἓναν πανέξυπνο ἐκλεκτισμό ἀκριβοπληρωμένου καί περιζήτητου συνθέτη τῆς «μιάτσα», πού κάθε στιγμή ξέρει σέ ποῖο προγενέστερο πρότυπο θά ἀναφερθεῖ γιά νά πετύχει τό καταλλήλοτερο δραματικό ἢ χορευτικό «ἐφέ». Κατά σειρά, περίπου, ἔχομε λοιπόν:

Ρομαντικό πρελούδιο ἄ λα Σιμπέλιους, ἀσύμμετροι (ἀκόσκι) ρυθμοί κρουστών πού καταλήγουν σ' ἓνα διαβολικό «κουάζι βιάς», πηχτές μεταρομαντικές ἀρμονίες σέ φράσεις ενός ἀπέριττου τετραγωνισμού (νεοκλασικού, μπαλετίστικου), νύξεις πού θυμίζουν Μπάρτοκ τοῦ «Μαγικού Μανταρίνου» καί τόν αἰώνιο Προκόφιεφ τοῦ «Ρωμαῖος καί Ἰουλίετα», χολυγουντιανή κινηματογραφική μουσική, ἀπόηχοι τοῦ «Χοροῦ τῶν 7 Πέπλων» ἀπό τή «Σαλώμη» τοῦ Στράους στό πρῶτο σόλο τῆς Ἑσμεράλντα, τοῦ «Dies Irae» ἀπό τή «Φανταστική

Συμφωνία» τοῦ Μπερλιόζ στή σκηνή τῆς Αὐλῆς τῶν Θανμάτων, φανερή μίμηση τοῦ Κούρετ Βάιλ στή σκηνή τῆς Ταβέρνας, ἓνα σόλο ἀγγλικῶν κόρνου στήν ἐρωτική σκηνή Φοίδου - Ἑσμεράλντα πού ἀνάπεμπε στόν «Τριστάνο», πάλι φανερά ἀναφορά στή Σκηνή τῆς Στέψης ἀπό τό «Μόρις Γκοντουνῶφ» τοῦ Μουσσόργκσκυ, στήν «Κωδωνοκρουσία», ἐπιστροφή στή «Σαλώμη» (ἀποκεφαλισμός Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ) γιά τή σκηνή τοῦ ἀπαγχονισμοῦ τῆς Ἑσμεράλντα κ.τ.λ.

Τελικά δέν ξέρω ἂν σ' αὐτό συντελοῦσε καί ἡ ένταση τῆς μετάδοσης (πού, ὅπως εἶπαμε, ἰσοπέδωνε τίς ἀποχρώσεις τῆς μουσικῆς) ἀλλά ἡ έντύπωση ὅλων αὐτῶν τῶν ἄμεσων ἢ ἔμμεσων ἀναφορῶν ἦταν πολύ λιγότερο έντονη ἀπό τήν παραπάνω περιγραφή τῆς: ἐπισκιαζόταν ἀπό τό ὄργιο τῶν ρυθμῶν καί τῶν κρουστών καί τήν ἰδέα ὅτι κι αὐτά ἀκόμη τά λυρικότερα περάσματα (λ.χ. ἡ μελωδία τῆς Ἑσμεράλντα) πρὸδιναν κάτι τό ὑπερβολικά «προσχεδιασμένο». Λιγότερο αὐθόρμητο πάντως ἀπό τήν ἀνάλογα ἐκλεκτική ἀλλά πολύ πιό ἐρση, ζεστή κι ἀνθρώπινη μουσική τοῦ Μάριους Κονστάν γιά μιὰ ἀπό τίς ὑπεροχότερες χορογραφικές δημιουργίες τοῦ Ρολάν Πετί, τό «Συρανὸ ντέ Μπερζερά», πού, καταγοητευμένος, εἶχα παρακολουθήσει δυό φορές τό 1961 στή δανικὴ πρωτεύουσα, ἀπό τό περίφημο Βασιλικὸ Μπαλέτο τῆς Κοπεγχάγης. Ὑστερα ἀπό 17 χρόνια θυμᾶμαι ἀκόμη τά θεματά τῆς! (Βλ. καί τό νεανικότατο δημοσίευμά μου «Κοπεγχάγη, ὅπερα καί μπαλέτο», «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», Κυριακή 19 Νοεμβρίου 1961).

Μᾶς εἶναι δύσκολο ν' ἀντιμετωπίσουμε κριτικά τήν «Παναγία τῶν Παρισίων» ἀποσυνδεδοντάς την ἀπ' αὐτήν τήν ἀνεξίτηλα ἀποτυπωμένη μέσα μας πρώτη ἐπαφή μέ τήν τέχνη τοῦ Ρολάν Πετί, πού μᾶς εἶχε (δίκαια) τόσο ἐνθουσιάζει ὥστε νά μᾶς παρασύρει καί σ' ἓνα (μόνο!) χαρακτηρισμό του κάπως ὑπερβολικό: "Ὅσο κι ἂν στό μεταξύ ἔχομε γνωρίσει κι ἄλλες δημιουργίες τοῦ Πετί, ὅπως λ.χ. ἡ περίφημη «Κάρμεν», μᾶς εἶναι δύσκολο νά μὴ σκεφτοῦμε ὅτι θά πρέπει νά ἀσκέι πάνω του ξεχωριστὴ ἔλξη τό θέμα τῆς ἀγνῆς ἐρωτικῆς λίμπιντο τῆς φυλακισμένης σ' ἓνα δύσμορφο σαρκί - μοῖρα τόσο τοῦ Συρανό, ὅσο καί τοῦ Κουασιμόδου. Ὅμως σέ σχέση μέ τή χορογραφία τοῦ «Συρανό», πού καί ζωηρά θυμόμαστε καί ξαναφρεσκάρισε στή μνήμη μας ἡ ἀρκετά λεπτομερειακὴ (λαχταρούσαμε τόσο νά τή σώσουμε, ν' ἀποθησαυρίσουμε τήν ἀνάμνησή τῆς!) περιγραφή μας τοῦ 1961, αὐτὴ ἐδῶ μᾶς ἄφησε τήν έντύ-

πωση ὅτι τό κινησεολογικὸ λεξιλόγιο τοῦ Πετί ἐλάχιστα ἐξελίχθηκε ἀπὸ τότε. Θά λέγαμε μάλιστα πὼς ὡς ἓνα σημεῖο ἴσως καί νά στυλιζαρίστηκε.

Εἶναι πάντα κάπως ἐκλεκτικό, ὄχι ὅμως μέ ἄμεσα ἐσπετίστικες προθέσεις ἀλλά μέ στόχο τὴ μέχρως ἐκρηκτικότητας δραματικὴ ὑπερθέρμανση τοῦ θέματος πού ὑπηρετεῖ. Τό λεξιλόγιό αὐτό δέν ἀγνοεῖ τήν κλασικὴ (ἢ καί τοῦ «ἐκφραστικοῦ») χορογραφικὴ παράδοση. Ὅμως, ὅπως καί ὁ Ζάρ τήν τονικότητα, τὴ χρησιμοποιοεῖ πιά σάν στοιχείο μιᾶς λιγρικής ἐκφρασης - λ.χ. τά σόλι τῆς Ἑσμεράλντα εἶναι σαφῶς «κλασικά».

Πολύ πιό νεότροπα, πιό αἰχμηρά καί «κοφτά» στό διονυσιασμό τους, τά συνόλα του δίνουν τήν έντύπωση μιᾶς γλώσσας τόσο ἐκτυπῆς (ἂν ὄχι, καθὼς εἶπαμε, στυλιζαρισμένης) ὅσο τουλάχιστον καί ἡ μουσικὴ γραφή ενός Κάρολ Ὁρφ. Τό φόντο αὐτό τῆς συλλογικῆς χορευτικῆς ἐκφρασης κάποτε ἀποχτὰ ἀπίθανη διαιότητα: λ.χ. ἡ διαπόμπευση τοῦ Κουασιμόδου μᾶς θύμιζε τό φοβερό στρόβιλο τῶν παραμορφωμένων ἀπὸ λύσσα προσώπων γύρω ἀπὸ τό Χριστό στόν περίφημο πίνακα τοῦ Ματθία Γκρύνεβαλντ (γ. περ. 1475 - θ. μετά τό 1529) «Die Verspottung» (= ὁ ἐμπαιγμός), στήν Παλιά Πινακο-

θήκη τοῦ Μονάχου. Πάνω σ' αὐτό τό φόντο προβλήθηκαν καί δυό ψυχολογικά πορτραῖτα ἀξιοσημείωτης χαρακτηρολογικῆς εὐστοχίας: τοῦ σατανικοῦ, σαδιστῆ καί σεξουαλικά διεστραμμένου ρασοφόρου Φρολλό (Ζεράρ Ταγιαντέ;) καί τοῦ Κουασιμόδου (Ρούντι Μπραίανς), ὅπου ἡ ψυχικὴ του ὁμορφιά καί ὑγεία ἐκφράζονται θαρρεῖς ἀκριβῶς μέσα ἀπὸ τά εὐστοχα (καί ὄχι «ἐμφατικά») διαλεγμένα κινητικὰ σύμβολα τῆς σωματικῆς ἀναπηρίας του.

Ὅμως, ἔτσι ὅπως μᾶς παρουσιάστηκε στόν Πειραιᾶ, τό ἔργο, ἂν ἔχει μιὰ φοβερὴ δραματικὴ δύναμη, ἡ δύναμη αὐτὴ δέν εἶναι ἀπόρροια μιᾶς ἀκαταμάχητης συγκίνησης, ὁμοίας μ' ἐκείνην πού στό «Συρανὸ» ὄχι ἀπλῶς κινητοποιοῦσε ἀλλά παράσερνε τά πάντα στόν κυματισμό τῆς. Τί ἄλλο μένει παρὰ νά πλέξουμε τό ἐγκώμιο στοὺς θαυμάσιους σολίστ (Ἑσμεράλντα ἦταν ἡ Ντομνίνικ Χαλφουνῦ) καί στό «κόρ ντέ μπαλέ», πού μᾶς ἔδωσε μιὰ έντύπωση εἰδικὰ «ντρεσαρισμένου» γιά νά ὑπηρετεῖ τίς ἐμπνεύσεις τοῦ Ρολάν Πετί συνόλου. Ἐμπνεύσεις ὅπου χορευτικὴ ἐξωτερικευση καί δραματικὴ ἀλήθεια φαίνονται στοιχεῖα ἀδιάλειπτα ἀλληλογονιμοποιούμενα. («Βεάκειο», Πειραιᾶς, 28.6.1978).

Βιβλιοπωλεῖο Μ. ΚΟΤΖΙΑ καί ΣΙΑ

τό πιό σύγχρονο, μοντέρνο καί
ἐνημερωμένο βιβλιοπωλεῖο τῆς Θεσ/νίκης

**ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ Μ. ΚΟΤΖΙΑ &
ΣΙΑ**

ΤΣΙΜΙΣΚΗ 78 τηλ. 2797720- 268940

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Βιβλίο-παρουσίαση

ΒΟΥΛΑΣ ΔΑΜΙΑΝΑΚΟΥ

Συμπαράσταση λαέ!

(Εφιάλτες)

Αθήνα, 1978

Η γόνιμη και μακρόχρονη θητεία στα γραμμάτια μας της Βούλας Δαμιανάκου, θητεία μάλιστα πολύπλευρη, αφού η ίδια έχει ασχοληθεί με τό διήγημα, τό μυθιστόρημα, τή μετάφραση, μόνη της και σέ συνεργασία με τόν άξέχαστο δημιουργό Βασίλη Ρώτα, συνεχίζεται και με τό πρόσφατο βιβλίο της «Συμπαράσταση λαέ!». Πρόκειται για μία συλλογή από διηγήματα, πού σάν κύριο θέμα τους έχουν τήν αδάμαστη αίσθηση της δημοκρατίας, όπως υπάρχει στους άπλοϊκούς ανθρώπους, καθώς και τίς τραγικές συνέπειες αυτής της αίσθησης σ' έναν τόπο σάν τό δικό μας - και πού είναι γραμμένα με ευαισθησία, αίσθηση του τραγικού λόγου και μετροέπεια.

ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΠΑΛΕΟΝΑΡΔΟΥ

Καταδύθιση

Έκδόσεις «Σύγχρονα Βιβλία»

Αθήνα, 1977

Τό βιβλίο αυτό, τό πέμπτο κατά σειρά ποιητικό του Γ.Π., χωρίζεται σέ δύο μεγάλες ενότητες, πού τιτλοφορούνται ή καθεμία: Πορεία μιάς γενιάς και Μουσική δωματίου. Τά ποιήματα πού περιλαμβάνονται τόσο στή μιά όσο και στήν άλλη ενότητα, χαρακτηρίζονται από τήν πικρή αίσθηση της ήττας, πού έχει για τά καλά καθίσει σ' όλόκληρο τό ποιητικό και ιστορικό πιστεύω του ποιητή, μέ κάποια ανοίγματα άργά και πού πρὸς τό φῶς. Κι όλα αυτά έκφρασμένα με γνήσια ποιητική αίσθηση τῶν πραγμάτων.

ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗ

Προανακρούματα

(Ποιήματα)

Τομές, 1978

Είναι ή πρώτη ποιητική συλλογή του Γ. Καραντώνη και παρ' όλα αυτά έμπειρείς σαφή ίχνη μιάς ευαισθησίας ικανής ν' αποδώσει καρπούς πολύ πιό σημαντικούς, καθώς είναι σ' όλα σχεδόν τά ποιήματα του βιβλίου του έμφανής μία ποιητική αίσθηση τῶν πραγμάτων πού έκφράζει· μόνο οί κάποιες ξένες επιδράσεις, πού είναι κάποτε ιδιαίτερα έντονες και άναφομοιώτες, μπορεί νά πει κανείς ότι αποτελούν τό άρνητικό του στοιχείο.

ΛΑΜΠΡΟΥ ΜΑΛΑΜΑ

Τά όρφανά

μιάς πολιτείας

(Διηγήματα και νουβέλες)

Ιστορία και Τέχνη, 1977

Όλα τά διηγήματα και οί νουβέλες πού περιέχονται σ' αυτό τό βιβλίο του Λ. Μ. παρουσιάζουν ένα χυμώδες, πλούσιο και δυναμικό ταλέντο, και αποτελούν μία μαρτυρία αλλά και διαμαρτυρία συνάμα αυτών πού άδικούνται μέσα στους σύγχρονους άπάνθρωπους καιρούς μας. Μέ δξεία παρατηρητικότητα ο συγγραφέας καταγράφει τά διώματα και τίς περιπέτειες καθαρών λαϊκών ανθρώπων, τούς καημούς και τά πάθη τους, μέ μία γραφή πρωτότυπη και ήθοπλαστική.

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ:

Φωνές και Δάφνες

Ποιήματα της λεδεντιάς και της θυσίας.

Μέ πρόλογο της Έλλης Άλεξίου

Ιστορία και Τέχνη, 1977

Πρόκειται για ένα βιβλίο ποιητικό, στο όποιο, όπως σημειώνει και ή προλογίστρια Έλλη Άλεξίου, εκείνο πού έντυπωσιάζει και τραβάει τόν άναγνώστη είναι ο πρωτότυπος χειρισμός ανάδειξης του ήρωισμού και της αυτοθυσίας τῶν κοριτσιών, σ' ένα δύσκολα χρόνια του πατριωτικού αντιστασιακού άγώνα και τῶν κατοπινών άπάνθρωπων ξενοκινήτων εξελίξεων.

ΤΖΟΥΣ ΜΑΝΣΟΥΡ

Έρωτικά

(Απόδοση: Έκτωρ Κακναδάτος)

Κείμενα, 1978

Τά Έρωτικά, είναι μία έπιλογή ποιημάτων της υπερεαλιστικής ποιητρίας Τ. Μ., από παλαιότερες συλλογές της, πού έγινε με τήν ευθύνη του μεταφραστή. Πρόκειται για ποιήματα (όπως προκύπτει κι από τόν τίτλο του βιβλίου) έρωτικά, από τά όποια πηγάζει μία έλευθερία άλλόκοτη, καθώς είναι διαποτισμένα με έναν έρεβώδη έρωτισμό, κραυγαλέο και διαβρωμένο από χιούμορ. Πολύ καλή και ή μετάφραση του γνωστού ποιητή Έκτορα Κακναδάτου.

ΗΛΙΑ ΛΕΦΟΥΣΗ

12 Διηγήματα

Αθήνα, 1977

Είναι τό πέμπτο και τό πιό ένδιαφέρον και ώριμο βιβλίο του Βολιώτη πεζογράφου Ηλία Λεφούση, άπαρτισμένο από δώδεκα

μικρά διηγήματα, όλα γραμμένα τά δύο τελευταία χρόνια, πού έχουν σάν θέμα τους, όπως σημειώνει προλογικά ο συγγραφέας τους, κάποια μικρά ή μεγάλα βίτσια του τόπου μας.

ΓΙΩΡΓΗ ΣΙΔΕΡΗ

Δοξαστικό

(Εισαγωγή Νίκου Παπανδρέου)

Κέδρος, 1978

Όλόκληρο αυτό τό βιβλίο του γνωστού ποιητή και πεζογράφου Γ. Σ. αποτελείται από ποιήματα πού όλα μαζί συνθέτουν έναν ύμνο για τήν Έθνική Άντίσταση. Όπως λέει και στήν εισαγωγή του βιβλίου ο Ν. Παπανδρέου, «μέσα στο έπίκεντρο της παρατήρησης του Γιώργη Σιδέρη βρίσκεται πάντα ο άπλός κόσμος του μόχθου, ο λαός με τά δάσανα και τά όνειρά του, μέ τούς κοινωνικούς προβληματισμούς και τούς άγώνες του. Και με τή γλώσσα αυτού του λαού μιλάει στο έργο του».

ΠΑΥΛΟΥ ΚΡΙΝΑΙΟΥ

Τό βιβλίο της Μυρτώς

(Όνειρο και φαντασία)

Αθήνα, 1978

Τό βιβλίο αυτό, ύραδευμένο από τή Γυναικεία Λογοτεχνική Συντροφιά τό 1977, περιλαμβάνει ποιήματα πού, παρά τήν πρόθεση του ποιητή του, Π.Κ., νά μπορεί νά έχει ανταπόκριση περισσότερο σ' τά παιδιά, έν τούτοις, πολύ ξεπερνά τόν άρχικό του στόχο, άποκτώντας τή δυνατότητα μιάς ευρύτερης επικοινωνίας, άνεξάρτητα από τήν ήλικία του έκάστοτε άναγνώστη.

ΚΩΣΤΑ ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΥ

Κράτος και οικονομική

πολιτική σ'όν 19ο αιώνα

«Έξάντας», 1978

Στό πολύ σημαντικό αυτό βιβλίο του Κ.Β. έπιχειρεί μία άνασκόπηση ιστορική της Ελλάδας και του έλληνισμού γενικότερα τόν περασμένο αιώνα, προσπαθώντας στή συνέχεια νά εξετάσει σέ βάθος τό δίλημμα πού από τότε έχει διχάσει τήν πολιτική τάξη για τό αν ή Έλλάδα θά ένταχθεί στο ευρωπαϊκό σύστημα τῶν κοινωνιών ή θά επιβεβαιώσει άπλώς τήν πολιτιστική και οικονομική της ισχύ σ'όν περιφερειακό χώρο της «Ανατολής».

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΓΑΓΟΥ

Άργά τώρα νά κλαίς

(Ποιήματα)

Αθήνα, 1978

Ένα ποίημα: Τώρα, πού περνάς στήν πολιτική / φιλοδοξώντας νά γίνεις κυβερνήτης / πρόσεξε, τό πάθος τό άτομικό, / μεγάλη ανθρώπινη άδυναμία, / νά

μήν τό κάνεις πάθος πολιτικό. (Τό Πάθος).

FRANZ KAFKA

Τά ήμερολόγια

(Α. 1910 - 1913)

«Έξάντας», 1978

Είναι περιττό νά πει κανείς για τό τρομερό ένδιαφέρον πού παρουσιάζει αυτό τό βιβλίο, τή στιγμή πού περιλαμβάνει ήμερολογικές σημειώσεις του μεγάλου τσέχου συγγραφέα, γραμμένες σέ μία εποχή πού, 28 χρόνων πάνω-κάτω, έχει διαμορφώσει ένα μεγάλο μέρος της πεζογραφικής του ιδιοφυίας, όπως έκδηλώνεται αυτή λίγα χρόνια πιό ύστερα στή «Δίκη» και σ'όν «Πύργο».

ΤΖΩΝ ΓΟΥΑΙΗΝ

Απόφοιτος μέ μέτριο βαθμό

Έκδ. «Όδυσσέας», 1978

Ο συγγραφέας, σ' αυτό τό πολύ σημαντικό για τήν ευρωπαϊκή πεζογραφία μυθιστόρημά του, παρακολουθεί τήν πορεία του νεαρού ήρωά του μ' ένα συγκεκριμένο χαμόγελο πού γίνεται συχνά άνεπιφύλακτος σαρκασμός. Ταυτόχρονα μās δίνει μία πολύ ρεαλιστική εικόνα της ζωής στή γκρίζωπη άγγλική έπαρχία του '50, γνώριμη και από τό έγγλέζικο σινεμά της ίδιας δεκαετίας σ'ίς έξοχες δημιουργίες του όπως «Ο Μπίλλυ ο ψεύτης» και τό «Σάββατο βράδυ - Κυριακή πρωί».

ΑΧΙΛΛΕΑ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Εισβολή-Κύπρος, Φλεβάρης 1978.

Έκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1978

Στό βιβλίο αυτό ο δημοσιογράφος κ. Άχ. Χατζόπουλος περιγράφει τά γεγονότα τά όποια εξέλιχτηκαν στήν Κύπρο τόν περασμένο Φλεβάρη, μέ τή δολοφονία του αϊγύπτιου γραμματέα της ΑΑΠΣΟ κ. Γιουσέφ Έλ Σεμπάι και τήν έπιχείρηση αϊγυπτίων κομιάντος στο άεροδρόμιο της Λάρνακας. Η παρουσία του Α.Χ. τίς μέρες εκείνες στήν Κύπρο και ή άμεση γνώση τῶν περιστατικών αλλά και του πολιτικού παρασκήνιου κάνει τό βιβλίο μία πολύτιμη μαρτυρία. Ένα άλλο στοιχείο στο ντοκουμέντο των γεγονότων είναι τό πλούσιο φωτογραφικό ρεπορτάζ πού, σέ παράρτημα, καταχωρείται.

ΓΚΑΛΒΑΝΟ ΝΤΕΛΑ ΒΟΛΠΕ

Γιά τή Διαλεκτική

Έκδ. «Όδυσσέας», 1978

Τό βιβλίο αυτό του Γ.Ν.Β. σημειώνει ένα σημαντικό σταθμό για τό σύγχρονο ιταλικό μαρξισμό καί μπορεί νά πει κανείς ότι δημιουργεί, άν όχι Σχολή, πάντως ένα πολύ σημαντικό ρεύμα. Έκ-

τείνεται σέ προβλήματα μεθοδολογικά, αισθητικά, ήθικά, πολιτικά και κυρίως σέ ιστορικο-φιλοσοφικά, ενώ τά επιμέρους δοκίμια πού τό ἀπαρτίζουν εἶναι γραμμένα στά 1962, 1964 καί 1965 καί φανερώουν μίαν ἀληθινά ζωντανή καί διαλεκτική σκέψη.

ΜΝΗΜΩΝ Ἐτήσια ἔκδοσις τῆς Ἑταιρείας Μελέτης Νέου Ἑλληνισμοῦ. Τόμος 6ος (1976-77).

Ἡ ΕΜΝΕ πού ἰδρύθηκε πρὶν μερικά χρόνια ἀπὸ μιά μικρὴ ομάδα ἐρευνητῶν (βασικά φιλόλογων καί ιστορικῶν) ἔχει βάλει σάν στόχο τὴν ἐπιστημονικὴ διερεύνηση προβλημάτων τῆς νεώτερῆς μας ἱστορίας. Ἐκεῖνο πού διαφοροποιεῖ τὴν ΕΜΝΕ ἀπὸ ἄλλες παρεμφερεῖς, κυρίως τοπικοῦ ἱστορικοῦ ἐνδιαφέροντος προσπάθειες, εἶναι ὅτι ἐπεκτείνει τὰ ἐνδιαφέροντά της ὡς τὶς μέρες μας. Ἐτσι ὁ ΜΝΗΜΩΝ εἶναι ἴσως τὸ μόνον ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ στὸν τόπο μας πού καλύπτει καὶ τὸν τομέα τῆς Σύγχρονης Ἱστορίας, ἔναν τομέα πού μετὰ κυρίως ἀπὸ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμο, ἀποτελεῖ πιά αὐτοτελὲς πεδίο ἐρευνας σέ παγκόσμια κλίμακα.

Στὸν τόμο πού κυκλοφόρησε τώρα δημοσιεύονται οἱ ἐξῆς μελέτες:

Δ. Γεωργοπουλάκη - Λούκου: Οἱ ταραχές στὴ Σύρα τὸ 1830, Β. Κρεμμυδά: Ἡ οἰκονομικὴ κρίση στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο στὶς ἀρχές τοῦ 19 αἰῶνα, Γ. Σακελλαριάδης: Τὰ ἄφωνα σύμφωνα στὰ νεοελληνικά ἰδιώματα, Ἰ. Κολιόπουλου: Ἡ στρατιωτικὴ καὶ πολιτικὴ κρίση στὴν Ἑλλάδα τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1941, Ε. Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη: Ἀνέκδοτες ἐπιστολές Μ. Οἰκονόμου - Θ. Φαρακλίδη (1827), Ἀ. Λαμπρή: Ὁ Σπ. Τρικούλης εἰσπύγεται στὸν Ὀθωνα τὴν παραχώρηση συντάγματος.

Ὁ τόμος κλείνει μὲ ἓνα πολυτιμο εὐρετήριο (ὀνομαστικὸ καὶ θεματικὸ) τῶν Ἐπιστολῶν τοῦ Ἰ. Καποδίστρια (Χρ. Λούκος καὶ Βλ. Βαρθολομαίου) καὶ μιά πλούσια «βιβλιογραφία τοῦ Ν. Ἑλληνισμοῦ 1975» γιὰ τὴν ὁποία ἔχουν ἀποδελτιωθῇ ὅλα σχεδὸν τὰ ἐπιστημονικά ἱστορικά περιοδικὰ ἑλληνικά καὶ ξένα. Τῇ βιβλιογραφία συμπληρώνουνε εὐρετήρια καὶ πλάνες πού τὴν κάνουν ἔτσι ἀκόμα πιο εὐχρηστὴ.

ΘΕΟΔ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ: Ἡ κοινωνικὴ διάσταση τῆς πολιτικῆς διαφωνίας Ὀθωνα καὶ Μαυροκορδοῦ τοῦ 1841, Ἐκδόσεις Τολιῆ, Ἀθήνα 1978

Οἱ ἀδελφοὶ Τολιῆ ἔχουν πάρει πρωτεύουσα θέση ἀνάμεσα στοὺς πρὸ σοβαροὺς καὶ συνετεῖς ἐκδότες, μὲ μιά ὁλόκληρη σειρά ἀπὸ

ἀξιόλογα βιβλία πού παρουσίασαν τὰ τελευταῖα χρόνια (Κείμενα περιηγητῶν στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο, Ἱστορία νεώτερης καὶ σύγχρονης Ἑλλάδας καὶ ἄλλα).

Σήμερα παρουσιάζουν μιά ἐνδιαφέρουσα καὶ συνθετικὴ ἐργασία τοῦ Θ. Θεοδώρου σχετικὴ μὲ τὶς συνθηκὲς (πολιτικές, κοινωνικές, οἰκονομικές) μέσα στὶς ὁποῖες τοποθετεῖται ἡ γνωστὴ ἀντιδικία σχετικὰ μὲ τὴν παραχώρηση Συντάγματος ἐκ μέρους τοῦ Ὀθωνα. Γιατί σέ τελευταία ἀνάλυση ἡ «διαφωνία» ἀνάμεσα στὸν βασιλιά καὶ τὸν Μαυροκορδοῦ ἐπερνάει κατὰ πολὺ τὰ ἀτομικὰ πλαίσια τῶν πραταγωνιστῶν τῆς, γιὰ νὰ ἐπεκταθεῖ σέ ἐπίπεδα πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς φιλοσοφίας καὶ πρακτικῆς, πού κατὰ βάθος δὲν φαίνεται ὅτι διέφερε ριζικὰ ἀνάμεσα στοὺς «ἀντιφωνοῦντες». Ἀπλῶς ὁ Μαυροκορδοῦς ἦταν διορατικότερος ἀπὸ τὸν Ὀθωνα, πού δυὸ μόλις χρόνια ἀργότερα, τὸ 1843, θὰ ἔξαναγκασθεῖ νὰ παραχωρήσῃ ἓνα Σύνταγμα πού τὸ εἶχε δώσει «αὐτοδοῦλως» τὸ 1841· θὰ τοῦ εἶχε προσδώσει τὴν αἰγλή τοῦ φιλελεύθερου καὶ προοδευτικοῦ μονάρχη, καὶ ἴσως νὰ εἶχε ἀλλάξῃ καὶ ὅλη τὴν παραπέρα πορεία τοῦ τόπου καὶ τοῦ ἴδιου.

Ἡ ἐργασία αὐτὴ τοῦ Θ. Θ. ἀποτελεῖ μιά σοβαρὴ ἐκλαίεση - μὲ τὴν καλὴ ἔννοια τοῦ δρου - μιάς ἐνδιαφέρουσας καὶ κρίσιμης περιόδου τῆς νεώτερης ἱστορίας τοῦ τόπου.

ΡΟΖΑ ΛΟΥΞΕΜΠΟΥΡΓΚ: Ρώσικη Ἐπανάσταση (μετάφραση - σχόλια Α. Σπίνας), Ἐκδόσεις Ἀνδρομέδα, Ἀθήνα 1978

Τὸ μικρὸ τοῦτο βιβλίο ἀποτελεῖ ἓνα ἀξιόλογο ἱστορικὸ ντοκουμέντο γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος, καὶ τοῦτο γιὰ δύο λόγους. Πρῶτα γιατί ἔχει γραφτεῖ ἀπὸ μιά ἐξέχουσα φυσιογνωμία τοῦ γερμανικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, τὴν Ρόζα Λούξεμβουργκ, πού ἡ ἰσχυρὴ προσωπικότητά της σφράγισε σέ κρίσιμες στιγμὲς τὴν πορεία τῆς Ἐπανάστασης στὴ Γερμανία. Καὶ δεύτερο γιατί τὸ θέμα πού πραγματεύεται, ἀποτελεῖ μιά μεγάλη στιγμὴ στὴν παγκόσμια ἱστορία καὶ ἀφετηρία γιὰ ἐξελίξεις πού σφραγίσανε ἔκτοτε τὴν πορεία τῆς ἀνθρωπότητας.

Τὸ ἔργο τῆς ἡ Ρ.Λ. τὸ ἔγραψε στὴ φυλακὴ τοῦ Μπρεσλάου, τὴν ἀνοιχτὴ τοῦ 1918, λίγους μόλις μῆνες μετὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς Μπολσεβίκικης ἐπανάστασης στὴ Ρωσία. Καὶ στὴν πραγματικότητά ἡ κριτικὴ τῆς τῶν πρώτων ἐνεργειῶν τῆς σοβιετικῆς ἐξουσίας, μιά κριτικὴ ἀπ' τὰ ἀριστερά, εἶναι περισσότερο μιά θεωρητικὴ τοποθέτηση σχετικὴ μὲ τὰ πρῶτα βήματα μιάς μεγάλης προλετα-

ριακῆς ἐπανάστασης, πού τὴν ὁραματίζουν ν' ἀγκαλιάζει σύντομα, ἂν ὅχι ὅλη τὴν Εὐρώπη, ὅμως τουλάχιστον τὶς ἡττημένες στὸν Α' Παγκόσμιον Πόλεμο χώρες: Αὐстроουγγαρία καὶ Γερμανία. Τὰ γεγονότα δέβαια διαψεύσανε αὐτὲς τὶς προσδοκίες. Ὅμως τὰ γραφτὰ τῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος ἐκείνες τὶς μεγάλες στιγμὲς του, ἀποτελοῦνε ἀναντικατάστατα ντοκουμέντα, γιὰ τὴν κατανόηση τῶν τέτοιων ἢ ἄλλων δρόμων πού ἀκολούθησε ἔκτοτε.

ΑΝΤΩΝΗ ΣΑΝΟΥΔΑΚΗ: Ἡ Νεοκρητικὴ λογοτεχνικὴ Σχολή. Ἐκδόσεις «Κνωσός», Ἀθήνα 1978.

Μὲ ἀφετηρία καὶ ἐπικέντρο τὸν Νίκο Καζαντζάκη, ὁ συγγραφέας τῆς «σπονδυλωτῆς» τούτης μελέτης, προσπαθεῖ νὰ διερευνήσει καὶ νὰ ἐντοπίσει μιά, «Νεοκρητικὴ λογοτεχνικὴ Σχολή» πού τὴν ἀποτελοῦν οἱ κρητὲς ἢ ἔστω καὶ κρητικῆς καταγωγῆς λογοτέχνες καὶ τῶν τελευταίων πενήντα χρόνων. Εἶναι δέβαια ἀνθρώπινο, ἴσως καὶ θεμιτό, νὰ αἰσθάνεται κάποιος περήφανος γιὰ τοὺς πνευματικούς δημιουργοὺς τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας του. Εἶναι

ὅμως παρακινδυνευμένο νὰ προσπαθεῖ νὰ στηρίξει τὴν ἀποψη ὅτι οἱ πολλοί, κρητικῆς καταγωγῆς, πνευματικοὶ δημιουργοί, διάσπαρτοι σ' ὁλόκληρο τὸν ἑλλαδικὸ χῶρο, ἀλλὰ καὶ ἔξω ἀπ' αὐτόν, μποροῦν νὰ συναποτελέσουν μιά «εἰδική» λογοτεχνικὴ σχολή, καὶ μάλιστα «Νεοκρητικὴ» (σάν συνέχεια ἀσφαλῶς τῆς «Κρητικῆς ἀναγέννησης» τῶν Κορνάρων, Χορτάτζηδων, Μπουνιαλιῶδων κλπ.).

Ἀν ὅμως σ' αὐτὴ τοῦ τῆ στόχευση ὁ συγγραφέας δὲν κατορθώνει νὰ πείσει, ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν οἱ ποικίλες πληροφορίες πού περιέχονται στὴ μελέτη τοῦ γιὰ τὴν πνευματικὴ κίνηση στὶς διάφορες περιοχές τῆς Κρήτης, μιά κίνηση πού συνθέτει, καὶ τὸ σπουδαιότερο, συντηρεῖ, τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ τοπικὴ παράδοση. Γιατί μέσα σέ μιά τέτοια κατάλληλη ἀτμόσφαιρα, θὰ μπορέσουν νὰ διαμορφωθοῦν καὶ ν' ἀναδειχθοῦν νέοι ταλαντούχοι πνευματικοὶ δημιουργοί, πού θὰ πάρουνε μιά ἀξιόλογη θέση σέ μιά προσδοκώμενη ἀνέλιξη τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, χωρὶς τοπικιστικὰ σύνορα, πού σέ τελευταία ἀνάλυση στενεύουνε κ' ἀποδυναμώνουνε μόνο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 - Τηλ. 3248346

Νέες ἐκδόσεις

ΜΕΛΕΤΕΣ

ΖΕΡΑΡ ΠΙΕΡΑ

Γιάννης Ρίτσος: Ἡ μακριὰ πορεία ἑνὸς ποιητῆ

Μετάφραση

Ἐλένη Γαρίδη - Σπύρος Τσακνιάς

ΚΡΕΣΣΕΝΤΣΙΟ ΣΑΝΤΖΙΛΙΟ

Μύθος καὶ ποίηση στὸν Ρίτσο

Μετάφραση

Θόδωρος Ἰωαννίδης

ΚΙΜΩΝ ΦΡΑΪΕΡ

Τοπίο θανάτου

Εἰσαγωγὴ στὴν ποίηση τοῦ Τάκη

Σινόπουλου

Μετάφραση

Νάσος Βαγενᾶς - Θωμᾶς Σιραβέλης

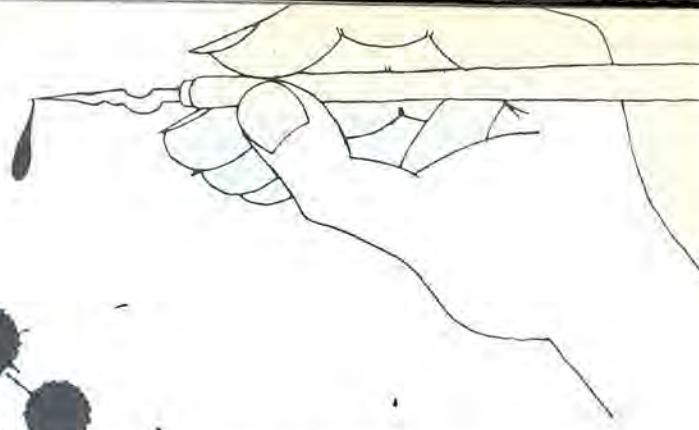
ΚΙΜΩΝ ΦΡΑΪΕΡ

Ἄξιον ἔστί τό τίμημα

Εἰσαγωγὴ στὴν ποίηση τοῦ Ὀδυσσεᾶ Ἐλύτη

Μετάφραση

Νάσος Βαγενᾶς

● Για τό Μουντιάλ '78 πήραμε πλήθος από γράμματα. Δημοσιεύουμε μερικά μόνο από αυτά. 'Ανάμεσα σ' αυτά πού δέν δημοσιεύουμε είναι τό γράμμα του Α. Πετρίδη, γιατί θεωρούμε ότι ή χρησιμοποίηση μιās ύβριστικής πολιτικής «όρολογίας» δέν αποτελεί πειστική επιχειρηματολογία και κάθε άλλο παρά βοηθά τό διάλογο.

Γιά τόν ίδιο λόγο δέν δημοσιεύεται ένα άνώνυμο γράμμα μέ... ύπογραφη «κάποιος από κάποιον».

'Αγαπητό «'Αντί»,

Θά ήθελα νά μιλήσουμε λίγο για ποδόσφαιρο και γράφω λίγες γραμμές γι' αυτό.

'Ο περήφανος λαός της 'Αργεντινής και οι άντάρτες των πόλεων οι «μοντενέρος», διώκονται και βασανίζονται καθημερινά από τις δυνάμεις «ασφαλείας» της Χούντας. Προσπαθούν μέ τόν άδιάκοπο αγώνα τους νά παραλύσουν όσο τό δυνατόν τις δομές του κράτους, νά πετύχουν την διεθνή απομόνωση της χούντας και νά φέρουν τις μάξες στο πολιτικό προσκήνιο για την αλλαγή και την δημοκρατική πορεία της Χώρας. Αυτός είναι ο ήρως αγώνας πού διεξάγουν.

- 'Όμως τό περιβόητο παγκόσμιο κύπελο ήρθε ούσιαστικά νά προδώσει τόν αγώνα για Δημοκρατία και νά πετύχει αντικειμενικά μία αναγνώριση και παγκόσμια προδοχή της 'Αργεντινής χούντας.

- Αυτό επιδιώκουν άλλωστε και οι στρατοκράτες κάνοντας παράλληλα «μεταβολές» στην ήγεσία τους. 'Ο στρατηγός Βιντέλα, άναλαμβάνει καθήκοντα Πρωθυπουργού, και παράλληλα τοποθετεί στελέχη των ενόπλων δυνάμεων σε θέσεις «κλειδιά».

Προσπαθούν νά αποδείξουν ότι ή περίοδος 'Εσωτερικής άναταραχής έληξε και ότι τώρα ή 'Αργεντινή είναι έτοιμη νά δοθεί στον δρόμο της ανάπτυξης. Τα Δυτικά πρακτορεία θά μεταδίδουν την είδηση αυτή και θά μιλούν ταυτόχρονα για δημοκρατική στροφή, - μέ ειρηνικό δρόμο - στην πολιτική ζωή της 'Αργεντινής.

Στό μεταξύ κύμα διαμαρτυρίας έχει ξεσπάσει σε όλκληρη την Δυτική Εύρώπη. Κατά χιλιάδες οι εργαζόμενοι, οι φοιτητές, οι διανοούμενοι διαδηλώνουν την αντίθεση και την αγανάκτησή τους. Προσπαθούν νά ξεσκεπάσουν την πλεκτάνη πού δημιουργείται για τόν αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης.

Εύχαριστώ για την φιλοξενία, Α.Δ. Μαθητής Λυκείου

'Αγαπητό «ΑΝΤΙ»

Είναι ή πρώτη φορά πού σου γράφω, και άφορημί γι' αυτό στάθηκαν τά πρόσφατα θλιβερά γεγονότα, μέ δράστη τό ΚΚΕ, περί 'Αργεντινής, Βιντέλα κλπ. κλπ. Ούτε λίγο ούτε πολύ προσπαθεί νά μās πείσει τό «τιμημένο κόμμα της εργατικής τάξης» ότι ή αίμοσταγής Χούντα της 'Αργεντινής είναι ένα απλό συντηρητικό καθεστώς σαν τό σημερινό της 'Ελλάδας π.χ., ότι ο Βιντέλα είναι κεντρώος ο καημένος και ότι δέν πρέπει νά καταδικάσουμε τό συντηρητικό μέν αλλά όχι φασιστικό (!) καθεστώς του!!! Νά εκφράσει κανείς λύπη, ντροπή, όργη, τί νά πρωτοεκφράσει!

Πιστεύω πως για τη θέση του ΚΚΕ στο δράμα της 'Αργεντινής, θά πρέπει νά αντιδράσει ή δάση του, νά αντιδράσει ή ΚΝΕ, οι συνδικαλιστές του και οι πνευματικοί άνθρωποι πού τό ακολουθούν. Νά μή λησμονήσουν τά μαρτύρια πού πέρασαν, τούς βασανισμούς, τις κακουχίες, τις εξορίες κατά τη διάρκεια της δικιάς μας Χούντας, όταν μέ τόση αγωνία περιμέναμε φώς από τό δημοκρατικό κόσμο του έξωτετικού, της Εύρώπης και της 'Αμερικής. Είναι ντροπή γι' αυτούς νά τους δίνει τό παράδειγμα ή «άστική» αλλά τόσο δημοκρατική 'Ολλανδία, ή «άστική» αλλά τόσο δημοκρατική Σουηδία.

Κι ως μήν ξεχνούν, τέλος, όλοι οι τό ΚΚΕ, ότι τά Εϋρωπαϊκά Κομμουνιστικά Κόμματα καταδίκασαν τό καθεστώς όμοφωνα. Τό καταδίκασε όκόμα και αυτή ή νεολαία της Ν.Δ. Γιατί αυτοί λοιπόν επιμένουν στη θλιβερή και στείρα αυτή άρνηση;

Δέν έχω καμία διάθεση στείρας αντιδικίας μέ τό ΚΚΕ και τούς φίλους του αναγνώστες σου. 'Όμως πρέπει κάποτε νά λέμε τά σύκα-σύκα και τη σκάφη-σκάφη, έξω απ' τά δόντια, και μέ την τιμιότητα πού πρέπει νά διακρίνει έναν άριστερό αγωνιστή. Πι-

10.000 περίπου πολιτικούς κρατούμενους; Τότε ποιά είναι τό φασιστικό;

Οί καταγγελίες για την άργεντινή χούντα φτάνουν κάθε μέρα.

'Όλοι θυμόμαστε την ανακούφιση και την εύχαριστηση του λαού μας, όταν, κατά τη διάρκεια της χούντας, έρχονταν απ' έξω κάτι τέτοιες διαμαρτυρίες. Γιατί ή ήγεσία του Κ.Κ.Ε.Ε. δέν προσφέρει αυτή την ανακούφιση στον άργεντινό βασανισμένο λαό; 'Εδώ τελειώνω, αφού άπαρίθμησα τις πιο απλές άπορίες ενός προοδευτικού ανθρώπου (άπορίες πού άπασχολούν όλο τόν προοδευτικό κόσμο της χώρας) για την περιέργη στάση του Κ.Κ.Ε.Ε. Περιμένω πάντως μία κάποια άπάντηση από κάποιο όπαδό του Κ.Κ.Ε.Ε. για τό θέμα αυτό. Πάντως νομίζω ότι σ' αυτή τη στάση δέ μπορεί νά δοθεί μία γερή αιτιολογία.

Εύχαριστώ, Νίκος Οικονόμου Θεσσαλονίκη

'Ενας αναγνώστης από τό 'Ηράκλειο Κρήτης, αφού αναφερθεί πρώτα στην επίσκεψη του Σοβιετικού ύφυπουργού Σοϊμίλιν στον κ. Μπάλλο, συνεχίζει:

Συνέβη σε μία ψηφοφορία στο

ΜΟΥΝΤΙΑΛ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

στεύω νά δημοσιεύσετε τό γράμμα μου και εύχαρίστως περιμένω αντίλογο. 'Αναρωτιέμαι όμως τί επιχειρήματα θά βρεί άν πράγματι ύπάρξει.

Μέ φίλια 'Ενας δημοκράτης και σοσιαλιστής.

Τό θέμα της 'Αργεντινής ήρθε και στη Θεσσαλονίκη. 'Όλοι οι διανοούμενοι της πόλης ύπόγραψαν μία κοινή άπόφαση διαμαρτυρία για την άργεντινή χούντα. 'Ηρθε ή συζήτηση και στο δημοτικό συμβούλιο για νά ύπογράψει κι αυτό, και νά ή εκπληξη: Οί δημοτικοί σύμβουλοι του Κ.Κ.Ε.Ε. άρνήθηκαν την καταδίκη της άργεντινής χούντας, αιτιολογώντας ότι τάχα είναι κεντρώο τό καθεστώς. 'Όμως είναι «κεντρώο» τό καθεστώς μέ τούς 3.000 σκοτωμένους, μέ τούς 6.000 άγνοούμενους και μέ τούς

Δήμο Θεσσαλονίκης. Σε μία λαμπρή συνεδρίαση λοιπόν του δημοτικού συμβουλίου οι κ.κ. δημοτικοί σύμβουλοι οι προσκεείμενοι στο ΚΚΕ (τό αυτοαποκαλούμενο για άγνώστους λόγους) έκριναν ότι ο Βιντέλα (αυτό τό αίμοδόρο φασιστικό γουρούνι) είναι φιλελεύθερος (!!!!!) κεντρώος δημοκράτης, πού ο κακομοιρής έκανε κακές παρέες μέ φασίστες. 'Εδώ ο κοινός άνθρωπος νους ηρίσκειται σε άδιέξοδο, μπροστά σ' αυτή τη «διαλεκτική» άνάλυση όλκης. Τό πρώτο πού θά σκεφτόταν κανείς είναι ότι έχει πέσει σε άπατεώνες, αλλά αυτό είναι λάθος.

Είναι προφανές τό ότι ο Βιντέλα δόγηκε φιλελεύθερος είναι άπόρροια μιās μεθόδου σκέψης, πού ακολουθώντας την κανείς βγαίνει σε άνάλογα συμπεράσματα όπως: ή «Σοβιετική»

'Ο φίλος Μ.Α. μās έστειλε τό στίχο μίās άγγλικής έφημερίδας για νά τό αναδημοσιεύσουμε.

Ένωση είναι σοσιαλιστική χώρα, ο Μπρέζνιεφ μεγάλος μαρξιστής, στο Άφγανιστάν έγινε προλεταριακή (άστυνομική) επανάσταση κ.λπ.

Πολλοί ίσως θέσουν πολλά ερωτήματα. Εγώ μόνο ένα:

Ποιούς κοροϊδεύουν;

Σ.Π.
Ήράκλειο

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ

Αξιότιμε κ. Διευθυντά,

Είς το έγκριτον περιοδικό σας, τεύχος 101, δημοσιεύεται σχόλιον αναφερόμενον στο πρόσωπόν μου και τας σχέσεις μου με το Γραφείον Τύπου Βρυξελλών, του οποίου είμαι συνεργάτης.

Επειδή πιστεύω ότι η σφαιρική ενημέρωσις του δημοσιογραφικού οργάνου, συντελεί εις την όρθην πληροφόρησιν του αναγνωστικού του κοινού, σάς γράφω και τίς ιδικές μου απόψεις και παρακαλώ πολύ όπως τίς δημοσιεύσετε εις το περιοδικόν σας.

Πρώτον, δέν έδιορίσθη με την ύπ' αριθ. 43321/31.12.77 απόφασιν άλλα πολύ ένωρίτερον με την 24195/20.8.76, δηλαδή πρό 2 περίπου έτών. Ός προς τά προσόντα μου σάς γνωρίζω ότι πέραν του πτυχίου Νομικής Σχολής, έχω παρακολουθήσει μεταπτυχιακά μαθήματα Εύρωπαϊκού Δικαίου εις τό Ίνστιτούτο Εύρ. Σπουδών των Πανεπιστημίου των Βρυξελλών, Ναυτικού Δικαίου εις τό

Ίδιον Πανεπιστήμιον, έχω όμοίως παρακολουθήσει όλόκληρον τήν εκπαιδευτική σειρά διά τό Ίδιωτικών και τό Δημόσιον Διεθνές Δίκαιον, εις τήν Παγκοσμίαν φήμησιν Ακαδημία Διεθνούς Δικαίου της Χάγης, και είμαι μέλος Διεθνών Έπιστημονικών Ένώσεων. Αύτόν τόν καιρό δέ, έτοιμάζω διδακτορικήν διατριβήν εις τό Πανεπιστήμιον των Παρισίων διά τό Εύρωπαϊκόν Δίκαιον. Έπιπροσθέτως, σάς γνωρίζω ότι, πρόσφατα έπελέγην μεταξύ άλλων ύποψηφίων έπιστημόνων ύπό τήν Κοινωνικήν και Οικονομικήν Έπιτροπήν των Εύρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως συνεργασθώ μαζί τους εις τήν σύνταξιν μιās μελέτης με σοβαρόν αντικείμενον τόσον διά τήν Κοινότητα όσον και διά τήν Ελλάδα.

Δεύτερον, ως προς τό θέμα της γνώσεως ξένων γλωσσών σάς πληροφορώ ότι όμιλώ και γράφω τήν Γαλλικήν και έπαρκώς τήν Άγγλικήν. Άλλωστε, έχω έπανευλημένως χρησιμοποιηθί από τόν τώες Διευθυντή του Γραφείου κ. Ι. Μαζαράκη - Αϊνιάν εις έπιστημονικάς άποστολάς διά τάς όποιās, θεβαίως, προϋπόθεσις ήτο ή γνώσις τουλάχιστον μιās ξένης γλώσσης.

Η χρησιμοποίησίς μου λοιπόν αυτή ύπό τόν τώες Διευθυντή μου, ύπάρχουν όχι λίγα έγγραφα, έρχεται εις αντίθεσιν με όσα μετά ένάμισον χρόνο άρμονικής συνεργασίας μας γράφετε ότι γράφει.

Τρίτον, ως προς τό θέμα της άμοιβής μου, σάς γνωρίζω ότι ό μισθός μου είχε όρισθί τήν ήμερομηνία προσλήψεώς μου 20.8.76 εις 800 δολάρια Η.Π.Α. (ήτοι 800Χ41 = 32.800 δελγικά φράγκα περίπου). Τήν 17.3.77 ό ίδιος ό Διευθυντής μου κ. Μαζαράκης έπρότεινε εις τό Ύπουργείον Προεδρίας όπως αύξηθί τό έν λόγω ποσό εις 1.200 δολάρια, ηύξήθί δέ εις 1.000 δολάρια ΗΠΑ, από δέ 1.1.78 άναπροσαρμόσθη λόγω της πτώσεως του δολλαρίου εις Βέλγιον εις 1.500 δολάρια (ήτοι 1.500Χ30,5 = 45.750 δελγ. φρ. περί.). Διά νά συγκρίνετε τό ύψος της άντιμισθίας μου σάς αναφέρω ένδεικτικά ότι συνεργάτης διορισθείς τήν 19.9.76 έλάμβανε 1.200 δολάρια, μισθός δακτυλογράφου 10ου βαθμού 1.250 δολάρια περίπου, ύπάλληλος επί 7ω βαθμώ 1.900 δολάρια περίπου. Βέβαια, ούδεμία σύγκρισις μπορεί νά γίνει με τό μισθό και τά έπιδόματα του Διευθυντού του Γραφείου που ήσαν περίπου 2.700 δολάρια εκτός θεβαίως του ίκανού ποσού διά τήν μίσθωσιν οικίας τό όποιον έδίδετο μόνο εις Βρυξέλλας και ειδικά διά τόν τελευταίον Διευθυντή του Γραφείου.

Διά τά άποσπάσματα των έγγραφων, τά όποια και δημο-

σιεύετε δύναμαι νά σάς είπω ότι μεγάλο χρονικό διάστημα και δέ από 20.2.78 εύρισκόμην εις Άθήνας με άδεια άνευ άποδοχών, διά σοβαρά προσωπικά μου θέματα, τήν όποια, θεβαίως, και έγνώριζε ό κ. Μαζαράκης.

Μετά τιμής
Θεοδόσης Γεωργίου
27/6/78

Σ.Σ.: Ό κ. Θ. Γεωργίου, στην άπάντησή του στο δημοσίευσμά μας του τεύχους 101, δέν άμφισβητεί τό ούσιαστικό μέρος της καταγγελίας μας, που βασίζοταν σε έγγραφα του διευθυντή του Γραφείου Τύπου Βρυξελλών προς τή Γενική Γραμματεία Τύπου και Πληροφοριών. Έξ άλλου τό «ΑΝΤΙ» δέν θέλησε νά διατυπώσει άλλες καταγγελίες για τίς όποιες δέν είχε συγκεκριμένα στοιχεία.

Σημειώνουμε πάντως ότι για τό ρόλο του κ. Γεωργίου στο Γραφείο Τύπου Βρυξελλών είχε αναφερθεί και ή εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ».

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ

Αγαπητό «Αντί»

Τό καταναλωτικό κοινό αντί για προστασία κερδίζει δεινά!

Ακούμε κατά καιρούς από τά μέσα μαζικής ενημέρωσης ότι τά πορτοκάλια π.χ. θά πουλιόνται 15 δρχ. αντί 20 που πουλιόντουσαν μέχρι τώρα. Καί ένώ χαίρομαστε που θά τά βρούμε φθηνότερα, διαπιστώνουμε σε λίγο ότι δέν ύπάρχουν καθόλου στήν αγορά.

Και νά γιατί συμβαίνει αυτό:

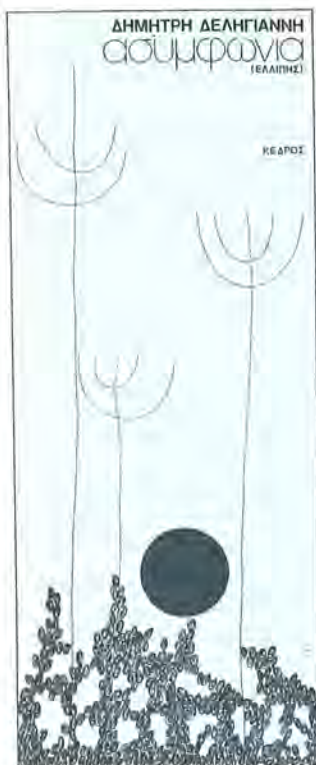
Η ποσότητα που ύπάρχει κάθε φορά στήν αγορά δημιουργεί και τήν τιμή για εκείνη τή στιγμή. Τήν επομένη άν ή ποσότητα είναι ή ίδια θά παραμείνει ίδια και ή τιμή. Αν ή ποσότητα είναι μεγαλύτερη ή τιμή θά είναι φθηνότερη και άν ή ποσότητα είναι μικρότερη ή τιμή θά είναι μεγαλύτερη.

Όταν γίνεται λοιπόν διατίμηση 15 δρχ. αντί για 20 δρχ. δημιουργείται μία τεχνητή τιμή που δέν ανταποκρίνεται σε αντίστοιχη ποσότητα. Και τό πρόβλημα θά ξεπερνιόταν άν «ρίχναμε στήν αγορά κι άλλο έμπορεύμα», ώστε ή ποσότητα πιά ν' αντιστοιχεί στή μειωμένη τιμή των 15 δρχ. Όμως αυτό δέν γίνεται. Έτσι, έπειδή ή ζήτηση είναι μεγαλύτερη άπ' τήν προσφορά, τό προϊόν εξαφανίζεται άπ' τήν αγορά. Άλλά είναι και κάτι άλλο που συντελεί σ' αυτό. Η νέα διατίμηση αναγγέλλεται νωρίτερα άπ' τήν ήμερομηνία ισχύος της, και έτσι οι παραγωγοί χωρίζουν στή συγκεκριμένη περίπτωσι τή συγκομιδή τους σε δύο ποιότητες. Τή χαμηλή ποιότητα που αντιστοιχεί στις 15 δρχ. τήν προσθύν στήν πρωτεύουσα και τήν καλύτερη ποιότητα (άκριβότερη) τήν πουλάνε στις μεγάλες έπαρχιακές πόλεις που βρίσκονται κοντά τους.

Έτσι ή φθηνεία είναι πάντα σε βάρος της ποιότητας. Αν πάλι ή περίπτωση είναι όπως τά κρεμμύδια π.χ., που έχουν μία μόνο ποιότητα, τότε, όταν διατιμηθούν, ή εξαφανίζονται για μεγάλο χρονικό διάστημα άπ' τήν αγορά ή είναι ύποχρεωτικό ν' αγοράζονται μαζί με άλλο προϊόν που νά ύπάρχει σε περισσότερες ποιότητες, ώστε ό μανάβης νά καλύψει άπ' τό δεύτερο προϊόν τή διαφορά της διατίμησης των κρεμμυδιών. Γι' αυτό, παρόλο που έχουμε μεγάλες ποικιλίες λαχανικών ή φρούτων ή που δέν τά βρίσκουμε πολλά άπ' αυτά καθόλου στήν αγορά ή άν τά βρούμε θά τά βρούμε μόνο στή χαμηλή ποιότητα που αντιστοιχεί στήν τιμή της διατίμησης.

Αυτή ή κατάσταση, που δημιουργεί χάος στήν αγορά, ζημιές στους παραγωγούς και ταιπωριές στους καταναλωτές, θά είναι έτσι μέχρι νά έπιληφθούν γι' αυτό οι αρμόδιοι.

Ανδρέας Αραβαντινός
Αθήνα

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΣΚΟΙ ΑΦΙΣΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ
ΕΚΠΤΩΣΗ 30%
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

ΚΩΛΕΤΗ ΚΑΙ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ
ΤΗΛ. 32.49.557

Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Ένταυθα

Κύριε Διευθυντά,

Απαντώντας στά δημοσιεύματά σας στο τεύχος 101 της 17.6.78 του περιοδικού σας και ειδικότερα τόσο στα αναφερόμενα στο άρθρο σας όσο και στα περιλαμβανόμενα στις σελίδες 10 και 11, σάς απαντώ με καθυστέρηση λόγω απουσίας μου από την Αθήνα.

Λυπάμαι γιατί μέ τά εν λόγω δημοσιεύματα, αθέλα σας θέλω να πιστεύω, προσβάλλετε την τιμή και την υπόληψή μου παραθέτοντας στοιχεία μη ανταποκρινόμενα προς την πραγματικότητα τουλάχιστον σε ό,τι με αφορούν προσωπικά.

Είχα την ευκαιρία κατά την συνάντησή μας, πρίν από λίγες μέρες, να σάς ενημερώσω διά μακρών και να θέσω στή διάθεσή σας κάθε στοιχείο που αναφέρεται στο δημοσίευσμά σας και με άφορα προσωπικά, μέ τή δήλωση ότι είμαι έτοιμος να σάς διευκολύνω και στόν έλεγχο των στοιχείων αυτών, ώστε να σχηματίσετε πλήρη γνώση της πραγματικότητας. Παράλληλα όμως είμαι υποχρεωμένος προς ενημέρωση του αναγνωστικού σας κοινού και γενικά της κοινής γνώμης να παραθέσω σε συντομία τά πραγματικά στοιχεία που με αφορούν εν σχέσει μέ τό δημοσιεύμά σας.

1. Είναι τελείως ανακριβές ότι έχω όδηγό που πληρώνουν οι εργαζόμενοι ό όποιος έχει και άλλες δύο θέσεις στό Δήμο Αθηναίων και στόν Ο.Τ.Ε. Η αλήθεια είναι ότι από τό Μαρτίου 1977 και σέ αντικατάσταση του συνταξιοδοτηθέντος κλητήρος Δημ. Λουκατάρη προσελήφθη ό αναφερόμενος «όδηγός» σάν κλητήρας της ΓΣΕΕ μέ μισθό τό κατώτατο των συλλογικών συμ-

3. Εγώ προσωπικά άπολυθείς κατά την διάρκεια της δικτατορίας, όπως αναφέρετε στό δημοσίευσμά σας, δέν επανήλθα σάν Πρόεδρος του Ταμείου Δομικών, αλλά επανήλθα σάν υπάλληλος μέ καθυστέρηση 2 ετών, ήτοι τό 1976, και μάλιστα μειωμένος θαμολογικώς έναντι των παλαιών συναδέλφων μου, λόγος γιά τόν όποίο δέν απέδέχθην τόν επανειδίκευσή μου άπολυθείς έκ νέου. Τόν Αύγουστο του 1977, κατά την άνασύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου του Όργανισμου, τοποθετήθηκα σάν Πρόεδρος του Δ.Σ. κατόπιν προτάσεως της ΓΣΕΕ και οι συνολικές άποδοχές μου γιά τό πεντάμηνο του 1977 άνήλθαν στό ποσό των 14.212, ήτοι όλιγώτερα των 3.000 μηνιαίως.

Στόν Όργανισμό Άπασχόλησεως Έργατικού Δυναμικού μετέχω του Συμβουλίου σάν εκπρόσωπος των εργαζομένων ύποδειχθείς από την ΓΣΕΕ και ή συμμετοχή μου είναι ύποχρεωτική γιά την πολιτεία. Συνολικές άποδοχές γιά τό 1977 δρχ. 12.286, ήτοι δρχ. 1.000 περίπου μηνιαίως.

Μετέχω εϊς τό Δ.Σ της ΔΕΠΟΣ ύποδειχθείς ύπό της ΓΣΕΕ μέ μηνιαίας άποδοχάς δρχ. 9.200 περίπου.

Αυτά όσον άφορά στά στοιχεία που παραθέσατε στό δημοσίευσμά σας.

Παραλείψατε να αναφέρετε ότι μετέχω στή σύνθεση του Πρωτοδικείου Διοικητικού Διοικητικού Δικαστηρίου Αθηνών και στήν Έπιτροπή Κρίσεως Βαρέων και Άνθυγιεινών Έπαγγελμάτων σάν εκπρόσωπος των εργαζομένων, θέσεις από τίς όποιες έχω συνολικής άποζημιώσεως γιά τό 1977 δρχ. 9.217, ήτοι μηνιαίως δρχ. 770.

Όσον άφορά, τέλος, στίς συνολικές μηνιαίες άποδοχές μου

όχι από τόν νόμο μόνο αλλά κυρίως από την ήθική διαδικασία που επιβάλλεται να τηρούν οι ύπεύθυνοι άνθρωποι και κυρίως εκείνοι που άσκούν κριτική γιά τίς πράξεις των άλλων.

Χρήστος Καρακίτσος

Σ.Σ. Πήραμε και δημοσιεύουμε την έπιστολή αυτή του Γ. Γραμματέα της Γ.Σ.Ε.Ε. Χρειάζεται πάντως να γίνουν μερικές παρατηρήσεις που είναι, πιστεύουμε, ουσιαστικές.

● Η δημοσιογραφική έρευνα δέν είναι μία εύκολη ύπόθεση. Προσκόμματα συναντά από κάθε ενδιαφερόμενο γιά την άπόκρυψη της αλήθειας. Η δήλωση αυτή είναι καλό να γίνεται κάθε τόσο, όταν κατηγορείται ό τύπος γιά έλλειψη ενημέρωσης. Όμως, στή συγκεκριμένη περίπτωση του ρεπορτάζ του τεύχους 101, δέν είχαμε κάνει λάθος και ειδικά όσον άφορά τόν κ. Καρακίτσο, παρά στα ακόλουθα δύο σημεία:

α. Ότι ό κλητήρας της Γ.Σ.Ε.Ε. που άποκλειστικά χρησιμοποίησε ό κ. Χρ. Κ. δέν φαίνεται να είναι συγχρόνως διορισμένος στόν Ο.Τ.Ε, εκτός από τό Δήμο Αθηναίων.

β. Τό ύψος των εσόδων του Γ. Γρ. δέν άνέρχεται στό ύψος των 100.000 δρχ. Στήν έπιστολή του πάντως ό κ. Χρ. Κ. σημειώνει ότι από τίς άποδοχές του πρέπει να άντιμετωπίζει τά «προσνηξημένα έξοδα παραστάσεως». Όπως όμως προκύπτει και από παλαιότερη άπάντηση που δημοσιεύτηκε στό έπίσημο όργανο της Γ.Σ.Ε.Ε. «Η Φωνή της Γ.Σ.Ε.Ε.» (30-11-77) γιά τά έξοδα παραστάσεως αλλά και γιά την συντήρηση του αυτοκινήτου του ό Πρόεδρος και Γ. Γρ. ελοπράττουν ειδικά κονδύλια.

● Ένα άλλο στοιχείο είναι ότι ό κ. Χρ. Κ. είναι επίσης εκπρόσωπος των εργαζομένων στό Διοικητικό Δικαστήριο και στήν Έπιτροπή Κρίσεως βαρέων και άνθυγιεινών επαγγελμάτων - κάτι που έμεις είχαμε παραλείψει άφου τό άγνοούσαμε. Καί έδώ ερχόμαστε στό ουσιαστικό πρόβλημα: Ό Γ. Γρ. της Γ.Σ.Ε.Ε. είναι μέλος σέ πλήθος έπιτροπές «καθ' ύπόδειξη της Γ.Σ.Ε.Ε.». Ακόμη και άν αυτό δέν άποτελεί πηγή μεγάλων οικονομικών εσόδων του προσκομίζει πάντως μία ισχύ και μία συγκέντρωση εξουσιών που είναι δυνατόν κάθε στιγμή να άποδειχθεί έπωφελής.

Στό Ταμείο Δομικών δέν είναι πρόεδρος ό κ. Χρ. Κ. Είναι όμως πρόεδρος του Δ.Σ. «καθ' ύπόδειξη» και πάλι της ΓΣΕΕ και ύστερα από την διαδικασία που αναφέρει ό ίδιος.

● Γιά τόν άδελφό του Νίκο Καρακίτσο δέν γράψαμε τίποτα

παραπάνω άπ' αυτό που κι ό ίδιος ό Γ. Γρ. της ΓΣΕΕ διατυπώνει, ότι δηλαδή, διορίστηκε στό Δ.Σ. του Όποκρατείου Νοσοκομείου.

Κλείνοντας αυτό τό σκόλιο θά θέλαμε και πάλι να τονίσουμε ότι παρόλο που δέν ξερόμε πολλούς εργαζομένους που έχουν τό ύψος των άπολαυών του Γ. Γρ. της ΓΣΕΕ τό κύριο ζήτημα είναι ή πολυθεσία και ή κατάληψη τόσων πόστων από ένα και μόνο άνθρωπο. Καί βέβαια αυτό δέν άποτελεί τό πρότυπο συνδικαλιστικής τακτικής.

Γιά τό ίδιο ρεπορτάζ πήραμε και τό ακόλουθο γράμμα από έναν συνδικαλιστή Καλαμάτας.

Κύριε Διευθυντά

Οί εργάτες όλης της Ελλάδας θά σάς ευγνωμονούν γιά τό καλό που προσφέρατε μέ τίς τρομερές άποκαλύψεις που φέρατε σέ φώς, και πώς πλουτίζουν αυτοί που κόπτονται ότι δήθεν ανιδιοτελώς προσφέρουν κόπους και μόχθους χάριν των εργατικών συμφερόντων!!

Τό ρεπορτάζ του «ΑΝΤΙ» θά άνοίξει πολλών τά μάτια και θά δούν ότι οι άνθρωποι που σήμερα κρατάνε στα χέρια τους τίς τύχες των εργατών δέν ενδιαφέρονται γιά τίποτα άλλο παρά πώς, εκμεταλλεύόμενοι τό πόστο που κατέχουν, θά πλουτίσουν!

Θέλω να πιστεύω πώς θά συνεχίσετε να γράφετε και να δγάζετε στή φόρα όλα τά άπλυτα των εργατοπατέρων. Θά είναι τό μεγαλύτερο δώρο στούς εργαζόμενους της χώρας μας. Είναι και άλλοι όργανισμοί και ταμεία που άθροΰως ξεσχίζουν τά τρωκτικά του εργατοπατερισμού, π.χ. τό Ταμείο Δομικών και Ξυλουργικών Έργασίων και τό Ταμείο Έπικουρικής Ασφαλίσεως Έκπροσώπων και Υπαλλήλων Έργατικών Έπαγγελματικών Όργανώσεων. Έκει θά δρείτε πόσοι ασφαλίζονται και τή διαφορά που παίρνουν συνταξιούχος από συνταξιούχο, εκεί θά δρείτε τό άνοιγμα της ψαλίδας, εκεί θά δρείτε την κυβερνητική λιτότητα.

Γράψτε λοιπόν όνόματα και αριθμούς, πόσοι και ποιοι είναι στα διοικητικά συμβούλια και πώς τά κανονίζουν. Έκτός από την ύπηρεσία που προσφέρετε στούς εργάτες, ίσως να καταλάβει και ή σημερινή κυβέρνηση και να γνωρίζει γιά ποιούς σημαίνει λιτότητα!!

Εύχαριστώ, μετά τιμής

Παναγ. Γεωργίκο
Συνδικαλιστής, Γραμματέας του
Σωματείου

Καρφωτών - Κιβωτοποιών Καλαμάτας

Καλαμάτα, 20/6/1978

Όδός Σαλαμίνος 51

ΠΟΛΥΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

δάσεων (8.200) και γιά καθήκοντα κλητήρος. Είναι τελείως ανακριβές ότι ό άνωτέρω κλητήρας έχει όποιαδήποτε σχέση μέ τόν Ο.Τ.Ε και είναι αλήθεια ότι εργάζεται από τό έτος 1970 σάν εργάτης καθαριότητας στόν Δήμο Αθηναίων μέ άπογευματινό ώράριο και συγκεκριμένα στόν καθαρισμό της κεντρικής Ψαραγοράς Αθηνών.

2. Ό άδελφός μου Άρχιπλοίαρχος Οικονομικός του Πολεμικού Ναυτικού παρητήθη τόν Νοέμβριο του 1973 όταν ήμουν φυλακισμένος στίς στρατιωτικές φυλακές Μπογιατίου. Είναι συνταξιούχος και δέν εργάζεται πουθενά. Από του Φεβρουαρίου 1978 είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Όποκρατείου Νοσοκομείου μέ μηνιαία άποζημίωση 900 δραχμών.

που τίς άνεβάζετε σέ 100.000 δραχμές, ποσό ανακριβέστατο και τελείως φανταστικό, σάς πληροφορώ ότι αυτές, από τά άνωτέρω συμβούλια, την εργασία μου, την άποζημίωση και τά έξοδα παραστάσεως από την ΓΣΕΕ και τό ΕΚΑ, μόλις προσεγγίζουν τίς 40.000 περίπου τό μήνα. Άπ' αυτές καταβάλλω σημαντικό ποσό στήν Έφορία και άντιμετωπίζω τά προσνηξημένα έξοδα παραστάσεως που μου επιβάλλονται από τή θέση μου. Έτσι, ό Γενικός Γραμματέας της ΓΣΕΕ, μέ συνεχή άπασχόληση χωρίς χρονικά όρια, έχει άποδοχές ενός Τμηματάρχη δημοσίας έπιχειρήσεως. Αυτή είναι ή πραγματικότητα.

Τελειώνοντας νομίζω ότι θά άνασκенάσετε τό δημοσίευσμά σας, όπως είσθε ύποχρεωμένος

Ἀγαπητὴ κύριε Διευθυντά,

Στὸ τελευταῖο «Ἀντί» (τεύχος 101), πού «ἀγρυπνα» παρακολουθῶ πάντοτε, δημοσιεύεται ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Δ.Κ., πού σχολιάζει τὴ συζήτηση τοῦ περιοδικοῦ σας γιὰ τὸ κυπριακὸ πρόβλημα. Ἐκεῖ ὁ ἀναγνώστης σας, φεύγοντας ἀπὸ τὸ θέμα, κάνει ἕναν παραλληλισμὸ μὲ τὴ Μικρασιατικὴ Καταστροφὴ, πού εἶναι πολὺ τῆς «μόδας» τὰ τελευταῖα χρόνια. Πρόκειται ὅμως γιὰ μιὰ ἀντιστοιχικὴ σχηματικὴ ἀτελοῦστευση.

Ἡ μικρασιατικὴ ἐκστρατεία ἦταν καταδικασμένη ἀπὸ τὴ στιγμή πού πάτησε τὸ πόδι του ὁ ἑλληνικὸς στρατός στὴ Σμύρνη. Ἀργὰ ἡ γηγορά, εἴτε ἀπὸ μιὰ ἀστικο-εθνικὴ ἐπανάσταση, εἴτε ἀπὸ μιὰ λαϊκο-απελευθερωτικὴ τοῦ τουρκικοῦ ἔθνους, οἱ Ἕλληνες θὰ ἔφευγαν ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, τουλάχιστον ὡς φορεῖς τῆς ἐλλαδικῆς ἐξουσίας. Πῶς ἦταν δυνατόν μιὰ χώρα 530.000 τετρ. χλμ. καὶ 15.000.000 κατοίκων, μὲ μιὰ συνεχῆ δημογραφικὴ αὐξηση, νὰ ἔχει ἀποκλεισμένα τὰ παράλια τοῦ Αἰγαίου, μιὰ ἀπὸ τίς φυσιολογικὲς ἐξόδους τῆς; Σήμερα ξέρομε, ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα τῶν ἀρχεῖων τοῦ βρετανικοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος, πρὶν ἀπὸ τίς ἐκλογές τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920, ἔβρισκαν σὲ ἀπόγνωση γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς ἑλληνικῆς παρουσίας στὴ Μικρὰ Ἀσία. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν εἶναι «τοῦ παρόντος».

Στὴν Κύπρο ἔχομε ἕνα συμπαγὲς ἑλληνικὸ πληθυσμὸ καὶ μιὰ τουρκικὴ μειονότητα, καὶ αὕτη σκορπισμένη. Ἡ σχέση εἶναι περίπου ἀντίστροφη.

Μέσα στίς ἀναμφισβήτητες ἐγκληματικὲς ἐνέργειες τῶν Κων-

στάντινων γιὰ νὰ ὑποσκάψουν τὸ μέτωπο, ὅταν ἦταν ἔξω ἀπὸ τὴν ἐξουσία, δὲν μπορεῖ νὰ ἀναφερθοῦν τὰ δύο ἄρθρα τοῦ Γεωργίου Α. Βλάχου στὴν «Καθημερινή». Τὸ «Οἶκαδε» δημοσιεύθηκε στίς 14 Αὐγούστου 1922 καὶ «Οἱ Πομερανὸς» στίς 17 τοῦ ἰδίου μηνός, ὅταν δηλαδὴ τὴν ἐξουσία εἶχαν πιά οἱ Κωνσταντινικοί, καὶ λίγες μέρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς καταστροφῆς.

Ἐξ ἄλλου, ἀναμφισβήτητα μεγάλο ὄλο ἐπαίξαν τὰ νεφαιτιστικὰ ἄρθρα τοῦ Γεωργίου Κονδύλη, πρωτοπαλλήκαρου τότε τοῦ Βενιζέλου καὶ ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τῆς «Ἀμυνας» τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πού δημοσίευσε στὴν «Πρωτὰ» τὸν Ἰούνιο τοῦ 1922. Αὐτὰ τὰ ἄρθρα τὰ ἐριχνε ὁ Κε-

μάλ μὲ τ' ἀεροπλάνο του στίς γραμμές τοῦ ἑλληνικοῦ μετώπου. Ἡ τουρκικὴ ἐφημερίδα «Ἰλέρι» δημοσίευσε φωτογραφία τοῦ Κονδύλη μὲ τὸν ἐξῆς τίτλο: «Ὁ Συνταγματάρχης Γ. Κονδύλης σύμμαχος τοῦ Κεμάλ»!

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ ὑπερρεαλιστικὲς διαθέσεις τῶν δύο ἀστικῶν παρατάξεων εἶναι ὑπεύθυνες γιὰ τὴν τραγωδία τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Πολὺ φιλικὰ

Ἀλκης Μαργαρίτης

Ἀγαπητὸ «Ἀντί»

Αὐτὸ μου τὸ γράμμα εἶναι ἀπάντηση στὸν κύριο φοιτητὴ Γ. Σωτηριάδη. Ὁ νεαρός, στὴν προσπάθειά του νὰ δώσει τὸ ἀντιστασιακὸ προβάδισμα στὸ κόμμα του, παραπατάει, καὶ μάλιστα ἐπικλίνοντα, καί γι' αὐτὸν καὶ γιὰ τὴν Κύπρο.

Ἐπειδὴ εἰμαι γέρος ἀλλὰ καὶ ἀγωνιστὴς ἀπ' αὐτοὺς πού μόνο ἔδωσαν καὶ «οὐδὲν» πήραν, θὰ ἤθελα νὰ τοῦ δώσω μιὰ συμβουλή καὶ ἂν θέλει ἂς τὴ λάβει ὑπόψη του.

Νεαρέ μου φίλε, πρέπει νὰ ξέρεις ὅτι καμιά οὐσιώδης ἀλλαγὴ δὲν ἔγινε στὸν κόσμο χωρὶς τὴν ἐπικράτηση ἢ τὴ συμμετοχὴ σ' αὐτὴν τῶν κομμουνιστῶν. Ὅσοι θέλησαν νὰ ἐφαρμόσουν πρόγραμμα ἀλλαγῆς μέσα στὰ ἀστικά πλαίσια, ἢ ἀπέτυχαν παίρνοντας στὸ λαϊμὸ τους πολὺ κοσμάκη πού τοὺς πίστεψε ἢ, στὴ χειρότερη περίπτωση, ἔφαγαν τὸ κεφάλι τους (Ἀλιέντε) θυβίζοντας τοὺς λαοὺς τους στὴν ἀπόγνωση.

Γιὰ τὴ σημερινὴ κατάσταση στὴν Κύπρο δὲν φταῖνε μόνο οἱ Τούρκοι εἰσβολεῖς καὶ οἱ ὑπερρεαλιστὲς σύμμαχοί τους, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ ἀστικὴ πολιτικὴ ἡγεσία

νοί! Οὔτε διώχθησαν ποτὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρετικοὶ χλιαστές, σαββατιανοί, λεχωβάδες κλπ. Ὅλοι ἔχουν λυσσάξει μὲ τὴν ὀρθοδοξία. Μὲ τὴν ὀρθοδοξία καὶ τὸν ἑλληνισμό.

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο πνίγεται, στὰ τέλη τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Οἱ Ἕλληνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως καταπιέζονται, ἀφανίζονται. Στὴν κατεχόμενη Κύπρο ρημάζονται καὶ δεθλώνονται ἐκκλησίες, ἀνασκάπτονται νεκροταφεία, διάζονται καὶ σφάζονται Ἕλληνες ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Παραδίστηκαν καὶ παραδιάζονται ΟΛΕΣ οἱ σχετικὲς διενεθνεῖς συνθήκες σὲ βάρος τοῦ ἑλληνισμοῦ. Κι ἐπειδὴ αὐτὰ συμβαίνουν ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἐνάντια στοὺς Ἕλληνες, ΚΑΝΕΙΣ δὲν ἀνησυχεῖ. Κανείς δὲν διαμαρτύρεται, κανείς δὲν λαμβάνει κανένα μέτρο. Μόνο κάποιοι ἐξέφρασαν ἁπλῶς τὴν «λύπη» τους. Ἀκόμα καὶ αὐτοὶ οἱ «χριστιανοί» ἡγέτες τῆς Δύσης, πάπες καὶ καρδινάλιοι, δὲν κούνησαν τὸ δαχτυλάκι τους γιὰ νὰ σώσουν ἔστω τὸ Πατριαρχεῖο, μιὰ καὶ – κατὰ περιεργὸ τρόπο – ἔχουν προνόμια στὴν Κων/πολη!!

Γιατὶ ἔχουν λυσσάξει ὅλοι τους μὲ τὸν ἑλληνισμό καὶ τὴν ὀρθοδοξία του; Ἐπειδὴ ὅταν ἡ Ἑλλάδα εἶχε ἕνα Ὀμηρὸ καὶ ἕνα Σωκράτη οἱ «σύμμαχοί» μας ζούσαν σὲ σπηλιές καὶ ἐτρωγεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο ἄψητον! Κι ὅταν ὁ ἑλληνισμός, μὲ τὰ γράμματά του καὶ τὸ φῶς τῆς ὀρθοδοξίας του, μέρεψε τὰ ἄγρια ὄντα τῆς Εὐρώπης, αὐτὸ δὲν μᾶς τὸ συγχώρεσαν ποτέ. Γιατὶ παντοῦ, στὰ πανεπιστήμιά τους, ὅποιο μάθημα ἢ θεωρία ἢ ἐπιστήμη διδασκτοῦν, πάντα τοὺς ἀναφέρουν καὶ κάποιο ἀρχαῖο Ἕλληνα πού τοὺς ἔχει ἤδη προλάβει.

Τὰ δαμασμένα αὐτὰ θηρία δὲν συγχώρεσαν ποτὲ τοὺς τὸ δαμα-

στή τους. Ἐτσι, ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ τὰ θηρία τοῦ τοῖρκου, πού, ὅσο ἡμερὰ καὶ νὰ φαίνονται, πολλὲς φορὲς κατασπαράζουν τοὺς δαμαστές τους. Τὸ ἴδιο λοιπὸν καὶ μὲ τοὺς ἄσπονδους «σύμμαχους» μας, πού πεισματικά ἐννοοῦμε νὰ ἀνήκομεν, λέει, στὸν πολιτισμὸ τους καὶ ὄχι στὸ δικό μας! Καὶ τὸ ὅτι ὑπάρχουν δύο Ἑλλάδες, αὐτὸ δὲν θὰ μπορούσαν νὰ τὸ χωνέψουν ποτέ. Τὸ ὅτι ἡ Κύπρος, ἡ δευτέρη Ἑλλάδα, ἐκυδερνᾶτο ἀπὸ τὸν ποιμένα τῆς ὀρθοδοξίας τῆς, αὐτὸ δὲν μπορούσαν νὰ τὸ ἀνεχτοῦν, γιὰ τοῦτο καὶ «περιπατοῦσαν ὀρνούμενοι» ζητοῦντες τὶν τρόπο νὰ μᾶς καταπίουν.

Γιὰ χρόνια τώρα χρησιμοποιοῦν καὶ διατηροῦν τὴ σωδινιστικὴ καὶ πρωτόγονη ἡγεσία τῶν Τούρκων, γιὰ νὰ ἔχτελουν τὰ μισσηλληνικά καὶ μισορθόδοξα σχέδιά τους. Καὶ οἱ ἴδιοι πάντοτε διατηροῦν στὴν Ἑλλάδα τέτοιες καταστάσεις, π.χ. βασιλιάδες πού ποτὲ δὲν ὑπῆρξαν Ἕλληνες, Μεταξάδες, Ἰωαννιδῆδες, Χοῦντες, Ἐοκεσθῆτα ἢ κυβερνήσεις πού παπαγαλίζουν τὸ «ἀνήκομεν στὴ Δύση», γιὰ νὰ μᾶς πίνουν πάντα τὸ αἷμα καὶ νὰ μᾶς κρατοῦν μακριὰ ἀπὸ τίς πηγές μας, τὸν πολιτισμὸ μας, τὴν ὀρθοδοξία μας.

Ξέρομε πῶς οὔτε ὁ Ντεκτᾶς, οὔτε ἡ Ἀγκυρὰ ἀποφασίζουν καὶ ἐνεργοῦν ὅπως ἐνεργοῦν, χωρὶς τὴν ἔγκριση τοῦ «ἐλευθεροῦ κόσμου», τῶν νοτιοανατολικῶν πτερυγῶν καὶ τῶν «χριστιανῶν» τῆς Δύσης.

Τὸ μόνο πού ἀπομένει εἶναι τὸ πότε ὁ ἑλληνισμός θὰ βρεῖ ἐπιτέλους τὸ δρόμο του καὶ, πρὶν εἶναι πιά πάρα πολὺ ἀργά, νὰ κάνει τίς σωστές ἀντιδράσεις.

Μετά τιμῆς

Λούλλης Ἀγαθοκλέους

Κύπρος

ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

σταντινικῶν γιὰ νὰ ὑποσκάψουν τὸ μέτωπο, ὅταν ἦταν ἔξω ἀπὸ τὴν ἐξουσία, δὲν μπορεῖ νὰ ἀναφερθοῦν τὰ δύο ἄρθρα τοῦ Γεωργίου Α. Βλάχου στὴν «Καθημερινή». Τὸ «Οἶκαδε» δημοσιεύθηκε στίς 14 Αὐγούστου 1922 καὶ «Οἱ Πομερανὸς» στίς 17 τοῦ ἰδίου μηνός, ὅταν δηλαδὴ τὴν ἐξουσία εἶχαν πιά οἱ Κωνσταντινικοί, καὶ λίγες μέρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς καταστροφῆς.

Ἐξ ἄλλου, ἀναμφισβήτητα μεγάλο ὄλο ἐπαίξαν τὰ νεφαιτιστικὰ ἄρθρα τοῦ Γεωργίου Κονδύλη, πρωτοπαλλήκαρου τότε τοῦ Βενιζέλου καὶ ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τῆς «Ἀμυνας» τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πού δημοσίευσε στὴν «Πρωτὰ» τὸν Ἰούνιο τοῦ 1922. Αὐτὰ τὰ ἄρθρα τὰ ἐριχνε ὁ Κε-

μάλ μὲ τὸν ἑρωτοτροποῦσε μὲ τοὺς κάθε λογῆς «προστάτες» καὶ «σύμμαχους» καὶ δὲν ἤθελε οὔτε ν' ἀκούσει τὴ γνώμη τῶν πολιτικῶν τῆς μαρξιστικῆς ἀριστερᾶς.

Κοιλὰ χορτάτη καὶ πῖτα ἄκοπη δὲν γίνεται.

Σ. Γρέκος

Ἀθήνα

Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Ἀγαπητὴ Σύνταξη, Λοιπὸν δὲν ἄκουσα νὰ διώκονται οἱ καθολικοί, οἱ προτεστάντες, οἱ εὐαγγελικοί, οἱ ἀγγλικοί, πού εἶναι καὶ αὐτοὶ χριστιανοί!

ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ

Ζαλόγγου 9 τηλ. 3619724

Ἀγαπητό «Ἀντί».

Γράφω τοῦτο τὸ γράμμα ἀγνωστὸς ἀπὸ μιᾶς ἐπίκαιρης «εἰδησοῦλας» ποὺ πέρασε στὰ ψιλά τῶν ἐφημερίδων. Ὅλοι μας γνωρίσαμε λίγο ὡς πολὺ ἀπὸ τὰ μέσα ἐνημέρωσης τὸ δράμα τῶν Θεσσαλονικέων, λόγω τοῦ τελευταίου ἰσχυροῦ σεισμοῦ. Μιά πολυκατοικία (εὐτυχῶς μόνο μία) κατέρρευσε σὰ χάρτινος πύργος, καὶ στὰ ἐρείπια τῆς θάφτηκαν δεκάδες ἄνθρωποι. Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς πόλης ἐγκατέλειψαν τὰ σπίτια τους μπροστὰ στὸ φόβο ἐνὸς νέου σεισμοῦ.

Ἡ «εἰδησοῦλα» ποὺ διάβασα, ἔλεγε ὅτι δύο μέρες μετὰ τὸ σεισμό, μία κοπέλα ἀνέδθηκε στὴ διπλὴν πολυκατοικία ἀπὸ αὐτὴ ποὺ ἔπεσε, γιὰ νὰ πάρει κάτι, καὶ βρῆκε σὲ κάποιο διαμέρισμα ἓνα γέρο 70 χρονῶν ὁ ὁποῖος εἶχε ἐγκαταλειφθεῖ ἐκεῖ μετὰ τὸ σεισμό. Ὁ γέρος ἦταν παράλυτος καὶ ἄπορος, καὶ εἶχε χάσει τὴ μιλιὰ του ἀπὸ τὸν τρόμο. Ἐξῆσε αὐτὲς τὶς δύο μέρες μόνος, ἐγκαταλειμένος καὶ ξεχασμένος ἀπὸ ὅλους, μὴ μπορώντας νὰ κάνει τὸ παραμικρὸ γιὰ νὰ σωθεῖ.

Ἐπαναλαμβάνω: ἓνας γέρος 70 χρονῶν, παράλυτος καὶ ἄπορος. Μὰ γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, θὰ πηγαινε πολὺ στὴν κυβέρνηση νὰ φροντίσει γι' αὐτὲς τὶς τραγικὲς ἀνθρώπινες μορφές, ἔτσι ὥστε ἡ ζωὴ τους νὰ μὴν εἶναι στὴν κυριολεξία ἄθλια. Γιατί νὰ ὑπάρχουν, πανάθεμά σας, ἄποροι παράλυτοι καὶ στὴ συγκεκριμένη περίπτωση ἐβδόμηντα χρονῶν; Θὰ ἦταν πολὺ νὰ διαθέσει τὸ κράτος γι' αὐτὲς τὶς καημένες τὶς

ψυχές ἓνα ἐπίδομα, ἔτσι ὥστε τὰ τελευταῖα τους χρόνια νὰ εἶναι τουλάχιστον ὑποφερτά; Γιὰ ἐλάτε σὰς παρακαλῶ στὴ θέση αὐτοῦ τοῦ γεράκου καὶ συνειδητοποιεῖστε τὴν κατάστασή του. Ἄν τὴ συνειδητοποιήσετε, τότε θὰ πρέπει νὰ ἀγανακτήσετε, γιατί ἄλλιως δὲν θὰ 'στε ἄνθρωποι.

Καὶ σκέφτεται κανεὶς πῶς σίγουρα τὴν ἴδια στιγμή ποὺ ὁ γέρος αὐτὸς ἀργοπέθαινε ἀνήμερος, παράλυτος καὶ πάμφτωχος, πολλὲς κυρίες καὶ κύριοι τοῦ «καλοῦ» κόσμου, θὰ ἔπαιζαν τεράστια χρηματικὰ ποσὰ στὶς διάφορες νόμιμες λέσχες τοῦ κράτους. Τοῦ ἴδιου αὐτοῦ κράτους ποὺ ἀφήνει στὸ ἔλεος καὶ γὰρ δὲν ξέρω ποιοῦ, τοὺς χτυπημένους ἀπὸ τὴ μοίρα αὐτοῦς ἀνθρώπους.

Φιλικά
Ξ.Γ.

Οἱ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΟΛΕΣ Ε.Ν.

Ἀγαπητό «Ἀντί»

Στὸ τεῦχος 92 ἡ Γιούλη Ζητου-νιάτη ἔδωσε μιὰ εἰκόνα τῆς ζωῆς τῶν ναυτεργατῶν, τοῦ φασισμοῦ καὶ στὸ τέλος ἔγραφε γιὰ τοὺς ἀποβληθέντες σπουδαστές ἀπὸ τὶς Δημόσιες Σχολές Ἑμπορικοῦ Ναυτικοῦ ὅπου βρίσκονται οἱ ρίζες τοῦ κακοῦ γιὰ τὴν ἔλλειψη συνδικαλισμοῦ τῶν Ναυτεργατῶν. Θέλω νὰ σὰς μεταφέρω τὴν κατάσταση διαδίδσης τῶν σπουδαστῶν στὶς σχολές αὐτές. Ἰσχύει στρατιωτικὸς κανονισμὸς, ἐνῶ οἱ σχολές εἶναι ἐπαγγελματικές. Ἀπαγορεύεται ὁ συνδικαλισμὸς ἀκόμα καὶ σὲ σπουδαστικὰ θέμα-

τα, ἐνῶ ἀπὸ τὸ σύνταγμα ἐπιτρέ-πεται γιὰ κάθε πολίτη. Ἐφημερί-δες ἀπαγορεύεται νὰ διαβάζουμε ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα «Ναυτεργατικὸς Ἀγὼν» ποὺ εἶναι ὄργανο τῆς Π.Ν.Ο. γνωστὴ γιὰ τὴ φιλοεφοπλιστικὴ καὶ φασιστικὴ στάση τῆς. Ὅταν ὑποβάλουμε δι-καιολογητικὰ ἔγγραφο, μὰς ὑποχρεώνουν νὰ ἀπαντήσουμε σ' ἓνα ἔντυπο μὲ τίς ἐρωτήσεις: Ἀνήκεις εἰς ὀργάνωσιν ἢ σύλλο-γον καὶ σὲ ποῖον; Ἄν ἀνήκεις δέ-δαινα σὲ προοδευτικὴ θὰ ἀποτύ-χῃς στὶς ἐξετάσεις. Συμφωνεῖς μὲ τὴν ἐκάστοτε Δημοκρατικὴν μας κυβέρνησιν; Δὲν τολμὰς νὰ ἀρ-νηθῇς. Ἀποδέχεσαι τὸν κανονι-σμόν ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν Δ.Σ.Ε.Ν.; Ἄν δὲν συμφωνεῖς θὰ ἀποριφεῖς. (Τὸν κανονισμό δέ-δαινα δὲν τὸν ξέρεις καὶ τὸν μα-θαίνεις ἀφοῦ μπεῖς στὴ Σχολή). Τὰ παραπάνω καὶ τὸ Ποινολόγιο μὰς τρομοκρατεῖ, καταπιέζει τὴν προσωπικότητά μας σὲ δαμό-ποῦ σου ἔρχεται τρέλλα. Ἡ τρο-φοδοσία καὶ ἡ ἱατροφαρμακευ-τικὴ περίθαλψη εἶναι ἄθλια.

Καὶ σὰν νὰ μὴ φτάνουν ὅλα αὐτὰ ἐπιπρόσθετα προσπαθοῦν νὰ μὰς ἀποπροσανατολίσουν τρέφοντάς μας μὲ τὸ ὅτι τῶν ἐξωτικῶν χωρῶν καὶ τῶν ταξι-δίων χωρὶς νὰ μὰς πληροφοροῦν γιὰ τὴν ἄθλια κατάσταση τῶν πλοίων ὑπὸ ἑλληνικὴ σημαία, γιὰ τὴν ἄθλια ζωὴ τῶν ναυτεργατῶν, γιὰ τὸν μισθὸ λιτότητας καὶ γιὰ τὴν ἐγκατάλειψή τους στὰ χέρια τῶν ἐφοπλιστῶν. Μὲ τοὺς παρά-νομους κανονισμοὺς καὶ τὴν πει-θαρχία πλάθουν ἀκόμα ἀπὸ τίς σχολές Ε.Ν. ἄτομα ἀνίκανα ἠθικά νὰ ἀντιδράσουν στὴν καταπίεση καὶ τὴν ἐκμετάλλευσή.

Αὐτὰ εἶναι μερικὰ ἀπ' ὅσα συμβαίνουν στὶς σχολές Ε.Ν. καὶ στὸν ναυτεργατικὸ χωρὸ γενικό-τερα, μὲ τὴν ἀνοχή καὶ ὑποστή-ριξη τοῦ ὑπουργοῦ Ε.Ν. κ. Κεφα-λογιάννη καὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ὅσο γιὰ τὶς τιμωρίες τῆς ἀποδο-λῆς ποὺ μὰς ἐπέβαλαν εἶναι ἓνα μέσο γιὰ νὰ τρομοκρατήσουν τοὺς ὑπόλοιπους σπουδαστές καὶ νὰ ἀνεχθοῦν τὴν καταπίεση φο-βούμενοι νὰ ἀντιδράσουν μήπως πάθουν τὰ ἴδια. Ἐμεῖς οἱ ἀπο-βληθέντες σπουδαστές καταγγέ-λουμε καὶ καταδικάζουμε αὐτοὺς τοὺς πειθαρχικοὺς κανονισμοὺς, τὴν ἐκμετάλλευσή τοῦ μόχθου τοῦ ναυτεργάτη, ζητᾶμε νὰ ἀρθοῦν οἱ ποινές μας καὶ νὰ πάρουν θέση οἱ ἀρμόδιοι τοῦ ὑπουργείου Ε.Ν. γιὰ τὴν προστασία τοῦ ναυτερ-γάτη καὶ καλοῦμε σὲ συσπείρωση ὅλους τοὺς Ναυτεργάτες καὶ Δη-μοκράτες Ἕλληνες γιὰ νὰ διεκδι-κῆσουμε τὰ δικαιώματά μας σὲ ξηρὰ καὶ σὲ θάλασσα.

Σὰς εὐχαριστῶ
α.κ.

Σ.Σ.: Παρακαλοῦμε τὸ φίλο ἀνα-γνώστη νὰ ἐπικοινωνήσει μὲ τὸ περιοδικό.

ΑΝΤΙ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοκράτους 60
Ἀθῆνα 601.
Τηλ: 732.713 - 732.819

- Ἐκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
- Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ
Δημοσθένους 153
Καλλιθέα
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ
Βασ. Ἀλεξάνδρου 2, Χίλτον.
Τηλ. 748.314 - 713.604
- Ἐκτύπωση:
Ἔργοστ. Γραφικῶν Τεχνῶν
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ἰασιῶ 5, Περιστέρι.

● Κάθε ἐνυπόγραφο ἄρθρο
ἐκφράζει τὴν προσωπικὴ
ἀποψη τοῦ συγγραφέα του.

- ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙ-
ΚΟΥ:
Ἑξάμ. 260 δρχ. - Ἐτήσια 520
Ἑτήσια Ὀργανισμῶν,
Τραπεζῶν, κ.λπ.: 1.200 δρχ.
Γιὰ φοιτητές ἐκπτώση 15%.
- ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙ-
ΚΟΥ:
Εὐρώπη - Μεσογ. χώρες:
ἑξάμηνη: ἀπλὴ δολ. 10
ἀεροπ. δολ. 13
ἐτήσια: ἀπλὴ δολ. 20
ἀεροπ. δολ. 25
Η.Π.Α. - Καναδὰς - Ἀν. Ἀσία:
ἑξάμηνη: ἀπλὴ δολ. 10
ἀεροπ. δολ. 17
ἐτήσια: ἀπλὴ δολ. 20
ἀεροπ. δολ. 34
Αὐστραλία - Ὠκεανία:
ἑξάμηνη: ἀπλὴ δολ. 10
ἀεροπ. δολ. 24
ἐτήσια: ἀπλὴ δολ. 20
ἀεροπ. δολ. 47
- Ἐμβάσματα, ἐπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημοκράτους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ δρχ. 20
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ 30 ΔΡ.

Κεντρικὴ διάθεση:
● γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα
τῆς Ἀθῆνας:
Στὰ γραφεῖα τοῦ «ΑΝΤΙ»
Δημοκράτους 60; τηλ. 732-713
● γιὰ τὰ βιβλιοπωλεῖα
Β. Ἑλλάδας:
Βιβλιοπωλεῖο
Ν. Κοτζιά καὶ Σία Ο.Ε.
Τσιμισκῆ 78, τηλ. 279.720,
Θεσ/νίκη

Στὸ
«ΜΑΓΑΖΙ»
μιὰ
εἰδικὴ
προσφορά

μέ ἀγορά
1.000 δρχ.
δῶρο
μιὰ τσάντα
γιὰ τὸ
καλοκαίρι

●
«ΜΑΓΑΖΙ»
ΔΙΔΟΤΟΥ
ΚΑΙ Ζ. ΠΗΓΗΣ

●
ΕΧΕΙ ΑΠ' ΟΛΑ!

ΧΝΑΡΙ

βιβλία
δισκοί
αφίσες

κίαφας 5 και ακαδημίας
τηλ. 36.05.493

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Ζαλόγγου 9, τηλ. 36.19.724

Βιβλία
γιά τό καλοκαίρι

Κάρλος Καστίγια Ντέλ Πίνο
Ή άλλοτρίωση τής γυναίκας

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Λάουρα Κόντι
Σέξ και έκπαίδευση

Άντα Ντέλα Τόρε
Τά λάθη τών γονέων

Μπερνάρ Μυλντόρφ
Ό ρόλος του πατέρα στην οικογένεια

Σελεστέν Φρενέ
Τό σχολείο του λαού

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Τζών Γουαίην
Άπόφοιτος
μέ μέτριο βαθμό

Τσέζαρε Παβέζε
Ένα ώραίο καλοκαίρι

Μπέρτολτ Μπρέχτ
Τό ρομάντσο τής πεντάρας

Μάξ φόν ντέρ Γκρύν
Φωτιά και άντιφέγγισμα

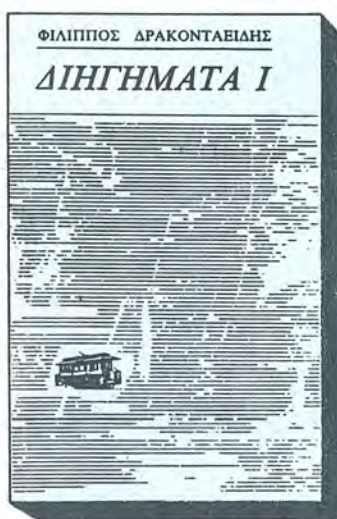
Μπράνιμρ Στσεπάνοβιτς
Στόμα γεμάτο χώμα

Προσπέρ Μεριμέ
Χρονικό τής βασιλείας
του Καρόλου ΙΧ

Μάρκ Τουαίβ
Οί περιπέτειες του
Χάκλμπερυ Φίν

Γκεόρκη Βελίτικοφ
Άπλά θαύματα

κυκλοφορεί

έκδόσεις ΕΓΝΑΤΙΑ

Ζάν-Μαρι Βενσάν

ή σχολή
τής
Φρανκφούρτης
και ή
κριτική θεωρία

ΕΠΙΜΕΛΕΤΗΣ

Σας άρέσει
τό ρεμπέτικο
τραγούδι;

Έλατε....
στό Κολωνάκι
Χάρητος 38

Φιλήμονα Γιαλούρη τα δικαιώματά μας ΟΤΙ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ

Άποδοχές, επίδόματα, άδεια, υπερωρία, ασφάλιση, συλλ. συμβάσεις, διαθεσιμότητα, άπόλυση, άνεργία, σύνταξη, σωματεία, άπεργία, προστασία συνδικαλιστών και άλλα ακόμη θέματα έργατικής νομοθεσίας, είναι τά περιεχόμενα αυτού του βιβλίου, πού υπεύθυνα και έμπεριστατωμένα, έξηγει σέ γλώσσα άπλή, τά «κατά νόμο» δικαιώματα του «επί συμβάσει ιδιωτ. δικαίου» έργαζομένου.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΚΜΗΡΙΟ - ΤΗΛ. 8678535

ΖΗΤΗΣΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΣΕ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μπορείτε επίσης νά τό παραγγείλετε στό
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΤΕΚΜΗΡΙΟ (Πάτμου 28-τ.τ. 816-
ΑΘΗΝΑ) νά σας τό στείλουμε ταχυδρομικά (μέ άντικα-
ταβολή). Ή τιμή του βιβλίου είναι 110 δρχ.

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
γράμματα**

Χ. Μ. Έντσεναμπέργκερ Ποιήματα γράμματα	Ε. Πρεομπραζένσκι Τό πέρασμα στό σοσιαλισμό Ό Μάρξ, ό Λένιν καί οί άναρχικοί γιά τήν κατάργηση του καπιταλισμού γράμματα
ΓΚΕΟΡΓΚ ΛΟΥΚΑΤΣ Μαρξισμός καί Σταλινισμός Πολιτικά Κείμενα γράμματα	Ντ. Ριαζάνωφ Ό Μάρξ κι ό Ένγκελς όχι μόνο γιά άρχάριους γράμματα

όλόκληρη ή Ελλάδα
όλόκληρος ό κόσμος

ΤΟ ΒΗΜΑ

κάθε πρωί
στά χέρια σας

**ΚΕΡΑΜΙΚΑ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ**

ΣΤΑΧΥ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ:
Φανερωμένης 48 Χολαργός.
Τηλ. 652 1725

ΡΥΛΑΖΙΝΟΣ

**Ειδικός
στα
νομίσματα
και
μοναδικός
στα
χαρτονομίσματα**

STAMPS and COINS
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 5, ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ: 32 10 577 - 32 10 384